

Kwartalnik policyjny

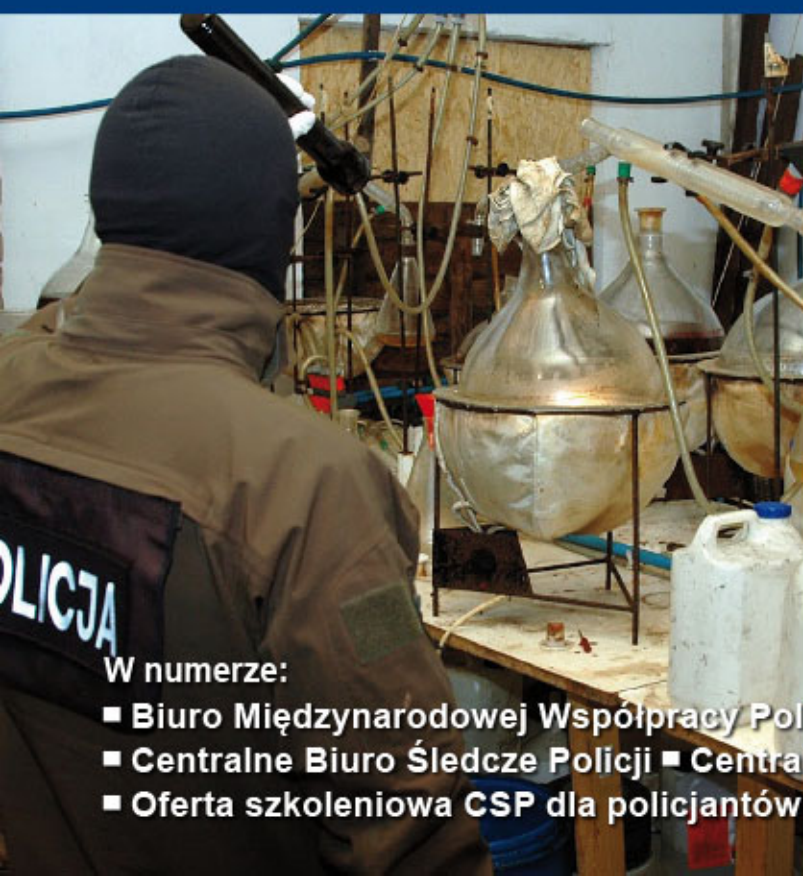
Nr 4(30)/2014
Rok VIII
ISSN 1898-1453

CZASOPISMO
CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE

SŁUŻBA

KRYMINALNA

W numerze:

- Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji ■ Biuro Służby Kryminalnej
- Centralne Biuro Śledcze Policji ■ Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji
- Oferta szkoleniowa CSP dla policjantów służby kryminalnej

XIV Finał

Kynologicznych Mistrzostw Policji

W dniach 30 września – 3 października 2014 r. w Zakładzie Kynologii Policyjnej w Sułkowicach odbył się XIV Finał Kynologicznych Mistrzostw Policji. 17 drużyn przewodników z psami patrolowo-tropiącymi prowadziło zmagania o indywidualne i drużynowe miejsca na podium. W tym roku w Mistrzostwach, na zasadach honorowego uczestnictwa, wzięli też udział przedstawiciele Straży Granicznej, Straży Ochrony Kolei i Żandarmerii Wojskowej oraz reprezentanci Ośrodka Szkolenia Psów i Identyfikacji Śladów Zapachowych Litewskiego Centrum Kryminalistycznego. W uroczystym podsumowaniu Mistrzostw uczestniczył Komendant Główny Policji gen. insp. dr Marek Działoszyński.

Do Sułkowic przyjechali najlepsi przewodnicy psów kategorii patrolowo-tropiącej z całego kraju, wyłonieni w eliminacjach na szczeblu wojewódzkim. Konkurencje były rozgrywane przez cztery kolejne dni. Przewodnicy zaprezentowali umiejętności swoich czworonożnych podopiecznych w konkurencjach z zakresu posłuszeństwa ogólnego, pracy węchowej, pościgu w kagańcu za osobą z odrzuceniem przedmiotu i obroną przewodnika oraz pościgu za osobą z czołowym atakiem pozoranta na psa i obroną przewodnika. Te niezwykle widowiskowe i emocjonujące zadania nie należą do łatwych, wymagają bowiem wielu godzin ćwiczeń oraz dużego zaangażowania współpracujących ze sobą przewodnika i psa.

Na tegorocznej edycji Mistrzostw byli obecni także funkcjonariusze z Litwy, Estonii oraz Bułgarii. Ich wizyta wiązała się z podsumowaniem projektu, w którym byli naszymi partnerami. Projekt mobilności nosił nazwę „Pies – partner w służbie policjanta. Wymiana doświadczeń w zakresie metody tresury psów służbowych. Poznanie systemów kształcenia zawodowego policjantów – przewodników psów służbowych”.

KLASYFIKACJA DRUŻYNOWA

I MIEJSCE – drużyna z KWP w Poznaniu w składzie:

- podkom. Mariusz Naganowski – kierownik drużyny;
- mł. asp. Jacek Burdziłowski z psem Hanter;
- asp. Marek Sot z psem Ekol.

II MIEJSCE – drużyna z KWP w Opolu w składzie:

- asp. Michał Styczeń – kierownik drużyny;
- asp. szt. Tomasz Studenny z psem Euta;
- mł. asp. Krzysztof Babisz z psem Czad.

III MIEJSCE – drużyna z KWP w Szczecinie w składzie:

- asp. Czesław Sudół – kierownik drużyny;
- sierż. szt. Damian Kowalenko z psem Gabazon;
- sierż. szt. Kamil Brzeziński z psem Harfa.

KLASYFIKACJA INDYWIDUALNA

I MIEJSCE – asp. Tomasz Studenny z psem Euta
– KWP w Opolu;

II MIEJSCE – asp. Marek Sot z psem Ekol
– KWP w Poznaniu;

III MIEJSCE – mł. asp. Jacek Burdziłowski z psem Hanter
– KWP w Poznaniu.

Kwartalnik policyjny

**CZASOPISMO CENTRUM SZKOLENIA POLICJI W LEGIONOWIE
I CENTRUM SZKOLENIA ŻANDARMERII WOJSKOWEJ
W MIŃSKU MAZOWIECKIM**

Adres redakcji: ul. Zegrzyńska 121, 05-119 Legionowo
sekretariat: (22) 605-33-72, faks: (22) 605-35-80,
e-mail: kwartalnik@csp.edu.pl

Wydawca: Centrum Szkolenia Policji

Redaktor naczelny: insp. Anna Rosół,
tel. 605-32-35; anna.rosol@csp.edu.pl

Zastępcy redaktora naczelnego:

plk dr Robert Pawlicki
podinsp. Tomasz Wewiór
mł. insp. Tomasz Piechowicz
nadkom. Agnieszka Gorzałczyńska-Mróż

Sekretarz redakcji: Małgorzata Reks-Stabach

Zespół redakcyjny:

podinsp. dr Beata Grubska
podinsp. Hanna Grochowska (rzecznik prasowy CSP)
kom. Marcei Śmiałek
kom. Roman Majewski

Zdjęcia na okładce: archiwum KGP

Projekt okładki: Wioleta Kaczańska

Opracowanie graficzne i skład DTP: Wioleta Kaczańska

Opracowanie redakcyjne i korekta: Monika Irzycka, Anna Krupecka-Krupińska

Nakład: 1500 egz.

Numer zamknięto 2.12.2014 r.

RADA NAUKOWA

Przewodniczący rady:

Komendant CSP insp. dr **Roman STAWICKI**

Zastępca przewodniczącego rady:

Komendant CSŻW plk dr hab. **Piotr PŁONKA**

Członkowie rady:

Kierownik Katedry Edukacji Międzykulturowej Wydziału Pedagogiki
i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku
prof. zw. dr hab. **Jerzy NIKITOROWICZ**;

Rektor Pedagogium – Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie
prof. zw. dr hab. **Marek KONOPCZYŃSKI**;

Prorektor Uniwersytetu Warszawskiego
prof. dr hab. **Tadeusz TOMASZEWSKI**;

Kierownik Zakładu Polityki Edukacyjnej Instytutu Pedagogiki
Akademii Pedagogiki Specjalnej dr hab. prof. APS **Janusz GĘSICKI**;

Prodziekan Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Toruniu dr hab. prof. UMK **Jacek BŁESZYŃSKI**;

Kierownik Zakładu Pedagogiki Resocjalizacyjnej IPSiR UW
prof. dr hab. **Lesław PYTKA**;

prof. zw. dr hab. **Jerzy NIEMIEC**, Niepaństwowa Wyższa Szkoła
Pedagogiczna w Białymstoku;

Starosta Powiatu Legionowskiego **Jan GRABIEC**;

Zastępca Komendanta Centralnego Ośrodka Szkolenia SG w Koszalinie
plk SG **Jarosław SUSZEK**;

Komendant Szkoły Policji w Katowicach insp. **Jarosław KALETA**;

Komendant Szkoły Policji w Pile insp. **Jerzy POWIECKI**;

Komendant Szkoły Policji w Słupsku insp. **Jacek GIL**

W NUMERZE

SŁUŻBA KRYMINALNA I ŚLEDCTWA POLICJI

- 3 Mirosław Schossler**
Służba kryminalna i śledcza Policji

BIURO MIĘDZYNARODOWEJ WSPÓŁPRACY POLICJI

- 5 Rafał Łysakowski**
Międzynarodowa współpraca polskiej Policji
- 7 Emilia Piotrowicz, Agata Geller, Anna Leś-Beksa**
System Informacyjny Schengen
i polskie biuro SIRENE
- 10 Robert Jakubowski, Marcin Gruszka**
Międzynarodowa wymiana informacji
kryminalnych
- 13 Marta Łukasiewicz**
BMWP KGP – Jednostka Krajowa Europolu
- 16 Bogusław Koldys**
BMWP KGP – Krajowe Biuro Interpolu
- 21 Agnieszka Michalak**
Policyjno-Celne Centra Współpracy
- 23 Marcin Chruściel**
Wydział Wsparcia i Organizacji Kontaktów
Międzynarodowych
- 23 Irmína Gołębiewska**
Współpraca pozaoperacyjna z partnerami
zagranicznymi
- 29 Ireneusz Sieńko**
Misje policyjne i oficerowie łącznikowi

CENTRALNE LABORATORIUM KRYMINALISTYCZNE POLICJI

- 35** **Waldemar Krawczyk**
Instytut badawczy
- 41** **Edyta Kot, Maria Walczuk, Jakub Mondzelewski**
Wykrywcze bazy danych w Polsce – AFIS i DNA
- 46** **Zespół CLKP**
95 lat historii kryminalistyki, 95 lat historii CLKP
- 48** **Zespół CLKP**
Działalność badawczo-rozwojowa
- 54** **Artur Dębski**
Technika kryminalistyczna

CENTRALNE BIURO ŚLEDcze POLICJI

- 57** Struktura i zadania CBŚP
- 58** Podstawowe zadania
- 59** Zorganizowana przestępczość kryminalna
- 62** Zwalczanie aktów terroru
- 63** Zorganizowana przestępczość narkotykowa
- 65** Zorganizowana przestępczość ekonomiczna
- 66** Współpraca międzynarodowa
- 69** Analiza kryminalna i obsługa informacyjna jako wsparcie działań Biura
- 69** Efekty pracy CBŚ KGP w latach 2009–2013

BIURO SŁUŻBY KRYMINALNEJ

- 72** **Maria Halczyj-Siwecka**
Struktura BSK KGP
- 73** Wydział Dochodzeniowo-Śledczy
- 76** **Marcin Michta**
Wydział Kryminalny
- 78** **Marek Żyjewski**
Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową
- 80** **Krzysztof Kot**
Zwalczanie przestępczości gospodarczej
- 81** **Grzegorz Lotko, Wojciech Pirecki**
Walka z korupcją
- 83** **Rafał Woźniak**
Odzyskiwanie mienia
- 84** **Piotr Wójcik**
Przedsięwzięcia werbunkowe

- 85** **Monika Sokołowska**
Zwalczanie handlu ludźmi
- 87** **Mirosław Kaczmarek, Małgorzata Puzio-Broda**
Poszukiwanie osób zaginionych
- 89** **Maciej Strzelczyk**
Analiza kryminalna
- 91** **Waldemar Wołowicz, Izabela Zawadzka**
Krajowy System Informacyjny Policji
- 97** **Katarzyna Poloczek**
Administrowanie danymi SIS i VIS
- 98** **Wydział Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych**
Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych
- 100** **Marcin Golizda-Bliziński**
Systemy techniki operacyjnej
- 101** **Michał Bukowski**
Technika specjalna i realizacje
- 101** **Robert Maciejczyk**
Technika operacyjna
- 103** **Piotr Gradkowski, Marcin Siwiecki, Aneta Trojanowska**
Walka z cyberprzestępczością
- 104** **Maria Halczyj-Siwecka**
Wydział Ogólny

ŻANDARMERIA WOJSKOWA

- 105** **Marcin Łazarczyk**
Czynności operacyjno-rozpoznawcze w świetle ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

- 108** **Hanna Grochowska**
Doskonalenie zawodowe centralne dla służby kryminalnej realizowane w CSP
- 114** **Jarosław Zając, Rafał Lewandowski**
Przestępstwa komputerowe
- 116** **Grzegorz Czarnecki**
Narkotyki i dopalacze. Co o nich wiemy?
- 119** **Leszek Dyduch**
Nowe metody zapobiegania przez Policję aktom terrorystycznym
- 125** **Vademecum policjanta**

POWIAT LEGIONOWSKI

- 128** **Joanna Kajdanowicz, Mariusz Kraszewski**
Jesień pod znakiem bezpieczeństwa

NADINSP. MIROSLAW SCHOSSLER

SŁUŻBA KRYMINALNA I ŚLEDCTWA POLICJI

nadinsp. Mirosław Schossler
ZASTĘPCA KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI

zdj. M. Krupa

24 czerwca 2014 r. Sejm RP przyjął ustawę o zmianie ustawy o Policji, na mocy której od 9 października 2014 r. Centralne Biuro Śledcze, funkcjonujące dotychczas w strukturze Komendy Głównej Policji, zostało wyodrębnione jako samodzielna jednostka organizacyjna służby śledczej Policji. Główne zadania Centralnego Biura Śledczego Policji jednak się nie zmieniły. Nadal należą do nich rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej o charakterze transgranicznym, kryminalnym, narkotykowym i ekonomicznym oraz tej związanej z aktami terrorystycznymi. Głównym celem reorganizacji było przeniesienie uprawnień operacyjnych i procesowych, które dotychczas miał jedynie Komendant Główny Policji, na Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji. Ta zmiana pozwala usprawnić realizację zadań dotyczących bezpośredniego zwalczania przestępczości zorganizowanej. Po 14 latach działania w strukturze Komendy Głównej Policji Centralne Biuro Śledcze zaczęło funkcjonować jako samodzielna jednostka organizacyjna Policji. Nadal podlega ono Komendantowi Głównemu Policji, jednak obecnie Komendant CBŚP ma większe uprawnienia do podejmowania decyzji w zakresie inicjowania i prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. Tym samym działania policyjne w odniesieniu do członków zorganizowanych grup przestępczych przebiegają sprawniej.

Do zadań Biura należy również zwalczanie aktów terroru. Centralne Biuro Śledcze Policji współpracuje z innymi podmiotami realizującymi zadania w tym obszarze, zarówno w skali kraju, jak i na arenie międzynarodowej.

Należy jednak podkreślić, że wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Policji, zarówno komendy wojewódzkie i Komenda Stołeczna Policji, jak również komórki organizacyjne Komendy Głównej Policji: Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji i Biuro Służby Kryminalnej oraz samodzielne jednostki – Centralne Laboratorium Kryminalistyczne i Centralne Biuro Śledcze są strukturami jednej polskiej Policji. To oznacza, że wspólnie realizują zadania w zakresie zwalczania przestępczości i wykrywania sprawców przestępstw. Każdy sukces – czy też porażka – wymienionych struktur powinny być zatem traktowane jako sukces bądź porażka całej Policji. Komórką organizacyjną Komendy Głównej Policji najściślej współpracującą z Centralnym Biurem Śledczym Policji jest niewątpliwie Biuro Służby Kryminalnej.

Biuro to również przeszło w 2014 r. głębokie zmiany organizacyjne. W ramach wprowadzonych 15 lipca zmian zostały w nim powołane nowe komórki organizacyjne. Są to Wydziały: Dochodzeniowo-Śledczy, Kryminalny, do walki z Przestępczością Narkotykową, do walki z Przestępczością Gospodarczą, do walki z Korupcją. Wskazane struktury zastąpiły działający dotychczas Wydział Koordynacji Służby Kryminalnej oraz Wydział Wsparcia Zwalczania Przestępczości.

Dotychczasowy Wydział Wsparcia Zwalczania Cyberprzestępczości zmienił natomiast nazwę na Wydział do walki z Cyberprzestępczością. Przekształcenie to łączy się z ukierunkowaniem zadań Wydziału na bardziej aktywne i bezpośrednie działania w zakresie identyfikowania przestępstw w Internecie oraz ścigania ich sprawców.

Bez zmian funkcjonują Wydziały: ds. Odzyskiwania Mienia, Obsługi Informacyjnej, Werbunkowy, Analizy Kryminalnej, Techniki Operacyjnej, Techniki Specjalnej i Realizacji, Systemów Techniki Operacyjnej, Administrowania Danymi SIS i VIS oraz Wydział Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych.

W strukturach Biura w styczniu 2014 r. pojawiła się również jedna nowa komórka – Wydział do walki z Handlem Ludźmi. Jego powstanie oddaje nową ideę działania Biura Służby Kryminalnej.

Zmiany strukturalne w BSK pozwoliły na lepszy podział zadań związanych z etapami realizowania procesu wykrywczego oraz wzmocnienie nadzoru nad zwalczaniem najgroźniejszych i najbardziej dokuczliwych społecznie przejawów przestępczości. Kwestią priorytetową przy wprowadzaniu zmian było dostosowanie struktury Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji do zapotrzebowania jednostek szczebla wojewódzkiego i niższych, głównie w zakresie wsparcia i nadzoru merytorycznego.

Przedstawiciele BSK KGP biorą również aktywny udział w pracach związanych ze zmianą systemu szkolenia służby kryminalnej – opracowują nowe programy kursów specjalistycznych dla policjantów służby kryminalnej i aktualizują te dotychczas obowiązujące. W tym zakresie Biuro ściśle współpracuje ze Szkołą Policji w Pile. Szkoła ta została wskazana przez Komendanta Głównego Policji, insp. gen. Marka Działoszyńskiego, jako placówka ukierunkowana na szkolenie i doskonalenie służby kryminalnej.

Kolejną strukturą organizacyjną służby kryminalnej w Komendzie Głównej Policji jest Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji. Biuro to prowadzi zarówno działania w ramach współpracy pozaoperacyjnej, jak i operacyjnej.

Współpraca pozaoperacyjna służy wypracowaniu metod, form i podstaw prawnych praktycznej współpracy operacyjnej. Po-

zwala również budować relacje zawodowe, rozwija wymianę i działalność szkoleniową z instytucjami policyjnymi z państw członkowskich UE oraz państw trzecich. BMWP koordynuje udział policyjnych ekspertów w tworzeniu prawa unijnego, wspierającego rozwój i zacieśnienie współpracy operacyjnej. Nadzoruje również projekty szkoleniowe, których celem jest przekazywanie wiedzy i najlepszych praktyk UE w innych państwach. Należy podkreślić, iż współpraca pozaoperacyjna jest ważnym czynnikiem budującym wizerunek polskiej Policji na arenie międzynarodowej.

Współpraca operacyjna natomiast opiera się przede wszystkim na wymianie informacji w ramach SIS II, czyli Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji, który w dużej mierze zastąpił zniesione kontrole na granicach wewnętrznych UE. Wymiana informacji realizowana jest również za pośrednictwem Europejskiego Biura Policji – Europol, na obszarze UE, oraz w ramach Interpolu, który umożliwia współpracę organów ścigania 190 zrzeszonych w tej organizacji państw. Współdziałanie z oficerami łącznikowymi polskiej Policji, akredytowanymi w państwach członkowskich UE, a także na terenie Białorusi, Rosji, Ukrainy, oraz współpraca z zagranicznymi oficerami łącznikowymi przebywającymi w Polsce stanowi ważny wkład w zwalczanie przestępczości. Niezwykle istotnymi zadaniami BMWP są również współpraca przygraniczna z państwami należącymi do strefy Schengen oraz udział polskich policjantów w misjach pokojowych w Kosowie, Gruzji, Afganistanie i Liberii. Obecność polskich funkcjonariuszy w tych krajach przyczynia się do stabilizacji i utrzymania w nich porządku publicznego.

Komórką, bez której wsparcia trudno sobie wyobrazić skuteczne wykrywanie sprawców przestępstw, jest Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji. W 2011 r. zostało ono wyodrębnione ze struktur Komendy Głównej Policji jako samodzielny instytut badawczy. CLKP kształci biegłych i prowadzi merytoryczny nadzór nad działalnością policyjnych laboratoriów kryminalistycznych. Do jego zadań należy również prowadzenie bazy danych DNA, Centralnej Registratury Daktyloskopijnej oraz innych kartotek i zbiorów wspierających działania Policji. CLKP współpracuje także w ramach swoich kompetencji z placówkami badawczymi w innych państwach.

Rzeczywistość XXI wieku i stawiane przez nią wyzwania wymagają od polskiej Policji pójścia z duchem czasu. Dynamiczne zmiany społeczne, gospodarcze i ekonomiczne, rozwój technologii, szczególnie informatycznych, sprawiają, że nasza formacja musi mieć do dyspozycji sprawne narzędzia, które szybko i skutecznie pozwolą rozprawić się z nowymi zagrożeniami.

Nie mniejszym wyzwaniem, które stoi przed całą Policją, a szczególnie służbą śledczą i kryminalną, jest zbliżający się termin wejścia w życie nowej procedury karnej. Podpisana 17 października 2013 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego, której większość przepisów zacznie obowiązywać od 1 lipca 2015 r., znacząco zmienia model polskiego procesu karnego. Zmiany te będą miały wpływ na prowadzenie postępowań przygotowawczych przez Policję oraz realizację czynności w toku postępowania karnego. W związku tym zarówno funkcjonariusze kryminalni, jak i dochodzeniowo-śledczy, muszą być bardzo dobrze przygotowani. To na nich będzie ciążyła odpowiedzialność za jakość przeprowadzanych postępowań karnych.

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji

Międzynarodowa współpraca polskiej Policji

insp. Rafał Łysakowski

**DYREKTOR BIURA MIĘDZYNARODOWEJ
WSPÓŁPRACY POLICJI
KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI**

W polskiej Policji punktem kontaktowym i miejscem, gdzie zbiegają się główne międzynarodowe kanały wymiany informacji policyjnych, jest Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji (BMWP KGP).

Komórka ta koordynuje i nadzoruje działania w ramach międzynarodowej współpracy operacyjnej, pozaoperacyjnej i szkoleniowej. W BMWP KGP pracuje 176 osób, w tym 75 funkcjonariuszy, 91 członków korpusu służby cywilnej i 10 pracowników poza korpusem służby cywilnej.

Intensyfikacja współpracy międzynarodowej Policji, szczególnie w strefie Schengen, stanowi priorytet w czasach, gdy przestępczość ma charakter transnarodowy. Systematyczna wymiana doświadczeń, wspólne spotkania i kontakty służbowe przyczyniają się do harmonizacji metod funkcjonowania organów ścigania. Skutkiem tych działań jest coraz bardziej efektywne zapobieganie zjawiskom kryminogennym i ich zwalczanie oraz poprawa skuteczności w wykrywaniu przestępstw, co prowadzi do wzrostu poczucia bezpieczeństwa obywateli na całym terytorium Unii Europejskiej.

Główne zadania Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji:

- 1)** organizowanie i koordynowanie przedsięwzięć policyjnych wynikających z członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej oraz w innych organizacjach i instytucjach o charakterze międzynarodowym, w tym udział w komisjach, radach, zespołach, grupach eksperckich oraz w kontyngentach policyjnych;
- 2)** organizowanie kontaktów międzynarodowych Komentanta Głównego Policji i jego zastępców;
- 3)** opracowywanie opinii i ocen efektów zaangażowania Policji na forum międzynarodowym;
- 4)** projektowanie głównych kierunków rozwoju międzynarodowej współpracy Policji;
- 5)** koordynowanie międzynarodowej współpracy Policji realizowanej w KGP, komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji, Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, szkołach policyjnych i Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji;
- 6)** zapewnianie całodobowej wymiany informacji o charakterze kryminalnym, w ramach międzynarodowej współpracy Policji, na potrzeby podmiotów krajowych i zagranicznych w celu zapobiegania przestępczości oraz jej wykrywania i zwalczania;
- 7)** koordynowanie oraz obsługa oficerów łącznikowych Policji akredytowanych przy placówkach dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej.

REALIZACJA MIĘDZYNARODOWEJ WSPÓŁPRACY POLICJI ODBYWA SIĘ DWUTOROWO

Działania pozaoperacyjne

Działania pozaoperacyjne służą wypracowaniu metod, form i podstaw prawnych praktycznego współdziałania policyjnego, nazywanego inaczej współpracą operacyjną.

Współpraca pozaoperacyjna to tworzenie prawa unijnego oraz poznawanie rozwiązań prawnych i przepisów obowiązujących w innych krajach. To także nawiązywanie kontaktów zawodowych i osobistych. Dzięki nim wzrasta zaufanie między współpracującymi stronami, likwidowane są bariery, uprzedzenia i szkodliwe stereotypy.

Polska Policja jest beneficjentem funduszy unijnych, które przeznacza zarówno na szkolenia, jak i na inwestycje w sprzęt. Korzystając z funduszy krajowych i unijnych, szkolimy przedstawicieli służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo publiczne z krajów spoza Unii Europejskiej (m.in. we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych).

Współpraca pozaoperacyjna to także wymiana i współpraca szkoleniowa z instytucjami policyjnymi z państw członkowskich UE oraz za pośrednictwem takich agencji unijnych i organów, jak Europejska Akademia Policyjna CEPOL (Collège Européen de Police). Priorytetem w tym zakresie są dla nas państwa Partnerstwa Wschodniego (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdowa i Ukraina).

Działania operacyjne

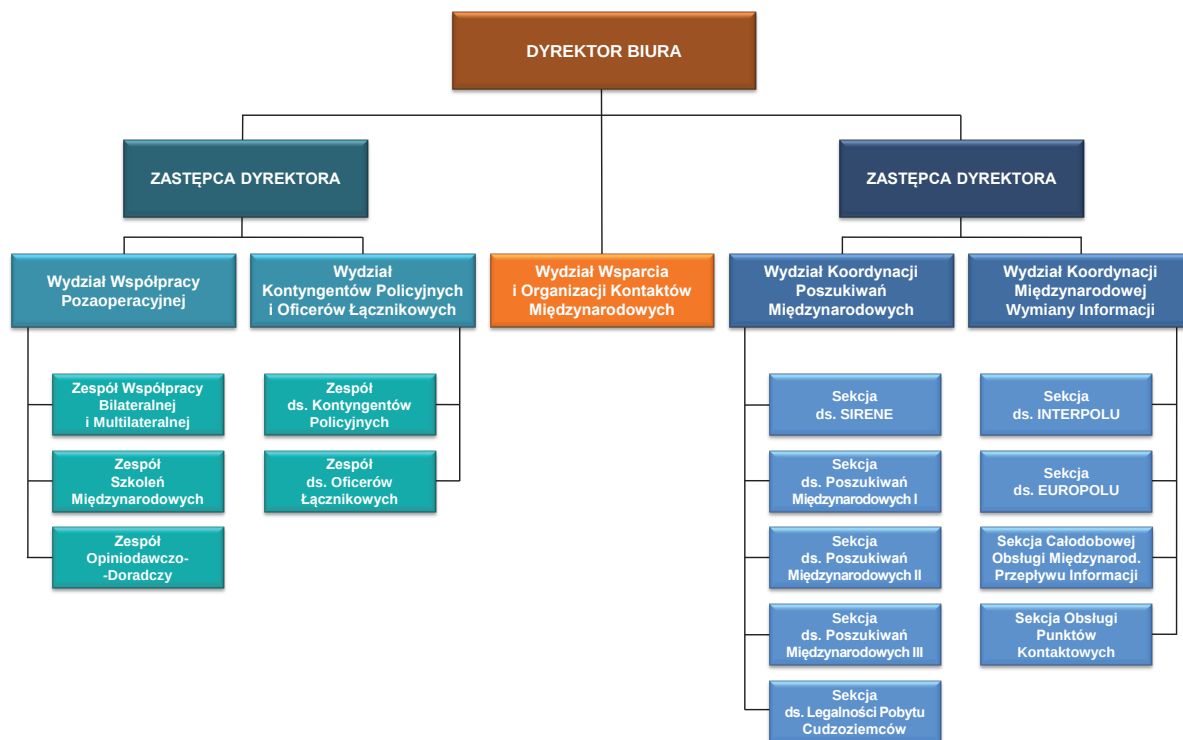
Współpraca operacyjna obejmuje przede wszystkim wymianę informacji poprzez:

- System Informacyjny Schengen (SIS) oraz Krajowe Biuro SIRENE (dla państw strefy Schengen);
- EUROPOL;
- INTERPOL;
- współpracę w ramach sieci oficerów łącznikowych polskiej Policji działających w takich państwach Unii Europejskiej, jak: Francja, Niemcy, Wielka Brytania, oraz w państwach spoza UE, tj. na Białorusi, w Rosji i na Ukrainie, oraz współpracę z zagranicznymi oficerami łącznikowymi akredytowanymi w Polsce;
- bezpośredni dostęp do policyjnych baz danych (osoby zaginione i poszukiwane, karty daktyloskopijne, profile DNA, skradzione pojazdy i dokumenty etc.).

Do form współpracy przygranicznej w państwach należących do strefy Schengen należą pościg, obserwacja transgraniczna, wspólne patrole, w tym patrole zmotoryzowane ruchu drogowego, realizowane przede wszystkim na terenach przygranicznych.

Współpracę przygraniczną i związaną z tym wymianę informacji uzupełniają Centra Współpracy Policyjnej i Celnej, działające na granicy z Czechami, Niemcami i Słowacją.

Udział w zagranicznych misjach pokojowych w takich krajach, jak: Kosowo, Gruzja, Afganistan i Liberia.

Struktura Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji

Summary

International Cooperation of the Polish Police

In the Polish Police the contact point and the place where main international channels of the police information exchange converge is International Police Co-operation Bureau of National Police Headquarters (IPCB of NPHQ). This unit coordinates and supervises actions as part of international operational, non-operational and training cooperation. 176 persons, including 75 officers, 91 members of the civil service corps and 10 other employees work in IPCB of NPHQ. The intensification of international cooperation of the Police, particularly in the Schengen area, constitutes the priority in times, when crime has a transnational character. The systematic exchange of experiences, joint meetings and official contacts contribute to the harmonization of methods of functioning of law enforcement agencies. More and more effective prevention and fighting crime-related phenomena as well as the improvement in crime detection are the results of these actions. It leads to the increase in the sense of security of citizens on the whole territory of the European Union.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

System Informacyjny Schengen i polskie biuro SIRENE

SYSTEM INFORMACYJNY SCHENGEN

System Informacyjny Schengen (SIS) stanowi zasadniczy instrument stosowania postanowień dorobku Schengen, który został włączony w ramy Unii Europejskiej. Ustanowiono go na podstawie postanowień tytułu IV Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. pomiędzy rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (zwanej dalej KWS).

System Informacyjny Schengen drugiej generacji (SIS II) zastąpił System Informacyjny Schengen (SIS I+). Z chwilą uruchomienia SIS II 9 kwietnia 2013 r. obowiązujące przepisy regulujące kwestie związane z SIS (tytuł IV KWS) zostały zastąpione przepisami: rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 2006 r.¹ oraz decyzji Rady 2007/533/WSiSW z 2007 r.²

SIS jest systemem, w którym dokonywane są wpisy zawierające tylko podstawowe informacje na temat osób lub przedmiotów. Do podjęcia konkretnych działań po uzyskaniu trafienia przez służbę/organ niezbędne są dodatkowe informacje, tzw. informacje uzupełniające, które pozwalają m.in. na potwierdzenie tożsamości (w przypadku osoby) lub prawidłową identyfikację przedmiotu. Wymiana informacji uzupełniających odbywa się za pośrednictwem Biura SIRENE na podstawie formularzy SIRENE. Biura SIRENE funkcjonują w każdym z państw strefy Schengen, dzięki czemu polska Policja ma stały, bezpośredni kontakt z policjami państw całego obszaru Schengen.

KATEGORIE DANYCH WPROWADZANYCH DO SIS II

Do bazy SIS II są wprowadzane dane o osobach i przedmiotach. Dane mogą być wykorzystane wyłącznie w celu, w jakim zostały wprowadzone.

Osoby:

- poszukiwane do tymczasowego aresztowania w celu ich przekazania lub ekstradycji (art. 26 decyzji 533/2007),
- poszukiwane jako zaginione (art. 32 decyzji 533/2007),

- poszukiwane w celu ustalenia miejsca pobytu do celów procedury sądowej lub stawienia się w celu odbycia kary pozbawienia wolności (art. 34 decyzji 533/2007),
- których dane zostały wprowadzone w celu niejawnej lub szczególnej kontroli (art. 36 ust. 2 i 3 decyzji 533/2007),
- cudzoziemcy, których dane zostały wprowadzone w celu odmowy pozwolenia na wjazd lub pobyt na terytorium Schengen (art. 24 rozporządzenia 1987/2006).

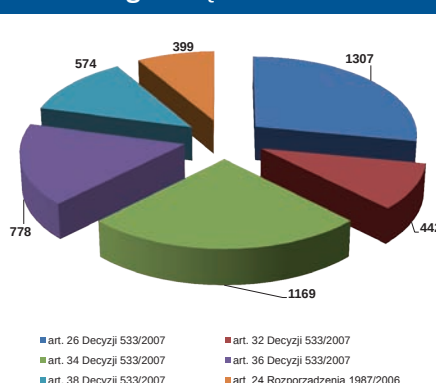
Przedmioty (art. 36 decyzji 533/2007 w celu niejawnej lub szczególnej kontroli i art. 38 decyzji 533/2007 w celu zajęcia lub wykorzystania jako dowód w postępowaniu karnym):

- pojazd silnikowy,
- broń palna,
- blankiety dokumentów urzędowych,
- wydane dokumenty tożsamości (z wprowadzonymi danymi osobowymi),
- banknoty (o spisanych numerach),
- urządzenia przemysłowe (nowa kategoria),
- statek powietrzny (nowa kategoria),
- statek wodny (nowa kategoria),
- silnik przyczepny (nowa kategoria),
- kontener (nowa kategoria),
- tablica rejestracyjna (w SIS I+ była to podkategoria poszukiwanego pojazdu; w SIS II jest to odrębna kategoria),
- papiery wartościowe i środki płatnicze (nowa kategoria),
- dowód rejestracyjny pojazdu (w SIS I+ była to podkategoria poszukiwanego dokumentu; w SIS II jest to odrębna kategoria).

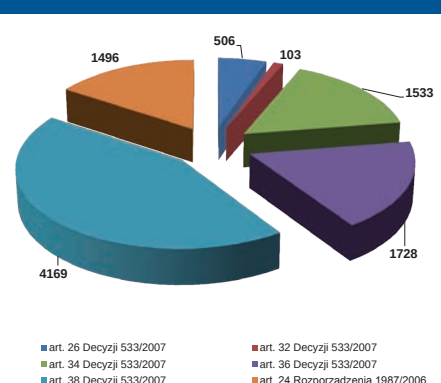
STATYSTYKI TRAFIEŃ

Trafienie ma miejsce w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobą lub przedmiotem.

Trafienia wpisów Polski
za granicą w 2013 r.

Trafienia wpisów zagranicznych
w Polsce w 2013 r.

ZADANIA BIUR SIRENE

Zakres czynności realizowanych przez Biuro SIRENE wynika z zapisów art. 7 ust. 2 decyzji 533/2007 oraz art. 7 ust. 2 rozporządzenia 1987/2006, które wskazują na jego podstawowe zadania – wymiana informacji uzupełniających niezbędnych:

- przy wprowadzaniu wpisów,
- w celu umożliwienia podjęcia odpowiednich działań w przypadku trafienia,
- w ramach koordynacji i weryfikowania jakości wprowadzanych informacji do SIS.

ZADANIA OBLIGATORYJNE

Biura SIRENE wymieniają informacje uzupełniające do wpisów w SIS (z art. 26–38 decyzji 533/2007 i art. 24 rozporządzenia 1987/2006) dotyczące:

- zatwierdzania niektórych wpisów,
- dodawania zastrzeżeń, tzw. flagowanie wpisów,
- zmiany celu wpisu,
- wpisów zawierających błędy,
- wpisów wielokrotnych i niekompatybilnych,
- prawa dostępu do danych,
- usuwania niektórych wpisów.

Biura SIRENE wymieniają informacje uzupełniające niezbędne w celu umożliwienia podjęcia działań w przypadkach trafień, dotyczące:

- zawiadomienia o trafieniu („hit”),
- informacji niezbędnych do ustalenia tożsamości,
- zagadnień tożsamości przywłaszczonej,
- jakości danych SIS oraz

wszelkie inne informacje niezbędne do realizacji celu, dla którego wpis został wprowadzony.

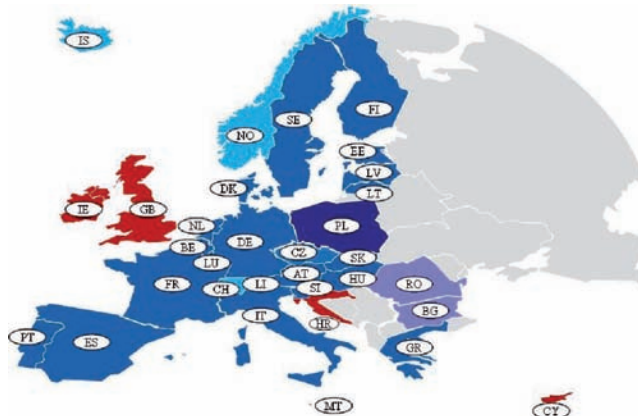
POLSKIE BIURO SIRENE

Polskie Biuro SIRENE działa na podstawie art. 35 ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen i Wizowym Systemie Informacyjnym (SIS/VIS)³. Zgodnie z przepisami ustawy wyznaczona w ramach struktury Komendy Głównej Policji komórka organizacyjna będąca biurem SIRENE – obecnie Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP – zapewnia w szczególności wymianę informacji uzupełniających w trybie i zgodnie z zasadami określonymi w podręczniku SIRENE, o którym mowa w art. 8 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 oraz w art. 8 ust. 4 decyzji Rady 2007/533.

Szefa Biura SIRENE powołuje i odwołuje Komendant Główny Policji po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych (art. 36 ustawy SIS/VIS).

MAPA OBSZARU STREFY SCHENGEN

LEGENDA

- Państwa członkowskie UE, które w pełni wdrożyły dorobek prawny Schengen: Austria, Belgia, Republika Czeska, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Włochy.
- Państwa członkowskie UE, które nie w pełni wdrożyły dorobek prawny Schengen, co skutkuje utrzymaniem kontroli na granicach z tymi państwami. Są w SIS, stosują europejski nakaz resztowania: Bułgaria, Rumunia.
- Państwa nienależące do Unii Europejskiej, są w strefie Schengen i nie stosują europejskiego nakazu aresztowania: Islandia, Norwegia, Szwajcaria, Liechtenstein.
- Państwa członkowskie UE, które przyjęły tylko część dorobku prawnego Schengen, co skutkuje utrzymaniem kontroli na granicach wewnętrznych. Nie są w SIS, stosują Europejski Nakaz Aresztowania: Wielka Brytania, Irlandia, Cypr, Chorwacja.

W ramach BMWP KGP zadania Biura SIRENE realizują:

- **Wydział Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych** (operatorzy)
8:00–16:00; 12:00–20:00
- **Sekcja Całodobowej Obsługi Międzynarodowego Przepływu Informacji** (dyżurni) w Wydziale Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji
9:00–21:00; 21:00–9:00

Źródło: materiały własne BMWP KGP

FUNDUSZE NORWESKIE

FUNDUSZE NORWESKIE

BMWP KGP rozpoczęło realizację projektu „Nowe wyzwania dla Użytkowników SIS związane z wdrożeniem SIS II” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009–2014 dla programu operacyjnego PL15: „Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych”. Projekt będzie realizowany do 30 kwietnia 2016 r.

Całkowita wartość projektu wynosi 5 475 450 zł, z czego 4 654 132 zł pochodzi z funduszy norweskich.

Do głównych celów projektu zaliczono wzrost wiedzy i umiejętności funkcjonariuszy i pracowników Policji z zakresu funkcjonowania SIS II m.in. poprzez poznanie praktycznych aspektów korzystania z nowych funkcjonalności SIS, wymianę doświadczeń na arenie międzynarodowej oraz podniesienie kwalifikacji językowych.

Projekt obejmuje:

- organizację 3 konferencji o charakterze międzynarodowym – w Poznaniu (2014), Wrocławiu (2015), Gdańsku (2016) – łącznie weźmie udział ok. 180 osób,
- organizację 5 konferencji krajowych w Poznaniu (2014 i 2016), Wrocławiu (2014 i 2015), Gdańsku (2015) – łącznie weźmie udział ok. 250 osób,
- organizację cyklicznych szkoleń językowych (angielski, francuski, niemiecki, hiszpański, rosyjski) dla funkcjonariuszy Policji i pracowników jednostek terenowych Policji polskiego biura SIRENE i polskiego N-SIS – łącznie weźmie udział ok. 2090 osób,
- organizację cyklicznych szkoleń specjalistycznych i warsztatów (pomoc prawna w sprawach karnych, praktyczne aspekty pracy z SIS II, ochrona danych osobowych, badania daktyloskopijne i biologiczne) dla funkcjonariuszy Policji i pracowników cywilnych jednostek terenowych Policji polskiego Biura SIRENE – łącznie weźmie udział ponad 2000 osób.

W dniach 3–5 września 2014 r. w Poznaniu odbyła się pierwsza konferencja krajowa. Jej tematem przewodnim była jakość danych wprowadzanych do SIS pod kątem ich dostosowania do wymogów SIS II oraz kwestie związane z tożsamością przywłaszczoną.

W dniach 17–19 września 2014 r. w Teresinie zorganizowano pierwszą edycję warsztatów specjalistycznych „Praktyczne aspekty pracy z SIS II oraz ochrona danych osobowych”.

Szczegółowe informacje o projekcie są dostępne na stronie: www.policja.pl/nmfsis2.

*kom. Emilia Piotrowicz, Kierownik Sekcji ds. SIRENE WKPM BMWP;
Agata Geller, główny specjalista WKPM BMWP;
Anna Leś-Beksa, referendarz WKPM BMWP KGP*

■ 27 sierpnia 2014 r. – konferencja otwierająca projekt „Nowe wyzwania dla Użytkowników SIS związane z wdrożeniem SIS II”

■ Konferencja krajowa w Poznaniu

■ Szkolenie w Teresinie

Źródło: materiały własne BMWP KGP

Summary

Schengen Information System and the Polish SIRENE Bureau
The article deals with the Schengen Information System (SIS), including changes introduced after the launch of SIS II on 9.4.2013 (new categories of entries, new SIS functionalities), legal grounds, tasks of SIRENE Bureau. The article also introduces the project carried out by IPCB of NPHQ “New challenges for SIS Users connected with SIS II implementation” co-financed from the Norwegian Financial Mechanism. In the years 2014–2016 conferences, foreign language training courses and specialist courses for both officers and civilian employees of local Police units and National Police Headquarters are organised in the framework of the project.

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) (Dz. U. UE. L. z 2006 r. Nr 381, poz. 4).

² Decyzja Rady 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) (Dz. U. UE. L. z 2008 r. Nr 218, poz. 60, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. Nr 165, poz. 1170, z późn. zm.).

Międzynarodowa wymiana informacji kryminalnych

WYMIANA INFORMACJI

W celu zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa w UE i strefie Schengen, organy ścigania w państwach członkowskich UE dążą do zacieśniania współpracy transgranicznej. Zasadniczym narzędziem dla organów ścigania jest informacja. Policyjna współpraca transgraniczna opiera się zatem w dużym stopniu na wymianie informacji, której celem jest zapobieganie i ściganie sprawców przestępstw oraz poszukiwanie osób i rzeczy. Liczba wymienianych informacji utrzymuje się na wysokim poziomie. O skali międzynarodowej współpracy policyjnej świadczą statystyki ilości korespondencji, jaka za pośrednictwem dyżurnych wpłynęła do BMWP, i tak: w 2012 r. – 244 059 sztuk, w 2013 r. – 227 610 sztuk, w 2014 r. (do końca sierpnia) 156 298 sztuk oraz liczba złożonych na tej podstawie spraw, tj. w 2012 r. – 38 220, w 2013 r. – 37 512, w 2014 r. – 26 098. Wymiana informacji odbywa się dzięki wykorzystaniu obowiązujących, bezpiecznych kanałów w oparciu o istniejące krajowe i międzynarodowe bazy danych. Zarządzanie informacją odbywa się natomiast w ramach europejskiego modelu wymiany informacji, w którym wprowadzono także mechanizmy zabezpieczające prywatność i dane osobowe oraz zgodne z Kartą praw podstawowych UE.

KANAŁY WYMIANY INFORMACJI

Zgodnie z kierunkami rozwoju wyznaczanymi przez UE, w celu skuteczniejszego zarządzania kanałami komunikacji, każde państwo członkowskie UE powinno utworzyć tzw. Pojedynczy Punkt Kontaktowy (Single Point of Contact – SPOC), czyli działający przez całą dobę, siedem dni w tygodniu punkt kompleksowej obsługi w zakresie międzynarodowej współpracy policyjnej, w ramach którego państwa członkowskie łączą swoje biura SIRENE, jednostki krajowe Europolu, krajowe biura Interpolu oraz punkty kontaktowe dla innych kanałów. Większość państw członkowskich posiada działy odpowiedzialne za międzynarodową współpracę policyjną, lecz tylko niektóre z tych działów mają cechy umożliwiające im pełną realizację zadań pojedynczego punktu kontaktowego. W przypadku polskiej Policji zadanie SPOC realizuje BMWP KGP. W pełni funkcjonujący SPOC posiada podstawowe cechy, tj.:

- w przypadku wniosków przesyłanych do innych państw członkowskich połączenie różnych kanałów w jedną strukturę organizacyjną, zgodną z krajowymi zasadami dotyczącymi wyboru kanału, co ma zagwarantować poprawny i spójny wybór kanału, jak również odpowiednią jakość wniosków;

- zatwierdzanie wniosków przez pojedyncze punkty kontaktowe, które sprawdzają, czy przesyłane wnioski są niezbędne i właściwe, co ma zagwarantować ich odpowiednią jakość, a także przeciwdziałać powielaniu zapytań;
- w przypadku gdy informacje nie są wymieniane za pośrednictwem samych pojedynczych punktów kontaktowych (lecz np. za pośrednictwem centrów współpracy policyjno-celnej – PCCC lub agencji krajowych bezpośrednio wymieniających informacje za pomocą narzędzia SIENA), pojedynczy punkt kontaktowy może pełnić rolę koordynatora na szczeblu krajowym;
- w przypadku otrzymania wniosków pojedyncze punkty kontaktowe powinny mieć zapewniony, w granicach dopuszczalnych prawem, bezpośredni dostęp do krajowych baz danych, aby móc szybko udzielić na nie odpowiedzi i dotrzymać w szczególności terminów przewidzianych w inicjatywie szwedzkiej;
- pojedyncze punkty kontaktowe powinny obejmować wszystkie organy egzekwowania prawa, w tym organy celne;
- rozwijają współpracę między pojedynczymi punktami kontaktowymi i krajowymi ośrodkami koordynacyjnymi służącymi do nadzorowania granic.

DYŻURNI BMWP

W ramach Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji BMWP KGP funkcjonuje Sekcja Całodobowej Obsługi Międzynarodowego Przepływu Informacji (SCOMPI), potocznie zwana „Sekcją Dyżurnych”. Jej funkcjonariusze pełnią służbę w systemie 24/7/365, wspólnie z funkcjonariuszami Straży Granicznej. SCOMPI jest jedynym takim punktem pierwszego kontaktu dla podmiotów krajowych i zagranicznych. Poza urzędowymi godzinami pracy biura, sekcja realizuje i koordynuje wymianę informacji kanałami SIS, Interpol, Europol. Jeżeli zaś chodzi o tematykę, to najczęściej jest to wymiana informacji dotycząca osób i przedmiotów zarejestrowanych w SIS, potwierdzenia tożsamości i notowania kryminalne osób. Wielokrotnie zdarzają się również przypadki udzielania pomocy w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia Polakom przebywającym za granicą. W tych zdarzeniach niejednokrotnie udało się zapobiec tragedii tylko i wyłącznie dzięki profesjonalnej koordynacji i współpracy z jednostkami lokalnymi oraz partnerami zagranicznymi. Przykładowe sprawy realizowane przez SCOMPI:

- Polski kierowca samochodu ciężarowego zadzwonił do swojej córki i poinformował, że znajduje się w Niemczech i odczuwa mocny ból w klatce piersiowej, słabnie z każdą chwilą i potrzebuje pomocy medycznej. W wyniku sprawnej wymiany informacji między jednostką terenową Policji,

TRANSGRANICZNA WYMIANA INFORMACJI KRYMINALNYCH

BMWP KGP i Interpolem w Wiesbaden udało się zlokalizować osobę i udzielić jej pomocy. Jak poinformowała strona niemiecka, kierowca przeszedł zawał serca i dzięki sprawnej akcji medycznej jego życie zostało uratowane.

- Kolejnym przykładem efektywnej współpracy międzynarodowej jest sprawa odzyskania i zabezpieczenia pojazdów marki Range Rover i Lexus poszukiwanych przez stronę holenderską. Samochody zostały skradzione na terenie Holandii i miały być używane do napadów z użyciem materiałów wybuchowych. Dzięki intensywnej wymianie informacji ze stroną holenderską udało się ostatecznie zlokalizować pojazdy we współpracy z terenową jednostką polskiej Policji. Auta były schowane w pojeździe ciężarowym marki DAF, który dodatkowo był zaplombowany, a kierujący pojazdem obywatel Litwy twierdził, że przewozi meble. Posiadał nawet dokumenty przewozowe potwierdzające ten fakt.

INSTRUMENTY UNIJNE WSPIERAJĄCE TRANSGRANICZNĄ WYMIANĘ INFORMACJI

- **Inicjatywa szwedzka** (decyzja ramowa Rady 2006/960/WSiSW)¹, w której ustanowiono zasady, w tym i terminy wymiany informacji i danych operacyjnych między organami ścigania państw członkowskich na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawie przestępstw i operacji wywiadu kryminalnego. Zastosowano w niej zasadę „równego dostępu”, co oznacza, że informacje muszą być udzielone państwu wzywającemu na warunkach nie bardziej rygorystycznych od tych obowiązujących na szczeblu krajowym. Postanowienia inicjatywy zostały przyjęte do polskiego porządku prawnego ustawą o wymianie informacji między organami ścigania państw członkowskich UE².

BMWP KGP pełni rolę Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) do wymiany informacji. Warto zauważyć, że poza Policją uprawnione do kierowania wniosków do KPK są: Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA), Ministerstwo Finansów (MF), Żandarmeria Wojskowa (ŻW), Straż Graniczna (SG) oraz Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW), zaś informacje mogą być wymieniane wszelkimi dostępnymi kanałami, tj. Interpol, Europol, SIRENE oraz w uzasadnionych przypadkach za pośrednictwem oficerów łącznikowych.

- **Decyzja Prüm** (decyzja Rady 2008/615/WSiSW) DNA i daktyloskopia.

Postanowienia ww. decyzji pozwalają na bezpośrednią wymianę DNA, odbitek linii papilarnych i danych rejestracyjnych pojazdów między państwami członkowskimi UE. Jeżeli chodzi o automatyczną wymianę baz DNA, Polska jest w pełni operacyjna (w bazie DNA znajduje się 39 tys. rekordów). W 2013 r. odnotowano około 900 trafień w ramach tejże wymiany, w tym 141 z Austrią i 515 z Niemcami.

W polskiej bazie daktyloskopijnej występuje 3,7 mln rekordów i aktualnie trwają intensywne prace mające na celu osiągnięcie pełnej funkcjonalności. Skala trafień w przypadku danych daktyloskopijnych jest trudna do oszacowania, ale wiadomo, że trafień będzie znacznie więcej niż w przypadku DNA.

EUCARIS

Ważnym narzędziem w zwalczaniu przestępczości transgranicznej jest system EUCARIS (European Car and Driving License Information System), czyli Europejski System Informacyjny o Pojazdach i Prawach Jazdy, który w Polsce zaczął funkcjonować 14 maja 2012 r.

W toku prac podjęto decyzję, że wymiana informacji w ramach systemu EUCARIS, która działa według dwóch trybów: automatycznego i nieautomatycznego, wymaga podziału kompetencji między Policją a Departamentem Ewidencji Państwowych i Teleinformatyki (DEPiT) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W DEPiT został umiejscowiony polski krajowy punkt kontaktowy prowadzący automatyczną obsługę zapytań przychodzących z innych państw. Natomiast w Komendzie Głównej Policji, w strukturach BMWP, został powołany Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) do spraw wymiany informacji uzupełniających do uzyskanej odpowiedzi w ramach systemu EUCARIS.

Na potrzeby punktu kontaktowego do spraw wymiany danych o pojazdach rozszerzono funkcjonalność Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP); interfejs SPP (System Poszukiwawczy Policji) został podłączony do sieci EUCARIS za technicznym pośrednictwem Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK).

Siłą systemu EUCARIS leży w szybkiej i interaktywnej wymianie danych, co ma kluczowe znaczenie w walce z kradzieżami samochodów i ich rejestracją oraz z fałszowaniem dokumentów. Z systemu EUCARIS w niektórych krajach mogą korzystać również instytucje rządowe odpowiedzialne za rejestrację pojazdów, wydawanie dokumentów pojazdu i praw jazdy oraz te, które są odpowiedzialne za ujawnianie skradzionych pojazdów, zapobieganie ich kradzieży oraz oszustwom związanym z upłynieniem skradzionych pojazdów. W Polsce bezpośredni dostęp do bazy ma tylko Policja, a inne organy o charakterze policyjnym mogą ubiegać się o udzielenie informacji jedynie za jej pośrednictwem.

Obecnie polska Policja w ramach systemu EUCARIS może automatycznie przeszukiwać bazy takich krajów, jak: Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Polska, Rumunia, Słowenia, Szwecja, Włochy w zakresie danych pojazdów i właścicieli.

WSPÓLNE AKCJE I OPERACJE POLICYJNE

Wymieniona powyżej decyzja Rady 2008/615/WSiSW pozwala także na wymianę danych osobowych między państwami członkowskimi w celu zapobiegania aktom terrorystycznym oraz zawiera ustalenia na temat wspólnych akcji policyjnych.

Wspólne operacje policyjne – pościgi transgraniczne, obserwacje transgraniczne i inne operacyjne formy zwalczania przestępczości – to codzienność we współpracy transgranicznej.

Pościg transgraniczny jest rozumiany jako dalszy pościg osób, które są podejrzane o popełnienie przestępstwa określonego rodzaju lub zostały przyłapane w trakcie popełniania takiego przestępstwa i przekroczyły granicę innego państwa członkowskiego. Operacja pościgu z samej swojej natury nie wymaga uprzedniej zgody, za to podlega bardzo rygorystycznym warunkom i precyzyjnym uzgodnieniom. Niektóre z nich mają charakter ogólny, inne są indywidualne dla każdego państwa i zostały zgłoszone w deklaracjach jednostronnych.

Obserwacja transgraniczna należy do czynności operacyjno-rozpoznawczych i polega na dokonywaniu celowych obserwacji osób, przedmiotów i zjawisk. Operacja ta polega na tym, że obserwacja rozpoczęta w jednym państwie jest kontynuowana na terytorium innego państwa. Kontynuowanie obserwacji zapewniają albo funkcjonariusze, którzy ją rozpoczęli, albo funkcjonariusze państwa docelowego. Obserwacja może się odbywać po kolei na terytorium kilku państw. Informacje uzyskiwane przez funkcjonariuszy w drodze obserwacji mogą służyć jako materiał dowodowy w postępowaniu karnym, w rozpoznawaniu zorganizowanej grupy przestępczej, jak również do zatrzymania danej osoby przed popełnieniem przestępstwa bądź w trakcie jego popełniania.

Obserwacja może być prowadzona tylko w stosunku do osoby, która dopuściła się czynu karalnego mogącego stanowić podstawę do ekstradycji.

IMPREZY SPORTOWE

Kolejnym zadaniem realizowanym przez BMWP KGP jest wymiana informacji dotyczących istotnych wydarzeń o charakterze transgranicznym, ze szczególnym uwzględnieniem imprez sportowych. W ramach tej działalności wymieniane są dane o charakterze osobowym i nieosobowym. Dotyczą one osób, które podczas tych wydarzeń dopuszczają się przestępstw lub w inny sposób stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Najczęściej wymiana informacji ma miejsce w przypadku zabezpieczeń meczów piłkarskich. Współpraca, w głównej mierze, polega na przekazywaniu danych dotyczących osób udających się na mecz, oceny stopnia ich agresywności poprzez nadanie im odpowiedniej kategorii. W trakcie meczu wymieniane są bieżące informacje o przypadkach łamania prawa, natomiast post factum przesyłane są raporty dotyczące podjętych działań. Informacje te wzbogacają krajowe bazy danych kibiców oraz pozwalają na wydanie zakazów stadionowych.

Ścisłą formą współpracy w aspekcie wydarzeń sportowych jest wysyłanie do państwa, w którym odbywa się mecz polskiej drużyny, funkcjonariuszy z grupy Spotters Team Polska, a także – na zasadzie wzajemności – przyjmowanie policjantów z zagranicy.

Spotter jest funkcjonariuszem działającym jawnie, ale bez mandatu, który jest łącznikiem między fanami, klubami, służbami porządkowymi a Policją. Do zadań spottersów należy praca z kibicami, poznanie środowiska, analiza prasy i forum kibicowskich oraz współpraca z władzami klubu. Podczas rozgrywek policjanci pomagają przy przejazdach, informują o zagrożeniach oraz negocjują z siłami porządkowymi. Ponadto do ich zadań należy rozpoznanie osób, które stanowią zagrożenie i mogą być sprawcami burd na stadionach. Aby umożliwić wyjazd polskich policjantów (umundurowanych i wyposażonych w środki przymusu bezpośredniego), konieczne jest zawarcie stosownego porozumienia. Porozumienie to podpisywane jest między szefami policji zainteresowanych państw.

ATLAS

BMW P KGP pełni również rolę Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) do spraw wymiany informacji dotyczących policyjnych sił szybkiego reagowania, realizujących działania

antyterrorystyczne, zrzeszonych w unijnej grupie zadaniowej ATLAS. Grupa ATLAS skupia specjalne jednostki interwencyjne państw członkowskich UE – Polskę reprezentuje Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP. W ramach tej grupy państwa mogą udzielać sobie wzajemnie pomocy w sytuacjach kryzysowych na mocy decyzji Rady UE 2008/617/WSiSW³ art. 8 w zw. z art. 3. Wymiana informacji dotyczących fizycznego zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej między specjalnymi jednostkami antyterrorystycznymi UE ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa Polski oraz UE. Jednocześnie ujednolicenie standardów oraz procedur na gruncie unijnym pozwoli na skuteczniejsze reagowanie w sytuacjach kryzysowych.

ZWALCZANIE AKTÓW TERRORU I UPROWADZEŃ

BMW P KGP pełni ponadto funkcje KPK do spraw wymiany informacji w sprawie uprowadzeń osób poza granicami państwa lub o charakterze międzynarodowym, np. uprowadzenia statków z polską załogą, akty terroru kryminalnego z wzięciem zakładników, uprowadzenia dla okupu, czy też przestępstwa popełnione za pomocą środków transportu zarejestrowanych w Polsce. Rola pracownika w takich przypadkach polega na zapewnieniu dopływu informacji z odpowiednich KPK innych państw i niezwłoczne informowanie odpowiednich podmiotów krajowych, a także rodzin osób poszkodowanych.

Przy wykonywaniu zadań funkcjonariusze i pracownicy BMW P KGP współpracują, jeśli to konieczne, z oficerami łącznikowymi polskiej Policji za granicą oraz oficerami łącznikowymi akredytowanymi przy zagranicznych ambasadach w Polsce.

*podinsp. Robert Jakubowski,
kierownik Sekcji Całodobowej Obsługi Międzynarodowego
Przepływu Informacji Wydziału Koordynacji
Międzynarodowej Wymiany Informacji*

*podkom. Marcin Gruszka,
kierownik Sekcji Obsługi Punktów Kontaktowych
Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji*

¹ Decyzja ramowa Rady 2006/960/WSiSW z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie uproszczenia wymiany informacji i danych wywiadowczych między organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. UE. L. z 2006 r. Nr 386, poz. 89).

² Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 230, poz. 1371).

³ Dz. U. UE. L. Nr 210, poz. 73.

Summary

International exchange of criminal information

Information is an essential tool for law enforcement. Therefore, transborder police cooperation is based on information exchange the aim of which is to prevent and prosecute criminals. Information exchange occurs owing to secure communication channels that are based on national and international databases. Duty officers of International Police Co-operation Bureau are only policemen. They are on duty 24 hours, all through the year in a two-shift system of work: 900–2100 and 2100–900. They deal with urgent matters also out of working hours of the Bureau. Furthermore, they receive and register incoming correspondence.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

BMWP KGP

– Jednostka Krajowa Europolu

Współpraca Polski z Europolem datuje się od lipca 2002 r., kiedy to weszło w życie porozumienie operacyjne między Europolem a Polską, krajem kandydującym do UE. Polska stała się pełnoprawnym członkiem Europolu w listopadzie 2004 r., po ratyfikacji protokołów dodatkowych do konwencji o Europolu. Na mocy obowiązującej uchwały nr 28 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2012 r. w sprawie wyznaczenia Jednostki Krajowej Europolu (M.P. z 2012 r. poz. 156), Komenda Główna Policji została wskazana jako **Jednostka Krajowa Europolu**, a Komendant Główny Policji pełni funkcję Szefa Jednostki Krajowej Europolu.

Zgodnie z przyjętym regulaminem KGP zadania w zakresie organizowania i koordynowania przedsięwzięć wynikających z członkostwa w Europolu realizowane są przez BMWP KGP. Za jego pośrednictwem Komenda Główna Policji koordynuje pracę wszystkich organów ochrony porządku prawnego na terenie kraju, tj. SG, ABW, CBA oraz SC (zgodnie z przyjętymi porozumieniami o współpracy).

Kompetencjom Europolu podlega przestępczość zorganizowana, terroryzm i inne formy poważnej przestępczości określone w załączniku do decyzji Rady o utworzeniu Europolu, które dotyczą co najmniej dwóch państw członkowskich. Mandat Europolu obejmuje m.in. nielegalny handel narkotykami, przemyt nielegalnych imigrantów, handel ludźmi, fałszowanie dokumentów itd.

SYSTEM WYMIANY INFORMACJI z EUROPEM (SWIzE)

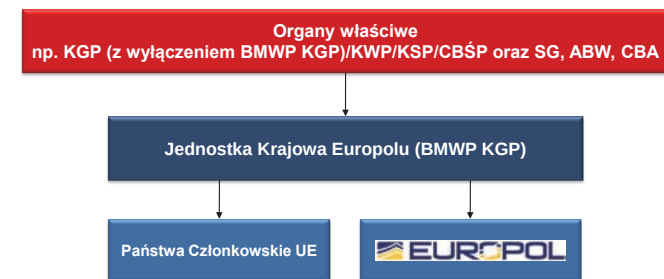
BMWP KGP jest odpowiedzialne za wprowadzenie (wdrożenie), utrzymywanie oraz wykorzystanie Systemu Wymiany Informacji z Europolem (SWIzE). Koordynuje m.in. wymianę informacji z Europolem, wykorzystując aplikację SIENA, oraz zasila bazy Europolu (EIS, EAS) danymi przekazywanymi przez jednostki organizacyjne Policji, a także inne polskie organy właściwe. W 2012 r. BMWP KGP złożyło aplikację o dotację z UE w ramach programu ISEC *Zapobieganie i zwalczanie przestępczości* celem realizacji projektu *Bezpieczna Sieć Europolu dla polskiej Policji*, którego głównym celem jest rozbudowa SWIzE oraz umożliwienie powszechnego dostępu do bezpiecznej sieci Europolu dla Policji na szczeblu regionalnym (KWP/KSP). Wdrożenie przedmiotowego projektu umożliwi w styczniu 2016 r. szybką wymianę informacji z Europolem z poziomu KWP/KSP.

Projekt jest współfinansowany przez KE w kwocie 180 tys. euro, co stanowi 90% wartości projektu. W ramach projektu zaplanowano m.in.:

- zakup 17 stacji dostępowych Europolu,
- przeszkolenie 150 funkcjonariuszy w zakresie możliwości współpracy z Europolem oraz
- 75 użytkowników końcowych aplikacji/systemów dostępnych za pośrednictwem bezpiecznego systemu Europolu.

APLIKACJA BEZPIECZNEJ WYMIANY INFORMACJI SIENA

BMWP KGP korzysta z bezpiecznego i innowacyjnego narzędzia komunikacyjnego, jakim jest SIENA (Secure Information Exchange Network Application), oraz udostępnia je organom właściwym. SIENA służy do wymiany operacyjnych i strategicznych informacji kryminalnych między państwami członkowskimi.

mi, Europolem i stronami trzecimi, z którymi Europol zawarł porozumienie o współpracy. Sposób funkcjonowania aplikacji SIENA odpowiada wszystkim wymogom prawnym w zakresie ochrony danych i poufności. Zapewnia bezpieczną wymianę danych do klauzuli „zastrzeżone”, a w przyszłości „poufne”.

Wymiana informacji za pośrednictwem SIENA w 2014 r.:

- **271** zainicjowanych spraw
- **9091** wysłanych wiadomości
- **36** stacji dostępowych Europolu (KGP/KWP/KSP/CBŚP oraz ABW)
- **200** użytkowników (KGP/KWP/KSP/CBŚP oraz ABW)

SYSTEM INFORMACYJNY EUROPOLU

System Informacyjny Europolu (Europol Information System – EIS) pozwala na przechowywanie, wyszukiwanie, wizualizowanie i łączenie informacji dotyczących przestępstw międzynarodowych. Umożliwia organom ścigania z poszczególnych krajów europejskich współpracę w dochodzeniach międzynarodowych. System automatycznie wykrywa wszelkie możliwe powiązania między różnymi dochodzeniami i ułatwia przekazywanie danych szczególnie chronionych w sposób bezpieczny i niezawodny. System informacyjny funkcjonuje we wszystkich językach urzędowych UE.

BMWP KGP jest jedynym podmiotem uprawnionym do wprowadzania danych do EIS. W 2010 r. Polska jako jeden z pierwszych krajów UE przy wsparciu Europolu zaimplementowała nową wersję Automatycznego Systemu Ładowania Danych (Data-loader), który identyfikuje i wyodrębnia w KSIP odpowiadające mandatom Europolu dane w celu ich przekazania do EIS.

6002 – liczba wprowadzonych przez Polskę obiektów do EIS (w skali Europy Polska znajduje się na 9. miejscu)

Liczba obiektów z obszarów przestępczości:

- **25,79%** – pranie pieniędzy
- **23,31%** – handel narkotykami
- **15,66%** – fałszowanie dokumentów

PROJEKT „BAD BOYS”

W grudniu 2011 r. polska Policja zainicjowała projekt „Bad Boys”, który uzyskał poparcie Europolu, a następnie w 2012 r., na wniosek Polski, otrzymał status stałego projektu. Projekt ten ma na celu typowanie i wprowadzanie do EIS informacji dotyczących najgroźniejszych przestępców działających w zorganizowanych grupach przestępczych na terenie Europy. Polska wprowadziła dane 250 przestępców.

UDZIAŁ POLSKI W ANALITYCZNYCH PLIKACH ROBOCZYCH

Polskie organy ścigania mogą korzystać z wielu usług operacyjnych Europolu, przede wszystkim z możliwości analizy operacyjnej, w tym z tzw. analitycznych plików roboczych, które obejmują najważniejsze obszary międzynarodowej przestępczości zorganizowanej w Unii Europejskiej. Duże znaczenie ma też dostęp do systemów informatycznych Europolu. Polska jest zaangażowana w 20 spośród 29 projektów analitycznych. Zaangażowanie to daje w szczególności możliwość wymiany informacji oraz dostęp za pośrednictwem Europolu do operacyjnych i strategicznych produktów i usług (raportów, ocen, możliwości koordynacji operacji).

PROJEKT UMF II

Projekt UMF II to ustrukturyzowany standard/format najważniejszych obiektów (tj. osoba, organizacja, zdarzenie, lokalizacja, przedmiot, powiązania – należy podkreślić, że nie jest to katalog zamknięty) z punktu widzenia międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych między organami ochrony porządku publicznego. Realizacja projektu rozpoczęła się w lutym 2011 r., a zakończyła się w maju 2014 r. przy współfinansowaniu przez Komisję Europejską z programu ISEC. W przedmiotowym projekcie uczestniczyło 10 krajów członkowskich, w tym Polska, oraz 5 partnerów spoza UE, m.in. Interpol, Eurojust, Frontex.

Idea stworzenia uniwersalnego modelu informacji kryminalnej UMF II zrodziła się w efekcie dostrzeżenia istotnych niedoskonałości w procesie międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych, która wynika z dwóch zasadniczych czynników, tj. istnienia wielu systemów wymiany informacji i obsługiwanych przez nie różnych formatów danych, a także ciągłego wzrostu liczby przetwarzanych i przesyłanych danych.

Wartością dodaną projektu są w szczególności:

- wypracowanie ram realizacji europejskiego modelu wymiany informacji kryminalnej,
- formularz do realizacji wymiany informacji kryminalnych w ramach Prüm *hit follow-up*,
- budowa i wdrożenie aplikacji UMF II, wspierającej wymianę informacji w ramach decyzji z Prüm,
- możliwość przysyłania danych o osobie w formacie UMF II w aplikacji SIENA.

W ramach projektu Policja z sukcesem zakończyła budowę i wdrożenie aplikacji UMF II. Aplikacja umożliwia automatyczne generowanie danych o osobie (z bazy DAKTYL) oraz o przestępstwie (z bazy KSIP), na podstawie numeru referencyjnego AFIS. W przypadku kiedy kraj członkowski zanotuje trafienie z polskimi danymi daktyloskopijnymi (krok I decyzji z Prüm) i chce uzyskać szczegóły trafienia, przesyła do Polski odpowiedni wniosek, który może być wypełniony automatycznie dzięki aplikacji UMF II. Na dalszym etapie planowane jest również zastosowanie opisanego schematu dla danych DNA. Nastąpi to po uruchomieniu centralnej bazy DNA, określanej mianem LIMS.

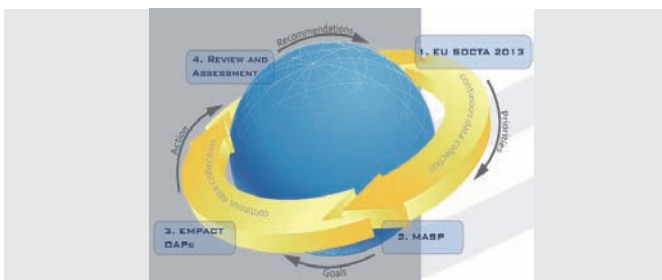
EUROPOL JAKO CENTRUM DO SPRAW WALKI Z CYBERPRZESTĘPCZOŚCIĄ

Od stycznia 2013 r. Europol stał się unijnym Centrum do spraw Walki z Cyberprzestępczością (EC3), którego zadaniem jest walka z działaniami sieci przestępczości zorganizowanej, związanymi z poważną i zorganizowaną cyberprzestępczością. Centrum służy w szczególności wspieraniu i koordynacji operacji oraz dochodzeń prowadzonych przez organy państw członkowskich w takich obszarach, jak zaawansowane technologicznie przestępstwa (cyberataki, złośliwe oprogramowanie), wykorzystywanie seksualne dzieci w internecie czy oszustwa płatnicze.

Operacja Carrot (2014) – polska Policja, EC3 i eBay połączyły siły, aby rozbić grupę przestępczą odpowiedzialną za rozmaite wyszukane przestępstwa dokonywane z wykorzystaniem internetu w Europie i poza nią. Setki osób z przynajmniej 15 krajów, w tym Polski, Belgii, Francji, Niemiec, Holandii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, USA i Kanady, zostało oszukanych poprzez sprzedaż fikcyjnych przedmiotów na aukcjach internetowych na portalu eBay i innych polskich portalach. Po dokonaniu elektronicznych płatności za przedmioty klienci zamiast otrzymać zakupiony produkt, otrzymywali takie przedmioty, jak cegły, owoce, warzywa. Kiedy płatność elektroniczna została dostarczona do oszustów, pieniądze były przelewane na pre-paidowe karty płatnicze i wypłacane w bankomatach. Zatrzymano dwóch głównych podejrzanych i zabezpieczono przedmioty, tj.: pre-paidowe karty płatnicze, samochody, laptopy, telefony.

UDZIAŁ POLSKI W PROJEKTACH EMPACT

Założeniem przedmiotowej inicjatywy, w ramach realizowanego Cyklu polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej, jest przeciwdziałanie najpoważniejszym zagrożeniom dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE poprzez multidyscyplinarne (zwalczanie i zapobieganie) podejście krajów członkowskich UE. Podstawą określenia tych zagrożeń jest opracowywany przez Europol raport SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment). Wszystkie działania operacyjne w ramach zidentyfikowanych priorytetów są realizowane przez inicjatywę EMPACT i wspierane przez EUROPOL, w szczególności przez poszczególne projekty analityczne Focal Points.

Od 2014 r. Polska (Policja, SG, SC, ABW) realizuje działania zmierzające do zwalczania 6 z 9 zjawisk określonych w ramach Cyklu polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej na lata 2014–2017:

- nielegalna imigracja – EMPACT Illegal Immigration,
- handel ludźmi – EMPACT THB,
- oszustwa podatkowe – EMPACT Mtic & Excise,
- produkcja narkotyków syntetycznych i handel nimi – EMPACT Synthetic Drugs,
- cyberprzestępczość (w zakresie pornografii dziecięcej w internecie) – EMPACT CSE,
- zorganizowana przestępczość przeciwko mieniu (grupy mobilne) – EMPACT OPC.

OPERACJA ARCHIMEDES

We wrześniu 2014 r. Polska brała udział w międzynarodowej operacji Archimedes, której głównym celem było przede wszystkim usprawnienie i koordynacja działań organów policyjnych, straży granicznych i służb celnych krajów członkowskich oraz międzynarodowych agencji zajmujących się zwalczaniem poważnej i zorganizowanej przestępczości w ramach projektów EMPACT. Polska Policja podjęła działania operacyjne w 3 obszarach: przemysł i produkcja narkotyków, handel ludźmi oraz zorganizowana przestępczość przeciwko mieniu.

POLACY W EUROPOLU

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej obywatele Polski zyskali możliwość uczestniczenia w postępowaniach kwalifikacyjnych na stanowiska w agencjach UE i być w nich zatrudniani, w tym także w Europolu.

Pracownicy Europolu rekrutują się spośród obywateli krajów członkowskich UE. Przedstawiciele organów ochrony porządku prawnego ubiegający się o pracę w Europolu składają dokumenty za pośrednictwem BMWP KGP, korzystając uprzednio z informacji o ofercie zamieszczonej na stronie Europolu: www.europol.europa.eu.

Aktualnie na kontraktach w Europolu jest zatrudnionych 30 Polaków, w tym 14 policjantów.

kom. Marta Łukasiewicz
kierownik Sekcji ds. Europolu WKMWI BMWP KGP

Summary

International Police Co-operation Bureau of National Police Headquarters as Europol's National Unit

The article in question presents the possibilities of cooperation of the Polish Police and competent law enforcement agencies with the use of products and services, including the Europol IT systems (EIS, SIENA), available via Europol, as well as analytical possibilities of the subject EU agency. There has been discussed the project called Europol Secure Network for Polish Police, implemented by IPCB of NPHQ and financed from EU funds of the ISEC programme. It will allow Regional Police Headquarters/Metropolitan Police Headquarters to use Europol systems directly, as well as for the involvement of the Polish Police into the implementation of many other projects, being aimed at facilitating the cooperation and information exchange of international character.

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

BMWP KGP

– Krajowe Biuro Interpolu

Na podstawie zarządzenia nr 8 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie regulaminu Komendy Główniej Policji (Dz. Urz. KGP poz. 25) BMWP KGP wykonuje zadania Krajowego Biura Interpolu.

Interpol to największa na świecie międzynarodowa organizacja policyjna pomagająca organom ścigania w walce z wszelkimi formami przestępczości. Jest globalnym forum współpracy policyjnej 190 krajów. Po ONZ jest największą organizacją międzynarodową na świecie. Zapewnia zaawansowaną technologicznie infrastrukturę wsparcia technicznego i operacyjnego w celu umożliwienia policji na całym świecie sprostania

nia wyzwaniom przestępczości XXI wieku. Siedziba główna Interpolu znajduje się w Lyonie, gdzie umiejscowiony jest Sekretariat Generalny, który pracuje 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, zapewniając centralny punkt kontaktowy dla krajów członkowskich. Struktura organizacyjna Interpolu opiera się na sieci Krajowych Biur Interpolu, których praca jest koordynowana przez Sekretariat Generalny, odpowiedzialny za swoją działalność przed Zgromadzeniem Ogólnym i Komitetem Wykonawczym Interpolu. Sieć biur krajowych jest dodatkowo wspomagana przez 7 biur regionalnych w Afryce, Ameryce Południowej i Centralnej oraz Azji Południowo-Wschodniej przeznaczonych do wspierania skutecznej wymiany informacji z państwami rozwijającymi się. Dodatkowo budowany jest Globalny Ośrodek Innowacji Interpolu (INTERPOL Global Complex for Innovations, IGCI) w Singapurze, którego otwarcie przewidziano na koniec 2014 r. Umiejscowiona tam będzie m.in. centrala walki z cyberprzestępczością.

Wymiana informacji odbywa się w czterech językach oficjalnych Interpolu: angielskim, francuskim, hiszpańskim i arabskim.

Historia Interpolu sięga początków XX wieku. W 1914 r. w Monako odbył się I Międzynarodowy Kongres Policji Kryminalnych, który dał początek Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnych powołanej do życia w 1923 r. na Międzynarodowym Kongresie w Wiedniu. Polska jako uczestnik kongresu wiedeńskiego należy do grupy państw założycielskich organizacji. Organizacja z grupy ok. 20 krajów przerodziła się w globalną instytucję reprezentowaną przez 190 niepodległych państw z każdego zakątka świata. Nazwa organizacji w skróconej formie Interpol (International Police) funkcjonuje od 1956 r. Po burzliwych latach drugiej wojny światowej, gdzie kontrola nad Interpolem przeszła w ręce niemieckie, okres powojenny to okres „normalizacji prac”, przeniesienie siedziby do Paryża oraz przybieranie obecnego kształtu organizacji. W 1956 r. przyjęto nazwę Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnych – Interpol. Kolejnym krokiem reorganizacyjnym było przeniesienie siedziby Sekretariatu Generalnego do Saint-Cloud, a następnie do Lyonu.

Rok 2014 jest specjalnym rokiem dla Organizacji, która obchodzi 100 lat międzynarodowej współpracy policji. Z tej okazji jubileuszowa sesja Zgromadzenia Ogólnego odbędzie się w Monako.

zdj. ze zbiorów Sekcji ds. Interpolu

■ Siedziba główna Interpolu w Lyonie

INTERPOL

NAJWAŻNIEJSZYMI ORGANAMI INTERPOLU SĄ:

Zgromadzenie Ogólne jest najważniejszym organem decyzyjnym Interpolu, a jego sesje odbywają się raz w roku w jednym z krajów członkowskich. W sesjach Zgromadzenia Ogólnego uczestniczą wysocy rangą funkcjonariusze reprezentujący organy ścigania krajów członkowskich. Zgromadzenie Ogólne podejmuje decyzje w formie rezolucji lub zaleceń uchwalanych zwykłą większością głosów z wyjątkiem tych decyzji, dla których większość dwóch trzecich wymagana jest statutem.

Do podstawowych funkcji tego gremium należą:

- określanie zasad działania Organizacji właściwych dla osiągnięcia jej statutowych celów,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie programu pracy na przyszły rok kalendarzowy,
- określanie polityki finansowej,
- przyjmowanie rezolucji oraz wydawanie rekomendacji dla krajów członkowskich,
- wybory członków władz Organizacji.

Komitet Wykonawczy w skład Komitetu Wykonawczego wchodzi Prezydent i jego trzech zastępcy, którzy są wybierani na cztery lata przez Zgromadzenie Ogólne, oraz dziewięciu delegatów wybieranych przez to samo gremium na okres trzech lat. Posiedzenia komitetu odbywają się co najmniej raz w roku. Każdy z trzynastu członków powinien pochodzić z innego państwa z uwzględnieniem klucza geograficznego.

Do podstawowych funkcji Komitetu Wykonawczego należą:

- nadzorowanie wykonywania decyzji Zgromadzenia Ogólnego,
- przygotowanie porządku obrad sesji Zgromadzenia Ogólnego,
- przedkładanie Zgromadzeniu Ogólnemu programu pracy oraz każdego projektu, który zostanie uznany za pożyteczny,
- kontrolowanie działalności Sekretarza Generalnego,
- wypełnianie wszystkich pełnomocnictw udzielonych mu przez Zgromadzenie Ogólne.

Prezydent jest wybierany na okres czterech lat przez Zgromadzenie Ogólne.

Do jego zadań należą:

- przewodniczenie sesjom Zgromadzenia Ogólnego i Komitetu Wykonawczego oraz kierowanie obradami,
- czuwanie nad zgodnością działalności Organizacji z decyzjami Zgromadzenia Ogólnego i Komitetu Wykonawczego;
- utrzymywanie stałego i bezpośredniego kontaktu z Sekretarzem Generalnym Organizacji.

Od 2013 r. prezydentem Interpolu jest Mireille Ballestrazzi (Francja).

Sekretariat Generalny (IPSG) z siedzibą w Lyonie jest organem administracyjnym i technicznym Interpolu, odpowiedzialnym za jego sprawne codzienne funkcjonowanie. Na czele sekretariatu stoi Sekretarz Generalny wybierany przez Zgromadzenie Ogólne na wniosek Komitetu Wykonawczego na okres pięciu lat. Nadzoruje on działalność sekretariatu, zarządza finansami, powołuje stałe komórki organizacyjne i kieruje ich pracą zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez Komitet Wykonawczy i Zgromadzenie Ogólne Interpolu.

W 2003 r. w strukturze Sekretariatu Generalnego wyodrębnił Centrum Dowodzenia i Koordynacji Interpolu, które ma zagwarantować Interpolowi możliwość nieprzerwanego działania. Jego głównym zadaniem jest koordynacja ważnych przedsię-

wzięć realizowanych przez kilka państw członkowskich oraz zapewnienie pomocy i wsparcia krajom członkowskim podczas sytuacji kryzysowych, jak również imprez masowych.

WARUNKI ZATRUDNIENIA I PRACY W IPSG INTERPOLU

W samym Sekretariacie Generalnym Interpolu pracuje ponad 700 osób będących przedstawicielami około 120 państw członkowskich. Większość z nich pracuje w ramach tzw. secondmentu – są przedstawicielami Interpolu, a nie państw członkowskich, ale to państwo wysyłające płaci im comiesięczne pensje. Drugą grupą pracowników to osoby zatrudnione bezpośrednio w sekretariacie na kontraktach terminowych płaconych przez Interpol i zawieranych indywidualnie. Trzecią formą współpracy są tzw. wolontariaty i praktyki, gdzie najlepsze osoby mają możliwość otrzymania kontraktów długoterminowych.

Interpol zajmuje się przestępczością kryminalną i nie interweniuje w sprawach o konotacjach politycznych, religijnych, rasowych czy wojskowych.

Obecnie działalność Interpolu koncentruje się w głównej mierze na następujących obszarach:

- zwalczaniu przestępczości narkotykowej i zorganizowanej,
- zwalczaniu przestępczości ekonomicznej,
- poszukiwaniu zbiegłych przestępców,
- zwalczaniu terroryzmu i zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- zwalczaniu handlu ludźmi.

Odnosząc się do naszego kraju, należy zauważyć, że Interpol jest jednym z trzech głównych kanałów wymiany informacji policyjnych. Cechą charakterystyczną Interpolu jest m.in. to, że stanowi on najstarszy kanał, za pomocą którego mogą być wymieniane informacje policyjne różnego rodzaju. Bardzo ważne jest również to, że tylko Interpol, nie będąc ograniczony do państw strefy Schengen ani UE, umożliwia wymianę informacji zarówno operacyjnych, jak i pozaoperacyjnych między 190 państwami członkowskimi organizacji z całego świata.

Tylko Interpol zapewnia w tej chwili skuteczną wymianę informacji z naszymi wschodnimi sąsiadami, państwami bałkańskimi, azjatyckimi oraz całą resztą świata, włączając w to Stany Zjednoczone, Kanadę i inne kraje, w których znajdujemy naszych obywateli często ukrywających się przed krajowymi organami ścigania.

Wymiana informacji kanałem Interpolu odbywa się pomiędzy Krajowymi Biurami Interpolu za pośrednictwem dedykowanego bezpiecznego systemu elektronicznego I-24/7. Ważne jest, że działa on 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu i w przypadku jakichkolwiek problemów Centrum Dowodzenia i Koordynacji Działań w Lyonie służy pomocą swoim krajom członkowskim. Interpol to m.in.: największy na świecie bank informacji i bazy danych o osobach i przedmiotach pozostających w szeroko pojętym zainteresowaniu organów ścigania państw członkowskich. Warto podkreślić, że na podstawie zgromadzonych informacji – widocznych dla wszystkich służb policyjnych w poszczególnych krajach – rodzą się konkretne implikacje dla danych osób i przedmiotów włącznie z pozbawieniem wolności i zatrzymaniem. Wymaga to ustanowienia zarówno jednolitych, jak i powszechnych standardów jakości, jakim muszą odpowiadać dane umieszczane w bazie.

NAJWAŻNIEJSZE BAZY DANYCH TO:**Nominal**

Baza osobowa zawierająca ponad 155 000 rekordów osób poszukiwanych w celu ekstradycji, zaginionych, do ustalenia miejsca pobytu i niezidentyfikowanych zwłok. Rekordy zawierają również wiele danych identyfikacyjnych, jak: odciski linii papilarnych, DNA, zdjęcia. Przeszukiwania w bazie danych są realizowane również po aliasach i z zastosowaniem kryterium fonetycznego pozwalającego na wychwylenie błędów w transkrypcji.

SLTD (Stolen and Lost Travel Documents)

Baza skradzionych i zagubionych dokumentów podróży, w której znajduje się ponad 39 000 000 skradzionych, zagubionych i unieważnionych dokumentów podróży (dowodów osobistych, paszportów, wiz i dokumentów wydawanych cudzoziemcom).

SAD (Stolen Administrative Documents)

Baza skradzionych dokumentów administracyjnych to nic innego jak rejestr ponad 500 000 dowodów rejestracyjnych pojazdów oraz ich zagranicznych odpowiedników.

SMV (Stolen Motor Vehicles)

Baza skradzionych pojazdów silnikowych, która zawiera informacje o ponad 7 200 000 pojazdów. Znajdują się tutaj praktycznie wszystkie pojazdy, których VIN zawiera od 7 do 17 znaków. Polska przekazuje do bazy SMV informacje z KSIP o samochodach osobowych, vanach, ciężarówkach, przyczepach, quadach, pojazdach specjalnego przeznaczenia, autokarach i wszystkich jednośladach oraz niektórych maszynach budowlanych. Zrzut danych z KSIP odbywa się w systemie dziennym.

SVD (Stolen Vessels Database)

Baza skradzionych jednostek pływających. Jest to najnowsza baza danych Interpolu, oddana do użytku państwom członkowskim w 2013 r.

WoA (Works of Art)

Baza skradzionych dzieł sztuki zawierająca informacje o ponad 40 000 przedmiotów będących najczęściej częścią dziedzictwa kulturowego. Warto zwrócić uwagę, że jest to największa baza danych na świecie zawierająca tego typu informacje.

Oprócz wymienionych wyżej baz danych Interpol udostępnia również wiele specjalistycznych rejestrów dotyczących konkretnych dziedzin:

EdisonTD – baza wzorców dokumentów identyfikacyjnych (paszportów, dowodów osobistych) z całego świata. Zawiera ponad 3600 rekordów o dokumentach z praktycznie każdego państwa i największych organizacji międzynarodowych.

DISCS (Document Information System Civil Status) – baza wzorców dokumentów stanu cywilnego: akty urodzenia, zgonu i zmiany stanu cywilnego z ponad 120 państw świata.

DialDoc – baza podrobionych dokumentów podróży zawierająca informacje o wykrytych sposobach podrabiania paszportów oraz innych dokumentów, ilustrująca sposoby podrobienia i obejścia zabezpieczeń dokumentów w celu ułatwienia organom porządku publicznego identyfikację potencjalnie sfalszowanych dokumentów.

ICSEDB (Interpol Child Sexual Exploitation Data Base) – baza wizerunków dzieci wykorzystywanych seksualnie, której głównym odbiorcą są komórki merytoryczne zajmujące się walką z pedofilią i pornografią dziecięcą.

IFRT (Interpol Firearm Reference Table) – baza referencyjna będąca de facto ilustrowaną encyklopedią broni palnej.

IBIN (Interpol Ballistic Information System) – baza balistyczna pozwalająca na identyfikację broni palnej użytej do popełnienia przestępstwa na podstawie zebranych na miejscu zdarzenia łusek i wystrzelonych naboju.

iArms – aplikacja pozwalająca na wymianę informacji na temat legalnej historii broni palnej oraz modułów w postaci rejestru skradzionej broni palnej.

FTF (Fusion Task Force) – baza ponad 10 000 osób podejrzewanych o finansowanie, wspieranie ugrupowań terrorystycznych lub powiązania z nimi.

DNA Gateway – baza profili DNA.

AFIS – baza odbitek linii papilarnych.

Oprócz baz danych bardzo ważnym aspektem gromadzenia informacji jest charakterystyczna dla Interpolu i rozpoznawalna na całym świecie struktura systemu not Interpolu. Aby uprościć realizację czynności prowadzenia poszukiwań międzynarodowych przez poszczególne kraje członkowskie, wprowadzono podział najważniejszych informacji gromadzonych w bazach Interpolu. Jest to podział na kilka kategorii informacji nazwanych notami. Dla uproszczenia notom nadano odpowiednio do swojej wagi poszczególne kolory, które są podstawą prowadzenia poszukiwań międzynarodowych na całym świecie:

NOTA CZERWONA

osoby poszukiwane w celu zatrzymania i ekstradycji – blisko 80 proc. wszystkich not.

NOTA ŻÓŁTA

osoby zaginione i niezidentyfikowane.

NOTA ZIELONA

ostrzeżenia o przeszłości kryminalnej osób.

NOTA NIEBIESKA

wnioski o ustalenie miejsca pobytu.

NOTA CZARNA

niezidentyfikowane zwłoki.

NOTA POMARAŃCZOWA

ostrzeżenia o zdarzeniach (nagłych), jak ucieczki z więzień, zamachy terrorystyczne.

NOTA FIOLETOWA

ostrzeżenia/informacje o *modus operandi* i działaniach grup przestępczych.

Specjalna – noty wydawane wspólnie przez IPSG i ONZ za najbardziej poszukiwanymi terrorystami na świecie oraz osobami powiązanymi.

Każda nota ma korespondującą dyfuzję i jest ona w skrócie informacją przesyłaną w celu prowadzenia poszukiwań międzynarodowych na terenie konkretnego kraju, w odróżnieniu od not, które są wydawane przez Sekretariat Generalny na cały świat.

Dostęp do wszystkich wyżej wymienionych baz danych i zawartych tam not i informacji z dyfuzji jest możliwy za pośrednictwem I-24/7 – globalnego systemu komunikacji Interpolu, który od końca 2011 r., dzięki staraniom Biura Międzynarodowej Współpracy Policji i Biura Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji (BŁiI KGP), jest dostępny zarówno w KGP, jak i w wydziałach wywiadu komend wojewódzkich, gdzie umiejscowieni są oficerowie kontaktowi

SZKOLENIA I OPERACJE INTERPOLU

zajmujący się współpracą międzynarodową. Niektóre komendy powiatowe oraz dedykowane wydziały kryminalne komend wojewódzkich czy też do walki z przestępczością samochodową także mają taki dostęp. Warte uwagi jest, że w razie potrzeby korzystania z baz danych Interpolu dostęp taki może zostać skonfigurowany na każdym stanowisku PSTD (Policyjna Sieć Transmisji Danych) w kraju, gdzie policjanci mają dostęp m.in. do KSIP.

Osoby zainteresowane dostępem do wybranych zasobów Interpolu powinny kontaktować się z Sekcją Interpolu Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji BMWKGP pełniącego rolę Krajowego Biura Interpolu dla Polski w tym aspekcie.

Oprócz Policji dostęp do wybranych narzędzi i baz danych Organizacji posiadają również funkcjonariusze i pracownicy ABW, Centrum Antyterrorystycznego, CBA oraz wszystkie zarządy SG na terenie całego kraju. Obecnie w Polsce jest we wszystkich wyżej wymienionych służbach około 900 stanowisk dostępowych do zasobów Interpolu i liczba ta ciągle rośnie.

Bardzo ważną zmianą prawną dotyczącą funkcjonowania Interpolu w Polsce i działań, jakie policjanci będą podejmowali wobec osób poszukiwanych, jest nowelizacja Kodeksu postępowania karnego (kpk), która wchodzi w życie 1 lipca 2015 r. Do kpk zostają wprowadzone podstawy do samostannego zatrzymania osoby na podstawie sprawdzeń i figurowania w bazach Interpolu (art. 605a). Przekładając to na sytuację praktyczną, jeżeli osoba poddana kontroli policyjnej będzie poszukiwana do zatrzymania przez inny kraj członkowski Interpolu, policjanci będą mogli taką osobę zatrzymać. Informacja o zatrzymaniu osoby będzie natychmiast przekazywana do kraju poszukującego, który będzie miał obowiązek w ciągu 48 godzin od zatrzymania przesłać do Polski wniosek o tymczasowe aresztowanie osoby. Będzie on podstawą do podjęcia przez sądy krajowe dalszych kroków w indywidualnej sprawie prowadzących do zatrzymywania i przekazywania do kraju poszukującego najgroźniejszych przestępców poszukiwanych międzynarodowo.

ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE I DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA POLSKIEJ POLICJI W KOOPERACJI Z INTERPELEM

Na całym świecie każdego roku Interpol organizuje ponad 250 sesji szkoleniowych, seminariów, grup roboczych i sympozjów, w których łącznie bierze udział nawet do 10 000 osób ze służb porządku i bezpieczeństwa ze wszystkich państw członkowskich. Wiele z sesji treningowych jest specjalnie zaprojektowanych na potrzeby poszczególnych państw lub regionów i występującej tam przestępczości. Polskie Krajowe Biuro Interpolu, mając na uwadze korzyści, jakie płyną z takich przedsięwzięć szkoleniowych, angażuje się dwójako w te działania. Po pierwsze, nasi przedstawiciele biorą udział w różnego rodzaju konferencjach, szkoleniach i seminariach zagranicznych, które są doskonałym forum wymiany doświadczeń, dobrych praktyk i przyjętych rozwiązań prawnych oraz kontaktów z partnerami z całego świata. Jeśli chodzi o szkolenia, to są to zarówno kursy ogólne, jak i specjalistyczne dedykowane zwalczaniu konkretnych zjawisk i rodzajów przestępczości. Najlepszym tego przykładem może być udział

zdj. ze zbiorów Sekcji ds. Interpolu

■ Jedno ze szkoleń przeprowadzanych w siedzibie głównej w Lyonie

w szkoleniu dotyczącym zwalczania przestępczości z użyciem internetowych technik śledczych i narzędzi elektronicznych (lutych 2014 r. w Lyonie).

Drugim aspektem takich działań są organizowane przez Interpol w Polsce szkolenia, treningi i konferencje międzynarodowe, które dają możliwość przybliżenia większej liczbie polskich uczestników danej problematyki konkretnych rodzajów przestępczości, np. intelektualnej czy transgranicznej. W 2014 r. na arenie działań międzynarodowych w powyższym aspekcie Polska jest jednym z najbardziej aktywnych państw członkowskich. Przykładem mogą być trzy międzynarodowe szkolenia zorganizowane w naszym kraju w maju i we wrześniu 2014 r.:

1. Szkolenie i międzynarodowa konferencja z zakresu zwalczania aktów terrorystycznych z udziałem broni chemicznej, biologicznej, radiologicznej i nuklearnej. Ponad 50 uczestników z całego świata brało udział w organizowanym w Warszawie przez Polskie Biuro Interpolu z aktywnym udziałem Biura Operacji Antyterrorystycznych, MSZ oraz przedstawicieli polskiego sektora przemysłu chemicznego i Sekretariatu Generalnego Interpolu w Lyonie szkoleniu i konferencji.
2. Pilotażowe szkolenie skierowane do polskich prokuratorów apelacyjnych i okręgowych, ukierunkowane na pokazanie wielu możliwości korzystania z różnorodnych narzędzi prawnych i operacyjnych mających na celu zwalczanie przestępczości transgranicznej z zakresu nielegalnego obrotu towarami oraz przestępstw przeciwko własności intelektualnej. Projekt taki był realizowany po raz pierwszy w Polsce i wzięło w nim udział w charakterze uczestników 32 prokuratorów okręgowych i apelacyjnych, którzy w swojej codziennej pracy spotykają się z problemami dotyczącymi przestępczości o aspekcie międzynarodowym. Wykładowcami byli zarówno przedstawiciele Interpolu, Europolu, zagraniczni profesorowie uniwersyteccy, przedstawiciele sądownictwa i prokuratury z wieloletnim doświadczeniem, jak i reprezentanci sektora prywatnego.
3. Także we wrześniu (15–19) Sekretariat Generalny Interpolu w ścisłej kooperacji z Sekcją ds. Interpolu WKMWI BMWKGP oraz Szkołą Policji w Pile przeprowadził szkolenie międzynarodowe skierowane do polskich i zagranicznych policjantów oraz pracowników zajmujących się operacyjną współpracą międzynarodową realizowaną kanałem Interpolu z wykorzystaniem platformy I-link.

W codziennej praktyce, aby policjanci na całym świecie mogli np. na bazie decyzji polskiego sądu zatrzymać osobę poszukiwaną międzynarodowo, konieczna jest cała gama czynności (często niewidocznych dla osób postronnych), które są wykonywane przez personel ustanowionego w każdym państwie Krajowego Biura Interpolu. Takie poszukiwania prowadzi się od momentu wprowadzenia informacji np. o konieczności zatrzymania konkretnej osoby do baz międzynarodowych do chwili jej skutecznego zatrzymania. Informacje dotyczące każdego przypadku są wprowadzane za pomocą platformy I-link do bazy Interpolu, która jest największą tego rodzaju bazą danych na świecie zasilaną przez policje 190 krajów. W ten sposób w przypadku zaistnienia takiej potrzeby Policja może realizować skuteczne poszukiwania przestępców na całym świecie bez ograniczenia granicami państwowymi.

Tegoroczna edycja szkolenia była organizowana w Polsce po raz pierwszy, a o możliwość wzięcia udziału w nim ubiegały się aż 33 kraje. To swego rodzaju rekord, jeśli chodzi o zainteresowanie. Sama decyzja o powierzeniu możliwości organizacji całości tak ważnego projektu naszemu krajowi jest wyrazem docenienia przez Interpol roli, jaką polska Policja pełni na arenie międzynarodowej, jej wzrastającej aktywności i merytorycznych działań, które są bardzo wysoko oceniane. Oprócz praktycznych form współpracy szkoleniowej polska Policja aktywnie uczestniczy w następujących działaniach operacyjnych Interpolu:

Black Posejdon – największa operacja międzynarodowa skierowana na zwalczanie przestępczości międzynarodowej dotyczącej nielegalnego przemytu wytwarzania i handlu podrabionymi produktami m.in.: alkoholem, papierosami, ubraniami, elektroniką, wyrobami kosmetycznymi, żywnością, częściami samochodowymi. Bierze w niej udział symultanicznie 11 krajów: Łotwa, Litwa, Białoruś, Polska, Ukraina, Mołdawia, Słowacja, Węgry, Bułgaria, Rumunia i Turcja.

Tworzą one swego rodzaju naturalną barierę na wschodniej granicy Europy i podczas trwających przez miesiąc jednoczesnych działań podejmują skoordynowane akcje mające na celu zwalczanie przestępczości związanej z przemytem podrabianych dóbr. W Polsce Krajowe Biuro Interpolu, którego funkcje pełni Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP, koordynuje działania prowadzone na terenie całego kraju przez Policję, ale także przez Służbę Celną i Straż Graniczną. Informacje o zatrzymaniu osób i przemycanych towarach są gromadzone i przetwarzane przez Krajowe Biuro Interpolu, a następnie przesyłane do Sekretariatu Generalnego, gdzie mogą posłużyć do zdiagnozowania nowych trendów przestępczości transgranicznej, sposobów ukrywania towarów oraz wymiany informacji o przestępcach i grupach przestępczych je popełniających. W 2013 r. w wyniku skoordynowanych działań trzech służb udało się przechwycić podrabione produkty o wartości ponad 21 mln euro (ponad 91 milionów złotych), a także zatrzymać 199 osób.

Projekt Invox został zainicjowany przez Niemcy, które od połowy lat 90. XX wieku prowadzą ścisłą współpracę z producentami pojazdów w zakresie zwalczania przestępczości samochodowej. Aktualnie w projekcie uczestniczą: Polska, Francja, Włochy, Łotwa, Litwa, Estonia, Holandia, Szwajcaria, Węgry oraz wszyscy niemieccy producenci pojazdów. Działania w ramach projektu polegają na intensyfikacji wymiany informacji między państwami uczestniczącymi, IPSG

INTERPOL Vehicle data EXchange PROJECT INVEX

oraz producentami pojazdów. Osobnym elementem jest poprawa, dzięki informacjom od producentów, jakości danych w krajowych bazach danych skradzionych pojazdów, dzięki porównaniu informacji o skradzionych pojazdach z danymi pojazdów wyprodukowanych przez producentów. Udział Polski w projekcie jest oceniany jako wzorowy. Polska Policja dokonała znaczącej poprawy jakości danych zawartych w bazie krajowej, czyszcząc kilka tysięcy rekordów zawierających nieistniejące lub błędne numery VIN. Dzięki projektowi każdego roku udaje się odnaleźć do kilkudziesięciu skradzionych pojazdów.

IMEST (Interpol Major Events Support Teams) to mobilne zespoły wysyłane do współpracy z funkcjonariuszami policji państw członkowskich w zakresie planowania, przygotowań oraz implementacji środków bezpieczeństwa podejmowanych w trakcie najważniejszych wydarzeń o charakterze masowym, jakie mają miejsce w kraju. Takim przykładem były rozgrywane w 2012 r. Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej czy też zabezpieczenie szczytu globalnego, który miał miejsce w Warszawie w 2013 r. Na świecie IMEST brał udział między innymi w zabezpieczeniu Igrzysk Olimpijskich w Pekinie w 2008 r. oraz Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w RPA w 2010 r.

Obecnie należy stwierdzić, że bez Interpolu i narzędzi, jakie tylko on oferuje, nie można już sobie wyobrazić efektywnej i skutecznej pracy polskiej Policji w kraju i za granicą.

*nadkom. Bogusław Koldys,
kierownik Sekcji ds. Interpolu WKMWI BMWP KGP*

Summary

International Police Co-operation Bureau of National Police Headquarters – Interpol's National Bureau

With 190 member countries Interpol is the world's largest international police organization. It ensures that police around the world have access to the biggest all over the world criminal data basis and state of the art tools as well as services necessary to do their jobs effectively. Interpol provides data and secure communications channels, training sessions, expert investigative support. It helps to coordinate regional and global international police operations combating wide range of crimes like trafficking in human beings, financial and pharmaceutical crime as well as illicit trade in goods and counterfeiting. In the heart of Polish Interpol stands the International Police Cooperation Bureau which acts as Interpol's National Central Bureau for Poland.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Policyjno-Celne Centra Współpracy

Zniesienie kontroli granicznych na granicach wewnętrznych między państwami członkowskimi UE, które rozpoczęło się już w 1995 r., wywołało potrzebę zwiększenia wymiany informacji w obszarach przygranicznych. W punktach kontroli granicznych zaczęto zakładać Policyjno-Celne Centra Współpracy (PCCC)¹, stanowiące jeden ze środków kompensacyjnych po zniesieniu granic wewnętrznych. Coraz większa liczba PCCC skutecznie wymienia informacje na szczeblu lokalnym i regionalnym. Zakładane na podstawie umów bilateralnych między sąsiadującymi państwami członkowskimi UE centra stanowią bardzo wartościowe narzędzie lokalne w procesie bezpośredniej współpracy transgranicznej służb policyjnych, celnych i granicznych, zwłaszcza w ramach przygranicznej wymiany informacji.

W Polsce Centra Współpracy Przygranicznej (CWP) funkcjonują w 4 województwach:

- **lubuskim** – Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy w Świecku podległe Komendzie Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim;
- **dolnośląskim** – Wspólna Placówka w Kudowie-Słonek podległa Komendzie Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu;
- **śląskim** – Wspólna Placówka w Chotěbuz podległa Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach, zlokalizowana na terytorium Czech;
- **podkarpackim** – Polsko-Słowacki Punkt Kontaktowy w Barwinku podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie.

Podstawowe zadania realizowane przez polskie Centra Współpracy Przygranicznej (CWP) wynikają bezpośrednio z umów bilateralnych oraz porozumień stanowiących podstawę prawną dla ich funkcjonowania i są to m.in.:

- gromadzenie, wymiana i przekazywanie informacji oraz współpraca przy ich analizie przeprowadzanej zgodnie z jednolitymi standardami,
- udzielanie wsparcia w opracowywaniu analiz, statystyk i ocen,
- wspieranie przygotowywania i składania wniosków oraz udzielanie odpowiedzi na otrzymane wnioski w ramach współpracy w zakresie zwalczania i zapobiegania przestępczości, a także w dziedzinie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- udzielanie wsparcia przy koordynowaniu działań, a przede wszystkim przy zdarzeniach stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, transgranicznych działaniach poszukiwawczych, obserwacji transgranicznej i pościgu transgranicznym,
- wspieranie kształcenia oraz doskonalenia zawodowego w zakresie transgranicznej współpracy policyjnej i celnej, jak również dalszego rozwoju współpracy policyjnej i celnej,
- udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów między właściwymi organami ścigania terenów przygranicznych sąsiadujących państw członkowskich.

Zadania realizowane przez CWP/PCCC są nadzorowane bezpośrednio przez naczelników wydziałów wywiadu kryminalnego ww. czterech komend wojewódzkich Policji. Dodatkowo od marca 2012 r. ich zadania oraz rozwój merytoryczny są koordynowane na szczeblu krajowym przez koordynatora krajowego do spraw Centrów Współpracy Przygranicznej (CWP/PCCC), który został ustanowiony w BMWP KGP. Głównymi zadaniami koordynatora są: utrzymanie jednolitego wprowadzania i adaptacji proponowanych przez UE nowych rozwiązań technologicznych i informatycznych do krajowych centrów, koordynacja działań centrów w ramach pojawiających się zmian prawnych, poszerzania zakresu wymiany informacji w obszarach transgranicznych, a w szczególności planów UE umożliwiających uruchomienie i upowszechnienie Europejskiej Platformy Eksperckiej (EPE) dla funkcjonariuszy pełniących służby w centrach. Ponadto koordynator angażuje się w działania agencji unijnych, które mają na celu rozwój PCCC w całej UE, dba o możliwość rozwoju centrów w Polsce pod względem dostosowania ich do standardów wymiany informacji obowiązujących w państwach członkowskich UE, uczestnictwa personelu PCCC w wydarzeniach organizowanych na arenie unijnej, tj. konferencjach, seminariach, warsztatach, stażach, projektach unijnych i krótkoterminowych praktykach dla personelu PCCC w innych państwach członkowskich UE.

Obecnie trwają prace m.in. nad wprowadzeniem wspólnego narzędzia do bezpiecznej wymiany informacji w obszarach przygranicznych, w których duży nacisk kładzie się na wybór między unijnym systemem wymiany informacji o nazwie s-Testa i europejskim kanałem SIENA. W 2013 r. dzięki współpracy BMWP KGP i BLiI KGP udało się sprawnie zaimplementować system w 3 polskich CWP/PCCC, na granicy ze Słowacją i Czechami. Tym samym polska Policja weszła do grona państw członkowskich UE (CZ, SK, AT, HU) użytkujących do rozwiązywania codziennej współpracy w ramach transgranicznej wymiany informacji. Aktualnie 18 z 46 PCCC w całej UE korzysta z tego rozwiązania. Warto zauważyć, że przedstawiciel BMWP KGP w ramach koordynacji krajowej uczestniczy również w pracach nad wypracowaniem wspólnego unijnego modelu gromadzenia danych statystycznych w zakresie transgranicznej wymiany informacji realizowanej przez PCCC. W tym przypadku pracom przewodzi koordynator krajowy Słowacji.

W ramach międzynarodowej współpracy Policji BMWP KGP nadzoruje zadania realizowane przez ekspertów Policji, delegatów na Grupę Roboczą DAPIX ds. Wymiany Informacji. Koordynator krajowy PCCC Policji, delegat na tę grupę roboczą, uczestniczy w ramach kluczowego programu realizowanego przez to gremium – Strategii Zarządzania Informacjami (IMS)² w realizacji działania nr 7, którego celem jest rozwój unijny PCCC. Podczas realizacji tego działania na arenie unijnej współpracują ze sobą także koordynatorzy z Belgii, Niemiec,

Czech, Francji, Włoch i Szwajcarii. Jednocześnie, w ramach współpracy unijnej koordynatorów krajowych PCCC, począwszy od roku 2011, BMWP KGP uczestniczy w procesie merytorycznego współtworzenia dorocznych konferencji PCCC organizowanych pod patronatem Komisji Europejskiej i bieżącej prezydencji w Radzie UE.

PROJEKTY UNIJNE I FUNDUSZE UMOŻLIWIAJĄCE ROZWÓJ MERYTORYCZNY CWP/PCCC

W ramach wykonywania zadań związanych z koordynacją krajową PCCC, BMWP KGP współpracuje z państwami członkowskimi przy realizacji projektów unijnych ukierunkowanych na wewnętrzny rozwój centrów, szerzenie świadomości o instrumentach prawnych UE wspierających transgraniczną wymianę informacji w strefach przygranicznych, jak również zdobywanie nowych doświadczeń i uczestnictwo personelu PCCC w szkoleniach oraz stażach praktycznych, których celem jest m.in. wymiana najlepszych praktyk współpracy. Jednym z takich projektów jest projekt ISEC *Wzmacnianie współpracy PCCC w państwach członkowskich UE*, opracowany i realizowany przez policję niemiecką.

Z uwagi na fakt, że fundusze gwarantowane w ramach tego projektu unijnego umożliwiają rozwój i korzystanie ze środków finansowych wszystkim unijnym PCCC, również BMWP KGP organizuje w tym zakresie seminaria, warsztaty, spotkania robocze, wzajemne wizyty studyjne, krótkoterminowe staże praktyczne. Projekt jest przewidziany do realizacji na lata 2012–2015.

W ramach tego projektu ISEC, w latach 2012–2013, przedstawiciele polskiej Policji pełniący służby w PCCC w Świecku, Kudowie, Chotěbuz oraz Barwinku uczestniczyli w wizytach studyjnych we PCCC Genewa (CH–FR), PCCC Bazylea (CH–FR–DE), PCCC Drasenhoffen-Mikulov (CZ–AT), PCCC Kehl (DE–FR), PCCC Heerlen (DE–BE–NL), PCCC Hodonín–Holič (CZ–SK), PCCC Petrovice–Schwandorf (CZ–DE), PCCC Jarovce–Kittsee (SK–AT), PCCC Čunovo–Rajka (SK–HU) oraz PCCC Hegyeshalom–Nickelsdorf (HU–AT).

Na zasadzie wzajemności w latach 2012–2013 BMWP KGP gościło przedstawicieli m.in. z Heerlen, Hodonína–Bazylei i Genewy.

Projekty unijne ukierunkowane na rozwój CWP/PCCC pozwalają m.in. na szerzenie świadomości na temat dostępności narzędzi i instrumentów prawnych UE, zapoznanie się z zasadami współpracy transgranicznej na wewnętrznych granicach strefy Schengen, jak również dają możliwość treningu językowego oraz tworzenia sieci współpracy pomiędzy unijnymi Policjino-Celnymi Centrami Współpracy. Jednym z takich projektów jest unijny projekt partnerski ISEC *Wykorzystanie istniejących systemów informacyjnych w celu zwiększenia skuteczności transgranicznej wymiany informacji i zapobiegania przestępczości*, który BMWP KGP współrealizuje ze Szkołą Policji w Katowicach. W projekcie uczestniczą przedstawiciele policji polskiej, czeskiej i słowackiej, w tym koordynatorzy PCCC zlokalizowanych na granicach tych państw. W ramach projektu zadania związane z komponentem dotyczącym Centrów Współpracy Przygranicznej (CWP/PCCC) realizowane są przez umiejscowionego w BMWP KGP koordynatora krajowego do spraw CWP/PCCC Policji. Głównymi celami projektu są m.in.: ewaluacja i porównanie kanałów wymiany

Źródło: archiwum prywatne autora

■ Wizyta w PCCC EPICC–Heerlen (BE–NL–DE), 2014 r.

informacji oraz dostępność do nich ze strony służb egzekwowania prawa w państwach członkowskich UE, a w szczególności implementacja postanowień decyzji Prüm, wymiana najlepszych praktyk współpracy między PCCC, ewaluacja aktualnych trendów szkoleniowych dotyczących transgranicznej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi UE, zapoznanie się ze sposobami zarządzania bazami danych, przepisami prawnymi regulującymi tworzenie i prowadzenie baz danych z uwzględnieniem implementacji decyzji Prüm. Działania podejmowane w ramach projektu powinny przyczynić się do: wskazania mocnych i słabych stron we wzajemnym obiegu informacji oraz wymiany najlepszych praktyk związanych z przetwarzaniem informacji i ich udostępnianiem. Działania projektu zaplanowano do realizacji na lata 2013–2016. W ramach realizacji kolejnych działań projektu odbyły się m.in. seminaria tematyczne w Wiśle (PL), Holesovie (CZ) i Bratysławie (SK), a także wizyty studyjne dla policjantów polskich, słowackich i czeskich w PCCC Chotěbuz (PL–CZ), PCCC Hodonín – Holič (SK–CZ), PCCC Jarovce–Kittsee (SK–AT), PNCW Świecko (PL–DE), PCCC Le Perthus (FR–ES), PCCC EPICC–Heerlen oraz w Europolu, Eurojust i Olafie.

¹ Ang. *Police and Customs Cooperation Center* (PCCC) w Polsce przyjęto ogólną nazwę Centrum Współpracy Przygranicznej (CWP), jednakże nazwy poszczególnych Centrów zostały ustalone w ramach podpisanych porozumień międzyrządowych o utworzeniu i zasadach działania wspólnych placówek do Umów bilateralnych polsko-słowackiej, polsko-czeskiej i polsko-niemieckiej.

² IMS (ang. *Information Management Strategy*) – Strategia Zarządzania Informacjami, konkluzje Rady UE określające strategię UE w zakresie zarządzania informacjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa UE, dok. 16637/09 JAI 873 CATS 131 ASIM 137 JUSTCIV 249 JURINFO 145.

podinsp. Agnieszka Michalak, ekspert WKMWI BMWP KGP
Koordynator Krajowy ds. Centrów Współpracy Przygranicznej

Summary

The Police and Customs Cooperation Centres

The abolition of checks at the European Union's internal borders began in 1995. It resulted in the necessity for intensification of information exchange in the border areas. The Police and Customs Cooperation Centres (PCCC) commenced establishing. They are compensatory measures after the abolition of internal borders. Increasing number of PCCC effectively exchange information at the local and regional level. Centres are being established on the basis of the bilateral agreements between contiguous member states of the European Union. They are very valuable local tools of the direct transborder cooperation between the Police, customs and border services. Especially, it concerns border information exchange.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Wydział Wsparcia i Organizacji Kontaktów Międzynarodowych

Wydział Wsparcia i Organizacji Kontaktów Międzynarodowych BMWP KGP powstał w wyniku przeprowadzonej w 2010 r. reorganizacji Biura na bazie istniejącego wówczas Wydziału Ogólnego. Obok organizowania przedsięwzięć krajowych o charakterze międzynarodowym oraz kontaktów zagranicznych z udziałem Komendanta Głównego Policji, jego zastępców, a także kierownictwa Biura, Wydział zajmuje się również obsługą kancelaryjno-logistyczną. W ramach Wydziału funkcjonuje kancelaria Biura, prowadzona jest obsługa kadrowa oraz szkoleniowa (we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi KGP), a także ewidencje pomocnicze składników majątkowych. Jednym z istotnych zadań

realizowanych przez Wydział jest także zapewnienie wsparcia teleinformatycznego, na które składają się zarówno bieżąca obsługa wykorzystywanych w Biurze systemów teleinformatycznych, jak i koordynacja nadawania uprawnień w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania policyjnych baz danych, ale również prowadzenie strony internetowej BMWP. Jednym z najmniej widocznych choć również istotnych i niezbędnych zadań realizowanych przez pracowników Wydziału jest archiwizacja dokumentów Biura.

ml. insp. Marcin Chruściel, Naczelnik Wydziału Wsparcia i Organizacji Kontaktów Międzynarodowych BMWP KGP

Współpraca pozaoperacyjna z partnerami zagranicznymi

Nieodzownym elementem międzynarodowej współpracy policyjnej jest współpraca pozaoperacyjna, która służy wypracowaniu metod, form i podstaw prawnych praktycznej współpracy operacyjnej oraz budowaniu relacji zawodowych i osobistych wspomagających współpracę, a także wymianie i współpracy szkoleniowej z instytucjami policyjnymi z państw członkowskich UE oraz państw trzecich. Jest podstawowym czynnikiem budującym wizerunek polskiej Policji na arenie międzynarodowej.

Formy współpracy:

- wizyty studyjne,
- konferencje,
- warsztaty,
- seminaria,
- szkolenia,
- spotkania robocze,
- spotkania okazjonalne.

Rola współpracy pozaoperacyjnej:

- tworzenie właściwej płaszczyzny do prowadzenia współpracy operacyjnej,

- uzupełnianie współpracy operacyjnej,
- stwarzanie możliwości nawiązywania bezpośrednich kontaktów,
- wzmacnianie zaufania między współpracującymi stronami,
- współtworzenie i przekazywanie właściwego wizerunku Policji,
- znoszenie barier, uprzedzeń, stereotypów.

PRZYKŁADY WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ

Prace w zakresie podstaw prawnych współpracy dwustronnej:

- finalizacja prac i podpisanie nowej umowy z Niemcami, w szczególności w zakresie wymiany informacji w sprawach o wykroczenia,
 - uzupełnienie umowy o współpracy policyjnej z Czechami w zakresie zapisów dotyczącej obserwacji transgranicznej.
- Rozwój współpracy bilateralnej ze strategicznymi partnerami z Unii Europejskiej, w szczególności z państwami o dużym

■ Komendant Główny Policji dekoruje oficera łącznikowego policji belgijskiej i oficera łącznikowego Federalnego Urzędu Kryminalnego RFN Medalami za Zasługi dla Policji

■ 11 września 2014 r. – wizyta policjantów z Teksasu w ramach współpracy z Law Enforcement Management Institute of Texas

stopniu migracji z Polski oraz wypełnianie zobowiązań przyjętych przez UE w zakresie współpracy z określonymi regionami geograficznymi (Ameryka Północna i Łacińska):

- realizacja wspólnego projektu z policją New Scotland Yard (NSY) w Londynie zakładającego średniookresowe delegowanie do NSY kilku funkcjonariuszy z Polski w celu wsparcia w określonych obszarach zwalczania przestępczości (projekt na lata 2013–2015);
- Holandia – realizacja projektu na lata 2013–2015, w szczególności w zakresie zwalczania handlu ludźmi, przestępczości narkotykowej oraz wspólnych operacji obejmujących kontrolę drogową na autostradach;
- Francja – szkolenia i wymiana doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych, tresury koni służbowych i szkoleń jeźdźców (zgodnie z zapisami porozumienia między Komendantem Głównym Policji a Dyrektorem Generalnym Policji Narodowej o wykonywaniu umowy o współpracy Polsko-Francuskiej z 1996 r.¹ oraz deklaracji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Francuskiej o polsko-francuskim partnerstwie strategicznym);
- współpraca i wymiana szkoleniowa z USA (Wydział do spraw Kryminalnego Wymiaru Sprawiedliwości uczelni Sam Houston State University w Huntsville i Wydział do spraw Wymiaru Sprawiedliwości i Nauk Kryminalistycznych Uniwersytetu w New Haven) – działania w tym zakresie obejmują m.in. szkolenie menedżerskie na temat nowoczesnych metod zarządzania dużymi jednostkami policji, planowania strategicznego itp.;
- realizacja w okresie letnim wspólnych patroli policyjnych polsko-chorwackich na podstawie porozumienia zawartego przez Komendanta Głównego Policji oraz szefa policji chorwackiej.

UDZIAŁ W PROCESIE LEGISLACYJNYM UNII EUROPEJSKIEJ

KOORDYNACJA WSPÓŁPRACY Z UE

W ciągu ostatnich dekad rozwinęła się współpraca państw członkowskich Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Wraz z wejściem w życie w 2009 r. Traktatu z Lizbony (Traktatu o Funkcjonowaniu UE) obszar Unii został uwspólnotowiony, co oznacza, że nie tylko w sensie legislacyjnym, ale i instytucjonalnym traktowany jest na równi ze współpracą w zakresie wspólnego rynku, wspólnej polityki rolnej i strukturalnej, unii walutowej oraz rozwoju regionów. Traktat nakłada na państwa członkowskie zobowiązania wiążące prawnie.

Komendant Główny Policji jako organ administracji rządowej realizuje zadania wiążące się z członkostwem Polski w UE, w tym w szczególności bierze udział w procesie legislacyjnym Rady UE wynikający z ww. traktatu. Powyższe zadania pochodzą również z zapisów ustawy o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej² oraz z rozstrzygnięć i decyzji Komitetu do Spraw Europejskich (KSE) Rady Ministrów powołanego ustawą o Komitecie do Spraw Europejskich³.

Komitet okresowo rozdziela zadania między ministerstwa, instytucje centralne i inne jednostki administracji rządowej, zgodnie z ich właściwością merytoryczną. W ten sposób na Komendę Główną Policji nałożono obowiązek udziału w procesie koordynacji polityki europejskiej w obszarze międzynarodowej współpracy Policji jako instytucji wiodącej i/lub współpracującej.

Podstawowym zadaniem, w ramach udziału w procesie tworzenia prawa UE, jest opiniowanie projektów przepisów i dokumentów programowych UE, praca nad ich opracowywaniem w gremiach przygotowawczych Rady UE (grupach roboczych) oraz uczestnictwo w sporządzaniu stanowisk rządu Polski do dokumentów UE. Dla tych celów powołano już w 2003 r. we wszystkich instytucjach administracji rządowej nieformalną sieć komórek „koordynacji”, które służą przekazywaniu korespondencji między komórkami organizacyjnymi i ekspertami realizującymi ww. zadania. W ramach prac organów UE miesięcznie wpływa do KGP około 300 dokumentów, w większości anglojęzycznych, często kilkudziesięciostronicowych, co daje ok. 30 tys. stron dokumentów rocznie.

Pracownicy BMWP KGP prowadzą bieżącą współpracę z ekspertami merytorycznych biur KGP i jednostek Policji przy opiniowaniu dokumentów i projektów aktów prawnych UE będących przedmiotem prac organów przygotowawczych Rady UE, szczególnie grup roboczych Rady UE, czyli gremiów eksperckich przygotowujących dokumenty unijne od strony merytorycznej.

Procedura opiniowania dokumentów UE w ramach resortu spraw wewnętrznych określona jest w zapisach zarządzenia MSWiA w sprawie trybu postępowania z dokumentami przedkładanymi w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej⁴, który wprowadza między innymi zasadę elektronicznego obiegu dokumentów. Na poziomie KGP udział Policji w procesie legislacyjnym UE reguluje decyzja nr 562 Komendanta Głównego Policji⁵.

UDZIAŁ W PROCESIE LEGISLACYJNYM UE

Obowiązek udziału w procesie legislacyjnym Unii Europejskiej daje Policji możliwość wpływu na treść unijnych przepisów oraz strategii i programów UE w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego. Policja bierze również udział w opracowywaniu przepisów z innych obszarów, które dotyczą zakresu zadań Policji.

Przykładem prawa UE, które trwale zmieniło realia współpracy policyjnej, jest decyzja ramowa Rady UE 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (ENA) i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi⁶, która uprościła i przyspieszyła poszukiwania osób na całym terytorium UE. Decyzja zobowiązała wszystkie organy sądownicze państw UE do uznania – *ipso facto* oraz przy minimalnej kontroli – wniosku o wydanie osoby, sformułowanego przez organ sądowy innego państwa członkowskiego.

Pracownicy BMWP KGP na bieżąco monitorują aktywność legislacyjną pozostałych gremiów Rady UE i innych organów UE, pod kątem dokumentów politycznych oraz analizy nowych i nowelizowanych norm w zakresie prawa policyjnego i szeroko rozumianego obszaru bezpieczeństwa wewnętrznego.

LEWP – GRUPA ROBOCZA DO SPRAW EGZEKWOWANIA PRAWA

LEWP jest jednym z gremiów przygotowawczych Rady UE, którego zadanie polega na przygotowaniu projektów aktów prawa i dokumentów polityczno-strategicznych UE, oraz stanowi forum wymiany wiedzy i poglądów na poziomie eksperckim.

Grupa LEWP zajmuje się szeroko pojętą współpracą policyjną państw członkowskich UE m.in. w zakresie systemów łączności, zabezpieczenia imprez sportowych, działań oficerów łącznikowych, prowadzenia działań transgranicznych, koordynacji wspólnych operacji policyjnych oraz policyjno-celnych, wymiany doświadczeń między organami ścigania w obszarach nieobjętych kompetencją innych grup roboczych, np. zwalczania przestępczości związanej z pojazdami (CARPOL), zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury (CULTNET), cyberprzestępczości.

Grupa koordynuje również prace innych sieci i podgrup eksperckich, m.in.:

- nowych technologii (ENLETS),
- poszukiwań celowych (ENFAST),
- broni palnej (EFE),
- ochrony osób publicznych (ENPPF),
- medycyny i psychologii działającej na rzecz egzekwowania prawa (EMPEN),
- kynologii policyjnej (KYNOPOL),
- zwalczania przestępstw przeciwko środowisku (EnvCrimeNet).

Spotkania ww. grup i sieci w ramach LEWP odbywają się w zależności od formuły raz lub dwa razy w roku i są doskonałą okazją do wymiany doświadczeń, dobrych praktyk oraz wiedzy we wspomnianych obszarach współpracy.

W ramach LEWP w latach 2011–2013 przygotowano podstawę do przeprowadzenia kilku operacji międzynarodowych. Część z nich skupiła się na zwalczaniu przestępczości samochodowej (AUTOMOTOR, EUROCAR – w trakcie polskiej prezydencji w Radzie UE, CYCAR, LITCAR). Przesłankę do organizacji ww. operacji stanowiły wnioski z dokonanych analiz, wskazujące, że zjawisko kradzieży samochodów nosi znamiona zorganizowanej przestępczości o charakterze międzynarodowym – skradzione samochody bardzo często są trans-

portowane poza granice UE, a docelowe rynki zbytu znajdują się w krajach Afryki czy Azji. Ponadto poszczególne kraje UE, zwłaszcza stanowiące zewnętrzne granice UE, coraz częściej są krajami tranzytowymi, nie tylko docelowymi.

Do innych operacji realizowanych w latach 2011–2013 pod auspicjami LEWP można zaliczyć np. wspólne działanie DANUBIUS dotyczące zwalczania przestępczości na kanale Dunaj-Ren-Men (zwalczanie nielegalnego handlu odpadami, kradzieży pojazdów, towarów, zwalczanie nielegalnej imigracji, handlu ludźmi, przestępczości narkotykowej, podrabiania towarów), czy wspólną operację RAILS dotyczącą wzmocnienia bezpieczeństwa ruchu kolejowego i transportu kolejowego poprzez działania na stacjach kolejowych i w pociągach międzynarodowych, szczególnie na granicach zewnętrznych UE.

W ramach prac LEWP możliwe było również wypracowanie i przyjęcie przydatnych wytycznych zawierających jednolite procedury postępowania we wszystkich państwach członkowskich. Na poziomie unijnym opracowano podręcznik najlepszych praktyk w zakresie zwalczania przemocy domowej (zawiera przykłady stosowanych w różnych państwach członkowskich procedur dotyczących zwalczania zjawiska przemocy domowej) oraz działań prewencyjnych i kontrolnych związanych z aktami przemocy i zakłóceniami porządku podczas międzynarodowych meczów piłki nożnej⁷.

W ostatnim okresie przedmiotem intensywnych prac grupy LEWP było przygotowanie projektu nowej podstawy prawnej funkcjonowania Europolu⁸.

Obecnie LEWP rozpoczęło prace nad analogicznym dokumentem dotyczącym Europejskiej Akademii Policyjnej CEPOL.

GRUPA ROBOCZA DO SPRAW SCHENGEN – SIS/SIRENE

Działalność tej grupy dotyczy prawnych i praktycznych aspektów związanych z pracą biur SIRENE z Systemem Informacyjnym Schengen (SIS), funkcjonowaniem i współpracą między biurami SIRENE, w tym również między biurami SIRENE a użytkownikami krajowymi SIS w poszczególnych państwach członkowskich UE. Ponadto zadaniem grupy jest zapewnienie efektywnego wykorzystania SIS drugiej generacji (SIS II), poprawy jego funkcjonowania (identyfikacja ewentualnych problemów mających wpływ na operacyjną pracę biur SIRENE i wypracowanie wspólnych, optymalnych rozwiązań) oraz rozszerzanie SIS II o nowe kraje – aspekty prawne, formalno-organizacyjne, szkoleniowe, techniczne w zakresie mającym wpływ na zadania realizowane przez biura SIRENE, np. testy SIRENE.

Uczestnikami posiedzeń tego gremium najczęściej są szefowie biur SIRENE lub ich bezpośredni przedstawiciele.

DAPIX – GRUPA ROBOCZA DO SPRAW WYMIANY INFORMACJI I OCHRONY DANYCH

Grupa ta skupia zarówno ekspertów z zakresu wymiany informacji kanałami międzynarodowej współpracy Policji, jak i innych organów ścigania. Zadaniem grupy jest m.in. koordynacja wdrażania w państwach członkowskich UE postanowień decyzji ramowej Rady 2006/960/WSiSW w sprawie uproszczenia wymiany informacji i danych wywiadowczych⁹ oraz kwestie związane z realizacją Strategii Zarządzania Informacją.

W ramach tej grupy roboczej dodatkowo odbywają się spotkania trzech podgrup technicznych: do spraw wymiany profili DNA, wymiany danych daktyloskopijnych (FP) oraz wymiany

danych rejestracyjnych pojazdów (VRD). Powyższe kwestie odnoszą się do zakresu merytorycznego prac grupy, którym jest także koordynacja wdrażania w państwach członkowskich UE decyzji Prüm¹⁰.

Więcej informacji o praktycznych efektach pracy grupy znalazło się w części poświęconej nowym unijnym instrumentom wymiany informacji policyjnych.

Komórkami wiodącymi dla obsługi tej grupy jest BMWP KGP oraz CLKP (w odniesieniu do podgrup technicznych).

PREZYDENCJA W RADZIE UE

Najdonioślejszym wydarzeniem w historii polskiego członkostwa w UE było sprawowanie półrocznego przewodnictwa w Radzie UE, w drugiej połowie 2011 r. Program przygotowań do prezydencji obejmował 3 lata i był prowadzony pod bezpośrednim nadzorem Komendanta Głównego Policji, a koordynowany przez BMWP KGP. Korpus prezydencji w Policji liczył ponad 100 osób, natomiast organizacja poszczególnych przedsięwzięć i obsługa licznych projektów merytorycznych wymagały wspólnego wysiłku znacznej części funkcjonariuszy i pracowników KGP.

W trakcie prezydencji przedstawiciele polskiej Policji przewodniczyli 54 posiedzeniom w Brukseli, w tym comiesięcznym obradom grup roboczych Rady UE (Horyzontalna Grupa do spraw Narkotyków – HDG; Grupa Robocza do spraw Egzekwowania Prawa – LEWP; Grupa Robocza do spraw Ogólnych, w tym Oceny – GENVAL; Grupa Robocza do Spraw Schengen – podgrupa SIS/SIRENE; Grupa Robocza do spraw Wymiany Informacji i Ochrony Danych – DAPIX), prezentując w każdej z nich autorskie inicjatywy i projekty.

W ramach prac poszczególnych grup roboczych przyjęto akty, których głównym celem było nadanie nowego impulsu i wskazanie kierunku rozwoju dla unijnej współpracy policyjnej, dotyczące m.in. zwalczania przestępczości narkotykowej, tzn.: ograniczenia produkcji narkotyków syntetycznych; usprawnienia systemu wymiany informacji o nowych substancjach psychoaktywnych; współpracy UE – Europa Wschodnia w zakresie podaży narkotyków; zapobiegania i zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury, jak również wzmocnienia współpracy policyjnej z państwami trzecimi w zakresie bezpieczeństwa imprez sportowych. Dzięki polskiej prezydencji unijna współpraca policyjna została pogłębiona w wielu aspektach i kierunkach.

W wyniku prac gremiów pod przewodnictwem przedstawicieli polskiej Policji przyjęto ponad 100 różnych dokumentów, z których 16 zostało przekazanych wyższym gremiom politycznym i zostało przyjęte przez Radę UE. Np. na forum LEWP przedstawiciele polskiej Policji, oprócz przewodniczenia pracom grupy, zaprezentowali i przeprowadzili wiele autorskich inicjatyw i projektów, w wyniku których Rada do spraw Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych UE przyjęła akty o charakterze politycznym. Do najważniejszych z nich należą:

- *Konkluzje Rady UE na temat wizji Europejskich Nauk Sądowych 2020 obejmującej utworzenie Europejskiego Obszaru Nauk Sądowych oraz rozwój infrastruktury nauk sądowych w Europie*¹¹ (celem projektu polskiej prezydencji jest osiągnięcie w UE do 2020 r. stanu prawnego i faktycznego w zakresie ekspertyz kryminalistycznych, w którym uniknie się dublowania prac funkcjonariuszy w państwach członkowskich UE oraz unieważniania dowodów kryminalistycznych, spowodowanego różnicami o podłożu technicznym, a także doprowadzi się do zmniejszenia cza-

su potrzebnego na postępowanie w sprawach przestępstw o charakterze międzynarodowym);

- *Konkluzje Rady UE w sprawie zapobiegania i zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury*¹² (jednym z praktycznych aspektów tego aktu jest zalecenie dotyczące wprowadzenia jednolitego i przejrzystego standardu identyfikowania dóbr kultury na wzór *Object ID Standard*, tj. ujednoliconego formatu opisu dóbr kultury);
- *Konkluzje Rady UE w zakresie wzmocnienia współpracy policyjnej z państwami trzecimi w zakresie bezpieczeństwa imprez sportowych*¹³.

W ramach polskiej prezydencji Policja zorganizowała w Polsce 16 konferencji i spotkań eksperckich, na które przybyło ponad 760 delegatów zagranicznych. Polska prezydencja w Radzie UE została oceniona przez inne państwa członkowskie UE bardzo wysoko.

CEPOL

Polska Policja współpracuje z Europejską Akademią Policyjną (CEPOL) od 2004 r. Głównym zadaniem CEPOL jest podnoszenie poziomu wiedzy ogólnej i specjalistycznej dotyczącej zwalczania przestępczości o charakterze międzynarodowym, związanej ze strukturą i funkcjonowaniem policji państw członkowskich UE, jak również z mechanizmami europejskiej współpracy policyjnej oraz rolą i funkcjonowaniem instytucji wspólnotowych obszaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

CEPOL realizuje swoje zadania m.in. poprzez coroczną organizację ok. 80 przedsięwzięć szkoleniowych w systemie stacjonarnym (kursy, seminaria, warsztaty, konferencje), ok. 40 kursów *on-line*, moduły e-learningowe dostępne za pośrednictwem strony internetowej, a także wspólne programy szkolenia, tworzone w celu harmonizacji systemów szkolnictwa policyjnego. Wszystkie ww. działania wpisują się w realizację priorytetów UE, określonych m.in. w Cyklu Polityki Bezpieczeństwa Unii Europejskiej, a także Strategii Bezpieczeństwa Wewnętrznego Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki zwalczania przestępczości finansowej, handlu ludźmi oraz przestępczości narkotykowej.

Sztandarowym produktem i wizytówką działalności szkoleniowej CEPOL jest Europejski Program Wymiany Policyjnej, który oferuje przedstawicielom organów ścigania państw członkowskich możliwość wymiany praktycznych, międzynarodowych doświadczeń podczas tygodniowych wyjazdów. Uczestnicy programu podkreślają korzyści w postaci możliwości nawiązania roboczych kontaktów z partnerami zagranicznymi w wybranym obszarze funkcjonowania policji.

Zgodnie z założeniami programu sztokholmskiego, CEPOL zmierza do wypracowania wspólnej kultury policyjnej w UE. Dlatego też, oprócz dążenia do harmonizacji systemów szkolnictwa policyjnego (opracowywania wspólnych programów szkolenia i modułów e-learningowych), prowadzone są prace związane z uruchomieniem dwuletnich studiów magisterskich z zakresu *Policing in Europe*.

Polska Policja, za pośrednictwem komórki do spraw CEPOL umiejscowionej w Wydziale Współpracy Pozaoperacyjnej BMWP KGP, deleguje rocznie około 100 osób w charakterze uczestników i wykładowców na kursy stacjonarne CEPOL. Dodatkowo w Europejskim programie wymiany policyjnej

PROGRAMY POMOCOWE

i wizytach studyjnych w agencjach unijnych bierze udział ok. 25 osób. Podobnie jak pozostałe państwa członkowskie, strona polska występuje w roli organizatora przedsięwzięć. W 2014 r. w ramach Europejskiej Akademii Policyjnej Polska zorganizowała dwa szkolenia: *Likwidacja nielegalnych laboratoriów narkotyków syntetycznych* (Centrum Szkolenia Policji w Legionowie i Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji) oraz *Zabezpieczenie i konfiskata mienia pochodzącego z przestępstwa* (Szkoła Policji w Katowicach).

PROGRAMY POMOCOWE

Pierwsze 10 lat członkostwa w UE to okres całkowitej zmiany postrzegania polskiej Policji na arenie międzynarodowej w obszarze programów i projektów pomocowych. W latach 1998–2006 Policja skorzystała ze szkoleniowego wsparcia przedakcesyjnego, uczestnicząc w ośmiu projektach twinningowych, dotyczących różnorodnych aspektów zapobiegania i zwalczania przestępczości. Realizacja powyższych projektów przyczyniła się m.in. do wdrożenia programu otwartych komisariatów, polepszenia współpracy Policji ze społeczeństwem w ramach tzw. *community policing*, zbudowania struktur wywiadu kryminalnego i wprowadzenia metod analizy kryminalnej w procesie wykrywczym. Utworzono także polskie biuro SIRENE oraz opracowano procedury postępowania w zakresie wymiany informacji w ramach SIS. Z pozycji biorycy, jaką mieliśmy przed przystąpieniem do UE, Policja przyjęła rolę dawcy, dzieląc się doświadczeniem i wiedzą ekspercką nie tylko z krajami kandydującymi do UE, ale także krajami słabo rozwiniętymi. Ta pomoc jest w sposób ciągły świadczona zarówno poprzez wiele narzędzi unijnych, takich jak Twinning czy TAIEX, jak i poprzez program polskiej współpracy rozwojowej finansowanej z budżetu polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Dobrym tego przykładem może być zrealizowany w 2011 r. projekt *Zwiększenie skuteczności organów ścigania wspólnym celem Policji w Polsce i krajach objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego – MiniEuroEast*. Było to pilotażowe przedsięwzięcie skierowane do wszystkich krajów Partnerstwa Wschodniego. Inicjatywa została doceniona przez Komisję Europejską i stała się podstawą do jej decyzji o potrzebie kontynuacji projektu w rozszerzonym zakresie – EuroEast Police. Warto wspomnieć, że spośród państw objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego najbardziej aktywnym partnerem jest Mołdawia. Od 2010 r. polska Policja zrealizowała na rzecz tego kraju siedem projektów finansowanych w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej MSZ.

Najważniejszą i najbardziej kompleksową inicjatywą jest projekt *Nowoczesne metody kryminalistyczne oraz wybrane aspekty i techniki szkolenia w Policji jako narzędzia zwalczania przestępczości*. Zakres tematyczny projektu obejmuje analizę kryminalną, zwalczanie przestępczości kryminalnej, wybrane zagadnienia kryminalistyki oraz system szkolenia policyjnego. W ramach tego projektu realizowanego w latach 2012–2014 polscy eksperci przeszkolili ok. 200 funkcjonariuszy policji mołdawskiej.

Uzupełnieniem ww. projektów były realizowane od 2011 r. dodatkowe szkolenia, finansowane ze środków unijnych. W ramach instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX) zorganizowano 6 przedsięwzięć, w których uczestniczyło 81 funkcjonariuszy mołdawskich. Tematyka obejmowa-

■ Mołdawscy i polscy dzielnicowi na kursie specjalistycznym w Szkole Policji w Słupsku (kwiecień–maj 2014 r.)

■ Mołdawscy eksperci kryminalistyki korzystają z polskich doświadczeń (Polska Pomoc 2012)

ła takie zagadnienia, jak: kryminalistyka, kynologia policyjna, współpraca z mediami, reformy służb policji.

Partner mołdawski chętnie korzysta z polskich doświadczeń i rozwiązań organizacyjno-prawnych zarówno bieżących, jak i z okresu transformacji ustrojowej. Przykładem może być wprowadzenie podziału na techników i ekspertów kryminalistyki oraz skorzystanie z wiedzy i umiejętności polskich ekspertów w procesie starań o akredytację laboratoriów kryminalistycznych. Polscy funkcjonariusze aktywnie pomagają mołdawskim kolegom w procesie tworzenia komórek zajmujących się analizą kryminalną oraz przekazują najlepsze praktyki i rozwiązania z tej dziedziny. Polska Policja wspiera Mołdawię we wprowadzaniu standardów europejskich zgodnie z założeniami reformy strukturalno-administracyjnej MSW Republiki Mołdawii. W wyniku tej reformy 5 marca 2013 r. ze struktur MSW wyodrębniono Generalny Inspektorat Policji – odpowiednik Komendy Głównej Policji.

W trakcie realizacji wyżej opisanych przedsięwzięć szkoleniowych strona mołdawska wielokrotnie podkreślała, że ceni sobie współpracę z polską Policją. Wynika to w głównej mierze z podobnych doświadczeń związanych z transformacją ustrojową, co w aspekcie policyjnym wiąże się ze zmianą mentalności ukierunkowaną na odchodzenie od siłowego wizerunku policji na rzecz instytucji świadczącej usługi dla obywatela.

Dostrzegając potrzebę dalszego rozwoju współpracy z państwami Partnerstwa Wschodniego, w BMWP KGP opracowano założenia projektu szkoleniowego **Eastern Police Cooperation Programme (Euroeast Police)**. Po uzyskaniu w 2012 r. akceptacji Komisji Europejskiej realizacja projektu została powierzona konsorcjum kierowanemu przez stronę polską. Funkcję lidera-koordynatora inicjatywy pełni Departament Współpracy Międzynarodowej i Funduszy Europejskich MSW.

ALBANIA 2006–2008

Rozwój zdolności policji kryminalnej Albanii do zbierania informacji i prowadzenia analizy kryminalnej (partner: MSW Austrii)

BOŚNIA I HERCEGOWINA 2012–2014

Wsparcie w ramach Twinningu dla Dyrekcji do spraw Koordynacji Służb Policji Bośni i Hercegowiny (partnerzy: Holenderska Agencja Policji, służby policji z Rumunii i Słowenii)

CZARNOGÓRA 2012–2014

Wsparcie wdrażania strategii antykorupcyjnej i planu działań (partner: Federalny Urząd Administracji Niemiec)

MACEDONIA 2014–2016

Wsparcie w efektywnym przeciwdziałaniu i zwalczaniu korupcji (partner: Federalny Urząd Administracji Niemiec)

SERBIA, UKRAINA 2009

Zapobieganie i zwalczanie przestępczości korupcyjnej w środowisku policyjnym na przykładzie doświadczeń Biura Spraw Wewnętrznych KGP w Polsce

UKRAINA, GRUZJA, MOŁDAWIA, ARMENIA, BIAŁORUŚ, AZERBEJDŻAN 2011

Zwiększenie skuteczności organów ścigania wspólnym celem policji w Polsce i krajach objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego – MiniEuroEast

UKRAINA 2011

Bezpieczeństwo imprez masowych w świetle przygotowań do EURO 2012

MOŁDAWIA 2012–2014

Nowoczesne metody kryminalistyczne oraz wybrane aspekty i techniki szkolenia w policji jako narzędzia wykorzystywane w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości

Pomoc realizowana w ciągu ostatnich lat w ramach instrumentów Twinning czy TAIEX to przede wszystkim udział szerokiego grona polskich ekspertów w specjalistycznych misjach szkoleniowych, nie tylko w krajach beneficjentów, lecz także realizacja przedsięwzięć szkoleniowych w Polsce. Te działania, zgodnie z założeniami programu sztokholmskiego, systematycznie przyczyniają się do wspierania krajów-biorców w procesie implementacji prawa UE oraz do nawiązania długotrwałych kontaktów między partnerami. Doświadczenia wyniesione z transformacji ustrojowej, okresu przedakcesyjnego oraz wdrażania przepisów UE do prawa krajowego stawiają ekspertów polskiej Policji w roli niezwykle ważnego i stabilnego partnera w kontekście pomocy w transformacji organów ścigania krajów trzecich, a co za tym idzie – poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego UE poprzez budowanie bezpieczeństwa zewnętrznego. Zaangażowanie i wiedza polskich ekspertów znajdują również uznanie w oczach doświadczonych partnerów z UE, czego przykład stanowi kontynuacja, rozpoczętej w ramach projektu dla Czarnogóry, współpracy z Federalnym Urzędem Administracji Niemiec na rzecz zapobiegania i zwalczania korupcji w ramach projektu skierowanego do Macedonii. Czynny udział ekspertów w przedsięwzięciach finansowanych z funduszy unijnych przyczynia się nie tylko do krzewienia *acquis communautaire*, lecz także ma wpływ na podniesienie prestiżu polskiej Policji na arenie międzynarodowej.

¹ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Francuskiej o współpracy w dziedzinie spraw wewnętrznych, sporządzona w Warszawie w dniu 12 września 1996 r., weszła w życie w dniu 1 marca 1998 r.

² Ustawa z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1393).

³ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich (Dz. U. Nr 161, poz. 1277).

⁴ Zarządzenie nr 11 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie trybu postępowania z dokumentami przedkładanymi w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. Urz. MSWiA Nr 5, poz. 11).

⁵ Decyzja nr 562 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zadań komórek organizacyjnych Komendy Głównej Policji w zakresie procedur związanych z wypełnianiem przez Komendę Główną Policji zadań, wynikających z udziału polskich organów administracji państwowej w procesie legislacyjnym Unii Europejskiej (Dz. Urz. KGP Nr 15, poz. 122, z późn. zm.).

⁶ Decyzja ramowa Rady UE 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi (OJ L 190, 18.7.2002, p. 1–20).

⁷ Rezolucja Rady Unii Europejskiej z dnia 3 czerwca 2010 r. w sprawie zaktualizowanego podręcznika z zaleceniami w zakresie międzynarodowej współpracy policyjnej oraz w zakresie działań prewencyjnych i kontrolnych związanych z aktami przemocy i zakłóceniami porządku podczas międzynarodowych meczów piłki nożnej, które dotyczą co najmniej jednego państwa członkowskiego (2010/C 165/01).

⁸ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy i Szkolenia w Dziedzinie Egzekwowania Prawa (Europol) i uchylającego decyzje Rady 2009/371/WSiSW i 2005/681/WSiSW.

⁹ Decyzja Ramowa Rady 2006/960/WSiSW z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie uproszczenia wymiany informacji i danych wywiadowczych między organami ścigania Państw Członkowskich Unii Europejskiej (OJ L 386, 29.12.2006, p. 89–100).

¹⁰ Decyzja Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zakresie zwalczania terroryzmu i przestępczości transgranicznej (OJ L 210, 6.8.2008, p. 1–11).

¹¹ Dokument Rady UE 17537/11.

¹² Dokument Rady UE 17541/11.

¹³ Dokument Rady UE 17555/11.

nadkom. dr Irmina Gołębiowska,
Zastępca Dyrektora BMWP KGP

Summary*Non-operational cooperation with foreign partners*

Non-operational cooperation involves development of methods, forms and legal bases of practical police cooperation. Moreover, it aims to establish professional and personal contacts as well as to organise training exchange and cooperation with the police institutions from member states of the European Union and third countries. Involvement of the Polish Police in legislative process of the European Union effectively influences the content of European regulations, strategies and programmes in scope of internal security. The constant use of various EU tools e.g. Twinning or TAIEX and Polish development cooperation programme enable the Polish Police to share experience of the constitutional transformation and the expert knowledge with partners. Owing to those operations, trust between cooperating parties is growing whereas existing barriers, prejudice and harmful stereotypes are being eliminated.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Misje policyjne i oficerowie łącznikowi

Jednym z zadań Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP jest koordynacja udziału funkcjonariuszy polskiej Policji w operacjach zarządzania kryzysowego Unii Europejskiej i misjach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych. Do realizacji powyższego, w ramach struktur Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji, został powołany Wydział Kontyngentów Policyjnych i Oficerów Łącznikowych. Jest on odpowiedzialny za opracowanie strategii oraz planów udziału polskich policjantów w misjach pokojowych i operacjach zarządzania kryzysowego we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Podczas przygotowywania kontyngentów policyjnych wydzielonych do realizacji zadań poza granicami państwa współpracuje z wyspecjalizowanymi komórkami Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Na policjantach i pracownikach Wydziału spoczywa obowiązek przeprowadzenia doboru funkcjonariuszy do służby poza granicami kraju. Do zadań Wydziału należą również organizacja i realizacja szkoleń przed wyjazdem w rejon działania polskich kontyngentów policyjnych. Zapewnia to prawidłowe wykonanie zadań mandatowych przez funkcjonariuszy delegowanych poza granice kraju.

Misje pokojowe (obserwacyjne) lub operacje zarządzania kryzysowego są jednym z narzędzi dostępnych dla społeczności międzynarodowej, mającym na celu rozwiązywanie konfliktów i zapobieganie wojnom domowym w regionach niestabilizowanych. Służą również odbudowie strąt będących następstwem trwania konfliktu oraz zapewnieniu wolnych i uczciwych wyborów czy referendum.

Misje pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych

Karta ONZ określa, że w celu utrzymywania pokoju i bezpieczeństwa na świecie wszystkie państwa członkowskie ONZ powinny użyć Organizacji niezbędnych sił zbrojnych i infrastruktury. Podstawą prawną utworzenia poszczególnych misji jest Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ, która wyznacza mandat misji. Nadzór nad zarządzaniem operacją pokojową sprawuje Sekretarz Generalny ONZ. W ramach swoich kompetencji wyznacza specjalnego przedstawiciela, który bezpośrednio jest odpowiedzialny za realizację zadań mandatowych danej misji. W 1992 r. powołano Departament Misji Pokojowych ONZ (Department of Peacekeeping Operations – DPKO) – komórkę organizacyjną opracowującą kierunki działania misji pokojowych, ich zakres, struktury oraz koordynującą prace organizacyjne przy rotacjach kontyngentów narodowych.

Operacje zarządzania kryzysowego Unii Europejskiej

Pod auspicjami Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (korpusu dyplomatycznego Unii Europejskiej), działają m.in.: Dyrektoriat Planowania i Zarządzania Kryzysowego (jednolita, cywilno-wojskowa struktura planowania strategicznego misji i operacji) oraz Cywilne Centrum Planowania Operacyjnego (stała struktura odpowiedzialna za samodzielne operacje o charakterze cywilnym w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony). Centrum zapewnia efektywne planowanie, koordynowanie oraz prowadzenie cywilnych operacji zarządzania kryzysowego. Dyrektor Cywilnego Centrum Planowania Operacyjnego jest Dowódcą Operacji Cywilnych. Podstawą prawną utworzenia operacji zarządzania kryzysowego w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony jest ustanawiana każdorazowo Decyzja Rady UE, tzw. Decision of Council of the European Union (Decyzja Rady Unii Europejskiej), określająca m.in. cele, zadania i strukturę misji, obowiązki jej szefa i personelu, budżet oraz czas trwania.

UDZIAŁ POLSKICH POLICJANTÓW W MISJACH POKOJOWYCH

Polska Policja uczestniczy w operacjach pokojowych od 1992 r. Pierwsza grupa policjantów została delegowana do służby poza granice kraju na podstawie uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 11 maja 1992 r. w sprawie utworzenia polskiego kontyngentu wojskowego i polskiej grupy policyjnej w Siłach Ochronnych Organizacji Narodów Zjednoczonych w Jugosławii (UNPROFOR – *United Nations Protection Force*). Nowelizacja ustawy o Policji w 2002 r. wprowadziła rozdział 10a – „Kontyngenty policyjne wydzielone do realizacji zadań poza granicami państwa”, który stanowi podstawę prawną powołania kontyngentów policyjnych, zasady delegowania funkcjonariuszy, ich uprawnienia i obowiązki. Dotychczas funkcjonariusze Policji w ramach Polskich Kontyngentów Policyjnych pełnili służbę w misjach pokojowych pod auspicjami:

Organizacji Narodów Zjednoczonych (UN):

- UNPROFOR (*United Nations Protection Force*) – teren byłej Jugosławii (1992–1995) – 88 policjantów;
- UNGCI (*United Nations Guards Contingent in Iraq*) – Irak (1995–1996) – 5 policjantów;
- UNTAES (*United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium*) – Chorwacja (1996–1998) – 8 policjantów;

- UNMIBH (*United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina*) – Bośnia i Hercegowina (1996–2002) – 267 policjantów;
- UNMOT (*United Nations Mission of Observers in Tajikistan*) – Tadżykistan (1998–2000) – 2 policjantów;
- UNMIK (*United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*) – Kosowo (1999–2008) – 1820 policjantów;
- UNOMIG (*United Nations Observer Mission in Georgia*) – Gruzja (2003–2009) – 8 policjantów.

Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE):

- Chorwacja (1998–2001) – 8 policjantów.

Unii Europejskiej (UE):

- PROXIMA – Macedonia (2003–2005) – 6 policjantów;
- AMIS II (*African Union Mission in Sudan*) – Sudan (2005–2006) – 1 policjant;
- EUPM (*European Union Police Mission in Bosnia and Herzegovina*) – Bośnia i Hercegowina (2003–2012) – 56 policjantów.

Unii Zachodnioeuropejskiej (UZE):

- MAPE (*Multinational Advisory Police Element*) – Albania (1997–2001) – 6 policjantów.

Polski Kontyngent Policyjny dla Wsparcia Irackich Sił Policyjnych w Republice Iraku (2004–2005) wykonujący zadania szkoleniowe na terenie Międzynarodowego Centrum Szkolenia Policji w Jordanii – 10 policjantów.

W ramach wyżej wymienionych zakończonych misji pełniło służbę 2285 policjantów, w tym 59 kobiet. W tym czasie poniosło śmierć 6 funkcjonariuszy (na terenie Bośni i Hercegowiny, Iraku, Liberii i Kosowa). Podczas działań Jednostki Specjalnej Polskiej Policji w Kosowie zostało rannych 52 funkcjonariuszy (kwiecień 2002, marzec 2004, marzec 2008).

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Misja Pokojowa Obserwatorów Organizacji Narodów Zjednoczonych w Republice Liberii (UNMIL)

Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych Rezolucją nr 1509 z dnia 19 września 2003 r. utworzyła Misję Pokojową Obserwatorów ONZ (UNMIL) w Republice Liberii¹, na podstawie której uchwałą Rady Ministrów nr 8 z dnia 20 stycznia 2004 r. utworzono Polski Kontyngent Policyjny do udziału w Misji Pokojowej Obserwatorów Organizacji Narodów Zjednoczonych w Republice Liberii.

Celem kontyngentu jest współdziałanie w ustanawianiu sprawnie i skutecznie działających służb porządku publicznego w Republice Liberii, a także przygotowywanie oraz prowadzenie akcji i operacji policyjnych.

Warto pamiętać, że poza realizacją zadań mandatowych misji polscy policjanci wspierają akcje humanitarne. W ciągu kolejnych rotacji zebrali środki na budowę studni i wyposażenie domu dziecka w Monrowii w pompę wodną.

Od 2004 r. do służby w Misji Pokojowej Obserwatorów Organizacji Narodów Zjednoczonych w Republice Liberii (UNMIL) delegowano 29 policjantów.

■ Zajęcia z wyszkolenia strzeleckiego prowadzone przez polskich policjantów w Liberii

■ Wspólne patrole z Liberyjską Policją Narodową oraz z funkcjonariuszami z innych krajów biorących udział w misji UNMIL

zdj. archiwum Wds. KPiOL BMWP KGP

MISJE POKOJOWE UE

■ W Afganistanie szkoli się zarówno kadre dowódczą, jak i policjantów pełniących służbę patrolową

UNIA EUROPEJSKA

Policyjna Misja Unii Europejskiej w Afganistanie (EUPOL Afganistan)

Policyjna Misja Unii Europejskiej w Afganistanie (EUPOL Afganistan) została powołana decyzją Rady Unii Europejskiej z dnia 30 maja 2007 r. (nr 2007/369/CFSP)². Mandat Misji zobowiązuje EUPOL do współdziałania z władzami afgańskimi w reformowaniu, restrukturyzacji oraz szkoleniu ANP (Afghan National Police). EUPOL Afganistan wspiera reformy mające na celu odbudowę Policji wiarygodnej, praworządnej i przestrzegającej praw człowieka, współdziałającej z innymi organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Reformy w Policji warunkują powodzenie procesu przekazywania odpowiedzialności za bezpieczeństwo kraju władzom afgańskim.

Polski Kontyngent Misji Policyjnej Unii Europejskiej w Islamskiej Republice Afganistanu (EUPOL Afganistan) powołano uchwałą Rady Ministrów nr 220 z dnia 30 października 2007 r. Trzech policjantów-ekspertów rozpoczęło służbę w Afganistanie w pierwszych miesiącach 2008 r.

Działania EUPOL koncentrują się na:

- zwalczaniu przestępczości kryminalnej i korupcji,
- poprawie zarządzania, nadzoru i komunikacji w Policji,
- rozwinięciu współpracy Policji z innymi organami ścigania, szczególnie z prokuraturą,
- propagowaniu praw człowieka, w tym również równouprawnienia kobiet w policji afgańskiej.

Od 2008 r. służbę w Policyjnej Misji Unii Europejskiej w Afganistanie (EUPOL Afghanistan) pełniło 16 policjantów.

Misja Obserwacyjna Unii Europejskiej w Gruzji (EUMM Georgia)

Decyzja Rady Unii Europejskiej o utworzeniu Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji zapadła w Brukseli w dniu 15 września 2008 r. Od 26 września 2008 r. grupa polskich policjantów wykonuje zadania w Gruzji. Policjanci pełnią służbę na podstawie uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 24 września 2008 r. w sprawie utworzenia kontyngentu policyjnego wydzielonego do udziału w Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji (EUMM Georgia).

Podłożem konfliktu była nierozwiązana od kilkunastu lat sprawa statusu Południowej Osetii oraz Abchazji. Misja ma charakter całkowicie cywilny, co oznacza, że obserwatorzy nie są uzbrojeni. Ich jedyną „bronią” jest przejrzystość w działaniu, wiarygodność i bezstronność. W terenie poruszają się jednak w opancerzonych samochodach. Podstawowym założeniem operacyjnym misji jest nadzór nad stosowaniem przez strony konfliktu sześciopunktowego planu pokojowego zawartego pomiędzy Unią Europejską i stronami konfliktu.

Służba pełniona jest w pobliżu terytorium Południowej Osetii oraz Abchazji współ-

■ Patrole z udziałem polskich policjantów w strefie nadgranicznej pomiędzy Gruzją i Abchazją oraz Gruzją i Południową Osetią

■ Działania JSPP na terenie sądu w Kosowskiej Mitrowicy – miejsce zamieszek w marcu 2008 r.

nie z funkcjonariuszami innych krajów Europy. Polacy współtworzą jeden z najważniejszych sztabów regionalnych wchodzących w struktury misji. Codzienna służba to patrolowanie terenów objętych jeszcze niedawno konfliktem zbrojnym, nawiązywanie kontaktów z przedstawicielami społeczności lokalnych oraz rozpoznawanie istniejących zagrożeń. Od września 2008 r. służbę w Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji (EUMM Georgia) pełniło 50 policjantów, w tym 3 funkcjonariuszki.

Misja Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX Kosowo)

Z chwilą ogłoszenia 17 lutego 2008 r. przez kosowskich Albańczyków (stanowiących 90% ludności) niepodległości Kosowa i przyjęcia nowej konstytucji, zadania realizowane przez Tymczasową Misję Administracyjną Organizacji Narodów Zjednoczonych przejęła Misja Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX) powołana aktem Rady UE o Wspólnym Działaniu z lutego 2008 r.³

Polska została zaproszona do współrealizacji zadań mandatowych EULEX, dlatego od grudnia 2008 r. polscy policjanci Jednostki Specjalnej Polskiej Policji i eksperci rozpoczęli służbę w misji pod auspicjami Unii Europejskiej na podstawie uchwały Rady Ministrów RP nr 255 z dnia 2 grudnia 2008 r. o utworzeniu Polskiego Kontyngentu Policijnego Misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności EULEX Kosowo. Celem kontyngentu jest rozwijanie i wzmacnianie wieloetnicznych służb policyjnych oraz wspomaganie lokalnych organów odpowiedzialnych za za-

■ Działania Jednostki Specjalnej polskiej Policji w okolicach Brdjan

pewnienie przestrzegania prawa, bezpieczeństwa i porządku publicznego w Kosowie.

Policjanci jednostki realizują ten cel w szczególności przez:

- niedopuszczanie do zakłóceń porządku publicznego, w tym kontrole nad tłumem i zabezpieczanie imprez sportowych lub kulturalnych,
- ochronę obiektów użyteczności publicznej,
- ochronę przejść granicznych,
- realizację konwojów zleconych przez władze misji oraz wykonywanie innych specjalnych funkcji policyjnych.

Policjanci Polskiego Kontyngentu Policijnego w Kosowie otrzymali podziękowania od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego za rzetelne i profesjonalne wykonywanie obowiązków służbowych oraz godne reprezentowanie naszego kraju i polskiej Policji na arenie międzynarodowej. Prezydent złożył podziękowania funkcjonariuszom XX rotacji Jednostki Specjalnej Polskiej Policji podczas swojej wizyty w bazie w Prisztinie (2 kwietnia 2012 r.).

JSPP odwiedził także Prezes Rady Ministrów Donald Tusk. Podczas spotkania z policjantami podkreślał rolę, jaką pełniemy na arenie międzynarodowej, oraz podziękował za działania, które zmierzają do zachowania bezpieczeństwa i stabilizacji na terenie Kosowa.

Od 2008 r. służbę w Misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie pełniło 932 policjantów, w tym 34 kobiety.

Polscy policjanci są przygotowani do wykonywania zadań mandatowych w poszczególnych misjach na szkoleniach realizowanych przez Szkołę Policji w Słupsku, Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, Centrum Przygotowań do Misji Za-

■ Wizyta premiera Donalda Tuska w polskiej bazie „CAMP CHARLIE” w Kosowie (11 listopada 2012 r.)

■ Podziękowania od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dla policjantów z JSPP

zdj. archiwum W.d.s. KPiOL BMW/P KGP

zdj. www.policja.pl

OFICEROWIE ŁĄCZNIKOWI

granicznych Ministerstwa Obrony Narodowej w Kielcach oraz w ośrodkach międzynarodowych.

Od 2009 r. polscy funkcjonariusze Policji corocznie biorą udział w Międzynarodowych Ćwiczeniach Służb Policyjnych Unii Europejskiej (EUPFT). Celem ćwiczeń jest przygotowanie oraz usprawnienie współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych. W ćwiczeniach biorą udział jednostki Policji i Żandarmerii z wielu krajów Unii Europejskiej. Do tej pory ćwiczenia odbywały się we Francji, Niemczech i Włoszech.

USTAWA O WETERANACH

Ustawa o weteranach działań poza granicami państwa weszła w życie 19 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 205, poz. 1203). Akt wprowadza regulacje prawne nadające tej grupie określony status i związane z nim uprawnienia. Policja bierze czynny udział w obchodach Dnia Weterana Działań Poza Granicami Państwa – 29 maja jest ogólnopolskim świętem weteranów. Od dnia ustanowienia odznaki honorowej „Za zasługi w działaniach poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej” Minister Spraw Wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Policji, wyróżnił nią 30 funkcjonariuszy Policji – weteranów i weteranów poszkodowanych. Wśród nich znajdują się policjanci, którzy jako pierwsi w marcu 1992 r. rozpoczęli służbę pod błękitnymi flagami ONZ na terenie byłej Jugosławii, jak i ci, którzy swą „misyjną przygodę” zaczęli w błękitnych beretach Unii Europejskiej w Kosowie czy Gruzji. Spośród 3312 policjantów delegowanych do służby w misjach pokojowych status weterana posiada około 300 funkcjonariuszy Policji, w tym 40 – weterana poszkodowanego.

OFICEROWIE ŁĄCZNIKOWI POLSKIEJ POLICJI

Jednym z zadań Wydziału ds. Kontyngentów Policyjnych i Oficerów Łącznikowych jest koordynowanie prac sieci polskich oficerów łącznikowych, która stanowi rezultat wieloletnich działań polskiej Policji na arenie międzynarodowej i wynika z obecności Polski w strukturach Unii Europejskiej, zobowiązań międzynarodowych oraz potrzeb operacyjnych polskiej Policji. Jak wynika z blisko 20-letniej praktyki funkcjonowania stanowisk oficerów łącznikowych polskiej Policji, instytucja ta stanowi najbardziej efektywny instrument prowadzenia współpracy międzynarodowej, a oficerowie łącznikowi dają gwarancję pełnego zabezpieczenia interesów instytucji kraju delegującego. Specyfika zadań realizowanych przez oficerów łącznikowych Policji często dotyczy rodzajów przestępczości, które mają realny lub potencjalny wpływ na dalsze działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego państwa. Wyjątkowa ranga omawianego zagadnienia wynika także z roli przypisanej oficerom łącznikowym zwłaszcza w kwestii wymiany informacji policyjnych oraz informacji odnoszących się do właściwości instytucji porządku prawnego państw przyjmujących oraz krajów delegujących. Powyższe sprawia, że instytucja oficera łącznikowego znacznie wykracza poza zakres jakości-

wy możliwości wynikających z funkcjonowania pozostałych kanałów wymiany informacji i prowadzenia współpracy międzynarodowej, takich jak np. kanały Interpolu oraz Europolu.

Oficerowie łącznikowi polskiej Policji, podobnie jak znaczna część oficerów łącznikowych innych państw, są czynnymi zawodowo policjantami, którzy realizują zadania na rzecz Policji, resortów: spraw wewnętrznych, spraw zagranicznych, sprawiedliwości, a także Służby Celnej i Straży Granicznej. Posiadają stanowisko, stopień i paszport dyplomatyczny. Status dyplomaty stanowi podstawową różnicę między oficerami łącznikowymi Policji a innymi funkcjonariuszami realizującymi zadania np. w charakterze oficerów łącznikowych przy organizacjach międzynarodowych (Interpol, Europol) oraz w ramach misji pokojowych. Oficer łącznikowy jest zatem nie tylko przedstawicielem służby, ale jako etatowy pracownik polskiej placówki dyplomatycznej jest *de facto* reprezentantem Polski w kraju przyjmującym.

Zagadnienie oficerów łącznikowych w zakresie organizacyjnym i zadaniowym zostało wyodrębnione w 2008 r. Zadania w tym obszarze są realizowane przez Zespół do spraw Oficerów Łącznikowych usytuowany w Wydziale do spraw Kontyngentów Policyjnych i Oficerów Łącznikowych Biura Międzynarodowej Współpracy KGP.

Obecnie polska Policja posiada stanowiska oficerów łącznikowych w siedmiu krajach europejskich: Białoruś, Francja, Holandia, Niemcy, Rosja, Ukraina i Wielka Brytania (stan na 1 października 2014 r.).

Białoruś – stanowisko funkcjonuje od 2005 r. Polskę i Białoruś łączy wspólna granica państwowa będąca jednocześnie odcinkiem granicy zewnętrznej UE. Wspólna granica państwowa generuje możliwości wzajemnego przenikania grup przestępczych na terytorium Polski i Ukrainy. Współpraca polskiej Policji z białoruską milicją ma charakter wielopłaszczyznowy i jest prowadzona na różnych szczeblach, w tym na poziomie jednostek szczebla wojewódzkiego oraz szkół policyjnych. Współpraca bilateralna dotyczy głównie zwalczania przestępczości narkotykowej, pospolitej oraz handlu ludźmi i nielegalnej migracji do krajów UE.

Francja – stanowisko powstało w 2008 r. Francja i Polska wspólne z Niemcami wchodzi w skład Trójkąta Weimarskiego. Na terytorium Francji na stałe lub czasowo przebywa znaczna liczba obywateli polskich. Polacy przebywający w tym kraju wywodzą się z tzw. dawnej emigracji, sięgającej czasów sprzed II wojny światowej oraz z emigracji zarobkowej. Współpraca polsko-francuska dotyczy wymiany informacji operacyjnych w obszarze zwalczania przestępczości narkotykowej, przemytu i kradzieży towarów, poszukiwania osób, w tym osób zaginionych. Na terenie Francji zatrzymywanych jest wielu obywateli polskich w związku z przemytem towarów poza strefę Schengen.

Holandia – stanowisko utworzono w 2000 r. (z dniem 31 października 2014 r. zostało zamknięte). Aktywność oficera łącznikowego odnosi się głównie do polskich obywateli, których liczba w Holandii utrzymuje się na wysokim poziomie, stanowiąc znaczny odsetek zarówno ofiar, jak i sprawców przestępstw popełnianych w Holandii. Wieloletnia obecność przedstawiciela polskiej Policji w Holandii wywarła trwałe ślady w świadomości służb policyjnych, szczególnie w rejonach, gdzie przebywa duża liczba obywateli polskich. Dzięki działalności polskiego oficera łącznikowego wprowadzono nowe rozwiązania, którymi są punkty informacyjne dla polskich obywateli, stanowiska dzielnicowe do spraw polskich czy wspólne patrole.

Niemcy – stanowisko powstało w 1997 r. Obecnie Polskę i Niemcy łączy wiele wspólnych obszarów wymagających

współpracy bilateralnej. Szczególna ranga wzajemnych stosunków wyrażana jest m.in. przez wspólne posiedzenia rządów obu krajów. Obecność oficera polskiej Policji w Niemczech jest niezbędna m.in. z uwagi na znaczną liczbę obywateli polskich przebywających w tym kraju na stałe i czasowo, a także na problem występowania przestępczości przygranicznej.

Federacja Rosyjska – stanowisko utworzono w 1995 r. Obecność w Rosji przedstawiciela polskiej Policji wykracza poza wymiar czysto policyjny. Officer łącznikowy obok zagadnień ściśle policyjnych realizuje także zadania w związku z przygotowaniem i koordynacją uroczystości z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych w miejscach pamięci i męczeństwa, m.in. w Miednoje, Ostaszkowie, Twerze, Smoleńsku oraz Niłowej Pustyni. Polski oficer łącznikowy pełni funkcję prezydenta sieci wszystkich oficerów łącznikowych (ponad 50) akredytowanych w tym kraju.

Ukraina – stanowisko powstało w 1997 r. Ważnym elementem przemawiającym za kontynuacją współpracy Polski i Ukrainy jest wspólna granica będąca jednocześnie granicą Unii Europejskiej. Liczba osób ubiegających się o wizy uprawniające do wjazdu na terytorium UE systematycznie rośnie. Obywatele Ukrainy stanowią najlichnieszą grupę obywateli innych państw popełniających przestępstwa na terenie Polski. Jednocześnie terytorium Ukrainy stanowi popularne miejsce ukrywania się przestępców poszukiwanych przez polski wymiar sprawiedliwości. Wymaga to utrzymywania bieżącej współpracy organów ścigania Polski i Ukrainy.

Wielka Brytania – stanowisko powstało w 2008 r. Jednym z głównych czynników uzasadniających decyzję o skierowaniu oficera łącznikowego Policji do Wielkiej Brytanii była znaczna liczba obywateli polskich przebywających na Wyspach Brytyjskich. W dalszym ciągu liczba ta utrzymuje się na wysokim poziomie. Wielka Brytania jest obszarem bardzo dużego zainteresowania także wśród osób narodowości polskiej, które weszły w konflikt z prawem. Główne obszary zaangażowania oficera łącznikowego Policji w Wielkiej Brytanii odnoszą się do zwalczania przestępczości narkotykowej, przemytu towarów, zorganizowanych kradzieży pojazdów, osób poszukiwanych. Ważnym obszarem aktywności polskiego oficera łącznikowego jest udział w przygotowaniu i koordynacja wymian stażowych dedykowanych w głównej mierze funkcjonariuszom polskiej Policji.

W praktyce oficerowie łącznikowi realizują zadania w następujących obszarach:

- sprawy operacyjne – obejmują głównie ustalenia dotyczące osób i zdarzeń, zlecane przez jednostki i komórki organizacyjne Policji, Straży Granicznej oraz Służbę Celną RP; wymiana informacji operacyjnych ma miejsce na prośby jednostek i komórek organizacyjnych reprezentujących instytucje porządku prawnego w kraju przyjmującym;
- sprawy pozaoperacyjne – dotyczą szerokiego obszaru związanego z funkcjonowaniem jednostek i komórek Policji oraz innych instytucji policyjnych i pozapolicyjnych w zakresie organizacyjnym i logistycznym; uzyskują informacje na zlecenie jednostek i komórek organizacyjnych Policji, resortu spraw wewnętrznych, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Straży Granicznej, Służby Celnej i prokuratury; oficerowie łącznikowi Policji biorą czynny udział w organizacji wizyt przedstawicieli jednostek organizacyjnych polskiej Policji i innych instytucji w kraju akredytacji oraz w przygotowaniu wizyt przedstawicieli kraju goszczącego w Polsce;
- funkcje reprezentacyjne – oficerowie łącznikowi jako przedstawiciele resortu spraw zagranicznych pełnią także liczne

funkcje reprezentacyjne, podczas uroczystości i spotkań organizowanych przez instytucje i służby dyplomatyczne; ponadto oficerowie łącznikowi uczestniczą w wielu konferencjach i spotkaniach dotyczących szeroko rozumianego zwalczania przestępczości zorganizowanej i pospolitej. Spotkania tego typu niejednokrotnie są organizowane poza obszarem kraju akredytacji.

Polska Policja stawia wysokie wymagania przed kandydatami ubiegającymi się o stanowisko oficera łącznikowego. Oficerem łącznikowym może być funkcjonariusz z korpusu starszych oficerów, znający biegle język angielski lub jeden z oficjalnych języków Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnych – Interpol albo język kraju, do którego jest delegowany. Požadane jest doświadczenie z zakresu zwalczania przestępczości zorganizowanej i pospolitej, a także w obszarze prowadzenia współpracy międzynarodowej, np. uzyskane podczas udziału w misjach pokojowych. Kandydaci są selekcyonowani przez specjalną komisję, każdorazowo powoływaną przez Komendanta Głównego Policji.

Przed rozpoczęciem służby za granicą oficerowie łącznikowi odbywają praktykę w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, która trwa około miesiąca, i dwutygodniową praktykę w Komendzie Głównej Policji. Praktyki obejmują specyfikę pracy w ramach służby zagranicznej oraz dotyczą głównych zadań Policji w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, ekonomicznej, handlu ludźmi, bronią oraz zwalczania zagrożeń aktami terrorystycznymi. Oficerowie łącznikowi rokrocznie uczestniczą w kraju w szkoleniu z zakresu doskonalenia zawodowego oraz w spotkaniach i konferencjach poświęconych tematyce rozwoju współpracy międzynarodowej.

¹ http://www.dgvn.de/fileadmin/user_upload/DOKUMENTE/UN-Dokumente_zB_Resolutionen/Liberia_SRes1509.pdf (dostęp: 20.09.2014).

² http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=urisrv:OJ.L_2007.139.01.0033.01.ENG (dostęp: 30.09.2014).

³ http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede260410jaeulex2008124_/sede260410jaeulex2008124_pl.pdf (dostęp: 30.09.2014).

ml. insp. Ireneusz Sieńko, naczelnik Wydziału Kontyngentów Policyjnych i Oficerów Łącznikowych BMWP KGP

Summary

Police missions and liaison officers

Police Missions and Liaison Officers Department of International Police Co-operation Bureau of National Police Headquarters was established to coordinate the participation of Polish Police officers in peacekeeping missions of the United Nations Organization and operations of crisis management of the European Union. It is responsible for developing a strategy and plans of the participation of Polish police officers in actions mentioned above, in cooperation with the Ministry of Internal Affairs and Ministry of Foreign Affairs. The organization and implementation of training courses, before the trip to the area of operation of Polish police contingents, are also included in the tasks of the Department as well as the selection of the personnel. It provides the correct execution of mandate tasks by officers seconded abroad. At present Polish police officers are on duty in Kosovo (EULEX), Georgia (EUMM), Afghanistan (EUPOL) and Liberia (UNMIL). One of the objectives of Police Missions and Liaison Officers Department is also coordination of works of the Polish liaison officers network, which constitutes the result of long-term activities of the Polish Police on the international arena. This institution provides the most effective instrument of conducting the international cooperation, and liaison officers guarantee the full protection of interests of the seconding country institution. At present (state on 01.10.2014) the Polish Police have positions of liaison officers in seven European countries: Belarus, France, the Netherlands, Germany, Russia, the Ukraine and Great Britain.

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji

Instytut badawczy

insp. dr Waldemar Krawczyk

**DYREKTOR
CENTRALNEGO LABORATORIUM
KRYMINALISTYCZNEGO POLICJI**

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji (CLKP) jest liderem wśród laboratoriów wykonujących badania kryminalistyczne w Polsce. Realizując ustawowe zadania, CLKP odpowiada za proces kształcenia biegłych i merytoryczny nadzór nad działalnością policyjnych laboratoriów kryminalistycznych.

Podczas opracowywania i wdrażania nowych metod badania śladów zabezpieczanych w trakcie postępowań dochodzeniowo-śledczych instytut współpracuje z najlepszymi teoretykami oraz praktykami z zakresu kryminalistyki. Współpraca z wiodącymi ośrodkami naukowymi pozwala na prowadzenie projektów naukowo-badawczych, które uzyskują wysokie oceny i są finansowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, a także uczestnictwo w projektach międzynarodowych np. w ramach programu Komisji Europejskiej Zapobieganie i walka z przestępczością (Prevention of and Fight Against Crime – ISEC).

CLKP jest pierwszym w kraju laboratorium kryminalistycznym Policji, które uzyskało w 2005 r. akredytację zgodnie z wymaganiami międzynarodowej normy ISO/IEC 17025 dla metod badawczych.

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji powołano na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie utworzenia jednostki badawczo-rozwojowej – Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji¹. CLKP jako wyodrębniona pod względem organizacyjnym i prawnym jednostka, której formę prawną określono jako instytut badawczy, rozpoczęła działalność 1 kwietnia 2011 r.

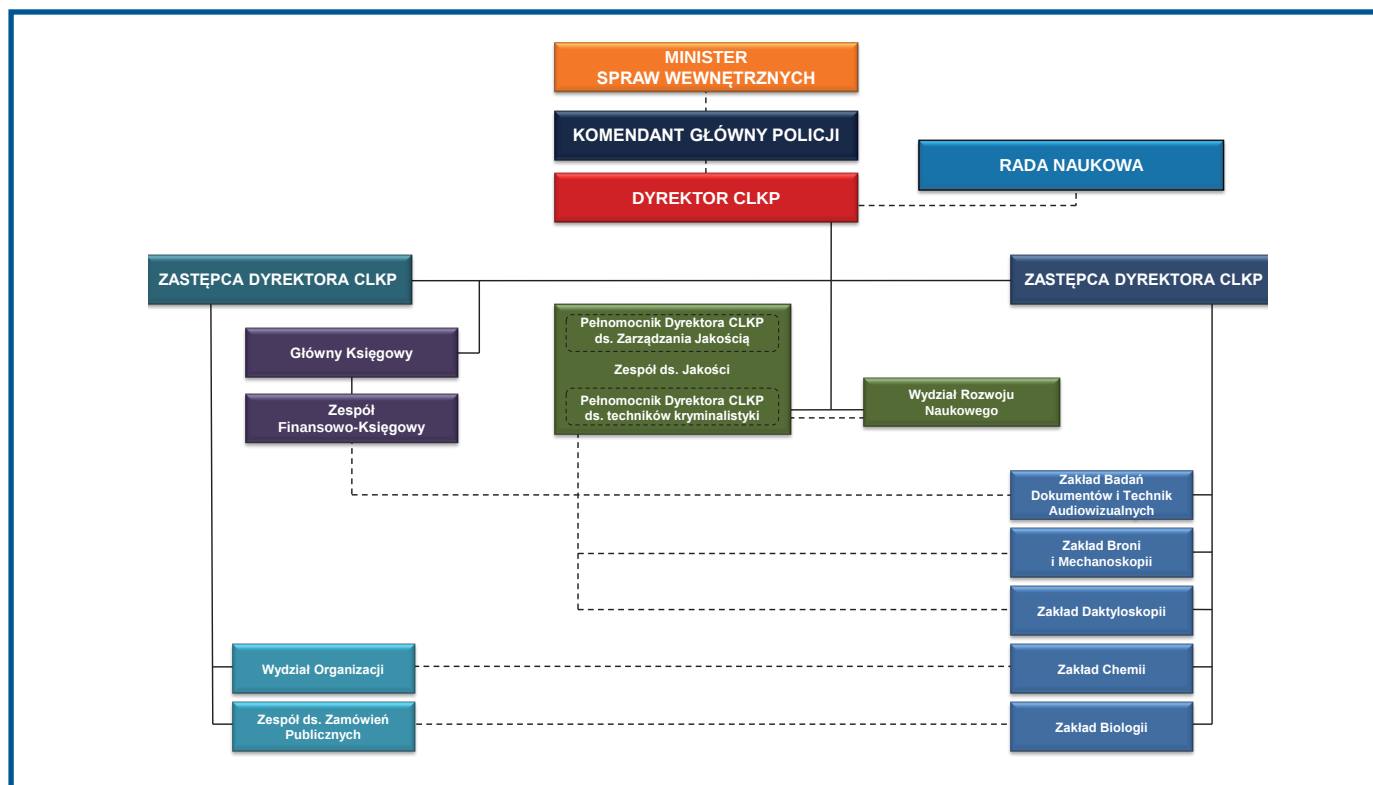
CLKP to jednostka naukowa w rozumieniu art. 2 ust. 9 lit. c ustawy o zasadach finansowania nauki². Przedmiotem działania są zarówno badania naukowe, prace rozwojowe w zakresie kryminalistyki, a szczególnie techniki kryminalistycznej, wykorzystywane w procesie zapobiegania, wykrywania i zwalczania przestępczości, jak i prace eksperckie, analityczne oraz szkolenia w tym zakresie prowadzone na zasadach ustalonych przez organy: założycielski (Minister Spraw Wewnętrznych),

nadzorujący i wspomagający (Komendant Główny Policji). CLKP działa na podstawie statutu³.

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji jest bezpośrednim sukcesorem materialnym i prawnym biura Komendy Głównej Policji – Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Głównej Policji.

Do zadań CLKP związanych z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym należy:

- 1)** prowadzenie prac badawczych oraz przystosowywanie ich wyników do wdrażania w praktyce;
- 2)** rozwój metod badawczych i technologii służących zapobieganiu przestępczości oraz wykrywaniu przestępstw i ich sprawców, w tym opracowywanie opinii i ekspertyz kryminalistycznych na użytek postępowań prowadzonych przez jednostki Policji;

Struktura Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji Komendy Głównej Policji

3) utrzymanie, prowadzenie i rozwój wykrywczych baz danych:

- bazy danych DNA,
- Centralnej Registratury Daktyloskopijnej wraz z automatycznym systemem identyfikacji daktyloskopijnej oraz Krajowym Punktem Kontaktowym Eurodac,
- Kartoteki Dokumentów Anonimowych,
- zbiorów łusek z broni utraconej, łusek i pocisków z miejsc przestępstw oraz automatycznego systemu identyfikacji broni palnej,
- zbiorów wzorców broni palnej oraz zbiorów wzorców amunicji,
- zbiorów wkładek złamanych,
- zbiorów odwzorowań matryc z maszyn wykorzystywanych na terenie Polski do produkcji płyt CD i DVD,
- bazy oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów VIN i oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów wyprodukowanych na terenie Polski SEP,
- zbioru PROFIL;

4) wykonywanie zadań jednostki uprawnionej do zatwierdzania specyfikacji technicznej oraz potwierdzania pozabawienia cech użytkowych broni palnej wszelkiego rodzaju, o której mowa w art. 6a ust. 1 i 4 ustawy o broni i amunicji⁴;

5) wykonywanie zadań Komendanta Głównego Policji w zakresie nadzoru merytorycznego nad funkcjonowaniem laboratoriów kryminalistycznych komend wojewódzkich Policji, w tym:

- opracowywanie na potrzeby policyjnych laboratoriów kryminalistycznych nowych metod, środków technicznych i standardów techniki kryminalistycznej, w tym metodyk, procedur, instrukcji oraz wytycznych,
- opiniowanie planów utworzenia, rozbudowy lub likwidacji pracowni oraz zakupu sprzętu badawczego,
- koordynowanie i prowadzenie procesu szkolenia specjalistycznego oraz nadawanie i weryfikacja uprawnień

do wydawania opinii w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych,

- koordynowanie i prowadzenie procesu szkolenia dla personelu certyfikowanego oraz nadawanie i weryfikacja w tym zakresie certyfikatów zawodowych,
- monitorowanie liczby wykonywanych badań oraz czasu niezbędnego na ich sporządzenie,
- przeprowadzanie okresowych ocen jakości pracy w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych,
- organizowanie dla policyjnych laboratoriów kryminalistycznych badań biegłości przez porównania międzylaboratoryjne;

6) udział w międzynarodowej wymianie danych identyfikacyjnych i wykrywczych, regulowanych odrębnymi przepisami;

7) współpraca z jednostkami Policji oraz pozostałymi jednostkami podległymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w zakresie zapewnienia wsparcia naukowo-technicznego w prowadzonych przez te jednostki postępowaniach;

8) współpraca z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie i szkołami policyjnymi oraz innymi jednostkami Policji w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów i pracowników Policji w obszarze techniki kryminalistycznej;

9) współudział w tworzeniu i opiniowaniu projektów aktów prawnych w obszarze bezpieczeństwa publicznego i zwalczania przestępczości.

Ponadto Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji wykonuje zadania związane ze współpracą, w zakresie prowadzonej działalności naukowej, z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi, uczelniami, organizacjami technicznymi, przedsiębiorcami i zagranicznymi podmiotami policyjnymi, a także ze specjalizacją i podnoszeniem kwalifikacji naukowych i zawodowych pracowników. Minister właściwy do spraw we-

ZADANIA I STRUKTURA

wewnętrznych i Komendant Główny Policji mogą w ramach nadzoru nałożyć obowiązek wprowadzenia zadań do planu działalności CLKP lub wyznaczyć zadania poza planem, na zasadach określonych w ustawie o instytutach badawczych⁵.

Organami zarządzającymi instytutem są dyrektor i rada naukowa. Dyrektorem CLKP może być policjant, który spełnia kryteria określone w art. 24 ust. 6 ustawy o instytutach badawczych oraz w przepisach dotyczących wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach służbowych. Minister nadzorujący powołuje dyrektora na okres czterech lat, po zasięgnięciu opinii rady naukowej. Kandydata na dyrektora w trybie określonym w odrębnych przepisach przedstawia ministrowi nadzorującemu komisja konkursowa, która jest powoływana przez radę naukową. Funkcję dyrektora można pełnić nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje. Minister nadzorujący instytut, na wniosek rady naukowej, może wyrazić zgodę na przystąpienie do konkursu na okres kolejnych czterech lat osobie, która pełniła funkcję dyrektora przez dwa następujące po sobie okresy. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje dyrektor instytutu.

Rada naukowa to organ stanowiący, inicjujący, opiniodawczy i doradczy instytutu w zakresie jego działalności statutowej oraz w sprawach rozwoju kadry naukowej i badawczo-technicznej. Rada naukowa działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu. W skład Rady Naukowej CLKP wchodzi 12 osób, w tym 6 pracowników naukowych i badawczo-technicznych CLKP. Członków rady będących pracownikami CLKP wybierają pracownicy CLKP w wyborach bezpośrednich, powszechnych i równych, w głosowaniu tajnym, a członków rady naukowej niebędących pracownikami CLKP powołuje na okres kadencji rady minister właściwy do spraw wewnętrznych, w tym spośród kandydatów przedstawionych przez dyrektora CLKP. Rada Naukowa CLKP wybiera ze swojego grona w głosowaniu tajnym przewodniczącego, zastępców przewodniczącego i sekretarza. Przewodniczącym rady może być osoba posiadająca tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego. W posiedzeniach Rady Naukowej CLKP biorą udział: dyrektor, przedstawiciel zakładowych organizacji związkowych oraz inne osoby zaproszone przez przewodniczącego.

W skład Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji wchodzi pięć zakładów merytorycznych, dwa wydziały i trzy zespoły.

ZAKŁAD BADAŃ DOKUMENTÓW I TECHNIK AUDIOWIZUALNYCH

Zakład Badań Dokumentów i Technik Audiowizualnych wykonuje swoje zadania w ramach trzech zespołów. W **Zespole Badań Dokumentów** dokonuje się identyfikacji osób na podstawie pisma ręcznego, identyfikacji podpisów oraz osób fałszujących podpisy, wykonuje się badania autentyczności dokumentów publicznych, a także badania dokumentów zniszczonych i nieczytelnych. W zespole prowadzona jest Kartoteka Dokumentów Anonimowych w celu wyznaczania związków między przestępstwami oraz typowania sprawców przestępstw. Dokonuje się również analizy formalno-językowo-treściowej listów anonimowych w celu wyznaczenia cech osobopoznawczych wykonawcy i autora, pozwalających ułatwić ich typowanie. Zespół przeprowadza badania pod kątem ustalania autentyczności

dokumentów, ujawniania nieczytelnych zapisów na dokumentach, w tym np. na dokumentach zniszczonych, oraz ujawniania śladów pisma wgłębionego. Identyfikuje także sposoby sporządzenia dokumentów wykonanych z wykorzystaniem technik druku, kserokopiarek, drukarek komputerowych, faksów, odciski pieczęci itp. Prowadzone są badania fizykochemiczne podłoża dokumentów (papierów) oraz badania środków kryjących z wykorzystaniem metod optycznych (nieniszczących) i fizykochemicznych, a także badania wieku sporządzenia zapisów na dokumentach. Biegli tego zespołu opiniują nowo wprowadzane dokumenty oraz zajmują się projektowaniem zabezpieczeń przed fałszerstwem w najważniejszych polskich dokumentach, takich jak paszporty, dowody osobiste, wizey itp. Prowadzone są także katalogi wzorów dokumentów polskich i zagranicznych, wzorów banknotów oraz ciekawych przykładów fałszerstw dokumentów. W prowadzonych badaniach biegli wykorzystują najnowsze urządzenia badawcze, takie jak videospektral-komparator, spektrometr ramanowski, urządzenie do badania śladów pisma wgłębionego czy mikroskopy wielozadaniowe, w tym 3D.

Zakres badań wykonywanych w **Zespole Badań Antroposkopijskich i Poligraficznych** obejmuje opinie identyfikacyjno-porównawcze związane z identyfikacją osób i nieznanych zwłok na podstawie zdjęć fotograficznych oraz zapisu wideo, a także badania poligraficzne, które w procesie wykryczym pozwalają m.in. na weryfikację ustaleń wersyjnych, eliminowanie osób podejrzanych, weryfikację zeznań świadków i podejrzanych, typowanie osób mających związek ze zdarzeniem oraz wskazywanie dowodów poszlakowych. W badaniach antroposkopijskich jako materiał dowodowy występują wszelkiego typu wizerunki osób zarejestrowane na kliszach filmowych, negatywach fotograficznych, nagraniach wideo oraz cyfrowe zapisy pochodzące np. z systemów monitoringowych. Jako materiał porównawczy są analizowane zdjęcia osób wytypowanych do badań, fotografie zwłok, zdjęcia wyselekcjonowane z albumów rodzinnych lub innego typu dokumentów. Biegli z zakresu badań antroposkopijskich wykonują również opinie obejmujące progresję i regresję wiekową oraz odtwarzanie wyglądu osób i przedmiotów na podstawie opisu słownego.

Biegli badań poligraficznych zajmują się badaniami, których celem jest określenie zakresu wiedzy osoby badanej na temat okoliczności zdarzenia i jej związku z tym zdarzeniem. Urządzenie, które wykorzystuje się do badań, zwane jest poligrafem. Ujawnia ono oraz rejestruje przebieg reakcji psychofizjologicznych osoby badanej w trakcie testów poligraficznych. Poligraf rejestruje, w postaci wykresów, zmiany sposobu oddychania, pracy serca, jak również elektrycznej oporności skóry. Zadaniem eksperta jest ustalenie, na podstawie uzyskanych zapisów, czy osoba badana ma wiedzę na temat zdarzenia. Poligraf nie jest wykrywaczem kłamstw, natomiast pozwala stwierdzić, czy osoba badana ma ślady pamięciowe i emocjonalne na temat określonego zdarzenia.

W **Zespole Badań Dokumentów Audiowizualnych** wykonuje się badania wizualne, fonoskopijskie i komputerowe. Badania wizualne obejmują: wykonywanie kryminalistycznej dokumentacji fotograficznej i wideo, rejestrację przebiegu czynności procesowych (oględziny miejsca zdarzenia i eksperymenty), wykonywanie zdjęć służących celom badawczym, wykorzystywanych podczas opracowywania opinii kryminalistycznych z innych dziedzin, ujawnianie za pomocą specjalnych technik fotograficznych pisma, druku, znaków nieczytelnych, zamazanych, usuniętych chemicznie i mechanicznie, obróbkę fotochemiczną mate-

riałów barwnych, przekształcanie zapisu wideo na dokumentację fotograficzną, służąca do identyfikacji osób i rzeczy, oraz identyfikację aparatury rejestrującej obraz. Badania fonoskopijne wykonywane w CLKP to przede wszystkim badania odsłuchowe i kopiowanie materiałów dźwiękowych z zastosowaniem korekcji oraz – w razie potrzeby – zmiany nośnika. W badaniach identyfikacyjnych bazujących na analizie mowy materiałami dowodowymi są wszelkie zapisy dźwiękowe zawierające wypowiedzi badanych osób. Najczęściej są to zapisy przebiegu określonych zdarzeń, nagrania rozmów (bezpośrednich i telefonicznych), wiadomości głosowe pozostawione na tzw. pocztach głosowych itp. Nośnikami tych zapisów są taśmy magnetofonowe, nośniki optyczne, cyfrowe, minidyski, taśmy wideo (eksperti z zakresu fonoskopii analizują jedynie ścieżkę dźwiękową), dyktafony cyfrowe, telefony komórkowe itp. W pracowni badań informatycznych oraz cyfrowych nośników danych wykonywane są ekspertyzy polegające na badaniu sprzętu komputerowego oraz analizie informacji zawartych na różnorodnych cyfrowych nośnikach danych. Największą grupę analizowanych nośników stanowią telefony komórkowe (karty SIM), które mogą mieć zapisane w pamięci nie tylko podstawowe informacje dotyczące połączeń i wiadomości SMS, MMS, ale także zdjęcia i nagrania audio-wideo. Analiza informacji zawartych na cyfrowych nośnikach danych (dyskach twardych, pamięciach typu FLASH, dyskietkach, płytach CD, DVD itp.) jest prowadzona pod kątem ujawnienia danych wskazanych w postanowieniu o zasięgnięciu opinii. Rutynową czynnością w takich przypadkach jest odzyskiwanie danych usuniętych z nośnika (w wyniku celowych bądź niezamierzonych działań użytkownika).

ZAKŁAD BRONI I MECHANOSKOPII

Zakład Broni i Mechanoskopii tworzą dwa zespoły – **Zespół Badań Broni i Balistyki** i **Zespół Badań Mechanoskopijnych**. Biegli z **Zespołu Badań Broni i Balistyki** prowadzą badania broni palnej, w tym bojowej, myśliwskiej, sportowej, alarmowej, gazowej i sygnałowej, oraz broni pneumatycznej, która może być użyta lub też została użyta do popełnienia przestępstwa. Przy strzałach z broni palnej powstają różne ślady i uszkodzenia powystrzałowe. Biegli rozpatrują przypadki uszkodzeń postrzałowych w zależności od rodzaju użytej broni, pocisku (elementu rażącego), podłoża (celu) oraz odległości strzału. Podczas wykonywania czynności badawczych eksperci korzystają z własnych, liczących ponad 3000 eksponatów broni włączonych do Zbioru Wzorców Broni, w tym broni fabrycznej, samodziłowej, utajonej (np. długopisy, laski i fajki strzelające) i amunicji znajdującej się w Zbiorze Wzorców Amunicji. Do badań porównawczych łusek i pocisków eksperci używają głównie mikro- i makroskopowej aparatury optycznej oraz wykorzystują możliwości Automatycznego Systemu Identyfikacji Broni ARSENAŁ. Eksperti Zespołu Badań Broni i Balistyki zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych⁶ zatwierdzają specyfikacje techniczne oraz potwierdzają prawidłowość pozbawienia broni palnej cech użytkowych. Zakres badań wykonywanych w **Zespole Badań Mechanoskopijnych** obejmuje badania mechanoskopijne i metaloznawcze oraz badania wypadków drogowych. Badania mechanoskopijne to identyfikacja narzędzi, badania plomb i plombownic, badania stłuczonych szyb, badania na całość, identyfikacja matryc do produkcji płyt CD, DVD. Wykonywane są również badania

mechanicznych urządzeń zamykających, które obejmują określenie sprawności tych urządzeń, ustalenie sposobu ich sforsowania i identyfikację narzędzi użytych w tym celu, jak również identyfikację i stwierdzenie oryginalności zabezpieczonych kluczy. Ponadto są wykonywane badania autentyczności oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów i maszyn roboczych oraz ich podzespołów elektronicznych. Głównym zakresem badań metaloznawczych jest określenie przyczyn awaryjnego rozdzielania elementów konstrukcyjnych wykonanych z metali i ich stopów, określanie przyczyn wybuchów instalacji gazowych (np. butle gazowe i zbiorniki ciśnieniowe), badanie struktur stopień zwarciowych miedzianych instalacji elektrycznych, ujawnianie usuniętych oznakowań na podłożach metalowych (np. broń, nadwozia pojazdów) oraz ocena żarników żarówek pojazdów uczestniczących w wypadkach komunikacyjnych. Biegli badań wypadków drogowych zajmują się rekonstrukcją wypadków drogowych na podstawie akt sprawy, śladów na obuwiu i odzieży oraz uszkodzeń pojazdów i ich elementów, określaniem na podstawie zdjęć wymiarów obiektów mających związek z wypadkiem drogowym oraz odległości między nimi, badaniem śladów środków transportu mających bezpośredni związek z wypadkiem drogowym, określaniem marki lub rodzaju pojazdu na podstawie jego elementów lub pozostawionych śladów.

ZAKŁAD DAKTYLOSKOPII

Zakład Daktyloskopii odpowiada za wykonywanie badań mających na celu identyfikację na podstawie śladów daktyloskopijnych i traseologicznych, a także prowadzenie i obsługę baz gromadzących i przetwarzających dane daktyloskopijne. **Zespół Wsparcia Informatycznego** obsługuje Automatyczny System Identyfikacji Daktyloskopijnej (Automated Fingerprint Identification System – AFIS), który służy do gromadzenia i przeszukiwania obrazów odbitek linii papilarnych palców rąk i dłoni pobranych od osób podejrzanych o popełnienie przestępstw oraz niezidentyfikowanych śladów linii papilarnych (N.N. śladów) zabezpieczonych na miejscach przestępstw w celu szybkiej identyfikacji osób. W bazach danych AFIS znajduje się obecnie ponad 3 650 000 kart daktyloskopijnych i około 93 000 N.N. śladów z miejsc przestępstw. W AFIS można zrealizować wszystkie możliwe porównania zarejestrowanych danych daktyloskopijnych (obrazów odbitek linii papilarnych palców i dłoni oraz obrazów N.N. śladów). W **Zespole Identyfikacji Daktyloskopijnej** na podstawie śladów linii papilarnych, czerwieni wargowej, małżowiny usznej wykonuje się badania mające na celu stwierdzenie, czy ślady ujawnione na miejscu zdarzenia czynu przestępczego są zgodne z odfitkami osób, od których pobrano materiał porównawczy. Ponadto w Zespole Identyfikacji Daktyloskopijnej wykonuje się badania śladów rękawiczek. **Zespół Centralnej Registratury Daktyloskopijnej** zajmuje się gromadzeniem kart daktyloskopijnych z odfitkami linii papilarnych palców rąk i dłoni osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego oraz nieletnich, którzy dopuścili się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego. Do zadań Zespołu Centralnej Registratury Daktyloskopijnej należy utrzymanie i udostępnianie uprawnionym podmiotom zbiorów oraz wprowadzanie do baz AFIS danych z kart daktyloskopijnych z całego kraju, sporządzonych w celach rejestracyjnych. Wdrożenie systemu AFIS umożliwiło szybką identyfikację osób i efektywniejsze wykorzystanie

ZADANIA I STRUKTURA

posiadanych zbiorów. Zadaniem **Zespołu Międzynarodowej Wymiany Danych** jest obsługa Krajowego Punktu Dostępu do systemu Eurodac oraz Krajowego Punktu Dostępu do spraw wymiany daktyloskopijnej. Krajowy Punkt Dostępu do Eurodac (NAP Eurodac) odpowiada za wprowadzanie danych z kart daktyloskopijnych cudzoziemców oraz weryfikację wyników przeszukań w krajowym Automatycznym Systemie Identyfikacji Daktyloskopijnej, przesyłanie danych daktyloskopijnych cudzoziemców i weryfikację wyników przeszukań w systemie Eurodac, udzielanie informacji o wynikach przeszukań w bazach danych AFIS i Eurodac, udzielanie konsultacji przedstawicielom organów zajmujących się postępowaniami administracyjnymi w stosunku do cudzoziemców. Krajowy Punkt Kontaktowy do spraw wymiany danych daktyloskopijnych odpowiada za: opracowywanie i wysyłanie zapytań dotyczących kart daktyloskopijnych oraz śladów linii papilarnych, kierowanych przez krajowe organa ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz inne podmioty prawne do baz danych zautomatyzowanych systemów identyfikacji daktyloskopijnej (AFIS) pozostałych państw członkowskich UE, weryfikację wyników przeszukań w bazach AFIS pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej, udzielanie informacji o wynikach zautomatyzowanych przeszukań w bazach AFIS pozostałych państw członkowskich UE, udzielanie konsultacji przedstawicielom organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz innych podmiotów prawnych zgodnie z właściwością rzeczową zespołu. **Zespół Wizualizacji Śladów** zajmuje się ujawnianiem, poprawą czytelności oraz rejestracją i zabezpieczaniem śladów daktyloskopijnych. Poszukuje również nowych metod ujawniania oraz wprowadza je do codziennej praktyki laboratoryjnej. Stosowana w pracowni „magia kryminalistyki” pozwala uwidocznić to, czego nie widzieć gołym okiem. Służą do tego odpowiednie metody badawcze oraz najnowocześniejszy sprzęt, tj. urządzenia do wzbudzania i rejestracji zjawiska luminescencji opóźnionej czy (jedyny w Europie) system obrazowania hiperspektralnego Condor. **Zespół Badań Traseologicznych** zajmuje się badaniami śladów przemieszczania się ludzi, zwierząt i środków lokomocji po każdym podłożu, a także badaniami identyfikującymi bezpośrednio człowieka na podstawie odwzorowań stóp wewnątrz butów i śladów stóp odzianych lub bosych na każdym podłożu.

ZAKŁAD CHEMII

Zakład Chemii zajmuje się badaniami chemicznymi i badaniami narkotyków. W **Zespole Badań Chemicznych** najczęściej są wydawane opinie związane z badaniami porównawczymi w przypadku mikrośladów oraz badania identyfikacyjne w przypadku pozostałych śladów. Do głównych zadań zespołu należy wykonywanie badań z zakresu badania mikrośladów (powłoki malarskie, włókna, szkła, tworzywa sztuczne, metale i ich stopy), materiałów i urządzeń wybuchowych, substancji łatwopalnych, drażniących i alkoholi, pozostałości po wystrzale z broni palnej, różnego rodzaju nietypowych substancji. Badania środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów wykonywane w **Zespole Badań Narkotyków** dotyczą spraw związanych ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej dla potrzeb Policji, prokuratury i sądów. Głównym zadaniem zespołu jest identyfikacja tych substancji, analiza ilościowa, badania porównawcze i profilowanie. Do zadań Zespołu Badań Narkotyków należy wykonywanie badań środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów.

ZAKŁAD BIOLOGII

Zakład Biologii CLKP tworzą dwa zespoły zajmujące się badaniami genetycznymi i gromadzeniem profili genetycznych w Bazie Danych DNA. **Zespół Badań Biologicznych** zajmuje się oznaczaniem przesyłanych do Bazy Danych DNA profili genetycznych z materiału biologicznego pobieranego od osób lub ze zwłok do celów wykrywczych lub identyfikacyjnych oraz wydawaniem opinii z zakresu badań biologicznych na użytek organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Opinie są wydawane w zakresie dwóch specjalności – genetyki sądowej i analizy plam krwawych. Badania biologiczne prowadzone w ramach opracowywania opinii kryminalistycznych mają charakter identyfikacyjno-porównawczy, co oznacza, że ustalenie pochodzenia śladu biologicznego od konkretnej osoby lub pochodzenia kilku śladów z jednego osobowego źródła następuje przez oznaczenie i porównanie stwierdzonych w badanym materiale identyfikacyjnych cech pochodzenia ludzkiego. Obiektami badań biologicznych są najczęściej ślady krwi i wydzielin ciała ludzkiego (śliny, spermy), a także włosy. Odrębną liczną grupę śladów biologicznych stanowią ślady kontaktowe. Śladami trafiającymi do badań są również fragmenty kości, zęby, rzadziej fragmenty tkanek miękkich. Osobniczą identyfikację śladów prowadzi się na podstawie analizy polimorficznych cech ludzkiego DNA wyizolowanego ze śladów biologicznych. Analizę DNA wykonuje się najnowszymi metodami biologii molekularnej, przez zastosowanie multipleksowych systemów STR oraz przez użycie analizatorów genetycznych. Oznaczenie profilu DNA daje prawdopodobieństwo graniczące z pewnością, że ślad biologiczny pochodzi od konkretnej osoby. Ponadto wyniki badań DNA poddawane zostają analizie statystycznej. Poza badaniami DNA w Zakładzie Biologii CLKP wykonywane są opinie z zakresu analizy plam krwawych. Biegły, analizując kształt, wielkość oraz rozmieszczenie plam krwi ujawnionych na miejscu zdarzenia, może utworzyć hipotezę dotyczącą mechanizmu ich powstania. Wiedza ta, w korelacji z pozostałymi informacjami (np. wynikami badań DNA, raportami medyków sądowych z obdukcji lub autopsji) oraz innymi śladami ujawnionymi na miejscu zdarzenia, pozwala dokonać przybliżonej rekonstrukcji przebiegu zdarzenia. **Zespół Bazy Danych DNA** zajmuje się gromadzeniem profili genetycznych w Bazie Danych DNA oraz ich przetwarzaniem na użytek organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a także obsługą Krajowego Punktu Kontaktowego do spraw automatycznej wymiany danych z państwami członkowskimi UE. Praca zespołu koncentruje się na wprowadzaniu profili genetycznych do bazy danych DNA, porównaniu ich z profilami zgromadzonymi w bazie oraz udzielaniu informacji zainteresowanym organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości o pozytywnych wynikach przeszukania. Prowadzone przez biegłych zbiory bazy spełniają wszystkie wymagania ustawy o ochronie danych osobowych. W styczniu 2013 r. w Zakładzie Biologii CLKP został uruchomiony Krajowy Punkt Kontaktowy do spraw automatycznej wymiany danych DNA z państwami członkowskimi UE. Dane obejmują wyłącznie profile DNA otrzymane z niekodującej części ludzkiego genomu oraz ich indywidualne oznaczanie referencyjne. Nie zawierają zatem żadnych informacji umożliwiających bezpośrednią identyfikację osoby, której dotyczą. W przypadku uzyskania mię-

dzynarodowego trafienia profili DNA zainteresowane kraje mogą zwracać się do siebie o przekazywanie dalszych danych osobowych i innych informacji o sprawie. W Polsce to zadanie jest realizowane przez Krajowy Punkt Kontaktowy Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji. Zespół zajmuje się również obsługą bazy CODIS (Combined DNA Index System), która jest systemem informatycznym opracowanym przez FBI, służącym przede wszystkim do gromadzenia i automatycznego porównywania profili DNA. Obsługuje on narodową bazę danych DNA Stanów Zjednoczonych oraz bazy danych w ponad 42 krajach, w tym w Polsce. CODIS jest systemem elastycznym, umożliwiającym tworzenie sieci, a tym samym spełniającym wymagania wymiany danych DNA w ramach współpracy międzynarodowej.

Działalność zakładów merytorycznych Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji wspierają **Wydział Rozwoju Naukowego, Wydział Organizacji, Zespół ds. Jakości, Zespół Finansowo-Księgowy i Zespół ds. Zamówień Publicznych.**

Zadania **Wydziału Rozwoju Naukowego** realizowane są w trzech zespołach. **Zespół Współpracy Naukowej** prowadzi prace analityczno-ocenne i planistyczne w zakresie działalności naukowo-badawczej CLKP, koordynuje proces doskonalenia zawodowego ekspertów oraz kandydatów na ekspertów. Do zadań zespołu należy także koordynacja międzynarodowej współpracy, planowanie i obsługa organizacyjna wyjazdów zagranicznych, prowadzenie ustaleń z jednostkami organizacyjnymi CLKP i innymi instytucjami pozapolicyjnymi w zakresie konsultowania projektów, realizacji umów, porozumień i programów międzynarodowych (np. ENFSI, CEPOL, grupy robocze Rady UE). Celem **Zespołu Informacji Naukowej i Wydawnictw** jest popularyzowanie metod badawczych i osiągnięć w stale rozwijającej się dziedzinie kryminalistyki przez prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, opracowywanie materiałów informacyjnych oraz prowadzenie strony internetowej laboratorium (www.clk.policja.pl). Zespół publikuje kwartalnik „Problemy Kryminalistyki” oraz monografie specjalistyczne. Ponadto CLKP jest organizatorem wielu konferencji, także tych o zasięgu międzynarodowym, sympozjów, seminariów i specjalistycznych warsztatów. Informacje o wszystkich przedsięwzięciach są dostępne na stronie internetowej laboratorium.

Biblioteka Naukowa CLKP jest dostępna dla pracowników resortu spraw wewnętrznych, sądów, prokuratur i uniwersyteckich wydziałów kryminalistyki. Jej zbiory liczą prawie 7 tysięcy woluminów i obejmują 47 tytułów czasopism polskich i zagranicznych. Biblioteka CLKP jako jedna z nielicznych w Polsce prenumeruje uznane światowe czasopisma kryminalistyczne.

Zadaniem Zespołu Obsługi Projektów Badawczych jest rozpoznanie możliwości i wsparcie merytoryczne działań zmierzających do pozyskiwania środków finansowych na programy badawcze i inne działania z części budżetu przeznaczanego na naukę lub innych funduszy.

Wydział Organizacji zajmuje się obsługą kancelaryjną, kadrową, prawną i logistyczną laboratorium. Do jego zadań należy również administrowanie i utrzymanie systemów informatycznych CLKP oraz wewnętrznej sieci transmisji danych LAN, a także baz danych, zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego CLKP, inicjowanie i opracowywanie rozwoju systemów teleinformatycznych w CLKP, obsługa systemu SESPOL w obszarze wykonawstwa ekspertyz przez

CLKP, analiza kompletności i poprawności danych wprowadzanych do systemu SESPOL przez policyjne laboratoria kryminalistyczne.

Zespół ds. Jakości czuwa nad przestrzeganiem przyjętej przez instytut *Polityki jakości*⁷, która jest zgodna z założeniami *Strategii rozwoju Policji*, i służy zapewnieniu, że uzyskiwane w laboratorium wyniki badań są miarodajne, obiektywne i spełniają światowe standardy jakości. Do zadań realizowanych przez pracowników zespołu należą przede wszystkim nadzorowanie, utrzymywanie i rozwój funkcjonującego w instytucie systemu zarządzania. CLKP jest pierwszym w kraju laboratorium kryminalistycznym Policji, które otrzymało certyfikat poświadczający spełnienie wymagań normy ISO 9001, wspomagającej zarządzanie (2003 r.). W 2005 r. laboratorium uzyskało akredytację dla wielu metod badawczych, która jest dowodem na to, że instytut wykonuje badania kryminalistyczne zgodnie z wymaganiami międzynarodowej normy ISO/IEC 17025 *Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących*. CLKP jest laureatem wielu prestiżowych nagród, otrzymało m.in. brązowy medal w konkursie Forum Jakości Quality International, Certyfikat Innowacyjności 2005 (znajdując się w rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm zorientowanych na rozwój) oraz zostało wyróżnione nagrodą Prezesa Zarządu Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji za doskonalenie zarządzania organizacją oraz upowszechnianie i promowanie problematyki jakościowej z zachowaniem poszanowania dla środowiska naturalnego.

¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 września 2010 r. w sprawie utworzenia jednostki badawczo-rozwojowej – Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji (Dz. U. Nr 181, poz. 1227).

² Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615, z późn. zm.).

³ Tekst ujednolicony z dnia 3 grudnia 2010 r. (Dz. Urz. MSWiA Nr 15, poz. 75).

⁴ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2012 r. poz. 576, z późn. zm.).

⁵ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 96, poz. 618, z późn. zm.).

⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych (Dz. U. Nr 94, poz. 924).

⁷ http://clk.policja.pl/clk/system-jakosci/polityka-jakosci/66054_Polityka-Jakosci.html (dostęp: 23.09.2014).

Summary

Central Forensic Laboratory of the Police – the research institute
Central Forensic Laboratory of the Police (CFLP) is the leader of the forensic laboratories in Poland. CFLP is responsible for training the experts and supervises the network of police forensic laboratories. The Institute cooperates with the best academic and practical forensic experts in order to develop and implement new methods of examinations of traces that are found during criminal investigations. The cooperation with leading research centres enables CFLP to carry out highly rated scientific-research projects that are financed by the National Centre for Research and Development. Furthermore, it facilitates participation in the international projects e.g. ISEC. Central Forensic Laboratory of the Police is the first police forensic laboratory in Poland that accredited according to EN ISO/IEC 17025 standard for various research methods in 2005.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Wykrywcze bazy danych w Polsce – AFIS i DNA

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji zgodnie ze statutem nadanym zarządzeniem¹ Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wykonuje zadania związane z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym, do których należy utrzymywanie, prowadzenie i rozwój wykrywczych baz danych. Administratorem baz w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych jest Komendant Główny Policji.

Kryminalistyczne bazy danych są narzędziem wspomagającym pracę Policji i służą nie tylko wykrywaniu sprawców przestępstw, ale umożliwiają również identyfikację N.N. osób i zwłok. Korzystanie z zautomatyzowanych baz danych jest nieodzownym elementem walki z przestępczością we współczesnym świecie. Podstawą prawną prowadzenia zbioru danych daktyloskopijnych i DNA w Polsce jest art. 20 ust. 2a ustawy o Policji², zgodnie z którym Policja może pobierać, uzyskiwać, gromadzić, przetwarzać i wykorzystywać w celu realizacji zadań ustawowych informacje, w tym dane osobowe o osobach: podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, nieletnich dopuszczających się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swoją tożsamość, stwarzających zagrożenie, o których mowa w ustawie o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób³, poszukiwanych, także bez ich wiedzy i zgody.

AFIS – AUTOMATED FINGERPRINT IDENTIFICATION SYSTEM

W 2000 r. w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji Komendy Głównej Policji zainstalowano jednostkę centralną systemu AFIS, natomiast rok później wszystkie wojewódzkie laboratoria kryminalistyczne Policji zostały wypo-

sażone przynajmniej w jedno stanowisko AFIS. W pierwszych latach funkcjonowania AFIS-u najważniejszą kwestią było wprowadzenie do systemu jak największej liczby kart daktyloskopijnych oraz śladów linii papilarnych zabezpieczonych do spraw niewykrytych przestępstw. Wprowadzanie danych daktyloskopijnych (obrazów odbitek linii papilarnych i niezidentyfikowanych śladów linii papilarnych) oraz ich wzajemne przeszukiwanie przyniosło natychmiastowe efekty. Zestawienie statystyczne liczby kart daktyloskopijnych zarejestrowanych w zbiorze danych daktyloskopijnych, N.N. śladów wprowadzonych do bazy AFIS oraz liczby uzyskanych pozytywnych wyników przeszukania (HIT) w AFIS w latach 2000–2013 zaprezentowano w tabeli 1. Od początku działalności AFIS w Polsce obserwowano wyraźny wzrost poziomu rejestracji kart daktyloskopijnych. Wzrost ten utrzymywał się przez sześć kolejnych lat. Po 2006 r. sytuacja zmieniła się na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2005 r. (sygn. K 32/04) i zmianie przepisów dotyczących daktyloskopowania osób w celach rejestracyjnych (art. 20 ustawy o Policji). W 2008 r. liczba zarejestrowanych kart spadła z około 133 000 (2007 r.) do około 24 600 kart. Podobny poziom rejestracji utrzymuje się do dziś.

W bazach AFIS gromadzi się obrazy odbitek linii papilarnych opuszek palców rąk i dłoni z kart daktyloskopijnych i arkuszy papieru lub kart do rejestracji odbitek dłoni w AFIS, a także niezidentyfikowane ślady linii papilarnych pozostawione na miejscu zdarzenia. Po wejściu w życie zmian w ustawie o Policji gromadzone będą ślady linii papilarnych, które mogą pochodzić od osób zaginionych. Do końca sierpnia 2014 r. w bazach AFIS było zgromadzonych ponad:

- 3 700 000 kart daktyloskopijnych zawierających obrazy linii papilarnych palców,
- 176 000 obrazów linii papilarnych dłoni,
- 86 000 N.N. śladów linii papilarnych palców,
- 8900 N.N. śladów linii papilarnych dłoni.

Wprowadzanie kart daktyloskopijnych do bazy AFIS odbywa się w Zakładzie Daktyloskopii Centralnego Laboratorium Kry-

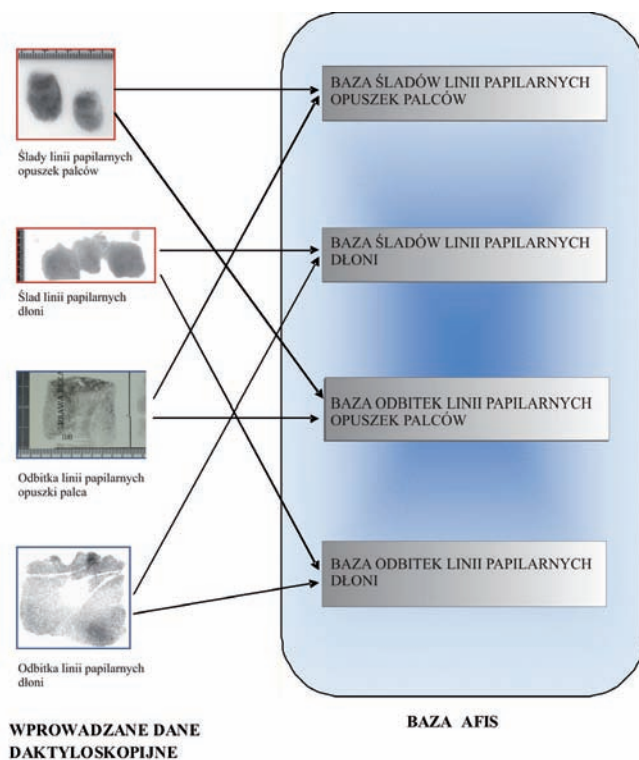
■ **Tabela 1.** Zestawienie danych dotyczących liczby kart daktyloskopijnych zarejestrowanych w zbiorze danych daktyloskopijnych, N.N. śladów wprowadzonych do AFIS oraz liczby uzyskanych pozytywnych wyników przeszukania (HIT) w AFIS w latach 2000–2013.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba kart daktyloskopijnych	105085	271229	376896	340412	303105	264436	324936	132990	24613	23220	21425	23114	30392	36329
Liczba N.N. śladów	2573	3443	8419	13800	10733	9173	7166	3806	6187	5623	5339	7315	5316	1637
Liczba HIT (pozytywny wynik przeszukania)	151	236	4061	5845	2069	1199	1189	766	1262	1083	1052	3026	4117	3266

minalistycznego Policji. Istnieją dwie ścieżki wprowadzania kart – przez skanowanie papierowych kart daktyloskopijnych lub wprowadzanie plików elektronicznych (format ANSI/NIST) za pośrednictwem systemu FingerPrint (FP). Procedura wprowadzania śladów linii papilarnych zabezpieczanych na miejscu zdarzenia jest podobna do procedury wprowadzania kart, z tą różnicą, że odbywa się również na terenowych stanowiskach roboczych. Podobnie jak odbitki linii papilarnych z kart daktyloskopijnych, do systemu mogą być wprowadzane ślady z folii daktyloskopijnych – przez skanowanie, pobieranie z plików elektronicznych zapisanych w odpowiednim formacie (np. JPG, JPG 2000, TIFF, BMP), skopiowanie bezpośrednio z aparatów fotograficznych czy kamer. Wczytanie i wprowadzanie obrazu przez skaner odbywa się w rozdzielczości od 500 do 1000 dpi, przy 256 tonach odcieni szarości (8 bitach) w skali 1:1 lub powiększeniu maksymalnie 2:1. Wdrożenie systemu automatycznej identyfikacji daktyloskopijnej AFIS umożliwiło osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu efektywności w procesie zwalczania przestępczości w kraju. AFIS realizuje wszystkie możliwe porównania odbitek linii papilarnych zarejestrowanych w bazach kart daktyloskopijnych i niezidentyfikowanych śladów linii papilarnych palców i dłoni ujawnionych w toku czynności procesowych (rys. 1). Są to porównania typu:

- **ślad/karta** (LT/TP – *Latent to Ten Print search*) – pozwala na przeprowadzenie identyfikacji śladów linii papilarnych ujawnionych i zabezpieczonych na miejscu zdarzenia przez porównanie z bazą kart daktyloskopijnych zgromadzonych w systemie;
- **ślad/ślad** (LT/UL – *Latent to Unsolved Latent search*) – pozwala na porównanie śladów pozostawionych na miejscu zdarzenia z bazą niezidentyfikowanych śladów zarejestrowanych w systemie pozostawionych przez N.N. sprawców. Przeszukanie ślad/ślad tworzy powiązania między tym samym sprawcą a różnymi miejscami zdarzeń;
- **karta/karta** (TP/TP – *Ten Print to Ten Print search*) – pozwala na zweryfikowanie danych personalnych osoby zatrzymanej lub ustalenie tożsamości zatrzymanego sprawcy oraz ustalenie tożsamości N.N. zwłok;
- **karta/ślad** (TP/UL – *Ten Print to Unsolved Latent search*) – pozwala na ustalenie sprawcy przestępstwa na podstawie niezidentyfikowanych dotąd śladów.

Każda nowo wprowadzana karta daktyloskopijna jest poddawana przeszukaniu karta/karta (TP/TP). Przeszukanie to jest prowadzone w celach identyfikacyjnych, natomiast trzy pozostałe typy przeszukań są prowadzone w celach wykrywczych. Przeszukanie TP/TP jest wykonywane tylko w Zakładzie Daktyloskopii CLKP. Wyniki poszczególnych rodzajów przeszukań generowane są przez system w postaci tzw. listy kandydatów, na której wskazane są propozycje identyfikacji, uszeregowane według prawdopodobieństwa (podobieństwa kodów)⁴. Każdy wynik automatycznej identyfikacji jest zawsze weryfikowany przez operatora stanowiska roboczego AFIS – biegłego z dziedziny daktyloskopii,

■ Rys. 1. Schemat realizowanych w AFIS przeszukań śladów i odbitek linii papilarnych. Źródło: opracowanie własne

który ma uprawnienia do prowadzenia badań oraz samodzielnej pracy w zakresie obsługi systemu AFIS. Biegły porównuje rezultaty przeszukania – obrazu śladu linii papilarnych z proponowanymi przez system kolejnymi na liście odbitkami linii papilarnych – i podejmuje decyzję o końcowym wyniku:

HIT – pozytywny wynik weryfikacji (biegły stwierdza zgodność co najmniej dwunastu cech szczególnych na obrazie śladu linii papilarnych i odbitki znajdującej się na liście kandydatów zaproponowanych przez system),

NO HIT – negatywny wynik weryfikacji (biegły nie stwierdza zgodności między obrazem śladu linii papilarnych a obrazami odbitek na liście kandydatów zaproponowanych przez system).

W przypadku porównań typu karta/karta wskazania systemu są bardzo dokładne i niemal zawsze na pierwszym miejscu listy kandydatów znajduje się właściwa osoba. W porównaniach śladów poprawność wskazań systemu zależy od ich czytelności i liczby minucji. Oprócz krajowej sieci stanowisk roboczych – służących głównie do identyfikacji śladów, a także wprowadzania do bazy kart daktyloskopijnych – stosuje się urządzenia do szybkiej identyfikacji osób zatrzymanych przez Policję lub Straż Graniczną. Są to urządzenia MorphoTouch, MorphoRapID oraz czytniki L1 (fot. 1–3). Zasada działania powyższych urządzeń jest prosta. Operator obsługujący urządze-

Urządzenia do szybkiej identyfikacji osób

■ Fot. 1. MorphoTouch

■ Fot. 2. MorphoRapID

■ Fot. 3. Czytnik L1

BAZA DANYCH DNA

nie skanuje palce wskazujące obu rąk osoby sprawdzanej, a następnie wysyła zapytanie do serwera Jednostki Centralnej AFIS i oczekuje na odpowiedź. System przygotowuje listę pięciu najbardziej prawdopodobnych kandydatów, jednakże w odpowiedzi zwraca tylko jednego (z najwyższym wynikiem dopasowania). W przypadku pozytywnej identyfikacji na urządzeniu zostanie wyświetlony tylko nr ID AFIS karty. Ustaleń danych personalnych dla danego numeru ID AFIS dokonuje się w policyjnym systemie KSIP (Krajowy System Informacyjny Policji). W sytuacji negatywnego wyniku identyfikacji jest wyświetlany komunikat: NIE ZNALEZIONO (MorphoTouch) lub BRAK DANYCH (MorphoRapID).

Kolejnym urządzeniem współpracującym z AFIS jest Live Scanner pozwalający na rejestrację obrazu linii papilarnych za pomocą specjalnego skanera i przesłanie odbitek palców i dłoni do AFIS. W Polsce funkcjonuje 385 pełnofunkcyjnych stanowisk do rejestracji danych identyfikacyjnych osób daktyloskopowanych. Stanowiska te zostały uruchomione na terenie całego kraju (fot. 4). Pełnofunkcyjne stanowisko do rejestracji danych identyfikacyjnych osób wyposażone jest w kabinę do wykonywania zdjęć sygnalitycznych, kolorową drukarkę laserową certyfikowaną przez FBI w zakresie zgodności z wymogami jakości dla wydruków kart daktyloskopijnych, zasilacz awaryjny UPS wraz z dodatkowym zestawem baterii. Kabina ta jest zintegrowana z lampami fotograficznymi oraz ma wbudowany aparat fotograficzny. W kabinie znajduje się również sterowany za pomocą komputera fotel, który może być obracany, podnoszony i opuszczany.

■ Fot. 4. Pełnofunkcyjne stanowisko do rejestracji danych identyfikacyjnych osób. Źródło: archiwum autora

Na przełomie 2003 i 2004 r. zostały przeprowadzone testy funkcjonalności połączenia krajowego systemu AFIS z Jednostką Centralną Eurodac, pozwalające na włączenie się Polski do pracy z tym systemem. W kwietniu 2004 r. uruchomiono pilotażową sieć 30 urzędów do elektronicznego daktyloskopowania (Live Scanner), które zostały zainstalowane w jednostkach Policji oraz Straży Granicznej. Eurodac jest europejską bazą odcisków palców przeznaczoną do identyfikacji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej. Składa się on ze skomputeryzowanej centralnej bazy danych daktyloskopijnych i infrastruktury łączności między systemem centralnym a państwami członkowskimi, zapewniającej szyfrowaną wirtualną sieć służącą do przekazywania danych Eurodac⁵. Funkcjonowanie systemu Eurodac reguluje roz-

porządzenie Rady (WE) nr 2725/2000⁶ oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 407/2002⁷. W lipcu 2013 r. weszło w życie nowe rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013, które będzie stosowane od 20 lipca 2015 r. Określono w nim warunki występowania z wnioskami o porównanie danych daktyloskopijnych z danymi Eurodac na potrzeby zapobiegania przestępstwom terrorystycznym lub innym poważnym przestępstwom, ich wykrywania lub ścigania.

KRAJOWA BAZA DANYCH DNA

W Zakładzie Biologii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji jest prowadzona krajowa Baza Danych DNA, która funkcjonuje od kwietnia 2007 r. Została utworzona na podstawie przepisów ustawy o Policji (art. 21a–e). Zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych baza została zarejestrowana w rejestrze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych pod nazwą Baza Danych DNA.

W bazie danych DNA na użytek organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości gromadzi się i przetwarza profile genetyczne oraz pozostałe dane osobowe uzyskane od:

- osób wymienionych w art. 74 i 192a Kodeksu postępowania karnego,
- osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość,
- zwłok ludzkich o nieustalonej tożsamości,
- śladów nieznanymi sprawców przestępstw,
- osób objętych ustawą o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób.

Próbki biologiczne i informacje dotyczące wyników analizy DNA przechowuje się przez 20 lat. Jedynie próbki biologiczne i wyniki analizy DNA podejrzanych oskarżonych lub skazanych w związku z popełnieniem zbrodni oraz przestępstw określonych w rozdziałach XVI–XX, XXV, XXXV Kodeksu karnego są przechowywane o 15 lat dłużej – do 35 lat. Informacje zgromadzone w bazie pozwalają na połączenie profili sprawców przestępstw z profilami śladów zabezpieczonych podczas oględzin miejsc zdarzeń lub na powiązanie śladów z różnych miejsc zdarzeń. Sukces wykrywczy zależy w dużej mierze od liczby wprowadzonych profili. Im większa baza, tym większa szansa odnalezienia/dopasowania profilu.

W październiku 2014 r. wchodzi w życie znowelizowana ustawa o Policji pozwalająca na rejestrowanie w bazie profili DNA pochodzących od osób zaginionych oraz osób z nimi spokrewnionych, co ma pomóc w poszukiwaniach zaginionych oraz w ustalaniu tożsamości N.N. zwłok oraz innych osób ukrywających swoją tożsamość lub jej nieznających. Każdy policjant prowadzący postępowanie przygotowawcze oraz czynności identyfikacyjne może rejestrować profile w bazie zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego Policji w sprawie wykonywania przez policjantów zadań związanych z prowadzeniem bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego⁸, które określa algorytm działania oraz podział kompetencji jednostek Policji przy rejestracji w bazie.

Profile DNA, połączone z unikalnym kodem próbki biologicznej, są przetwarzane w systemie informatycznym FBI CODIS v. 7.0 (Combined DNA Index System), który w 2003 r. został przekazany polskiej Policji przez stronę amerykańską. Za-

rządzenia organów o wprowadzeniu profilu do Bazy Danych DNA, pozostałe informacje dotyczących profili, próbki biologiczne oraz korespondencja z organami ścigania dotycząca wyników porównań profili w bazie gromadzone są w Registraturze Bazy Danych DNA.

Obecnie jest wdrażany dodatkowo system typu LIMS (*Laboratory Information Management System*), który jest przeznaczony do gromadzenia i przetwarzania w formie elektronicznej danych z Registratury Bazy Danych DNA oraz zarządzania obiegiem dokumentów i procesami badawczymi w laboratorium. Ponadto fakt pobrania próbki biologicznej i rejestracji osoby w Bazie Danych DNA jest odnotowywany w Zakładce GENOM systemu KSIP (Krajowy System Informacji Policyjnej).

Aktualnie Baza Danych DNA liczy ponad 43 000 profili DNA, w tym ok. 36 500 stanowią profile podejrzanych, ok. 4600 profili N.N. śladów oraz ok. 900 profili N.N. zwłok. Dotychczas odnotowano 325 trafień typu osoba/ślad, 274 trafienia typu ślad/ślad oraz 5 trafień typu osoba/N.N. zwłoki. Informacji zgromadzonych w bazie danych DNA udziela się bezpłatnie organom prowadzącym postępowanie karne oraz organom Policji prowadzącym czynności identyfikacyjne. Baza stała się doskonałym narzędziem wykorzystywanym do rozwiązywania spraw z tzw. archiwum X. Jako przykład posłużyć może sprawa zabójstwa, które miało miejsce w 1999 r. w Gryfinie. Było to zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem. W wyniku przeszkowania Bazy Danych DNA z profilem N.N. śladu zabezpieczonego do tej sprawy (materiał zabezpieczono z pośmiertnego ugryzienia na ciele ofiary) wytypowano osobę zarejestrowaną w 2008 r. przez Komendę Powiatową Policji w Gryfinie w związku z kradzieżą z włamaniem. Wytypowana w bazie osoba okazała się sąsiadem ofiary i jej zabójcą.

MIĘDZYNARODOWA WYMIANA DANYCH DNA

Szybka i sprawna wymiana dokładnych informacji ma kluczowe znaczenie dla skutecznej współpracy organów ścigania państw członkowskich UE w walce z międzynarodową przestępczością. Jednym z narzędzi ułatwiających to zadanie jest zautomatyzowana wymiana danych DNA realizowana na mocy decyzji Rady 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej⁹ – tzw. decyzja Prüm. Dzięki zapewnieniu wzajemnego dostępu *on-line* do krajowych baz danych DNA, państwa członkowskie mogą dokonywać szybkich sprawdzeń niezidentyfikowanych profili w zbiorach DNA pozostałych krajów UE. Przepisy dostosowujące legislację krajową do postanowień decyzji Prüm wprowadziła ustawa o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej¹⁰. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2012 r., zmieniając niektóre zapisy ustawy o Policji. W nowym brzmieniu art. 20 – Policja w celu realizacji zadań ustawowych ma możliwość uzyskiwania i wykorzystywania informacji od organów ścigania państw członkowskich UE oraz Interpolu, a także przekazywania informacji, w tym danych osobowych, tym organom. Ponadto artykuł określił katalog możliwych do udostępnie-

nia danych, takich jak: profile DNA i dane daktyloskopijne, imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, znaki szczególne, pseudonimy, zdjęcia, szkice, opisy wizerunku itd.

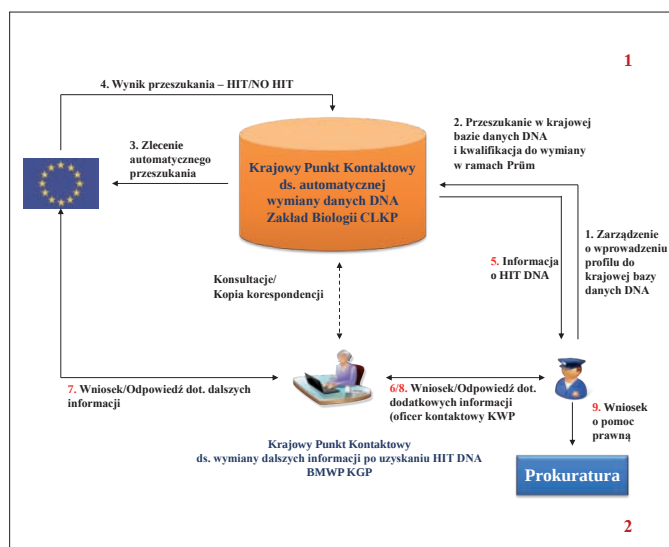
W Zakładzie Biologii CLKP (zgodnie z art. 145j ust. 1 i 2 ustawy o Policji) od stycznia 2013 r. funkcjonuje **Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) do spraw automatycznej wymiany danych DNA z krajami UE**. Do jego głównych zadań należy zapewnienie całodobowego dostępu punktom innych państw do wykonywania sprawdzeń profili DNA w zbiorach polskiej Bazy Danych DNA, wykonywanie przeszukań w bazach danych DNA udostępnianych przez pozostałe kraje oraz weryfikacja międzynarodowych trafień. Obecnie wzajemna wymiana prowadzona jest z Holandią, Austrią, Niemcami, Hiszpanią, Litwą, Rumunią, Francją, Czechami, Słowacją, Słowenią, Cyprzem, Finlandią, Węgrami, Łotwą, Estonią i Szwecją. W sumie zbiory danych udostępniane przez te kraje liczą ponad 5 000 000 referencyjnych profili DNA. Dotychczas w wyniku wzajemnych przeszukań uzyskano ponad 1350 trafień, spośród których 565 to trafienia typu osoba PL/ślad UE, 194 ślad PL/osoba UE i 146 trafień typu ślad PL/ślad UE. Prowadzone są również zaawansowane prace nad uruchomieniem połączeń z kolejnymi bazami DNA krajów UE. Należy zaznaczyć, że dane wymieniane w sposób automatyczny obejmują wyłącznie tzw. anonimowe profile DNA bez żadnych dodatkowych informacji umożliwiających bezpośrednią identyfikację osoby, której dotyczą. W przypadku uzyskania międzynarodowego trafienia zainteresowane kraje mogą zwracać się do siebie o przekazywanie dalszych danych osobowych i innych informacji niezbędnych w prowadzonym postępowaniu. W Polsce zadanie to jest realizowane przez Punkt Kontaktowy Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP.

Profile DNA, które są rejestrowane w polskiej bazie danych, podlegają przeszukaniu w zbiorach krajowych, a następnie zostają specjalnie oznaczane w systemie CODIS i od tego momentu są dostępne (widoczne) dla innych państw członkowskich. Następnie nowo dodane profile bazy Prüm są automatycznie wysyłane do przeszukania we wszystkich zagranicznych bazach DNA, z którymi Polska ma połączenie. Analogiczne sprawdzenia w krajowych zbiorach DNA Prüm są prowadzone przez partnerów zagranicznych.

Dla każdego profilu wysłanego do sprawdzenia w zagranicznej bazie DNA przychodzi, w ciągu maksymalnie 15 minut, automatyczna odpowiedź o trafieniu lub braku trafienia. Informacja o trafieniu zapisywana jest również w systemie Prüm DNA kraju, w którym dokonano sprawdzenia. W przypadku odnotowania pozytywnego porównania profili, czyli tzw. HIT-u, eksperci Zakładu Biologii CLKP potwierdzają (lub nie) zgodność dopasowanych profili oraz określają wartość dowodową trafienia. W przypadku wątpliwości punkty kontaktowe mogą się konsultować ze sobą. Następnie KPK informuje zainteresowany krajowy organ (najczęściej jednostkę Policji) o tym, że uzyskano HIT DNA z partnerem zagranicznym. Przekazywana korespondencja zawiera informacje o rodzaju trafienia (np. ślad PL/osoba DE), oznaczenie referencyjne dopasowanych profili, potwierdzenie poprawności profilu polskiego oraz numer postępowania, w ramach którego profil został oznaczony i zarejestrowany w krajowej bazie danych DNA. Do korespondencji załączany jest raport trafienia oraz instrukcja dalszego postępowania.

BAZA DANYCH DNA

Jednostka Policji lub inny uprawniony podmiot¹¹, do którego wpłynęła informacja o zagranicznym trafieniu DNA, podejmuje decyzję, czy dodatkowe dane z tym związane mogą być pomocne w prowadzonym postępowaniu. Jeżeli tak, wówczas za pośrednictwem oficera kontaktowego komendy wojewódzkiej Policji przekazują do punktu kontaktowego Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji podstawowe informacje o przestępstwie, w ramach którego ślad został zabezpieczony (klasyfikację prawną czynu, czas, miejsce i okoliczności zdarzenia itp.), a także zakres oczekiwanych informacji od partnera zagranicznego (np. imiona i nazwiska, datę urodzenia, miejsce zamieszkania, notowania kryminalne, dane daktyloskopijne, fotografie itp.). Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji, po otrzymaniu wniosku od jednostki Policji, przesyła go do odpowiedniego kraju, wykorzystując jeden z dostępnych policyjnych kanałów wymiany informacji. Najczęściej tą samą drogą wraca również odpowiedź do prowadzącego postępowanie. Należy podkreślić, że w Polsce informacje uzyskane w ten sposób są informacjami operacyjnymi, które nie mogą być traktowane jako dowód w sprawie w postępowaniu przed sądem. W związku z tym, jeżeli prowadzący zamierza przekształcić je w informacje procesowe, powinien zwrócić się do prokuratury o potwierdzenie ich na drodze pomocy prawnej (rys. 2).

Rys. 2. Schemat przepływu informacji HIT DNA – osoba (UE)/ślad (PL). Źródło: opracowanie własne

⁴ E. Gruza, M. Goc, J. Moszczyński, *Kryminalistyka – czyli rzecz o metodach śledczych*, Warszawa 2008, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, s. 331.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1077/2011 z dnia 25 października 2011 r. ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości.

⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. w sprawie ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej.

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 407/2002 z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiającego niektóre zasady wykonania rozporządzenia (WE) nr 2725/2000 dotyczącego ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej (Dz. U. UE. L. 62 z 5.3.2002).

⁸ Zarządzenie nr 1565 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 grudnia 2005 r. w sprawie wykonywania przez policjantów zadań związanych z prowadzeniem bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (Dz. Urz. KGP z 2006 r. Nr 1, poz. 2).

⁹ Decyzja Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej.

¹⁰ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 230, poz. 1371).

¹¹ Art. 1 ustawy o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich UE określił listę krajowych podmiotów uprawnionych do zlecenia wymiany informacji w ramach Prüm za pośrednictwem powyższych punktów kontaktowych.

*nadkom. Edyta Kot, zastępca kierownika Zakładu Daktyloskopii CLKP
mł. insp. Maria Walczuk, kierownik Zakładu Biologii CLKP
kom. Jakub Mondzelewski, ekspert Zakładu Biologii CLKP*

Summary

Detection databases in Poland – AFIS and DNA

The Central Forensic Laboratory of the Police according to its statute, endorsed by the regulation of the Minister of Internal Affairs and Administration, performs tasks connected with safety and public order, which include maintaining and developing detection databases.

Legal bases of keeping files with fingerprint cards and DNA have been discussed in the article.

In the text the ways of using devices cooperating with the AFIS system, such as Morpho Touch or Live Scanner, were presented as well as possibilities to connect national AFIS system to Eurodac Central Processing Unit. An amendment to Act on the Police, which allows to enter DNA profiles of missing persons and their relatives into the base, has also been discussed. In conclusion the authors have presented possibilities of the international exchange of DNA data.

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

¹ Zarządzenie nr 40 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 listopada 2010 r. (Dz. Urz. MSWiA Nr 13, poz. 66) oraz zarządzenie nr 49 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 grudnia 2010 r. (Dz. Urz. MSWiA Nr 15, poz. 75); <http://clk.policja.pl/clk/clkp/status-prawny/72086,Status-prawny.html> (dostęp: 23.09.2014).

² Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2014 r. poz. 24).

95 lat historii kryminalistyki, 95 lat historii CLKP

W 2014 r. mija 95 lat od wydania rozkazu Komendanta Głównego Policji Państwowej, na mocy którego IV Wydział Komendy Główny Policji Państwowej zaczął tworzyć zbiory kryminalne kart daktyloskopijnych, broni palnej, narzędzi włamywaczy, fałszykatów, zdjęć z miejsc zbrodni, fotografii przestępców i ich negatywów. W kolejnych rozkazach komendanta głównego (z 1919, 1921, 1922 i 1928 r.) nie tylko została zainicjowana działalność pierwszego policyjnego laboratorium w Polsce, ale też był sukcesywnie rozszerzany zakres jego działalności. Pod koniec lat 20. XX wieku wykonywano w nim:

- identyfikację wszelkich śladów w sprawach kradzieży (ślady linii papilarnych, nóg, zębów, narzędzi do włamań itp.);
- identyfikację broni palnej na podstawie pocisków i łusek znalezionych na miejscu przestępstwa;
- identyfikację narzędzi do cięcia (sieker, toporów itp.);
- ustalanie sposobów i środków fałszowania dokumentów;
- ekspertyzy pisma maszynowego;
- ekspertyzy pisma ręcznego z wyłączeniem ekspertyz w sprawach mało ważnych anonimów.

Laboratorium policyjne prowadziło wówczas także działalność edukacyjną i szkoleniową dla policjantów, asesorów sądowych, sędziów śledczych, a także instruktorów pocztowej służby ochronnej.

Pierwszą placówką kryminalistyczną, która powstała w powojennej Polsce, była Sekcja Naukowo-Technicznej Ekspertyzy działająca w latach 1945–1949 w Wydziale Służby Kryminalno-Śledczej Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej (KG MO). Początkowo wykonywano w niej jedynie badania daktyloskopijne oraz dokumentów, z czasem także badania broni palnej i mechanoskopijne. Pięć lat po jej likwidacji w Oddziale Śledczym KG MO zorganizowano Wydział Naukowo-Techniczny, w którego skład wchodziły Sekcja Terenowa oraz Laboratorium Ekspertyz. W 1955 r. w tym samym oddziale został utworzony Zakład Kryminalistyki, który był placówką usługową, nastawioną na wykonywanie ekspertyz przede wszystkim dla resortu spraw wewnętrznych. Miał nieliczną kadrę ekspertów i skromne wyposażenie techniczne. W tym samym roku zakład rozpoczął działalność wydawniczą. Poświęcone zagadnieniom taktyki i techniki śledczej materiały były publikowane pierwotnie pod nazwą „Biuletynu”, a następnie „Problemów Kryminalistyki”, która funkcjonuje do dziś. Zainicjowano wydawanie serii „Biblioteka Kryminalistyczna”. Zakład prowadził również działalność szkoleniowo-dydaktyczną.

W 1958 r. zmieniono nazwę placówki na Zakład Kryminalistyki KG MO, nadając mu rangę oddziału, co pozwoliło na rozszerzenie jego działalności merytorycznej i zwiększenie samodzielności. Wówczas zaczęto również sukcesywnie rozbudowywać terenowe ogniska kryminalistyczne, wyposażając je

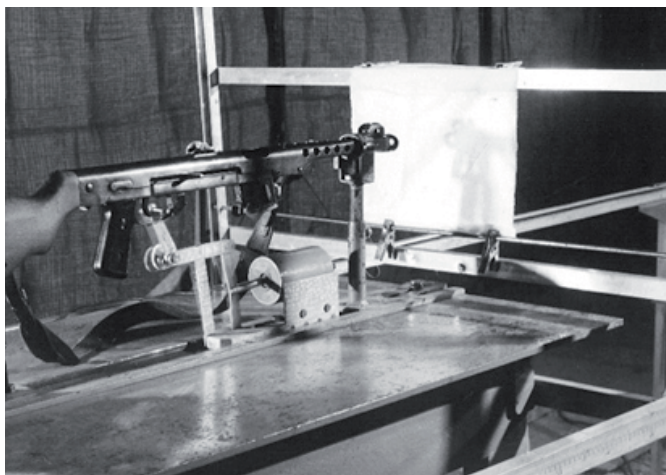
■ Ujawnianie zatartych numerów (1959 r.)

■ Fragment zbioru broni krótkiej (1990 r.)

w odpowiedni sprzęt techniczny. Z czasem Zakład Kryminalistyki KG MO stał się największą w kraju placówką naukowo-badawczą z zakresu kryminalistyki i miał decydujący wpływ na rozwój tej nauki w sferze praktycznej i teoretycznej.

W 1985 r. w zakładzie powołano Radę Naukową, do której zadań należało: wytyczanie ogólnych kierunków prac naukowo-badawczych, sprawowanie naukowego nadzoru nad działalnością badawczą, ocenianie i weryfikowanie wyników wdrażania do praktyki kryminalistycznych metod naukowo-badawczych, koordynowanie programów naukowo-badawczych poszczególnych ośrodków kryminalistycznych oraz prac naukowo-badawczych osób reprezentujących konkretne dziedziny nauki. Jednym z postulatów Rady Naukowej było utworzenie Instytutu Kryminalistyki.

■ Strzelnica doświadczalna. Określanie odległości oddania strzału (1959 r.)

■ Ekspert daktyloskopii podczas wyznaczania cech śladów linii papilarnych (1990 r.)

Instytut Kryminalistyki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, podległy Komendantowi Głównemu Milicji Obywatelskiej, powstał w 1989 r. Mając odpowiednie przygotowanie kadrowe i techniczne, instytut odegrał znaczącą rolę w systematycznym i wieloaspektowym rozwoju różnych dziedzin kryminalistyki. Szczególnie istotne było opracowanie i wdrożenie do praktyki metody oznaczania DNA, pozwalającej identyfikować człowieka na podstawie śladów biologicznych. Nie bez znaczenia były również rozwój technik laserowych służących do wizualizowania śladów kryminalistycznych oraz skomputeryzowanie metod badawczych w czynnościach daktyloskopijnych, fizykochemicznych, mechanoskopijnych czy związanych z bronią palną. W instytucie powstały oryginalne metody badawcze określania wieku śladów linii papilarnych, identyfikacji mowy, odtwarzania wyglądu człowieka na podstawie niekompletnych cech antropologicznych. Instytut Kryminalistyki, wspólnie z podległymi sobie wydziałami terenowych jednostek Milicji Obywatelskiej, wykonywał ponad 96 proc. ogółu ekspertyz w sprawach karnych na zlecenie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Wydawane były również ekspertyzy i badania służące rozwiązywaniu problemów ważnych dla gospodarki narodowej, techniki, historii sztuki, służby zdrowia itp. Instytut prowadził ścisłą współpracę z placówkami i specjalistami reprezentującymi różne dziedziny nauki w kraju i za granicą.

W 1990 r. w wyniku reorganizacji struktur Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, której efektem była między innymi likwidacja Milicji Obywatelskiej i powołanie Policji, rozwiązano Instytut Kryminalistyki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, tworząc Biuro Techniki Kryminalistycznej Komendy Głównej Policji oraz Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji. Obie te instytucje połączono w 1991 r., powołując Oddział Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Departamentu Policji Kryminalnej, który w 1992 r. przekształcono w Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Głównej Policji (CLK KGP) funkcjonujące na prawach biura Komendy Głównej Policji i podległe bezpośrednio Komendantowi Głównemu Policji.

Jednym z głównych kierunków rozwoju CLK KGP stało się wdrażanie nowych metod badawczych wykorzystujących nowoczesną, wysoko specjalistyczną aparaturę oraz tworzenie centralnych informatycznych baz danych i kartotek kryminalistycznych. W najbliższych latach przewiduje się rozbudowę już istniejących baz danych oraz tworzenie nowych, umożliwiających szybkie typowanie i identyfikację sprawców przestępstw kryminalnych, takich jak katalog wzorów obuwia oraz baza elektronicznych instrumentów płatniczych.

W 2011 r. CLK KGP zakończyło swoją działalność, a wszelkie jego zasoby zostały przekazane do nowo utworzonego instytutu badawczego – Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji (CLKP).

CLKP realizuje zadania Komendy Głównej Policji w zakresie techniczno-kryminalistycznego zabezpieczenia procesu zapobiegania i zwalczania przestępczości, m.in. przez wykonywanie prac badawczo-wdrożeniowych, porównawczych i eksperckich w dziedzinie kryminalistyki. Koordynuje i nadzoruje wykonanie zadań przez jednostki Policji w sferze techniczno-kryminalistycznej obsługi miejsc zdarzeń. Opracowuje metody, normy i standardy pracy techniki kryminalistycznej w Policji oraz nadaje i weryfikuje uprawnienia do samodzielnego opracowywania ekspertyz i wydawania opinii kandydatom na biegłych z zakresu kryminalistyki. CLKP wdrożyło system zarządzania zgodny z normami PN-EN ISO 9001:2009 i PN-EN ISO/IEC 17025:2005. Działa na forum międzynarodowym, uczestnicząc w ramach ENFSI (Europejska Sieć Instytutów Nauk Sądowych) w opracowywaniu metodyk badawczych i procedur postępowania na miejscach zdarzeń.

Obecnie CLKP prowadzi szeroko zakrojoną współpracę z instytucjami naukowymi i policyjnymi zarówno w kraju, jak i za granicą. Jest beneficjentem kilkunastu projektów badawczo-rozwojowych finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz uczestniczy w projektach międzynarodowych.

Opracowanie: Zespół CLKP

Summary

95 years of the history of forensic science, 95 years of the history of the Central Forensic Laboratory of the Police

In 2014 ninety-five years have passed since the Commandant-in-Chief of the Police gave an order by virtue of which the IV Department of National Police Headquarters of the State Police in Poland started to create criminal files with fingerprint cards, firearms, toolmarks and counterfeits. On 4 October 1919 Polish police forensic science gained legal grounds of its subsequent development. Successive organizational changes, historical events and, first of all, an increase in the importance of forensic science in detection and fight against crime resulted in the establishment of the Central Forensic Laboratory of the Police.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Działalność badawczo-rozwojowa

Przedmiotem działania Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji są zarówno badania naukowe i prace rozwojowe w zakresie kryminalistyki oraz technik kryminalistycznych przydatne w procesie zapobiegania, wykrywania i zwalczania przestępczości, jak i prace eksperckie i analityczne oraz szkolenia w tym zakresie, prowadzone na zasadach ustalonych przez Komendanta Głównego Policji.

W zakresie działalności badawczo-rozwojowej CLKP nawiązało współpracę z podmiotami podległymi Ministrowi Spraw Wewnętrznych (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Instytut Technologii Bezpieczeństwa „Moratex” w Łodzi oraz Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodzi im. Józefa Tuliszkowskiego) i cywilnymi (np. Uniwersytet Warszawski, Politechnika Warszawska, Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, Uniwersytet Wrocławski, Warszawski Uniwersytet Medyczny).

ISEC

Program Komisji Europejskiej *Zapobieganie i walka z przestępczością* (ISEC) wchodzi w skład programu ramowego *Bezpieczeństwo i ochrona wolności* (2007–2013). W ramach programu ISEC realizowane są projekty finansowane przez Unię Europejską. Obejmuje on zapobieganie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej lub innej, zwłaszcza terroryzmu, handlu ludźmi i przestępstw przeciwko dzieciom, nielegalnego handlu narkotykami oraz nielegalnego handlu bronią, korupcji i nadużyć finansowych. Warto podkreślić, że program ISEC ma transnarodowy charakter. Określono dla niego cztery główne cele: opracowanie horyzontalnych metod zapobiegania przestępczości, rozwój współpracy między agencjami ścigania oraz innymi organami, opracowanie najlepszych praktyk w zakresie ochrony oraz wspierania świadków i ofiar przestępstw. Odbiorcami programu ISEC są funkcjonariusze organów ścigania, członkowie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, członkowie organizacji pozarządowych oraz urzędnicy państwowi. Wiele projektów finansowanych w ramach programu ISEC jest skierowanych jednocześnie do kilku grup docelowych, przyczyniając się tym samym do poprawy wzajemnego zrozumienia oraz wymiany doświadczeń. Projekty ISEC otrzymują wsparcie na działania obejmujące szkolenia, zakup wyposażenia, wydawnictwo publikacji technicznych oraz wsparcie transgranicznych operacji policyjnych, w tym wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych.

W latach 2009–2012 Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji realizowało w ramach ISEC projekt *Kryminalistyczne wsparcie w identyfikacji pojazdów* (Forensic Aid for Vehicle Identification – FAVI), który był skierowany do międzynarodowego grona ekspertów kryminalistyki zajmujących

się badaniem oznaczeń identyfikacyjnych pojazdów oraz służb zwalczających przestępczość samochodową. Poza Polską przystąpiło do niego 5 krajów – Łotwa, Czechy, Słowacja, Ukraina i Białoruś. W ramach projektu utworzono jedną, centralną bazę danych, dostępną *on-line*. Dane odnoszące się do identyfikacji pojazdów są zapisywane i wymieniane przez kraje biorące udział w projekcie w zabezpieczonej sieci. Powstało również międzynarodowe forum dyskusyjne dla rozwiązania problemów, wymiany metod badawczych, informacji o skradzionych pojazdach, najnowszych wdrożeniach technologicznych itp.

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, w ramach ISEC 2012, uczestniczy także w projekcie *Improvement of DNA Forensic Laboratory Cooperation in V4 Countries*.

Propozycja współpracy została złożona przez Instytut Kryminalistyki Słowackich Sił Policyjnych (Institute of Forensic Science Slovak Police Force). Partnerami projektu są: Polska, Węgry oraz Czechy.

Głównym założeniem projektu jest opracowanie wytycznych dotyczących identyfikacji ofiar i niezidentyfikowanych zwłok z wykorzystaniem systemu identyfikacji genetycznej obejmującej łączną analizę STR, Y-STR oraz mtDNA. W celu zebrania informacji z różnych europejskich laboratoriów kryminalistycznych w zakresie wykonywania badań identyfikacyjnych oraz analizy uzyskiwanych wyników zaplanowane zostały spotkania branżowe i warsztaty. Podczas spotkań uczestnicy anonimowo wypełniają formularze (120 osób z 53 laboratoriów zrzeszonych w Europejskiej Sieci Laboratoriów Kryminalistycznych – ENFSI), a uzyskane wiadomości i dane są analizowane i ujmowane w raporcie końcowym. Projekt zakłada spotkania partnerskie dla państw członkowskich projektu, a także warsztaty z identyfikacji DNA. Pierwsze spotkanie odbyło się pod koniec kwietnia 2014 r. w Bratysławie. Jego celem było przeprowadzenie przez uczestników warsztatów badań genetycznych materiału biologicznego pobranego od niezidentyfikowanych zwłok i od potencjalnych krewnych ofiar. Uzyskane profile DNA miały być przeszukiwane z wykorzystaniem systemu CODIS. Ponadto na wybranych przypadkach zostały zaprezentowane analizy mitochondrialnego DNA, w których uzyskano pozytywny wynik identyfikacji. CLKP jako partnerskie laboratorium w projekcie zobowiązało się do wyznaczenia ekspertów DNA, którzy aktywnie będą uczestniczyć w pracach nad projektem i wezmą udział w warsztatach organizowanych przez Słowację. Ponadto CLKP będzie organizatorem jednego ze spotkań partnerskich. Efektem projektu będzie opracowanie podręcznika procedur z zakresu identyfikacji ofiar i niezidentyfikowanych zwłok zgodnego ze standardami ISO/IEC 17025:2005.

Od 2011 r. CLKP ubiega się o środki z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) na realizację krajowych projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

BADANIA NAUKOWE

Obecnie realizowanych jest 10 projektów z następujących dziedzin: biologia, chemia, daktyloskopia, badania dokumentów oraz broni i mechanoskopia. Projekty: *Opracowanie na potrzeby wymiaru sprawiedliwości ilościowych i jakościowych metod identyfikacji nowych substancji objętych kontrolą na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*, *Opracowanie metody replikacji śladów kryminalistycznych* oraz *Opracowanie technologii namiotu do ujawniania śladów parami estru kwasu cyjanoakrylowego* w 2014 r. zostały zakończone, a ostatni z wymienionych otrzymał już cztery prestiżowe nagrody:

- złoty medal w konkursie „BRUSSELS Eureka!” zorganizowanym na Międzynarodowej Wystawie Innowacji „Brus-sies Innova” (14–16 listopada 2013 r.),
- srebrny medal na 112. Międzynarodowych Targach Wynalazczości Concours Lepine w Paryżu (30 kwietnia – 12 maja 2013 r.), organizowanych przez prezydenta Francji i prefekta policji,
- dyplom Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2014 r.),
- nagrodę II stopnia w II edycji konkursu „Lider Bezpieczeństwa Państwa – 2014” zorganizowanego przez Stowarzyszenie Dostawców na Rzecz Służb Mundurowych.

Zaprojektowanie mobilnej platformy do wsparcia badań kryminalistycznych miejsc zdarzeń, w których może występować zagrożenie CBRN

Na miejscu zdarzenia mogą występować różne zagrożenia. W przypadku katastrof lub aktów terroru możemy się spodziewać zagrożeń chemicznych, biologicznych, aktywnych źródeł detonacji, a nawet skażeń radioaktywnych (zagrożenia CBRN). W takich warunkach badanie miejsca zdarzenia i zabezpieczanie ewentualnych śladów przez ludzi jest niemożliwe do czasu wyeliminowania tych zagrożeń, co w sposób zasadniczy ogranicza możliwość wykorzystania materialnych źródeł dowodowych w prowadzonych postępowaniach.

Odpowiedzią na tego rodzaju zapotrzebowanie jest przystosowanie zdalnie sterowanego urządzenia – robota – do realizacji zadań związanych z weryfikacją ewentualnych zagrożeń oraz zabezpieczaniem jak najszerzego spektrum śladów kryminalistycznych w sytuacji występowania zagrożeń CBRN w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych.

Opracowywany w ramach projektu robot będzie zdolny do prowadzenia rozpoznania wizyjnego, chemicznego, radiologicznego oraz biologicznego, a także do wykrywania i zabezpieczania śladów kryminalistycznych. Będzie on wykorzystywał mobilną platformę z własnym napędem i układem sterowania umożliwiającym autonomiczne działanie w różnych warunkach terenowych na bazie opracowanego przez Przemysław Instytut Automatyki i Pomiarów robota „GRYF”. Modułowa budowa zapewni możliwość wykorzystywania przez robota narzędzi w konfiguracji zależnej od potrzeb badania danego miejsca zdarzenia.

Opracowanie na potrzeby wymiaru sprawiedliwości ilościowych i jakościowych metod identyfikacji nowych substancji objętych kontrolą na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

W ciągu ostatnich dwóch lat w sprzedaży pojawiło się kilkadziesiąt nowych niekontrolowanych substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy). Wiele z nich jest bardzo niebezpiecznych dla zdrowia, a nawet życia ludzkiego.

Aby sprostać nowym wyzwaniom, laboratoria kryminalistyczne zmuszone są do ciągłego rozwoju stosowanych metod analitycznych. Ze względu na to, że nowe substancje kontrolowane różnią się między sobą właściwościami fizykochemicznymi, a na rynku znajdują się nieobjęte kontrolą izomery tych substancji, identyfikacja ich jest bardzo skomplikowana.

W ramach projektu zostały opracowane metody instrumentalne umożliwiające identyfikację chemiczną nowych substancji kontrolowanych, które będzie można zastosować na sprzęcie dostępnym w laboratoriach policyjnych. Zadanie to zostało zrealizowane z wykorzystaniem chromatografii gazowej sprzężonej ze spektrometrią masową, spektrofotometrii w podczerwieni oraz chromatografii cieczowej sprzężonej ze spektrometrią masową. Efektem projektu jest utworzona otwarta baza danych, z dostępem *on-line*, umożliwiającą dodawanie kolejnych substancji i metod. Baza ma rozbudowane możliwości filtrowania wyników, co wpływa na jej uniwersalizm i dużą przydatność w pracy ekspertów.

Zastosowanie nowych odczynników chemicznych do ujawniania śladów daktyloskopijnych na różnych podłożach metodą luminescencji opóźnionej w zakresie promieniowania od UV do NIR

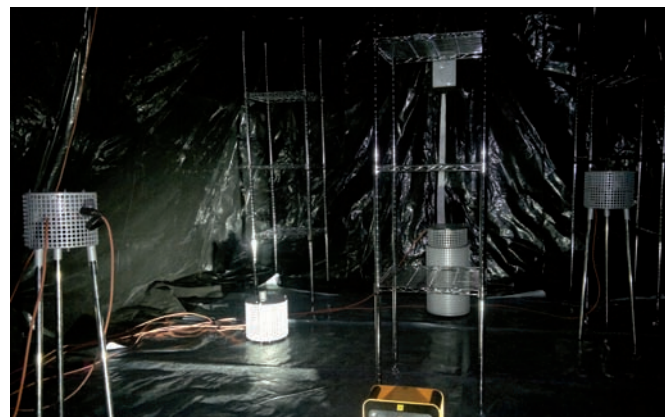
Ślady daktyloskopijne pozwalają w sposób indywidualny zidentyfikować sprawcę czynu zabronionego prawem. Od lat są opracowywane nowe metody ujawniania i obrazowania śladów linii papilarnych zwiększające możliwość ich detekcji oraz poprawiające ich czytelność. Jedną z nowatorskich metod obrazowania śladów daktyloskopijnych – w skali światowej – jest wykorzystanie zjawiska luminescencji opóźnionej. Celem projektu jest rozwój technologii obrazowania śladów daktyloskopijnych przez poszukiwanie nowych odczynników chemicznych wiążących się z substancjami śladotwórczymi oraz wykazujących luminescencję opóźnioną lub up-konwersję. W ramach projektu, poza opracowaniem nowych odczynników do ujawniania śladów pozostawianych na różnych podłożach, zostało zbudowane prototypowe stanowisko badawczo-pomiarowe, pozwalające na obrazowanie śladów z wykorzystaniem nowych odczynników oraz na rejestrację ich obrazu. Zastosowanie nowych związków chemicznych do ujawniania śladów linii papilarnych oraz nietradycyjnych technologii ich obrazowania i rejestracji stanowi unikatowe rozwiązanie i niewątpliwie przyczyni się do zwiększenia skuteczności służb odpowiedzialnych za zwalczanie przestępczości w Polsce. W ramach przeprowadzonych prac w 2013 r. wykonano szczegółowe badania zmierzające do uzupełnienia i ostatecznego skompletowania sprzętu oraz przeprowadzono niezbędne testy oprogramowania sterującego laboratoryjnym urządzeniem do wieloimpulsowej rejestracji sygnału luminescencji opóźnionej. Opracowano oprogramowanie do sterowania kamerą umożliwiające automatyczną akwizycję danych niezbędnych do wyznaczania charakterystyk optycznych badanych materiałów, a także skompletowano aparaturę kontrolno-pomiarową umożliwiającą akwizycję wymaganych parametrów pracy urządzenia. Ponadto wytypowano grupę odczynników chemicznych mających pożądane właściwości fizykochemiczne w celu skutecznej sensybilizacji śladów daktyloskopijnych. W ramach prac adaptacyjnych poddano głębokiej analizie wszystkie znane metody sensybilizowania śladów daktyloskopijnych. Zidentyfikowany wcześniej brak reaktywności chemicznej zawęził obszar poszukiwań do metod fizycznych.

Nazwa projektu	Lider	Konsorcjanci	Czas trwania
Zaprojektowanie mobilnej platformy do wsparcia badań kryminalistycznych miejsc zdarzeń, w których może występować zagrożenie CBRN	Politechnika Warszawska	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów PIAP, Zakład Tworzyw Sztucznych HAGMED, STANIMEX sp.j.	28.12.2011–27.12.2014
Opracowanie na potrzeby wymiaru sprawiedliwości ilościowych i jakościowych metod identyfikacji nowych substancji objętych kontrolą na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	IT IDEAS Michał Józwin	28.12.2011–27.06.2014
Zastosowanie nowych odczynników chemicznych do ujawniania śladów daktyloskopijnych na różnych podłożach metodą luminescencji opóźnionej w zakresie promieniowania od UV do NIR	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	„LASAR – ELEKTRONIKA” – Antoni Siejca	28.12.2011–27.12.2013
Opracowanie metody replikacji śladów kryminalistycznych	Politechnika Wrocławska	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, STANIMEX sp.j.	28.12.2011–27.12.2013
Opracowanie technologii namiotu do ujawniania śladów parami estru kwasu cyjanoakrylowego	Instytut Technologii Bezpieczeństwa „MORATEX”	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Przedsiębiorstwo Sprzętu Ochronnego Maskpol S.A., STANIMEX sp.j.	28.12.2011–27.12.2013
Kryminalistyczny test DNA do określania wieku człowieka	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	Warszawski Uniwersytet Medyczny, Instytut Ekspertyz Sądowych, Krzysztof Kucharczyk Techniki Elektroforetyczne	19.12.2012 – 18.12.2015
Rekonstrukcja przebiegu zdarzenia na podstawie wyglądu śladów krwawych	Politechnika Warszawska	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Uniwersytet Warszawski, Cyborg Idea – Systemy Informatyczne	21.12.2012–20.12.2015
Badanie prędkości pocisków o niskiej energii	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia, Instytut Technologii Bezpieczeństwa „MORATEX”, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Aparatury Badawczej i Dydaktycznej	18.12.2012–17.12.2014
Teleinformatyczny moduł kryminalistyczny wspomagający ujawnianie śladów linii papilarnych na trudnych podłożach chłonnych i niechłonnych	Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Systemy Ochrony Informacji sp. z o.o. „ENIGMA”	23.12.2013–22.12.2016
Opracowanie systemu rozwiązań wspomagających prowadzenie dochodzeń popożarowych wykorzystujących nowoczesne technologie, w tym techniczne i informatyczne	Szkoła Główna Służby Pożarniczej	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodzi im. Józefa Tuliszewskiego – Państwowy Instytut Badawczy, CYBID sp.j., Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej	23.12.2013–22.12.2016
Narzędzie wspomagające prowadzenie postępowania przygotowawczego i wykonywanie czynności w procesie wykryczym poprzez odtwarzanie wyglądu miejsc zdarzeń i okoliczności zdarzeń	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	Uniwersytet Warszawski, Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Politechnika Warszawska, CYBID sp.j.	20.12.2013–19.12.2015
Pozyskiwanie do celów procesowych informacji zakodowanych w podzespołach elektronicznych pojazdów i maszyn roboczych	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji	Politechnika Warszawska, TOMSAD – Tomasz Sadowski	23.12.2013–22.12.2016
Pomiarowe narzędzia wspomagające analizę pisma ręcznego i podpisów	Uniwersytet Warszawski	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji, Centrum Badawczo-Szkoleniowe Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego sp. z o.o.	23.12.2013–22.12.2016

■ Projekty realizowane w CLKP finansowane przez NCBR. Źródło: opracowanie własne.

Fot. 1. Namiot do ujawniania śladów parami estru kwasu cyjanoakrylowego. Źródło: CLKP

Fot. 2. Wnętrze namiotu do ujawniania śladów parami estru kwasu cyjanoakrylowego. Źródło: CLKP

Opracowanie metody replikacji śladów kryminalistycznych

Jednym z istotnych śladów na miejscach przestępstw z użyciem broni palnej są wystrzelone pociski i łuski. Pozwalają one na typowanie użytej broni, a na dalszym etapie dochodzenia – identyfikację. Tego typu ślady mają charakter niepowtarzalny, a więc pozwalają na prowadzenie badań wyłącznie na jednym stanowisku.

Aby móc jednocześnie prowadzić badania porównawcze i dokonywać sprawdzeń tego samego materiału dowodowego w kilku miejscach, konieczne jest stworzenie wiernych kopii śladu. Celem projektu było opracowanie technologii powielania śladów kryminalistycznych. Opracowana metoda replikacji jest wykorzystywana przede wszystkim do wykonywania modeli łusek i pocisków, ale również może być zastosowana do replikacji innych śladów o podobnych parametrach (np. mechanicznych). Zachowanie parametrów optycznych powierzchni powielanych śladów (np. metaliczny połysk) ułatwi pracę ekspertów oraz umożliwi zautomatyzowane przeszukiwanie w bazach systemów identyfikacji broni funkcjonujących w większości krajów Unii Europejskiej.

Technologia ta może znaleźć również zastosowanie w badaniach biegłości poprzez porównania międzylaboratoryjne, dzięki którym zwielokrotniony materiał badawczy będzie mógł być analizowany jednocześnie w kilkunastu laboratoriach.

Opracowanie technologii namiotu do ujawniania śladów parami estru kwasu cyjanoakrylowego

Celem projektu było opracowanie technologii nowoczesnego namiotu do ujawniania śladów linii papilarnych metodą cyjanoakrylową w warunkach polowych, dostosowanego do wymagań metody cyjanoakrylowej, charakteryzującego się lekką i stabilną konstrukcją modułową, szybko przystosowującego się do warunków operacyjnych w różnych warunkach pogodowych, wyposażonego w system urządzeń zapewniających uzyskanie i kontrolę założonych warunków środowiskowych i ujawniania śladów. W procesie projektowym wykorzystano najnowsze osiągnięcia technologii włókienniczej i inżynierii materiałowej. Zaprojektowano również odpowiednie urządzenia do ujawniania śladów metodą cyjanoakrylową oraz elektroniczny moduł sterujący procesem. Wykonano wiele testów użytkowych na pierwszych modelach namiotu, aby zdobyte doświadczenie wykorzystać przy wykonaniu partii prototypowej. Przeprowadzono walidację instalacyjną, działania i procesową mało- i średniogabarytowego prototypu

namiotu. Przygotowano dokumentację techniczno-technologiczną. Sporządzono instrukcję użytkowania namiotu i systemów operacyjnych oraz ujawniania śladów linii papilarnych metodą cyjanoakrylową w mobilnym laboratorium. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji przeprowadziło szkolenie ekspertów z zakresu użytkowania i procesu ujawniania śladów w specjalistycznym namiocie. Zastosowane nowatorskie technologie cieszą się dużym powodzeniem. Projekt zdobywa prestiżowe nagrody na kraju i za granicą.

Kryminalistyczny test DNA do określania wieku człowieka

Jednym z wyzwań nowoczesnej kryminalistyki jest zwiększenie możliwości indywidualizacji materiału dowodowego. Stosowane powszechnie profilowanie DNA pozwala jedynie na badania porównawcze (bezpośrednie porównanie z profilem osoby podejrzanej bądź pośrednie przy wykorzystaniu profili genetycznych osób spokrewnionych). Nie pozwala natomiast na wnioskowanie co do cech osoby, która pozostawiła dany ślad biologiczny.

Obecnie szczególne nadzieje związane są z predykcją wieku osoby, co wydaje się możliwe do ustalenia poprzez badanie wybranych markerów DNA. Posiadając informację dotyczącą prawdopodobnego wieku osoby, organa ścigania będą mogły bardziej precyzyjnie wytypować grupę docelową osób podejrzanych, co w znaczący sposób przyspieszy prowadzenie działań wykrywczych i zredukuje koszty badań przesiewowych. Celem projektu jest stworzenie innowacyjnego narzędzia do analizy kryminalistycznej umożliwiającego najbardziej precyzyjne określenie wieku człowieka będącego dawcą materiału biologicznego. Stworzenie testu będzie obejmować wytypowanie markerów wykazujących korelację z wiekiem człowieka i ocenę ich użyteczności w aspekcie kryminalistycznym oraz opracowanie modelu matematycznego pozwalającego na określanie wieku z maksymalną precyzją.

Rekonstrukcja przebiegu zdarzenia na podstawie wyglądu śladów krwawych

Na miejscu popełnienia przestępstwa, poza śladami powalającymi ustalić uczestników zdarzenia, występują również takie, które pozwalają na wnioskowanie co do przebiegu i okoliczności samego zajścia. Jednym ze sposobów określenia możliwych scenariuszy zdarzenia jest analiza śladów krwawych oraz ustalenie mechanizmu ich powstania. Bardzo istotnym

aspektem takiej analizy jest jak najdokładniejsze zapoznanie się z przestrzennym rozmieszczeniem śladów.

Tradycyjne metody utrwalania obrazu śladów krwawych wykorzystują fotografię dwuwymiarową. Celem projektu jest zastosowanie najnowszych osiągnięć z zakresu wizualizacji i rekonstrukcji obiektów 3D do rejestracji wyglądu miejsca zdarzenia. Zastosowana technologia umożliwi utrwalenie topografii miejsca przestępstwa oraz odtworzenie dokładnych odległości między przedmiotami i śladami tam obecnymi. W skład demonstratora technologii będzie wchodzić również baza śladów krwawych jako swoisty rodzaj encyklopedii ułatwiającej ekspertowi interpretację badanego materiału.

Badanie prędkości pocisków o niskiej energii

Na rynku obrotu bronią i amunicją pojawia się coraz więcej różnego rodzaju urządzeń niebędących bronią palną, ale miotających niskoenergetyczne pociski z wykorzystaniem różnorodnych źródeł energii. Urządzenia te znajdują się w wolnej sprzedaży, mimo że niektóre z nich zdolne są do miotania pocisków z dużą energią na znaczne odległości i mogą powodować obrażenia ciała człowieka. Dotychczasowe badania balistyczne skupiały się na broni palnej, podczas gdy parametry pocisków miotanych przez tego typu urządzenia nie były szczegółowo analizowane. Realizowany projekt zakłada przeprowadzenie pomiarów parametrów pocisków miotanych przez niskoenergetyczne urządzenia miotające i określenie w ten sposób stopnia zagrożenia, jaki mogą one spowodować dla zdrowia lub życia ludzkiego. Celem projektu jest sporządzenie charakterystyk toru lotu, opracowanie tabel strzelniczych, określenie maksymalnego zasięgu pocisków oraz zbadanie skutków, jakie mogą wywołać po uderzeniu w cel bezpośrednio lub po rykoszecie (określenie skutecznego zasięgu rażenia). Dla potrzeb badań zostaną stworzone wyspecjalizowane stanowiska pomiarowe dostosowane do specyfiki badanych urządzeń miotających takie pociski, jak śruciny, kulki gumowe lub metalowe, strzały, bełty itp. Dzięki przeprowadzonym badaniom będzie można określić poziom zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego związany z używaniem urządzeń miotających stanowiących przedmiot badań, co może mieć w przyszłości wpływ na kształt przepisów odnoszących się do broni i amunicji.

W 2013 r. zrealizowano I etap badań naukowych, w ramach którego wykonano wszystkie zaplanowane w harmonogramie zadania oraz uzyskano zakładany VI poziom gotowości technologii. Wynikiem tego etapu jest opracowanie koncepcji stanowiska badawczego, metodyki prowadzenia i programu badań wytypowanych pocisków o niskiej energii i urządzeń nimi miotających oraz stworzenie podłoża imitujących ciało ludzkie i przeszkody rykoszetujące. 28 czerwca 2013 r. złożono do NCBR raport z zakończenia etapu nr I/2013 badań naukowych.

Teleinformatyczny moduł kryminalistyczny wspomagający ujawnianie śladów linii papilarnych na trudnych podłożach chłonnych i niechłonnych

Celem projektu jest opracowanie i wdrożenie do praktyki śledczej specjalistycznego teleinformatycznego modułu kryminalistycznego stanowiącego kompendium praktycznej wiedzy kryminalistycznej z zakresu chemicznych metod ujawniania śladów linii papilarnych na nietypowych powierzchniach chłonnych i niechłonnych. W trakcie realizacji projektu w pierwszej kolejności zostaną opracowane kryteria podziału powierzchni uwzględniających cechy fizyczne, takie jak:

chłonność, barwa, struktura, zanieczyszczenia itp. Zaplanowano przeprowadzenie badań analityczno-laboratoryjnych powierzchni niedających się jednoznacznie sklasyfikować. Na podstawie metodyki badań wizualizacyjnych zostaną przeprowadzone testy reaktywności bądź odporności na stosowane rozpuszczalniki i inne związki chemiczne. W efekcie powstanie katalog oparty na ściśle określonych cechach fizycznych powierzchni, determinujący dalsze postępowanie z materiałem dowodowym poprzez wybór odpowiedniej metody ujawniania. W trakcie realizacji planowane jest przeprowadzenie szczegółowego przeglądu stosowanych metod ujawniania śladów linii papilarnych na podstawie badań laboratoryjnych oraz przeglądu literatury. Zakłada się aktualizację obecnie wykorzystywanych metod w zakresie m.in. optymalizacji receptur oraz technik stosowania, identyfikację metod nieprzydatnych oraz poszukiwanie nowych. Wyznaczone zostaną zalecane standardowe procedury postępowania z określonymi powierzchniami, począwszy od momentu zabezpieczenia na miejscu zdarzenia, skończywszy na badaniach laboratoryjnych poprzez wskazanie właściwej sekwencji. Zbadany zostanie wpływ zalecanych metod na możliwość uzyskania profilu DNA. Ze względu na planowaną otwartość modułu na możliwość aktualizacji zawartych danych, nie przewiduje się określenia zamkniętego katalogu metod ujawniania śladów linii papilarnych. Planowanym rezultatem projektu będzie m.in. metodyka ujawniania śladów linii papilarnych umożliwiająca wybór najodpowiedniejszej sekwencji metod oraz określenie ich wpływu na możliwość uzyskania profilu DNA. Dalsze prace pozwolą na określenie funkcjonalności aplikacji modułu kryminalistycznego umożliwiającą intuicyjną obsługę i łatwy dostęp do poszukiwanych informacji. Przeprowadzone zostaną także próby i testy sprawdzające, czy aplikacja modułu kryminalistycznego prawidłowo współpracuje z dedykowanymi urządzeniami i nośnikami. W ostatnim etapie zaplanowano przeprowadzenie testów modułu w przewidzianych dla niego warunkach, z uwzględnieniem sytuacji problemowych. Ponadto zostanie dokonane sprawdzenie trafności ustalonych powiązań oraz generowanych odpowiedzi aplikacji.

Opracowanie systemu rozwiązań wspomagających prowadzenie dochodzeń popożarowych wykorzystujących nowoczesne technologie, w tym techniczne i informatyczne

W Polsce od około 20 lat istnieją poważne zaniedbania w systemie prowadzenia dochodzeń i śledztw w sprawach związanych z podpaleniami. Sytuacja ta spowodowała potrzebę opracowania systemowych rozwiązań wspomagających prowadzenie dochodzeń popożarowych. Efektem realizacji projektu będą wyniki badań w skali laboratoryjnej oraz zbliżonej do rzeczywistej wraz z opracowaniem oryginalnych metod zabezpieczenia materiału dowodowego, nadzoru jakości badań próbek zabezpieczonych na pogorzelisku, identyfikacji sprawców w warunkach poligonowych. Celem projektu będzie zaprezentowanie jednolitej metodyki prowadzenia dochodzeń popożarowych z wykorzystaniem innowacyjnych technik zweryfikowanych w badaniach laboratoryjnych i poligonowych. Objęte projektem techniki będą perspektywiczne, a szczegółowe wyniki badań prowadzonych nad nimi w testach w skali rzeczywistej zostaną opublikowane w czasopiśmie i na konferencjach naukowych. Realizacja projektu pozwoli opracować system doświadczalny, na podstawie którego wytypowany innowacyjny sposób organizacji dochodzeń popożarowych mógłby być za-

BADANIA NAUKOWE

stosowany w przyszłości w skali technicznej. Ponadto przedstawione techniki innowacyjne w organizacji dochodzeń popożarowych w badaniach poligonowych będą możliwe do zastosowania w warunkach operacyjnych, tj. na pogorzeliiskach rzeczywistych pożarów. Taka demonstracja narzędzi technicznych i technologii informatycznych pozwoli na uzyskanie przewagi technologicznej w stosowanej obecnie praktyce gospodarczej i społecznej w zakresie ustalania przyczyn pożaru.

Zadania CLKP:

- analiza stosowanych i perspektywicznych sposobów poboru próbek w zależności od rodzaju pożarów i substancji spalanych,
- wykonanie badań składu jakościowego próbek z pogorzeliisk pod kątem obecności substancji palnych, w tym pirotechnicznych z wykorzystaniem technik instrumentalnych,
- wykonanie badań umożliwiających ustalenie sprawcy pożaru na podstawie śladów pozostawionych na miejscu pogorzeliiska.

Narzędzie wspomagające prowadzenie postępowania przygotowawczego i wykonywanie czynności w procesie wykrywcym poprzez odtwarzanie wyglądu miejsc zdarzeń i okoliczności zdarzeń

Projekt zakłada opracowanie technologii wspomagającej działania organów prowadzących postępowania przygotowawcze, począwszy od czynności przeprowadzanych na miejscu zdarzenia, poprzez weryfikację wersji kryminalistycznych, skończywszy na opracowaniu opinii eksperta. W wyniku realizacji projektu powstanie prototyp urządzenia i oprogramowania do zabezpieczania i analizy 3D miejsc zdarzeń z możliwością dokładnego skatalogowania śladów i dowodów. Użycie nowatorskich technologii pozwoli na rozszerzenie zakresu rejestrowanych informacji o temperaturę poszczególnych elementów i obiektów. Stworzona platforma sprzętowa umożliwi między innymi: wirtualne oględziny zabezpieczonego miejsca zdarzenia na każdym etapie prowadzonego postępowania i wizualizację najbardziej prawdopodobnych wersji kryminalistycznych. Ujednolicony sposób dokumentacji śladów pozwoli na wyeliminowanie ewentualnych błędów w ich ocenie. Narzędzie to umożliwi także prezentację materiału dowodowego i opinii ekspertów przed sądem.

Pozyskiwanie do celów procesowych informacji zakodowanych w podzespołach elektronicznych pojazdów i maszyn roboczych

W ramach projektu zostanie zaprojektowane i zbudowane stanowisko prototypowe z różnymi modułami (stacjonarne i mobilne) służące do rozkodowywania i pozyskiwania do celów procesowych informacji z podzespołów elektronicznych zainstalowanych oraz zdemontowanych z pojazdów i maszyn roboczych. Stanowisko będzie wykorzystywane do wykrywania nieautoryzowanej modyfikacji tych informacji lub badań przyrządów służących do kradzieży pojazdów i maszyn roboczych (ustalenie oryginalnych numerów identyfikacyjnych pojazdów i ich części, ustalenie przyczyn i przebiegu wypadku drogowego, ustalenie faktu i sposobu fałszowania danych). Opracowane metody analizy danych będą weryfikowane pod kątem możliwości ich zastosowania przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej podczas wykonywania rutynowych czynności służbowych. Ponadto stanowisko będzie umożliwiać badanie elektronicznych narzędzi do pokonywania fabrycznych

zabezpieczeń, zagłuszania systemów GPS, GSM i policyjnych radiostacji oraz wykrywania urządzeń zakłócających rejestratory przebiegu jazdy.

Pomiarowe narzędzia wspomagające analizę pisma ręcznego i podpisów

Założeniem projektu jest opracowanie informatycznych narzędzi pomiarowych wykorzystujących elementy grafometrii i skanografii komputerowej w procesie identyfikacji pisma ręcznego. Przewiduje się opracowanie następujących programów komputerowych:

- program do badania zgodności próbek metodą pomiaru długości linii graficznych tworzących analizowany zapis, z wykorzystaniem tzw. współczynnika gęstości pisma;
- program do badania zgodności próbek poprzez porównanie tzw. linii środkowych; jest to parametr pozostający poza wpływem czynników wolicjonalnych; wyznaczanie linii środkowej polega na połączeniu punktów przecięcia przekątnych czworoboków opisanych na elementach graficznych badanych próbek tekstów;
- program do barwometrycznej analizy środków kryjących na podstawie analizy barwnej (wg modelu RGB) pikseli tworzących pełną mapę bitową badanej próbki lub jej fragmentu, czyli linii graficznej badanego tekstu;
- siłę nacisku narzędzia pisarskiego wzdłuż linii pomiarowej (tzw. linii skanowania wyznaczonej przez eksperta; wynikiem skanowania byłby krzywoliniowy wykres rozkładu barwnika wzdłuż linii skanowania, tzw. profilogram; porównanie profilogramów badanych próbek potwierdza lub wyklucza ich zgodność).

Proponowane metody komputerowej analizy pisma, w tym środków kryjących, poza walorami *stricte* technicznymi, będą miały niebagatelny wpływ na standaryzację i obiektywizację badań identyfikacyjnych pisma ręcznego, gdyż umożliwią porównanie tak dystynktywnych właściwości grafizmu, jakimi są cechy grafometryczne i motoryczne odzwierciedlające osobnicze nawyki piszącego, zarówno w odniesieniu do warstwy strukturalno-geometrycznej, jak i w sferze cieniowania i naciskowości pisma. Programy umożliwią rozszerzenie spektrum analitycznego i stworzą nową jakość w ekspertyzie pismoznawczej. Powiększą dotychczasowy katalog cech identyfikacyjnych pisma ręcznego i pozwolą na ich analizę jakościową i ilościową. Programy barwometryczne mogą także ułatwić prowadzenie najtrudniejszych w badaniach dokumentów analiz dotyczących wieku pisma i kolejności kreślenia krzyżujących się linii.

Opracował: Zespół CLKP

Summary

Scientific research and development activity

The subject of the Central Forensic Laboratory of the Police operations involves both scientific research and development activities in scope of forensic science and forensic techniques to be used in the process of prevention, detection and fight against crime, as well as expert and analytical studies and training in that area, carried out in line with the principles established by the Commandant-in-Chief of the Police. In research and development activity CFLP established the cooperation with the entities reporting to the Minister of Internal Affairs (Police Academy in Szczytno, Institute of Security Technologies "Moratex" in Łódź and Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodzi im. Józefa Tuliszkowskiego) and civil entities (e.g. University of Warsaw, Warsaw University of Technology, Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna in Cracow, University of Wrocław, Medical University of Warsaw).

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

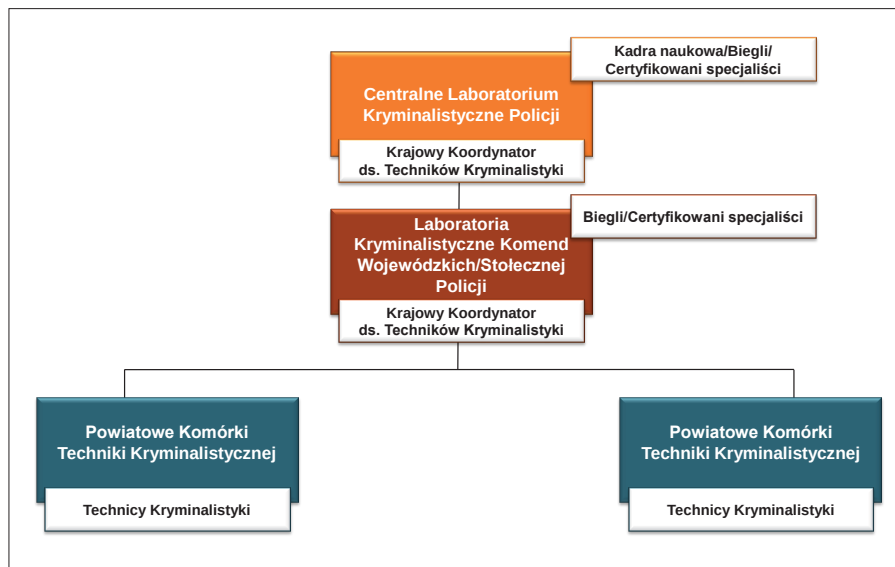
Technika kryminalistyczna

Tak jak nie ma zbrodni doskonałej, tak nie występuje zdarzenie, które nie wpływa na otoczenie. Ślad po działaniu zawsze pozostaje. Miejsce zdarzenia to przede wszystkim informacja zapisana w zmienionej pod wpływem ciągu wydarzeń rzeczywistości. Informacją tą są ślady kryminalistyczne, których podziałem, klasyfikacją oraz mechanizmem powstawania zajmują się wyspecjalizowane ośrodki naukowe. Technika kryminalistyczna w swej istocie zajmuje się ujawnianiem i zabezpieczaniem śladów mających potwierdzić przebieg konkretnego zdarzenia. To dzięki prawidłowo przeprowadzonym oględzinom oraz zebraniu odpowiedniego materiału można udokumentować przebieg wydarzeń, przeprowadzić analizę, jak również udowodnić winę lub oczyścić osobę podejrzaną z zarzutów. Bez właściwego udokumentowania miejsca zdarzenia trudno jest mówić o dalszym postępowaniu dowodowym, a w szczególności o przeprowadzeniu specjalistycznych badań, które zobiektywizują zakładaną tezę dowodową. W Policji osobami zajmującymi się ujawnianiem i zabezpieczaniem śladów są technicy kryminalistyki, którzy mają odpowiednią wiedzę, kompetencje, a co najważniejsze – zmysł analityczny pozwalający na poszukiwanie różnych wariantów przebiegu zdarzenia i śladów mających udokumentować jego przebieg. Komórki techniki kryminalistycznej funkcjonują w komendach powiatowych lub – w przypadku mniej licznych jednostek – w strukturze ponadpowiatowej.

Ślady, żeby mogły stać się dowodem potwierdzającym zakładaną tezę, muszą często zostać poddane badaniom kryminalistycznym. Dokonuje się tego w laboratoriach wszystkich komend wojewódzkich Policji, w Komendzie Stołecznej Policji, a w przypadku badań skomplikowanych – wymagających zastosowania unikalnych technik badawczych lub wysoce wyspecjalizowanego sprzętu – badania takie prowadzone są w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji – instytucie badawczym.

Stan etatowy w technice kryminalistycznej to ponad 1600 techników kryminalistyki, około 700 biegłych i certyfikowanych specjalistów.

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji stanowi jednostkę, której jednym z głównych zadań jest nadzór merytoryczny nad funkcjonowaniem policyjnej techniki kryminalistycznej. Sprawując ten nadzór, CLKP wyznacza również kierunki rozwoju i określa standardy niezbędne do zachowania optymalnego poziomu badań kryminalistycznych. Na pod-

■ Struktura techniki kryminalistycznej w Policji. Źródło: opracowanie własne

stawie zarządzenia Komendanta Głównego Policji Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji organizuje i nadzoruje proces kształcenia kandydatów na biegłych i certyfikowanych specjalistów, którzy po pomyślnym przejściu egzaminu mogą wydawać opinie oraz wykonywać czynności w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych. Decyzją dyrektora CLKP zostały określone specjalności kryminalistyczne, w ramach których są realizowane badania.

Specjalności kryminalistyczne w policyjnych laboratoriach:

- **klasyczne badania dokumentów** – w ramach tej specjalności są realizowane badania i czynności z zakresu: analizy porównawczej rękopisów; identyfikacji osób na podstawie badań porównawczych pisma ręcznego i podpisów; ustalania cech osobopoznawczych autora i wykonawcy na podstawie analizy tekstu;
- **techniczne badania dokumentów** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: identyfikacji technik wytwarzania dokumentów; analizy form fałszerstwa dokumentów; identyfikacji materiałów wykorzystanych do wytworzenia dokumentów; identyfikacji grupowej i indywidualnej urządzeń; ujawniania śladów pisma wgłębnego, zapisów usuniętych oraz zamazanych; badania krzyżujących się linii graficznych; badania identyfikacyjnego pieczętek, pieczęci, stempli, stampili, faksymiliów oraz ich odcisków; określania autentyczności dokumentów; badania dokumentów zniszczonych; szacowania wieku zapisów;
- **badania fonoskopijskie** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności obejmujące: analizy audio-

dokumentu w celu ustalenia treści wypowiedzi lub określenia stanu psychofizycznego wypowiadających się osób; analizy tła nagrania; identyfikację wypowiadających się osób; wnioskowanie o cechach osobopoznawczych mówcy na podstawie jego wypowiedzi; analizy audiodokumentu w celu ustalenia, czy zapis dźwiękowy jest kopią czy oryginałem, lub ustalenia śladów montażu; wnioskowanie o urządzeniach rejestrujących; utrwalanie odsłuchowe nagrań zakłóconych; korekcję, konwersję, kopiowanie, pobieranie materiału porównawczego;

- **badania zapisów wizualnych** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: ujawniania śladów i szczegółów metodami wizualnymi; określania techniki fotograficznej wykonania zdjęcia i sposobu jego obróbki; analizy obrazu w celu ustalenia jego zawartości, miejsca, z którego został wykonany jego zapis; śladów montażu; wnioskowania o urządzeniach rejestrujących na podstawie zapisu obrazu; identyfikacji przedmiotów na podstawie zarejestrowanego obrazu; fotogrametrii; analizy zawartości zapisu wizualnego; oceny sprawności technicznej urządzeń rejestrujących obraz; oceny poprawności sporządzonych zapisów obrazu; sporządzania kopii, stopklatek; konwersji i korekty jakości/czytelności zapisów wizualnych; przeglądania zawartości, wstępnego typowania, rejestracji foto i wideo;
- **badania informatyczne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności polegające na: badaniu sprzętu komputerowego i urządzeń peryferyjnych; ustalaniu przeznaczenia urządzeń informatycznych, ich sprawności oraz zawartości ich pamięci; ustalaniu i analizie zawartości cyfrowych nośników danych z wyjątkiem ustalania legalności, wyceny i właścicieli praw autorskich programów, plików dźwiękowych i wideo oraz treści zawartych w plikach tekstowych oraz ustalania płci i wieku osób zarejestrowanych w plikach oraz charakteru ich treści (np. pornografia, erotyka, przemoc itp.); odzyskiwaniu danych z nośników cyfrowych i ich analizie, badaniu telefonów GSM – odczyt danych z pamięci i kart SIM, zabezpieczaniu danych z komputerów i dysków, wykonywaniu kopii nośników danych, zgrywaniu zawartości telefonów komórkowych, przeglądaniu plików i wstępnej selekcji, konwertowaniu;
- **badania poligraficzne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania poligraficzne osoby w celu ustalenia jej związku ze zdarzeniem lub jej wiedzy o nim;
- **badania antroposkopijne** – w ramach tej specjalności są realizowane badania i czynności z zakresu: odtwarzania wyglądu osób na podstawie opisu słownego; odtwarzania wyglądu przedmiotów na podstawie opisu słownego, zdjęć oraz zapisów wideo; tworzenia wersji wyglądu na podstawie opisu słownego oraz zdjęć fotograficznych, retuszu cyfrowego zdjęć i fotomontażu; identyfikacji osób na podstawie zapisów wizualnych, identyfikacji N.N. zwłok na podstawie zapisów wizualnych; progresji i regresji wiekowej osób na podstawie zdjęć fotograficznych, rekonstrukcji prawdopodobnego przyżyciowego wyglądu głowy na podstawie czaszki N.N. zwłok; retuszu rekonstrukcyjnego zwłok na podstawie zdjęć fotograficznych; odtwarzania wyglądu osób i przedmiotów;
- **badania broni i balistyki** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności polegające na: ustalaniu rodzaju, typu, modelu oraz kalibru broni palnej i amunicji oraz określaniu ich zdolności do oddania strzału; badaniu

urządzeń miotających produkcji przemysłowej i samodziłowej oraz amunicji do nich; badaniu przedmiotów w zakresie ich odporności na penetrację pociskiem miotanym; identyfikacji broni palnej na podstawie odstrzelonych łusek lub pocisków; badaniu identyfikacyjnym łusek i pocisków; analizie uszkodzeń postrzałowych odzieży i innych przedmiotów; badaniach z zakresu balistyki zewnętrznej;

- **badania mechanoskopijne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności polegające na: identyfikacji narzędzi i innych przedmiotów na podstawie śladów ich użycia; badaniu mechanicznych urządzeń zamykających, badaniu autentyczności oznaczeń identyfikacyjnych naniesionych na różnych podłożach; badaniu identyfikacyjnym pojazdów i ich podzespołów; badaniu identyfikacyjnym znaczników, cechowników i numeratorów; określaniu sposobu mechanicznego uszkodzenia przedmiotów; określaniu, czy przedmioty stanowiły całość; określaniu kierunku i zwrotu siły oraz sposobu stłuczenia lub uszkodzenia szyb; badaniu plomb i plombownic; identyfikacji maszyn (matryc i głowic) do produkcji płyt CD, badaniu monet i wyrobów jubilerskich;
- **badania metaloznawcze** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: określania przyczyn awaryjnego rozdzielenia i rozszczelnienia elementów konstrukcyjnych urządzeń oraz przedmiotów wykonanych z metali i ich stopów; określania zgodności technologii wytwarzania metalowych elementów konstrukcyjnych z obowiązującymi normami i warunkami technicznymi produkcji; badań metalograficznych; określania autentyczności oznaczeń identyfikacyjnych naniesionych na podłożu metalowym; określania sposobu wykonania wyrobów metalowych i niezbędnych do tego celu maszyn, urządzeń oraz kwalifikacji wykonawcy;
- **badania wypadków drogowych** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: rekonstrukcji wypadków drogowych na podstawie akt sprawy, śladów na obuwiu i odzieży oraz uszkodzeń pojazdów i ich elementów; określania na podstawie zdjęć wymiarów obiektów mających związek z wypadkiem drogowym oraz odległości między nimi; badania elementów pojazdów mających związek z wypadkiem (opon, pasów bezpieczeństwa, tachografów itp.); badania śladów środków transportu mających bezpośredni związek z wypadkiem drogowym; określania marki lub rodzaju pojazdu na podstawie jego elementów lub pozostawionych śladów;
- **badania osmologiczne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności identyfikacyjne i porównawcze śladów zapachowych z użyciem specjalnie wyszkolonych psów;
- **badania chemiczne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: badania jakościowego i ilościowego środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów, profilowania narkotyków syntetycznych i ich prekursorów, identyfikacji metod produkcji narkotyków syntetycznych i ich prekursorów oraz badania śladów kontaktowych środków odurzających i substancji psychotropowych; badania mikrośladów, włókien, farb, lakierów, tworzyw sztucznych, klejów, szkielek, metali i ich stopów oraz nietypowych śladów; badania substancji popożarowych, łatwopalnych, środków drażniących i alkoholi oraz nieznanymi substancji; badania

alkoholu etylowego w płynach ustrojowych; badania porównawczo-identyfikacyjnego samochodowych powłok lakierowych i typowanie pojazdu; badania pozostałości po wystrzale z broni palnej;

- **badania środków odurzających i substancji psychotropowych w płynach ustrojowych** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania jakościowe i ilościowe środków odurzających i substancji psychotropowych oraz ich metabolitów w płynach ustrojowych;
- **badania materiałów i urządzeń** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności obejmujące: badania materiałów i urządzeń wybuchowych oraz substancji niestabilnych chemicznie; badania pozostałości powybuchowych; badania śladów kontaktowych materiałów wybuchowych;
- **genetyka sądowa** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności obejmujące: badania śladów biologicznych z wykorzystaniem analizy DNA; identyfikację osób i zwłok ludzkich z wykorzystaniem analizy DNA;
- **analiza plam krwawych** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności polegające na: rekonstrukcji przebiegu zdarzenia na podstawie wyglądu plam krwawych; określaniu mechanizmu powstania plam krwawych;
- **badania daktyloskopijne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności dotyczące: ujawniania śladów linii papilarnych, poletkowej budowy skóry, śladów rękawiczek, śladów czerwieni wargowej, śladów małżowiny usznej pozostawionych na przedmiotach zabezpieczonych na miejscu zdarzenia i poprawa czytelności odwzorowań za pomocą technik laboratoryjnych, w tym technik elektronicznego przetwarzania obrazu; badania oceniająco-typującego śladów linii papilarnych, poletkowej budowy skóry, śladów rękawiczek, śladów czerwieni wargowej, śladów małżowiny usznej; identyfikacji śladów linii papilarnych, śladów rękawiczek, śladów czerwieni wargowej, śladów małżowiny usznej i poletkowej budowy skóry ludzkiej; analizy mechanizmu powstania śladów daktyloskopijnych; wnioskowania o rodzaju podłoża, na którym ujawniono i zabezpieczono ślady daktyloskopijne; sporządzania materiału badawczego pobieranego od osób i zwłok; selekcji śladów linii papilarnych (kwalifikacja śladów do przeszukań w systemie AFIS oraz porównanie z materiałem porównawczym do eliminacji); kodowania śladów linii papilarnych w systemie AFIS;
- **badania traseologiczne** – w zakresie tej specjalności są realizowane badania i czynności obejmujące: ujawnianie śladów traseologicznych pozostawionych na przedmiotach zabezpieczonych na miejscu zdarzenia i poprawa czytelności odwzorowań za pomocą technik laboratoryjnych, w tym technik elektronicznego przetwarzania obrazu; badania oceniająco-typujące śladów traseologicznych; badania identyfikacyjne śladów traseologicznych; wnioskowanie o osobie na podstawie śladów obuwia; badania butów na zestawienie par; badania identyfikacyjne śladów środków transportu i tropów zwierząt; identyfikację osób na podstawie wzajemnego oddziaływania stopy i buta, badania odwzorowań stóp.

Biorąc pod uwagę konieczność standaryzacji badań i czynności, związaną z uczestnictwem Polski w strukturach Unii Europejskiej, z polskiej inicjatywy powołano w Europejskim Komitecie Normalizacyjnym (CEN) komitet projektowy (CEN PC 419), którego zadaniem jest normalizacja w obszarze procesów kryminalistycznych. Obecnie trwają prace nad

pierwszą normą europejską określającą wymagania dotyczące kryminalistycznego badania miejsca zdarzenia. **Norma obejmuje następujące procesy:**

- pierwsze informacje o przestępstwie i dochodzenie na miejscu zdarzenia,
- ujawnianie i zabezpieczanie śladów kryminalistycznych,
- interpretacja wstępna materiału,
- protokolowanie,
- decyzja o ewentualnej kwalifikacji do dalszych badań.

Kolejnymi obszarami, które zostaną objęte pracami komitetu PC 419, będą:

- opracowanie wyników badań kryminalistycznych i analiza różnego rodzaju dowodów,
- ocena, a także interpretacja wyników badań i analiz kryminalistycznych w kontekście sprawy,
- sprawozdanie z wyników, opracowanie wniosków z badań i analiz kryminalistycznych;
- wymiana danych i standaryzacja dokumentów stosowanych na potrzeby badań kryminalistycznych.

Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji jest czynnym uczestnikiem prac nad normalizacją. W Polskim Komitecie Normalizacyjnym został powołany komitet zadaniowy (KZ 505), który pełni rolę komitetu lustrzanego dla CEN/PC 419. W skład tego komitetu wchodzi przedstawiciel Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego i Żandarmerii Wojskowej.

Duża liczba specjalności oraz personelu wykonującego badania i realizującego czynności laboratoryjne spowodowała konieczność ujednolicenia tych procesów w Policji. W efekcie tego dyrektor CLKP zatwierdza wypracowane w zespołach branżowych metodyki badawcze, wytyczne do badań kryminalistycznych i standardy wyposażenia poszczególnych pracowni. Pozwala to zunifikować i zobiektywizować badania realizowane w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych.

*nadkom. Artur Dębski, ekspert,
Koordynator Zespołu Wsparcia Teleinformatycznego CLKP*

Summary

Forensic technique

Forensic technique involves identification and preservation of various types of trace evidence that enable experts to confirm the course of events. The aim of appropriately conducted examinations and properly collected evidentiary material is the preparation of documentation on the course of events.

In the structure of the Police, forensic technicians are those who prepare and provide the description of scene. They are situated in the police organisational units in the districts and organised in higher structures.

Preserved traces are examined in the police forensic laboratories. Specialties concern: examination of handwriting, examinations of questioned documents, phonoscopic examination, video examination, computer examination, polygraph examination, anthroposcopic examination, toolmark examination, examination of traffic accidents, osmological examination, chemical examination, examination of narcotic and psychotropic substances in body fluids, examination of explosive materials and devices, forensic genetics, bloodstain pattern analysis, fingerprint examination and traseology examination.

Central Forensic Laboratory of the Police provides supervision for forensic science in the structure of the Police. It also participates in the process of normalization in scope of forensic examinations at European level.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Centralne Biuro Śledcze Policji

Struktura i zadania CBŚP

nadinsp. Igor Parfieniuk

**KOMENDANT CENTRALNEGO BIURA
ŚLEDZCZEGO POLICJI**

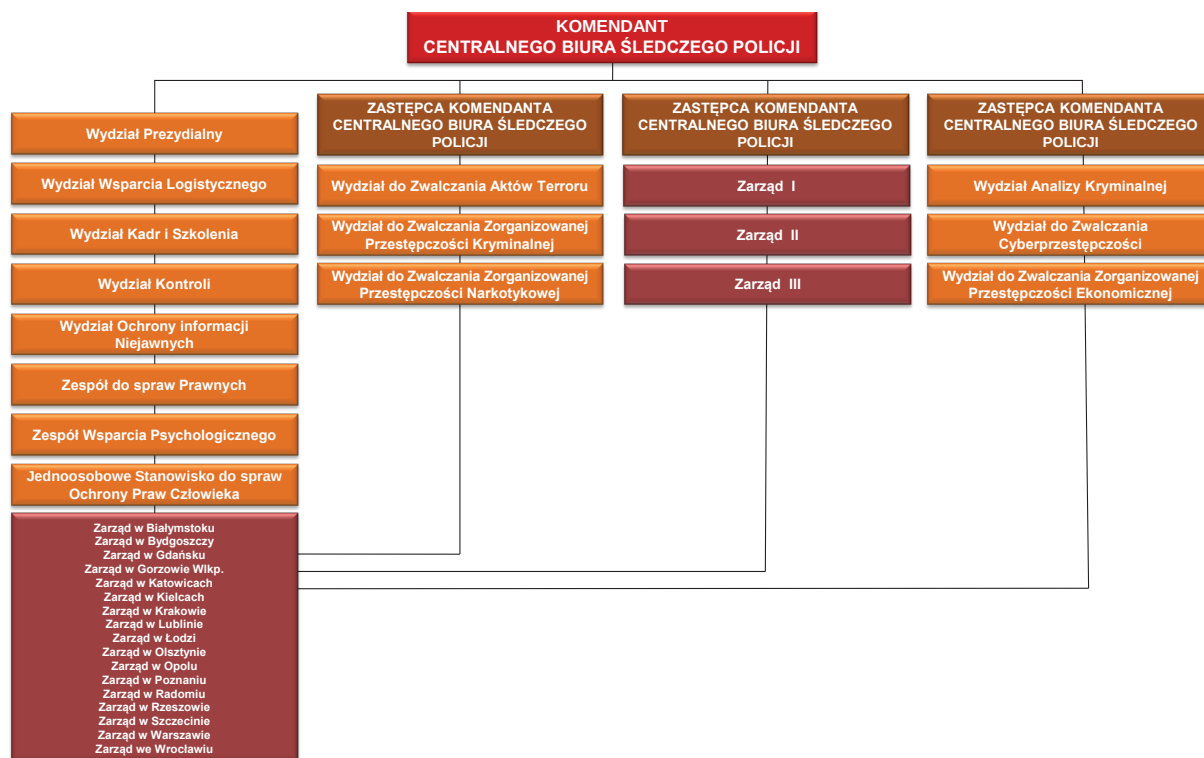
Centralne Biuro Śledcze (CBŚ) powołano 15 kwietnia 2000 r. do walki z przestępczością zorganizowaną w Polsce. Początki były bardzo trudne, a wyzwania stojące przed funkcjonariuszami CBŚ olbrzymie. Do ich zadań należało między innymi opracowanie przestępczej mapy Polski, z zaznaczonymi strefami wpływów „Pruszkowa” i „Wołomina”, ustalenie liderów, członków, struktur grup i szlaków przemytniczych. Wszystko po to, by zlikwidować grupy przestępcze działające na terenie kraju i nie dopuścić do odbudowania struktur grup już rozbitych. Na efekty pracy funkcjonariuszy CBŚ nie trzeba było długo czekać. Sukcesywnie rozbijali główne grupy przestępcze z Pruszkowa i Wołomina oraz powiązane z nimi odłamy w całym kraju, pozbawiając je wpływów.

Policjanci Centralnego Biura Śledczego Policji – CBŚP (do niedawna CBŚ KGP) mają na swoim koncie całkowite rozbicie wielu organizacji zajmujących się obrotem, wywozem oraz produkcją narkotyków i ich prekursorów, handlem bronią, amunicją czy praniem pieniędzy. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy mają na celu zwalczanie przestępczości zorganizowanej o charakterze transgranicznym, kryminalnym, narkotykowym i ekonomicznym oraz związanym z aktami terrorystycznymi.

26 czerwca 2014 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw. Celem uchwalonej ustawy było utworzenie nowej, odrębnej jednostki organizacyjnej Policji – Centralnego Biura Śledczego Policji (CBŚP). W wyniku wyodrębnienia CBŚP ze struktur KGP zwiększyły się uprawnienia kierownika jednostki organizacyjnej – Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji – w zakresie współdecydowania o sposobie wydatkowania środków finansowych przewidzianych dla CBŚP w ramach środków określonych dla Policji. Ponadto komendant CBŚP uzyskał realny wpływ na realizowanie spójnej, a jednocześnie odrębnej od pozostałych jednostek Policji, polityki kadrowej wobec osób

pełniących służbę lub zatrudnionych w Centralnym Biurze Śledczym Policji.

Wprowadzone zmiany legislacyjne miały także na celu uzupełnienie regulacji ustawowej o wskazanie, że jednym z zadań Policji jest poszukiwanie osób zaginionych. W tym celu Policja ma prawo wykonywać czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-ślędcze i administracyjno-porządkowe, co powinno prowadzić do zwiększenia skuteczności podejmowanych zadań. Katalog zadań Policji został rozszerzony o prowadzenie zbiorów danych zawierających gromadzone przez uprawnione organy informacje o odciskach linii papilarnych osób oraz o niezidentyfikowanych śladach linii papilarnych z miejsc przestępstw.

Struktura Centralnego Biura Śledczego Policji

Podstawowe zadania

Działania podejmowane przez CBŚP mają na celu zwalczanie przestępczości zorganizowanej o charakterze:

1) Kryminalnym (m.in.: zabójstwa, rozboje, wymuszenia rozbójnicze, porwania dla okupu, terroryzm)

- rozpoznawanie grup przestępczych prowadzących działania przestępcze o wysokim stopniu brutalizacji czynów – dokonujących zabójstw, przestępstw przy użyciu broni palnej, wymuszeń rozbójniczych, windykacji należności;
- zwalczanie przestępstw związanych z przemytem broni i amunicji, nielegalnym obrotem bronią palną i materiałami wybuchowymi;
- eliminacja zorganizowanych grup dokonujących przestępstw uprowadzeń dla okupu i wymuszeń haraczy;
- zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych dokonujących przestępstw związanych z kradzieżą

pojazdów, ich przemytem i legalizacją, kradzieżami z włamaniem;

- zwalczanie przestępczości związanej z prostytutką, zapobieganie handlowi ludźmi;
- realizacja zadań wynikających ze zwalczania zjawiska terroru kryminalnego, terroryzmu i ekstremizmu;
- rozpoznawanie i neutralizacja zorganizowanych struktur przestępczych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych.

2) Narkotykowym (produkcja, handel, przemyt narkotyków)

- zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych w zakresie produkcji i obrotu środkami odurzającymi zarówno na terenie kraju, jak i w obrocie międzynarodowym;
- ujawnianie i likwidacja miejsc produkcji narkotyków syntetycznych (laboratoriów);

WALKA ZE ZORGANIZOWANĄ PRZESTĘPCZOŚCIĄ KRYMINALNĄ

- współpraca z instytucjami i służbami międzynarodowymi w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej;
- rozpoznawanie i neutralizacja zorganizowanych struktur przestępczych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych.

3) Ekonomicznym (pranie brudnych pieniędzy, afery bankowe, giełdowe, korupcja itp.)

- przeciwdziałanie dokonywaniu przez grupy zorganizowane przestępstw polegających na oszustwach celno-podatkowych związanych z obrotem towarami objętymi akcyzą i wyłudzeniami podatku VAT oraz podatku dochodowego;
- zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych czerpiących zyski z nielegalnego obrotu paliwami;

- przeciwdziałanie niezgodnym z prawem działaniom związanym z niewłaściwym wykorzystywaniem i dystrybucją środków finansowych pochodzących bezpośrednio z Unii Europejskiej;
- rozpoznawanie zjawiska prania pieniędzy i przeciwdziałanie mu;
- zwalczanie oszustw w sferze obrotu finansowego na szkodę instytucji finansowych, banków, towarzystw ubezpieczeniowych, giełd, firm leasingowych, funduszy inwestycyjnych i w sferze obrotu gospodarczego na szkodę przedsiębiorców;
- zwalczanie korupcji w zakresie prowadzonych spraw związanych z działalnością zorganizowanych grup przestępczych.

Zorganizowana przestępczość kryminalna

Zwalczanie zorganizowanej przestępczości kryminalnej to jedno z kluczowych zadań Centralnego Biura Śledczego Policji. Jest to obszar mający szczególne znaczenie w kategorii poczucia bezpieczeństwa obywateli. Katalog przestępstw kryminalnych popełnianych przez zorganizowane struktury przestępcze jest szeroki i niejednokrotnie wiąże się z czynami skierowanymi przeciwko życiu i zdrowiu (np. zabójstwa porachunkowe), mieniu (np. kradzieże pojazdów, kradzieże i obrót dziełami sztuki), z handlem bronią i materiałami wybuchowymi, fałszerstwami pieniędzy krajowych i zagranicznych, najcięższymi przestępstwami przeciwko wolności (np. uprowadzenia dla okupu) oraz przestępstwami rozbójniczymi przy użyciu broni palnej.

■ Fot. 1. Zatrzymany podczas realizacji wymierzonej w środowisko pseudokibiców (archiwum CBŚP)

Działania Policji w tym obszarze nie ograniczają się jedynie do reakcji na zdarzenia, ale są także wyprzedzające w stosunku do działań sprawców planujących wzięcie zakładnika w zamian za uzyskanie okupu. Przykładem tego typu pracy policjantów jest zatrzymanie przez Wydział w Nowym Sączu CBS KGP, a w konsekwencji aresztowanie trzech sprawców planujących dwa uprowadzenia dla okupu na terenie Podhala. Działaniami przestępczymi sprawcy mieli żądać od pokrzywdzonych okupu w wysokości trzech milionów złotych w jednym przypadku, a w drugim – miliona złotych.

W obszarze uprowadzeń transgranicznych oraz w przypadku uprowadzeń obywateli polskich poza granice kraju Wydział do spraw Uprowadzeń pełni rolę punktu kontaktowego EUNAT (*European Network of Advisory Teams*) – europejskiej sieci Policji do rozpoznawania i zwalczania najgroźniejszej przestępczości, w tym uprowadzeń osób dla okupu. Wydział dysponuje szczególnym narzędziem do wspierania czynności wykrywczych – Centrum do Spraw Uprowadzeń, pozwalającym na optymalne zarządzanie informacjami oraz zasobami ludzkimi.

W obszarze bezpieczeństwa obrotu środkami płatniczymi Centralne Biuro Śledcze Policji wykonuje zadania „biura centralnego”, o którym mowa w art. 12 Konwencji międzynarodowej o zwalczaniu fałszowania pieniędzy podpisanej w Genewie. Zgodnie z decyzją Dyrektora CBS KGP zadania „biura centralnego” aktualnie są realizowane za pośrednictwem Wydziału do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Kryminalnej.

Przedmiotem działania w skali kraju jest całość zagadnień związanych z rozpoznaniem, zapobieganiem oraz zwalczaniem przestępczości produkcji i dystrybucji fałszywych znaków pieniężnych zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Do najważniejszych zadań w tym obszarze należą:

- współdziałanie z polską instytucją emisyjną – Narodowym Bankiem Polskim oraz z polskimi producentami znaków pieniężnych – Polską Wytwórnią Papierów Wartościowych S.A. i Mennicą Polską S.A.;
- prowadzenie bazy zawierającej przykłady fałszyków najpopularniejszych – reprezentatywnych klas fałszerskich oraz „specimenów” koszyka głównych walut;
- reprezentacja biura centralnego (NCO – *National Contact Office*) na forum międzynarodowym dla zapewnienia udoskonalenia i rozwoju bezpośredniej współpracy w dziedzinie zapobiegania oraz zwalczania fałszerstw pieniędzy poprzez udział w:
 - cyklicznych spotkaniach eksperckich organizowanych w siedzibie Europolu,
 - pracach organizowanych w ramach analitycznego pliku roboczego AWF SOC – FP Soya,
 - pracach i spotkaniach operacyjnych dotyczących konkretnych spraw;
- szczegółowe zbieranie informacji dotyczących fałszowania „koszyka głównych walut światowych” – euro, dolarów USA, funtów brytyjskich, franków szwajcarskich i jenów japońskich, a następnie poddawanie danych analizie;
- współpraca międzynarodowa z Europolem i Europejskim Urzędem do spraw Zwalczania Nadużyć Finansowych – OLAF (European Anti-Fraud Office) oraz instytucjami rządowymi, jak np. Secret Service.

Skuteczne rozpoznanie i zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych gwarantuje między innymi udział w międzynarodowych inicjatywach i gremiach. Dla zwiększenia skuteczności zwalczania wybranych obszarów przestępczości zorganizowanej Centralne Biuro Śledcze Policji uczestniczy w niżej wymienionych projektach Europejskiego Urzędu Policji (Europol):

- analitycznym pliku roboczym AWF SOC FP MONITOR, który skupia się na szeroko rozumianym zjawisku niezgodnej z prawem działalności gangów motocyklowych oraz działalności przestępczej ich członków w wymiarze międzynarodowym;
- analitycznym pliku roboczym AWF SOC FP EEOC poświęconym przestępczości zorganizowanych grup z rejonu Europy Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem działalności ich liderów;
- Europejskiej Grupie Roboczej Ekspertów do spraw Broni Palnej pod egidą Komisji Europejskiej (*European Firearms Experts Working Group* – EFE).

W wymienionych zespołach i grupach uczestniczą eksperci pełniący służbę w Wydziale do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Kryminalnej CBŚ KGP, na co dzień realizujący zadania związane z rozpoznawaniem i zwalczaniem tego typu przestępczości.

Znaczne korzyści w zwalczaniu zorganizowanej przestępczości kryminalnej przynosi także bezpośrednia współpraca i bieżąca wymiana informacji z akredytowanymi w Polsce oficerami policji innych państw. Umożliwia ona skuteczną identyfikację sprawców czynów karalnych w wymiarze międzynarodowym oraz ułatwia ich zatrzymanie zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju.

Przykładem takiej współpracy była akcja „Caro Nipote”, którą przeprowadzili policjanci CBŚ wspólnie z włoskimi carabinieri oraz funkcjonariuszami ze Szwajcarii, przy wsparciu Europolu, przeciwko zorganizowanej grupie przestępczej specjalizującej się w oszustwach metodą „na wnuczka”. Działania, w których wyniku zatrzymano 12 osób, zostały przeprowadzone w jednym czasie i objęły kilka miast w Polsce i we Włoszech.

Wzmacnianiu procesu wykrywczego służy uczestnictwo w wielostronnych projektach międzynarodowych, takich jak np. program ISEC (*Prevention of and Fight against Crime*), którego koordynatorem w Policji od 2013 r. jest Centralne Biuro Śledcze. ISEC ma na celu zapobieganie i zwalczanie przestępczości, w szczególności związanej z funkcjonowaniem tzw. zorganizowanych mobilnych grup przestępczych. W ramach programu jest prowadzona bezpośrednia współpraca z policjami Francji, Niemiec, Litwy w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości samochodowej. Wynika to m.in. z tego, że polskie grupy przestępcze trudniące się tym procederem wciąż są zaangażowane w kradzieże pojazdów na terenie krajów Europy Zachodniej, a Polska od kilku lat jest krajem tranzytowym dla grup wywodzących się z krajów byłej Wspólnoty Niepodległych Państw.

Analizując strukturę zorganizowanej przestępczości kryminalnej o charakterze krajowym, zauważono w ostatnich latach dynamiczne tworzenie się i rozwijanie struktur oraz wzmożoną aktywność organizowanych grup przestępczych opartych na członkach środowisk pseudokibiców klubów sportowych (piłkarskich, żużlowych). Prowadzone rozpoznawanie pozwoliło zidentyfikować obszary działalności przestępczej, wśród których należy wymienić:

- produkcję i dystrybucję narkotyków, środków zastępczych (dopalaczy);
- udział w bójkach i pobiciach;
- dokonywanie rozbojów i wymuszeń rozbójniczych;
- kradzieże z włamaniem do bankomatów;
- przemyt i handel papierosami bez polskich znaków akcyzy;
- handel ludźmi i czerpanie korzyści z cudzego nieładu;
- handel bronią palną i amunicją;
- odkażanie, przemyt i handel alkoholem bez polskich znaków akcyzy;
- pranie pieniędzy oraz handel kosmetykami i odzieżą z podrobionymi znakami towarowymi.

W celu przeciwdziałania zidentyfikowanym zagrożeniom ze strony pseudofanów sportu w zarządkach terenowych Centralnego Biura Śledczego funkcjonują wyspecjalizowane zespoły mające za zadanie rozpoznawanie i zwalczanie zorganizowanej przestępczości, w której biorą udział pseudokibice. Do składów zespołów włączono funkcjonariuszy z komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji.

Do najważniejszych zadań zespołów należy w szczególności:

- ustalanie okoliczności dotyczących działalności zorganizowanych grup przestępczych związanych ze środowiskami pseudokibiców;
- rozpoznanie bieżących i długoterminowych zagrożeń dla ładu i porządku publicznego wynikających z funkcjonowania zorganizowanych grup przestępczych wywodzących się ze środowiska pseudokibiców;
- bieżąca współpraca i wymiana informacji dotyczących zorganizowanych grup przestępczych wywodzących się ze środowisk pseudokibiców z funkcjonariuszami innych służb;

WALKA ZE ZORGANIZOWANĄ PRZESTĘPCZOŚCIĄ KRYMINALNĄ

- ustalenie i ujęcie sprawców przestępstw oraz zebranie materiału dowodowego umożliwiającego przedstawienie członkom grup zarzutów popełnienia przestępstw;
- ustalenie składników majątkowych, niezbędnych do zabezpieczenia wykonania kar oraz środków karnych i roszczeń o charakterze majątkowym;
- zapobieganie przestępstwom popełnianym przez członków zorganizowanych grup przestępczych wywodzących się ze środowisk pseudokibiców oraz rozpoznawanie i eliminowanie czynników, które umożliwiałyby ich popełnienie.

■ Fot. 2. Substancje anaboliczne i akcesoria o symbolice hitlerowskiej zabezpieczone u jednego z zatrzymanych pseudokibiców (archiwum CBŚP)

O tym, jak szerokie jest spektrum działalności przestępczej oraz jak zróżnicowana jest struktura powyższych grup, które w wielu rejonach kraju zmonopolizowały udział w rynku przestępczym, a także o dużych możliwościach organizacyjnych nielegalnego procederu i o ich multiprzestępczym charakterze, świadczą przykłady realizacji z lipca 2014 r. Funkcjonariusze z Białegostoku i Warszawy zatrzymali 14 członków wywodzących się ze struktury skinheadów, związanych ze środowiskiem pseudokibiców klubu Jagiellonia Białystok, którzy trudnili się czerpaniem korzyści z cudzego nierządu oraz wprowadzali do obrotu narkotyki. Zabezpieczono pistolet Glock 17, 116 sztuk amunicji, znaczne ilości narkotyków i sterydów oraz 2 uprawy konopi.

■ Fot. 3. Koszulki zawierające symbolikę hitlerowską zabezpieczone u jednego z zatrzymanych pseudokibiców (archiwum CBŚP)

Natomiast na początku września 2014 r. funkcjonariusze z Łodzi ujawnili plantację marihuany wraz z kompletnym osprzętem do produkcji. Na plantacji zatrzymano 2 pseudokibiców bojówek klubu Widzew Łódź. Zabezpieczono 560 kg narkotyku w postaci marihuany.

■ Tab. 1. Efekty pracy zespołów do zwalczania przestępczości pseudokibiców w 2013 r.

Liczba podejrzanych	332
Liczba przedstawianych zarzutów z art. 258 § 1 i 2 kk	116
Liczba przedstawianych zarzutów z art. 258 § 3 kk	12
Liczba przedstawionych zarzutów: rozboje i wymuszenia rozbójnicze	20
Liczba przedstawionych zarzutów: udział w bójce, pobiciu	61
Liczba przedstawionych zarzutów: kradzieże i przywłaszczenie mienia	3
Liczba przedstawionych zarzutów: paserstwo	7
Liczba przedstawionych zarzutów: czerpanie korzyści z cudzego nierządu i handlu ludźmi	20
Liczba przedstawionych zarzutów: oszustwo	2
Liczba przedstawionych zarzutów z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	292
Liczba przedstawionych zarzutów: inne (kk, kw, kks) niż wyżej wymienione	110
Liczba przedstawionych zarzutów łącznie	643
Wartość zabezpieczonego mienia w złotych	3 828 787
Ilość zabezpieczonych narkotyków w gramach	121 608
Ilość zabezpieczonych papierosów w sztukach	132 027
Ilość zabezpieczonego spirytusu w litrach	2656

Źródło: Opracowanie własne

Reasumując, to właśnie obszary związane ze zorganizowaną przestępczością kryminalną o charakterze transgranicznym, międzynarodowym oraz zagrożenia ze strony struktur wywodzących się ze środowisk pseudokibiców będą w kolejnych latach należały do największych wyzwań dla jednostek zwalczających tego typu przestępczość w Polsce. Skuteczne jej zwalczanie wymaga natomiast od tych jednostek systematycznego i wielopłaszczyznowego działania opartego na współpracy z innymi instytucjami.

Zwalczanie aktów terroru

Wydział do Zwalczania Aktów Terroru (WZAT) CBŚP uczestniczy w działaniach Policji podejmowanych w ramach rozpoznawania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym i ekstremistycznym. Po uzyskaniu informacji od partnerów krajowych i zagranicznych inicjuje podjęcie czynności przez komórki terenowe CBŚP oraz inne jednostki Policji, pełniąc *de facto* rolę policyjnego ośrodka koordynacyjnego w zakresie przeciwdziałania przestępstwom noszącym cechy aktów terroru oraz związanych z działalnością ekstremistyczną. Powiadomienia są przekazywane z jednostek terenowych Policji, w szczególności z zespołów i grup do zwalczania aktów terroru kryminalnego (ATK), Centrum Antyterrorystycznego Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policyjnej Grupy Roboczej do Spraw Terroryzmu (PWGT – *Police Working Group on Terrorism*), Europolu, Interpolu lub od oficerów łącznikowych.

Dzięki uczestnictwu w PWGT i współpracy z 30 partnerami europejskimi zrzeszonymi w tej inicjatywie Centralne Biuro Śledcze Policji ma dostęp do bieżących informacji dotyczących zagrożeń terrorystycznych oraz ekstremistycznych. Przedstawiciele WZAT uczestniczą także w posiedzeniach Stałej Grupy Ekspertkiej (SGE) działającej przy Międzyresortowym Zespole ds. Zagrożeń Terrorystycznych, który został utworzony na podstawie zarządzenia Prezesa Rady Ministrów.

Główne zadania SGE to m.in.: monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, opracowywanie projektów standardów i procedur w zakresie zwalczania terroryzmu oraz inicjowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej.

W ramach wydziału funkcjonuje zespół minersko-pirotechniczny. Pracujący w nim funkcjonariusze udzielają wsparcia jednostkom terenowym Policji oraz innym służbom w czynnościach operacyjno-procesowych. Mają oni do dyspozycji unikatowy w skali Policji sprzęt do rozpoznawania urządzeń i materiałów wybuchowych oraz prowadzenia oględzin powybuchowych. Brali udział m.in. w czynnościach podejmowanych przez grupę zadaniową powołaną przez Komendanta Głównego Policji do wyjaśnienia sprawy zdarzeń bombowych na terenie Krakowa w 2011 r. (seria podłoży samodziślawych urządzeń wybuchowych, w których wyniku zostało rannych 5 osób). Funkcjonariusze zespołu przeprowadzili analizę zabezpieczonych śladów w celu rekonstrukcji użytych urządzeń. Uczestnicząc bezpośrednio w prowadzonych czynnościach procesowych, ujawnili i zneutralizowali 2 urządzenia wybuchowe oraz zabezpieczyli komponenty chemiczne służące do produkcji materiałów wybuchowych. Instruktorzy Zespołu Minersko-Pirotechnicznego prowadzą także przedsięwzięcia szkoleniowe z zakresu: prowadzenia śledztwa po wybuchu, charakterystyki materiałów i urządzeń

■ Fot. 4. Ćwiczenia w zakresie śledztwa powybuchowego (archiwum CBŚP)

■ Fot. 5. Półprodukty do wyrobu materiałów wybuchowych (archiwum CBŚP)

wybuchowych oraz taktyki i techniki prowadzenia rozpoznania minersko-pirotechnicznego terenu i obiektów. Na szczególną uwagę zasługuje szkolenie kaskadowe prowadzone w jednostkach terenowych na temat płynnych materiałów wybuchowych, które było konsekwencją udziału w zakończonym w 2014 r. projekcie „EXTRA”. Gospodarzem tego przedsięwzięcia był Bundeskriminalamt (Federalna Policja Kryminalna Niemiec), a uczestnikami oprócz niemieckich i polskich policjantów byli także funkcjonariusze z Austrii i Rosji. Głównym celem projektu było m.in. wdrażanie planów działania Unii Europejskiej w zakresie materiałów wybuchowych i materiałów chemicznych, biologicznych, radiologicznych oraz nuklearnych.

W celu ujawniania zagrożeń aktami terrorystycznymi i działalnością ekstremistyczną w WZAT powołano sekcję operacyjno-rozpoznawczą mającą za zadanie bieżące monitorowanie informacji dotyczących osób i podmiotów, których

WALKA Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ NARKOTYKOWĄ

działalność może być potencjalnie niebezpieczna, powiązanych z nielegalnym posiadaniem materiałów wybuchowych lub obrotem substancjami do ich samodzielnej produkcji. Na podstawie analizy tych informacji prowadzone są realizacje na terenie całego kraju. W wyniku podjętych czynności wielokrotnie zatrzymano konstruktorów urządzeń wybuchowych oraz zabezpieczono substancje chemiczne służące do wytwarzania materiałów wybuchowych.

W 2014 r. została przeprowadzona ogólnopolska akcja o kryptonimie „Arkan”, podczas której zatrzymano 12 osób oraz zabezpieczono ponad 130 kg komponentów mogących służyć do produkcji materiałów wybuchowych, zapalniki z zawartością substancji pirotechnicznej, lonty, elementy broni maszynowej, 20 gotowych koktajli Mołotowa, petardy, narkotyki, a także ponad 82 tysiące złotych.

Działania prowadzone przez sekcję w obszarze zagrożeń ekstremistycznych koncentrują się w głównej mierze na rozpoznawaniu skrajnych ugrupowań prawicowych i lewicowych, dzięki czemu możliwe jest wskazanie struktur i składu ww. grup, a także określenie ich głównych założeń ideologicznych i przypuszczalnego niebezpieczeństwa, jakie ich działalność może stanowić dla porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto w Wydziale funkcjonuje zespół całodobowej obsługi zdarzeń, który prowadzi bieżącą analizę oraz statystykę zdarzeń mających charakter fałszywych powiadomień o podłożeniu ładunków wybuchowych. W pierwszym półroczu 2014 r. odnotowano ich 185. Zespół na podstawie otrzymanych informacji wydaje rekomendację co do adekwatności prowadzenia ewakuacji obiektów w danym zdarzeniu.

Fot. 6. Funkcjonariusze WZAT podczas zabezpieczania amunicji wyeksplorowanej na terenie obszaru leśnego (archiwum CBŚP)

Fot. 7. Samodziałowe urządzenia wybuchowe zabezpieczone podczas przeszukania (archiwum CBŚP)

Zorganizowana przestępczość narkotykowa

Zwalczanie przestępczości narkotykowej jest specyficzną dziedziną pracy policyjnej. Przestępstwa narkotykowe tym różnią się od innych, że nie ma w nich osób, które uważają się za pokrzywdzone. Zatem nikt nie jest zainteresowany, żeby takie przestępstwo zgłosić organom ścigania. Zarówno sprzedający, jak i kupujący narkotyki są zainteresowani tym, żeby fakt transakcji narkotyków nie wyszedł na jaw. Oprócz typowych przestępstw narkotykowych, jak przemyt, produkcja, czy wprowadzanie narkotyków do obrotu, polscy obywatele narażeni są na tzw. przestępstwa okołonarkotykowe, tj. popełniane bądź pod wpływem narkotyków, bądź w celu zdobycia środków na ich zakup. Rynek narkotykowy w Polsce po 1989 r. został opanowany przez zorganizowane grupy przestępcze, które oprócz aktywności na rynku narkotykowym zajmują się popełnianiem całej gamy przestępstw kryminalnych,

usiłując mieć coraz większy wpływ na lokalne władze oraz legalizując zdobyte w wyniku przemytu, produkcji czy wprowadzania narkotyków do obrotu środki finansowe, inwestując je w legalne przedsięwzięcia biznesowe.

Główne zadania pionu antynarkotykowego:

- zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych w zakresie produkcji i obrotu środkami odurzającymi zarówno na terenie kraju, jak i w obrocie międzynarodowym;
- ujawnianie i likwidacja miejsc produkcji narkotyków syntetycznych (laboratoriów);
- współpraca z instytucjami i służbami międzynarodowymi w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej;
- rozpoznawanie i neutralizacja zorganizowanych struktur przestępczych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych.

Możliwość swobodnego przemieszczania się obywateli Europy w ramach krajów UE, brak wyraźnych granic i swobodny handel sprzyjają rozwojowi przestępczości zorganizowanej o charakterze międzynarodowym w obszarze narkotyków i zjawisk z nimi związanych. Dlatego też wydziały do zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej muszą wykazywać się pomysłowością w wykonywaniu codziennych działań i opracowywaniu metod pozwalających na ograniczenie tego rodzaju przestępczości. Jedną z inicjatyw jest realizacja projektu *Chopin*, który dotyczy ograniczania produkcji i dystrybucji narkotyków syntetycznych (i ich prekursorów) na terenie UE. Kierunki realizowanych działań opierają się na właściwej analizie ryzyka, pozyskanych informacjach operacyjnych oraz na wymianie informacji między funkcjonariuszami partnerów uczestniczących w przedsięwzięciu, a są nimi policje: belgijska, holenderska, niemiecka, czeska i litewska. Czynności podjęte w ramach projektu prowadzą nie tyle do fizycznych zabezpieczeń narkotyków i prekursorów narkotykowych, co do rozpoznania nowych metod produkcji i ekstrakcji narkotyków, miejsc, przez które prekursorzy, preprekursorzy oraz inne substancje chemiczne potrzebne do produkcji narkotyków są dostarczane do krajów UE, związków pomiędzy międzynarodowymi zorganizowanymi grupami przestępczymi oraz innych zagrożeń związanych z przestępczością narkotykową. Działania zaplanowane w projekcie pozwoliły na przeprowadzenie spotkań operacyjnych, szkoleń specjalistycznych związanych z nielegalną produkcją narkotyków oraz narzędzi i technik operacyjnych wykorzystywanych do zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, jak również dwóch działań ukierunkowanych na wykrywanie nowych dróg i metod przemytu narkotyków i innych substancji chemicznych z i na teren Unii Europejskiej poprzez zewnętrzne lądowe przejścia graniczne (czynności realizowano na przejściach granicznych Polska-Ukraina i Polska-Rosja).

Ważną inicjatywą było stworzenie Międzynarodowego Centrum Zwalczania Nielegalnych Laboratoriów Narkotykowych, które zostało utworzone w 2010 r. jako efekt realizacji projektu ISEC dotyczącego zwalczania nielegalnej produkcji i obrotu narkotykami syntetycznymi. Centrum to było odpowiedzią na pojawiające się nowe zagrożenia nielegalnej produkcji narkotyków. Pracownie, w których zrekonstruowano miejsca nielegalnej produkcji substancji kontrolowanych, stworzyły niepowtarzalną możliwość realizacji szkoleń dla funkcjonariuszy służb antynarkotykowych w warunkach zbliżonych do rzeczywistych. Sprzęt laboratoryjny, zabezpieczony w rzeczywistych nielegalnych laboratoriach, przedmioty i różne akcesoria do celów szkoleniowych pozyskano głównie dzięki uprzejmości policji holenderskiej i belgijskiej, jak również ze spraw prowadzonych na terenie Polski.

W akcji

Wydział do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Narkotykowej CBŚ KGP prowadził czynności przeciwko międzynarodowej grupie przestępczej zajmującej się przemytem kokainy z Ameryki Południowej (Ekwador) do Polski. W sprawie tej współpracowano z Policją Federalną Ekwadoru oraz amerykańską agencją antynarkotykową DEA (*Drug Enforcement Administration*).

W trakcie prowadzonych czynności operacyjnych ustalono, że członkowie międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej planują przemyt około 20 kilogramów kokainy. Z Ekwadoru do Polski narkotyki miały przybyć drogą morską (ukryte w owocach cytrusowych), skąd następnie miały być przepakowane do samochodu osobowego z uprzednio wykonanymi skrytkami. Z Polski kokaina miała być prawdopodobnie przetransportowana do jednego z krajów Unii Europejskiej (Niemcy, Holandia). W celu niedopuszczenia do wprowadzenia do obrotu znacznych ilości środków odurzających, rozpoznania i zlikwidowania kanału przerzutowego narkotyków, uzyskania informacji o źródłach dowodowych dla potrzeb postępowania karnego, poznania pełnego składu osobowego grupy i *modus operandi* Komendant Główny Policji zarządził operację niejawnego nadzorowania przemieszczania przedmiotów przestępstwa. W sprawie prowadzono również czynności z art. 19a ustawy o Policji, gdzie współpracowano z Zarządem Operacji Specjalnych CBŚ KGP.

Fot. 8. Linia technologiczna do produkcji amfetaminy in situ, zabezpieczona podczas jednej z realizacji funkcjonariuszy pionu narkotykowego (archiwum CBŚP)

5 października 2012 r. w Warszawie doszło do spotkania podejrzewanych, podczas którego wymienili oni 20 kilogramów przemycanej kokainy na kwotę 47 900 euro. Po dokonanej transakcji zatrzymano 4 osoby, w tym organizatora przemytu. Równocześnie w Ekwadorze, w tej samej sprawie, zatrzymano 6 osób, zabezpieczono na poczet postępowania karnego 3 hotele należące do osób zatrzymanych w Polsce, 2 samochody osobowe o wartości ponad 44 tys. dolarów oraz znaczną sumę pieniędzy w różnych walutach.

Tab. 2. Zabezpieczenie narkotyków przez CBŚ KGP

Porównanie uzyskanych efektów pracy CBŚ za okres 1 stycznia – 30 czerwca 2014 r. do analogicznego okresu 2013 r.		
Kategorie	Wyniki za okres	
	I–VI 2013	I–VI 2014
Amfetamina (w g)	137 311	234 437
Haszysz (w g)	3025	17 307
Heroina (w g)	3049	264 853
Kokaina (w g)	4220	12 232
Marihuana (w g)	255 942	413 847
Razem	403 546	942 676
Ecstasy (w szt.)	15 834	26 737
LSD (w szt.)	60	2479
BMK (w l)	1536	195
Laboratoria	8	7
Plantacje	52	88

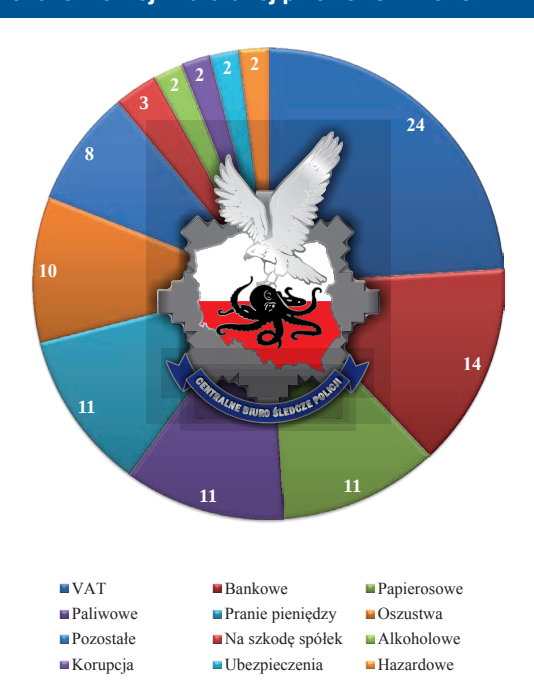
Źródło: opracowanie własne.

Zorganizowana przestępczość ekonomiczna

Jednym z najważniejszych zadań Policji jest zwalczanie przestępczości gospodarczej, która w ostatnich latach powoduje wielomiliardowe straty Skarbu Państwa. Jej ściganiem zajmuje się już 4% policjantów, którzy współpracują m.in. z prokuraturą, Wywiadem Skarbowym Ministerstwa Finansów, Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej, Służbą Celną, a także z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Szara strefa to obszar gospodarki, z którego pieniądze nie trafiają do budżetu państwa, a ich przepływ odbywa się poza oficjalnym obiegiem. Cierpią na tym także uczciwi przedsiębiorcy, gdyż nie są w stanie konkurować z podmiotami działającymi z naruszeniem prawa. Na przykład przemysł i nielegalna produkcja papierosów spowodowały, że w ciągu ostatnich 6 lat spadła ilość legalnie sprzedanych papierosów o ponad 23 mld sztuk, czyli o 1/3. Szara strefa jest obecna w gospodarkach wszystkich krajów europejskich. Z raportu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową wynika, że w Europie wynosi ona rocznie około 2,15 biliona euro.

Do szarej strefy zalicza się trzy rodzaje działalności: nielegalną, ukrytą i nieformalną. Pierwsza ma związek z popełnianiem przestępstw, które polegają m.in. na czerpaniu korzyści z nierządu, handlu narkotykami, a także na przemyśle alkoholo-

Struktura zorganizowanej przestępczości ekonomicznej zwalczanej przez CBŚ w 2013 r.

lu i papierosów. Przestępczość ta powoduje duże straty Skarbu Państwa. Działalność ukryta polega na zaniżaniu obrotów i tym samym podatków w legalnie działających firmach. Ścigają ją przede wszystkim organy skarbowe, czyli urzędy skarbowe i urzędy kontroli skarbowej. Działalność nieformalna polega najczęściej na wykonywaniu pracy bez rejestracji działalności gospodarczej. Bardzo dotkliwe dla budżetu państwa są przestępstwa podatkowe, gdzie dochodzi do wyłudzenia podatku VAT i uszczuplania akcyzy.

W Policji zwalczaniem szarej strefy zajmują się komórki do walki z przestępczością gospodarczą (PG), które znajdują się w komendzie głównej, stołecznej, komendach wojewódzkich, powiatowych, miejskich, a także rejonowych. Jednym z wielu zadań policjantów z pionu PG jest operacyjne zbieranie informacji oraz prowadzenie postępowań przygotowawczych dotyczących narusze-

nia przepisów o charakterze gospodarczym, które znajdują się w ponad stu aktach prawnych. Najpoważniejszymi sprawami dotyczącymi przestępstw na szkodę interesów ekonomicznych Polski zajmują się policjanci z Wydziału do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Ekonomicznej CBŚP. Najważniejszym celem w walce z przestępcami jest pozbawienie ich nielegalnych dochodów i odzyskanie pieniędzy, które stracił

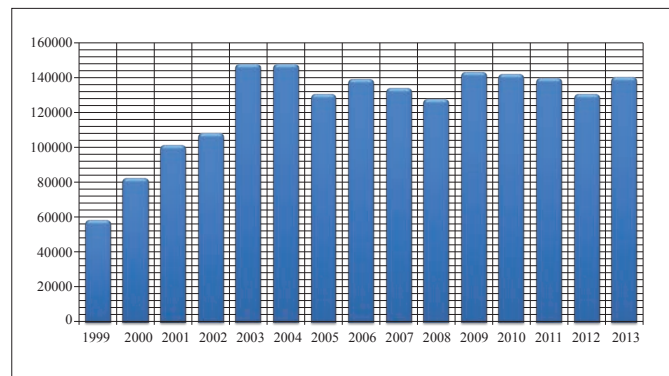
Fot. 9. Zabezpieczone wyroby tytoniowe bez znaków akcyzowych (archiwum CBŚP)

Fot. 10. Jeden z podzespołów kompletnej linii technologicznej do produkcji papierosów, zabezpieczonej podczas likwidacji nielegalnej fabryki na Pomorzu (archiwum CBŚP)

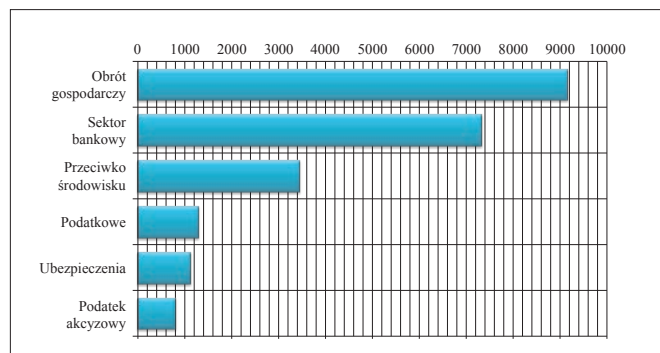
Skarb Państwa. W 2013 r. Policja zabezpieczyła od sprawców przestępstw na poczet przyszłych kar i roszczeń majątkowych kwotę ponad 570 milionów złotych. W 2014 r. może to być kwota jeszcze większa. Po pierwszym półroczu zabezpieczono w prowadzonych postępowaniach już ponad 423 miliony złotych, w tym CBŚP ponad 220 milionów złotych.

Wykres 1. Przestępstwa gospodarcze stwierdzone, bez przestępstw komputerowych

Źródło: BSK KGP

Wykres 2. Struktura przestępczości gospodarczej w 2013 r. – przestępstwa stwierdzone

Źródło: BSK KGP

Szkolenia i współpraca

Wraz ze zmieniającymi się metodami działania przestępców jest modyfikowany system doskonalenia zawodowego policjantów. Priorytetem jest organizowanie szkoleń oraz paneli dyskusyjnych, także z instytucjami zewnętrznymi – na przykład z Komisją Nadzoru Finansowego, Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej, a także organami kontroli skarbowej.

Współpraca międzynarodowa

Centralne Biuro Śledcze Policji realizuje zadania związane z przeciwdziałaniem i zwalczaniem międzynarodowej zorganizowanej przestępczości zarówno na gruncie strategicznym, jak i operacyjnym.

Współpraca międzynarodowa, zarówno w ramach zarządów i wydziałów CBŚP, jak i zarządów terenowych CBŚP, prowadzona jest na wielu płaszczyznach, tj.:

- grup roboczych Rady Unii Europejskiej i komitetów Komisji Europejskiej;
- bezpośredniej wymiany informacji (współpraca z zagranicznymi oficerami łącznikowymi akredytowanymi w Polsce, współpraca z polskimi oficerami łącznikowymi akredytowanymi poza granicami Polski, za pośrednictwem Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP i plików analitycznych);
- spotkań roboczych operacyjnych i w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych;
- wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych JIT (Joint Investigation Team),
- udziału w operacjach o zasięgu międzynarodowym;
- realizacji czynności procesowych w ramach wniosków o międzynarodową pomoc prawną;
- projektów, seminariów, konferencji, szkoleń, warsztatów.

Spośród przedsięwzięć wynikających z udziału Policji w organizacjach międzynarodowych oraz związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej (w szczególności grupy robocze, zespoły robocze, uczestnictwa w forum) należy wymienić Grupę Roboczą do spraw Ogólnych i Oceny (GENVAL), Grupę Zadaniową do spraw Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (BSTF), Horyzontalną Grupę do spraw Narkotyków (HDG), Policyjną Grupę Roboczą do spraw Terroryzmu (PWGT), Europejską Sieć Zespołów Doradczych (EuNAT) i Europejską Sieć Zespołów do spraw Poszukiwań Celowych (ENFAST).

GENVAL (*Working Party on General Matters including Evaluation*) – przedmiotem prac grupy o charakterze interdyscyplinarnym jest współpraca państw członkowskich UE w przeciwdziałaniu poważnej i zorganizowanej przestępczości. Ekspertki w ramach posiedzeń zajmują się problematyką w zakresie zwalczania handlu ludźmi, koordynacją działań związanych z ewaluacją wzajemną państw członkowskich UE, koordynacją nieformalnych konsultacji w zakresie udziału Unii Europejskiej w pracach innych organizacji międzynarodowych, np. ONZ, oraz monitorowaniem działań Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej (EUCPN).

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

BSTF (*Task Force on Organised Crime in the Baltic Sea Region*) jest jedną z sieci przedstawicieli policji i organów ścigania z państw regionu Morza Bałtyckiego, którzy odpowiadają za wymianę informacji oraz organizację wspólnych operacji policyjnych, skierowanych przeciwko przestępczości zorganizowanej m.in. związanej z handlem narkotykami, handlem ludźmi, nielegalnym handlem bronią czy przestępstwami o charakterze ekonomicznym. Należy podkreślić, że działania w regionie Morza Bałtyckiego i spotkania poświęcone współpracy państw nadbałtyckich mają nie tylko charakter operacyjny, ale również strategiczny.

HDG (*Horizontal Working Party on Drugs*) to gremium o charakterze eksperckim zajmujące się kształtowaniem polityki antynarkotykowej UE oraz wytyczaniem kierunków współpracy z państwami trzecimi.

PWGT (*Police Working Group on Terrorism*) to organizacja zrzeszająca przedstawicieli policji z 28 państw członkowskich UE oraz przedstawicieli Europolu. Głównym zadaniem jest bieżąca i całodobowa wymiana informacji o zagrożeniach terrorystycznych na terenie Europy.

EuNAT (*European Network of Advisory Teams*) powstała z inicjatywy grupy zadaniowej szefów policji przy wsparciu Europolu. Podstawowym celem EuNAT jest współpraca międzynarodowa w przypadku spraw dotyczących porwań i wymuszeń, gdzie zagrożone jest życie ofiar. EuNAT umożliwia również wymianę doświadczeń i realizację programów szkoleniowych w tej dziedzinie.

ENFAST (*European Network on Fugitive Active Search*) zrzesza przedstawicieli jednostek policji zajmujących się problematyką poszukiwania osób, wobec których zostały wystawione europejskie nakazy aresztowania, celem realizowania poszukiwań o charakterze międzynarodowym.

Centralne Biuro Śledcze Policji uczestniczy w wielu projektach międzynarodowych, w szczególności finansowanych z funduszy unijnych. Do takich można zaliczyć EMPACT (*European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats*), który jest platformą zrzeszającą kraje UE i kraje trzecie, realizującą operacyjne działania w zakresie przyjętych przez Radę UE priorytetów zwalczania zorganizowanej i poważnej przestępczości. Od 2014 r. polska Policja włączyła się w realizację działań zmierzających do zwalczania następujących zjawisk: ułatwiania nielegalnej imigracji, handlu ludźmi, oszustw podatkowych, produkcji narkotyków syntetycznych i handlu nimi, cyberprzestępczości (w zakresie pornografii dziecięcej w internecie), zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu (grupy mobilne). Funkcję krajowego koordynatora EMPACT sprawuje przedstawiciel Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Funduszy Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Innym projektem, realizowanym z funduszy UE przez konsorcjum państw członkowskich UE (Francja – lider, Holandia, Hiszpania, Włochy, Polska, Wielka Brytania, CEPOL), jest projekt szkoleniowy China-EU skierowany do organów ścigania Chin w zakresie zwalczania przestępczości związanej z narkotykami, prekursorami, przestępstwami finansowymi, praniem pieniędzy, odzyskiwaniem mienia. Obejmuje dwa obszary: wsparcie szkoleniowe policji chińskiej w poszczególnych obszarach/komponentach, skierowany do policjantów merytorycznych, oraz dialog wysokiego szczebla, skierowany do przedstawicieli kadr kierowniczych. Realizacja projektu planowana jest w latach 2012–2016.

Od listopada 2013 r. CBŚP uczestniczy również w projekcie ISEC MOCG. Projekt ISEC (*Prevention of and Fight Against*

Crime) dotyczy wzmocnienia zwalczania mobilnych grup przestępczych z regionu Morza Bałtyckiego. Inicjatorem projektu są Niemcy. Polska obok Francji jest kluczowym partnerem w projekcie.

Zadaniem plików roboczych jest: przekazywanie informacji dotyczących danych zgromadzonych w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych lub czynnościach operacyjno-rozpoznawczych związanych tematycznie z obszarem tego pliku; przekazywanie informacji uzyskanych z tego pliku zainteresowanym jednostkom organizacyjnym Policji oraz innym organom powołanym do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego; harmonizowanie współpracy Policji z partnerami krajowymi i zagranicznymi w zakresie ww. pliku roboczego; udział w spotkaniach wynikających z członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w pliku roboczym; inicjowanie i prowadzenie podjętych działań informacyjnych zmierzających do zwiększenia wiedzy na temat ww. pliku roboczego w służbie kryminalnej Policji, a także udostępnianie organom bezpieczeństwa i porządku publicznego informacji dotyczących zakresu działania poszczególnych plików roboczych.

Centralne Biuro Śledcze Policji uczestniczy w następujących plikach roboczych:

- **AWF SOC – FP EEOC** – analityczny plik roboczy dotyczący przestępczości wschodnioeuropejskiej,
- **AWF SOC – FP HYDRA** – analityczny plik roboczy dotyczący terroryzmu,
- **AWF SOC – FP PHOENIX** – analityczny plik roboczy dotyczący handlu ludźmi,
- **AWF SOC – FP SMOKE** – analityczny plik roboczy dotyczący przestępczości związanej z wyrobami tytoniowymi,
- **AWF SOC – FP SOYA** – analityczny plik roboczy dotyczący zwalczania fałszerstw pieniędzy,
- **AWF SOC – FP SYNERGY** – analityczny plik roboczy dotyczący narkotyków syntetycznych, laboratoriów narkotykowych i prekursorów narkotykowych,
- **AWF SOC – FP SUSTRANS** – analityczny plik roboczy dotyczący prania pieniędzy,
- **AWF SOC – FP MONITOR** – analityczny plik roboczy dotyczący gangów motocyklowych.

Centralne Biuro Śledcze Policji na bieżąco, w zależności od potrzeb, współpracuje z oficerami łącznikowymi akredytowanymi w Polsce oraz z polskimi oficerami łącznikowymi akredytowanymi poza granicami kraju. Współpraca realizowana jest zarówno w ramach spotkań bilateralnych, jak i czynności zleczanych oficerom łącznikowym dotyczących ustalenia osób, miejsc i szczegółów zdarzeń, w których brali udział polscy obywatele na terenie innych krajów, zdobywania i uzupełniania informacji o takich zdarzeniach i osobach, pomocy przy przesyłkach niejawnie nadzorowanych realizowanych wspólnie z funkcjonariuszami innych krajów, pomocy w organizacji i koordynowaniu spotkań bilateralnych w celu wymiany informacji z funkcjonariuszami policji zagranicznej.

Centralne Biuro Śledcze Policji uczestniczy również w wielu operacjach międzynarodowych, spośród których warto wymienić operację „BALZAM”. W ramach koordynacji działań na terenie Polski oraz współpracy z Europolem i służbami specjalnymi Łotwy doprowadzono w ciągu zaledwie 10 dni do zatrzymania na terenie Polski obywatela Łotwy poszukiwanego ENA za 2 zabójstwa, kierowanie grupą przestępczą o charakterze zbrojnym zajmującą się przemytem narkotyków z Ameryki Południowej do Europy. Mężczyzna poszukiwany

był od 3 lat. Natomiast w ramach międzynarodowych operacji „FARENHEIT” i „SHODKA”, w wyniku prowadzonej wspólnie ze stroną niemiecką i Europolu koordynacji działań i obserwacji transgranicznej, doprowadzono do zatrzymania w Polsce i potwierdzenia tożsamości obywatela Rosji, który jest liderem zorganizowanej grupy przestępczej oraz ma powiązania z działającą w Warszawie turecką grupą przestępczą odpowiadającą za pranie brudnych pieniędzy. Z kolei w toku międzynarodowej operacji do sprawy As-Burcht, polegającej na likwidacji nielegalnych laboratoriów narkotyków syntetycznych na terenie Belgii, zlikwidowano dwa niezależnie działające laboratoria narkotyków syntetycznych, zabezpieczając łącznie 2084 kg gotowego MDMA oraz 1700 kg w fazie produkcji, a także 24 tony różnego rodzaju prekursorów. W czynnościach tych brały udział Federalna Policja Belgii, policja holenderska, policja polska oraz Europol. Innym przykładem operacji międzynarodowej, w której uczestniczyli funkcjonariusze CBŚP, było niejawne nadzorowanie transportu 10 ton środka chemicznego – APAAN-u oraz jego zatrzymanie na terenie Królestwa Holandii. W operacji, jaka miała miejsce w marcu 2013 r., uczestniczyli funkcjonariusze CBŚP, Izby Celnej w Katowicach, ABW, policjanci z Czech, Niemiec oraz Holandii. W wyniku podjętych czynności zatrzymano cały transport powyższego środka na terenie Królestwa Holandii. Do innych zadań Centralnego Biura Śledczego Policji, których realizacja ma aspekt międzynarodowy, należą czynności procesowe w ramach wniosków o międzynarodową pomoc prawną. Czynności takie są przeprowadzane z udziałem funkcjonariuszy CBŚP na terenie Polski – na wniosek zagranicznych organów ścigania oraz poza granicami Polski – w przypadku gdy wnioskodawcą jest prokuratura mająca siedzibę na terenie Polski.

Wśród przykładów realizacji takich czynności można wymienić m.in.:

- w styczniu 2013 r., w związku ze śledztwem prowadzonym pod nadzorem Prokuratury Okręgowej w Legnicy przeciwko zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze międzynarodowym (w sprawie występuje 32 podejrzanych, w tym 5 obywateli Węgier, którym przedstawiono zarzuty z art. 258 § 1 kk i art. 299 § 1 kk), która dokonuje przestępstw karnych i karnoskarbowych związanych z nielegalnym obrotem miedzią, wykonywano czynności w miejscowości Győr na Węgrzech;
- w marcu 2013 r., w związku z wnioskiem o międzynarodową pomoc prawną Republiki Czeskiej, zatrzymano w Bielsko-Białej osobę, przeprowadzono przeszukania, a także zabezpieczono środki odurzające w postaci heroiny w ilości 1569 g;
- w marcu 2013 r., w związku z wnioskiem o międzynarodową pomoc prawną Republiki Litewskiej, realizowano czynności związane z przesłuchaniem świadków i podejrzanych do sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Generalną Republiki Litewskiej;
- w kwietniu 2013 r. dokonano przeszukań na terenie Polski do sprawy oszustw prowadzonych przez policję czeską w związku z wyłudzeniem podatku i prania pieniędzy;
- w kwietniu 2013 r., w związku z wnioskiem o międzynarodową pomoc prawną Republiki Federalnej Niemiec, odbyła się realizacja czynności dotyczących przeszukania oraz przesłuchania osoby podejrzewanej o przemyt papierosów drogą morską z Zjednoczonych Emiratów Arabskich do portu w Hamburgu;

- w czerwcu 2013 r., w związku z wnioskiem o międzynarodową pomoc prawną Królestwa Belgii dokonano przeszukań na terenie województwa mazowieckiego w sprawie *phishingu* i prania pieniędzy;
- we wrześniu 2013 r. w Karlovych Varach (Czechy) na polecenie Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach realizowano czynności do postępowania przygotowawczego, dotyczącego międzynarodowej zorganizowanej grupy przestępczej trudniącej się wyłudzeniami nienależnych zwrotów podatku VAT w związku z nielegalnym bądź fikcyjnym międzywspółnotowym obrotem stałą oraz folią metalizowaną między Polską a Czechami.

W ramach obowiązków służbowych funkcjonariusze CBŚP biorą udział w **przedsięwzięciach szkoleniowych** (konferencje, seminaria, warsztaty, kursy itp.).

W dniach 10–12 września 2013 r. na terenie Republiki Słowacji CEPOL zorganizował konferencję połączoną z warsztatami pt. „West Balkans Organised Crime Links”, w trakcie której została przedstawiona działalność CEPOL-u, Europolu, Eurojustu, Frontexu i NABIS, a także aktualna sytuacja dotycząca zwalczania aktywności zorganizowanych grup przestępczych działających na terenie Bałkanów Zachodnich, mających powiązania lub wywodzących się z tego regionu, m.in. w zakresie przemytu i nielegalnego handlu bronią, ludźmi, narkotykami oraz kradzieżą i handlem kradzionymi pojazdami.

Natomiast w dniach 14–17 października 2013 r. w Hadze (Holandia) eksperci ds. broni palnej z Państw Członkowskich UE i Europolu uczestniczyli w konferencji pt. „European Firearms Experts”, której głównym tematem była możliwość redukcji zagrożenia nielegalnym handlem bronią palną. Podczas spotkania uznano m.in., iż obszar handlu bronią związany z drukarkami trójwymiarowymi – w zależności od postępu technologicznego w dziedzinie komponentów wkładów do drukarek 3D, ich jakości i wytrzymałości – może stanowić poważne zagrożenie w ciągu najbliższych lat.

Innym przedsięwzięciem szkoleniowym, w którym uczestniczyli przedstawiciele CBŚ KGP, było szkolenie dotyczące zjawiska przemytu kokainy z krajów Ameryki Południowej do Europy, które odbyło się w siedzibie Europolu w Hadze (Holandia) w dniach 11–12 grudnia 2013 r. Szczególny nacisk położono na przemyt metodą „rip off”, co oznacza dokonywanie przemytu z wykorzystaniem kontenerów.

„Druga Europejska Konferencja dot. detekcji materiałów wybuchowych” (*2nd European Conference on Detection of Explosives*), prowadzona w ramach projektu „EUCDE”, odbyła się w dniach 13–15 marca 2013 r. w Rzymie we Włoszech. Tematem przedsięwzięcia było przedstawienie sposobów, systemów i kategorii detekcji materiałów wybuchowych i substancji niebezpiecznych. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele Niemiec, Holandii, Włoch, Polski, Francji i Szwecji.

Wśród innych inicjatyw w zakresie współpracy międzynarodowej w wymiarze szkoleniowym należy zwrócić uwagę na działalność Międzynarodowego Centrum Szkoleniowego Zwalczania Nielegalnych Laboratoriów Narkotykowych (*International Training Center for Combating Clandestine Laboratories – ITCCCL*) znajdującego się w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Funkcjonariusze CBŚP organizują w nim liczne szkolenia na temat wykrywania i zwalczania nielegalnych laboratoriów adresowane do przedstawicieli policji państw Unii Europejskiej i krajów stowarzyszonych.

Analiza kryminalna i obsługa informacyjna jako wsparcie działań Biura

Dotychczasowe sukcesy Centralnego Biura Śledczego były możliwe m.in. dzięki wewnętrznej spójności działań wykonywanych przez poszczególne komórki biura. Główne piony do zwalczania zorganizowanej przestępczości kryminalnej, narkotykowej, ekonomicznej czy aktów terroru wspierane są na co dzień intensywnymi pracami z zakresu analizy kryminalnej oraz pełnej obsługi informacyjnej. Czynności te, a także różnego rodzaju opracowania, raporty i zestawienia o charakterze statystycznym należą do głównych zadań Wydziału Analitycznego. Skupienie w jednym miejscu wszelkich danych, zarówno tych, które CBŚP uzyskuje na co dzień z ogólnodostępnych dla Policji baz, jak i informacji uzyskiwanych dzięki własnym działaniom Biura, pozwala na systematyczne monitorowanie eskalacji zjawisk przestępczości zorganizowanej i dokonywanie trafnych, elastycznych zmian w strategii działania Biura.

Do głównych zadań Wydziału należy m.in. sporządzanie analiz operacyjnych spraw o dużym zasięgu terytorialnym,

a także stosowanie analizy kryminalnej jako narzędzia wspomagającego proces wykrywczy, we współpracy z właściwymi rzeczowo komórkami organizacyjnymi Biura.

Wydział zajmuje się również weryfikowaniem i wprowadzaniem danych do wewnętrznych zbiorów CBŚP oraz innych dostępnych Policji baz. Informacje w nich zawarte stanowią ważny element w procesie wykryczym.

Niejednokrotnie przekazane funkcjonariuszom operacyjnym ustalenia w konkretnej sprawie pozwoliły na właściwe ukierunkowanie działań dochodzeniowo-śledczych, a tym samym przyczyniły się do skutecznego zakończenia przestępczej działalności zorganizowanej grupy przestępczej.

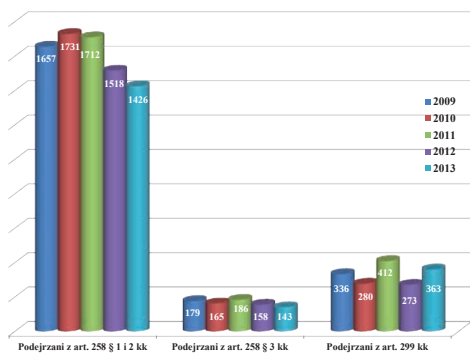
Efekty pracy CBŚ KGP w latach 2009–2013

Centralne Biuro Śledcze Policji ukierunkowuje działania przeciwko najbardziej rozwijającym się w danym okresie rodzajom przestępczości o charakterze zorganizowanym. Ostatnie lata wykazały, że poza dotychczasowymi priorytetami szczególnie nacisk należało położyć na ograniczenie rozprzestrzeniania się ekonomicznej przestępczości zorganizowanej, godzącej w interesy Skarbu Państwa, na przedsięwzięcia związane z zabezpieczaniem mienia z nielegalnych dochodów zgromadzonych przez przestępców oraz na odzyskiwanie mienia pochodzącego z przestępstw. Bardzo istotnym problemem są również zorganizowane grupy przestępcze z udziałem pseudokibiców, którzy pod przykrywką

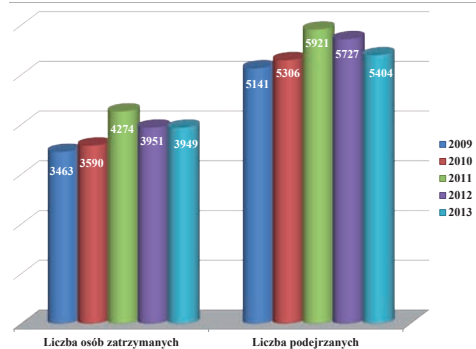
zainteresowań czysto sportowych dopuszczają się najcięższych przestępstw kryminalnych, naruszających poczucie codziennego bezpieczeństwa obywateli.

Profesjonalne podejście funkcjonariuszy CBŚP do poszczególnych zadań przyniosło w ostatnim okresie wymierne efekty. Odnotowano wzrost podejrzanych o pranie pieniędzy. Bardziej skuteczne okazały się działania ukierunkowane na zwalczanie przestępczości związanej z produkcją i przemytem papierosów, krajanki tytoniowej, a także alkoholu. W znacznym stopniu zostały również ograniczone źródła finansowania zorganizowanych grup przestępczych pochodzące z przestępczości narkotykowej.

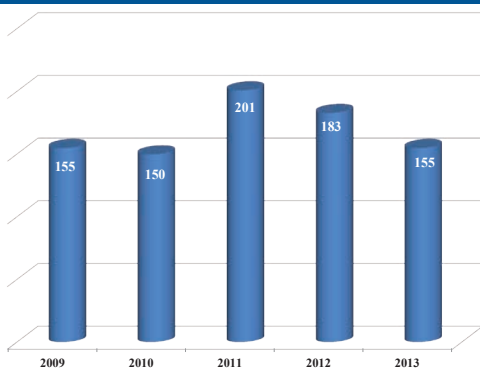
Podejrzani o kierowanie i działalność w zorganizowanej grupie przestępczej

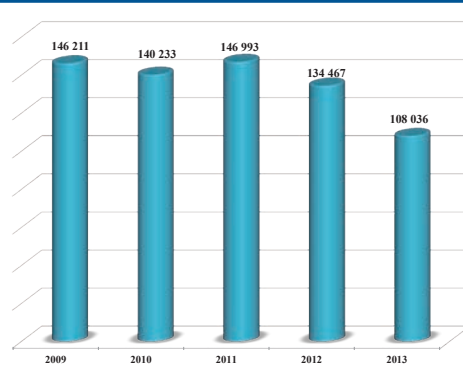
Liczba osób zatrzymanych i podejrzanych przez funkcjonariuszy CBŚ KGP

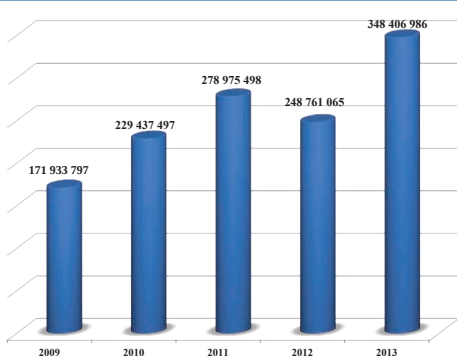
Liczba wyeliminowanych przestępców

Ilość zabezpieczonego alkoholu (w litrach)

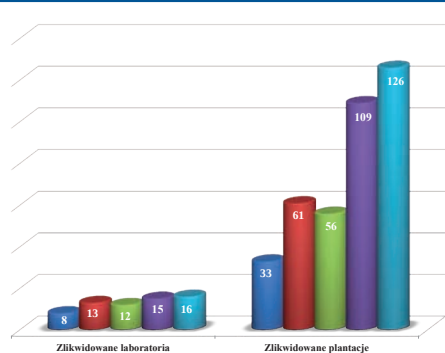
Mienie zabezpieczone (w złotych)

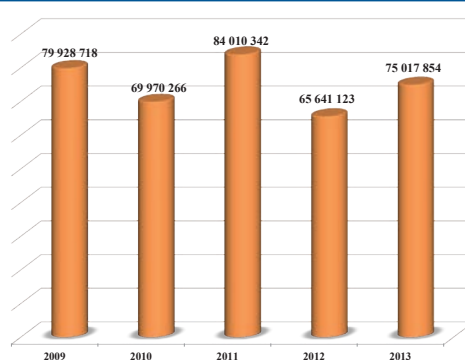
Ilość zabezpieczonych narkotyków (w gramach)

Laboratoria i plantacje zlikwidowane przez CBŚ KGP

Ilość zabezpieczonych papierosów (w sztukach)

DZIAŁANIA 2009–2013

W wyniku krajowych i międzynarodowych działań w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości w okresie 5 ostatnich lat funkcjonariusze CBŚP ograniczyli łącznie działalność 844 zorganizowanych grup przestępczych.

Prowadzone przez funkcjonariuszy CBŚP sprawy przeciwko członkom zorganizowanych grup przestępczych przyczyniły się do zatrzymania 19 227 osób, a 27 499 podejrzanym przedstawiono 93 973 zarzuty.

Aż 8044 podejrzanym przedstawiono łącznie 8198 zarzutów o czyn z art. 258 § 1 i 2 kk (tj. o udział w zorganizowanej grupie przestępczej), natomiast kierowanie zorganizowaną grupą lub związkiem mającym na celu popełnianie przestępstwa (art. 258 § 3 kk) zarzucono 829 osobom (przedstawiono im 844 zarzuty).

Od kilku lat problematyka ujawniania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstwa jest jednym z priorytetowych zagadnień Centralnego Biura Śledczego Policji. Duże znaczenie w walce ze zorganizowaną przestępczością przywiązuje się także do skutecznego wycofywania z rynku nielegalnych dochodów zgromadzonych przez przestępców. Likwidacja przestępczych dochodów ogranicza patologię prania pieniędzy, uniemożliwiając przy tym ponowne korzystanie przez grupy przestępcze z przedmiotów służących do popełniania przestępstw.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat w prowadzonych sprawach funkcjonariusze CBŚP zabezpieczyli mienie w wysokości 1 277 514 843 zł oraz odzyskali mienie w wysokości 181 195 141 zł.

Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi – w tym przede wszystkim papierosami – jest jednym z najbardziej dochodowych przedsięwzięć w sferze działań zorganizowanych grup przestępczych, przy jednoczesnym niewielkim zagrożeniu karą. Działalność ta, wraz z ogromnymi zyskami dla grup przestępczych, generuje z tytułu niepobranych należności

podatkowych ogromne straty dla budżetu Unii Europejskiej, wynoszące co najmniej 10 mld euro rocznie.

Analiza czynności prowadzonych przez ekspertów do zwalczania zorganizowanej przestępczości ekonomicznej wskazuje również na znaczny wzrost liczby miejsc, w których przetwarzany jest nielegalnie tytoń. W ostatnim czasie odnotowano wzrost zlikwidowanych nielegalnych wytwórni krajanki tytoniowej oraz tytoniu konfekcjonowanego. W prowadzonych sprawach w okresie 2009–2013 funkcjonariusze CBŚP zabezpieczyli łącznie 374 568 303 sztuk papierosów. Kolejnym newralgicznym obszarem w zakresie zorganizowanej przestępczości ekonomicznej jest działalność związana z nielegalną produkcją i wprowadzaniem do obrotu wyrobów alkoholowych.

Z analizy przedmiotowego proceduru wynika, że grupy przestępcze czerpią wymierne korzyści z produkcji i wprowadzania na rynek podrobionych wyrobów alkoholowych, wytwarzanych na bazie skażonego alkoholu etylowego. Rozpuszczalniki, rozcieńczalniki, podpałki do grilla, płyny do spryskiwaczy szyb, płyny przeciwbłędzeniowe są poddawane odkażaniu w drodze procesu chemicznego i sprzedawane z zyskiem jako alkohol spożywczy. Działania CBŚP ukierunkowane na zwalczanie tego proceduru doprowadziły w ostatnich latach do zabezpieczenia 675 940 litrów nielegalnego alkoholu.

Od kilku lat Centralne Biuro Śledcze Policji odnotowuje wzrost liczby neutralizowanych plantacji konopi indyjskich oraz znaczący przyrost ilości zabezpieczonego suszu konopi. Ma to oczywiście przełożenie na większą dostępność tego narkotyku na nielegalnym rynku, a co się z tym wiąże, zwiększone zainteresowanie jego nabyciem.

Poza tym, tak jak w poprzednich okresach, pomimo znacznego nacisku na profilaktykę i przeciwdziałanie wzrostowi popytu na narkotyki syntetyczne, Polska – obok Belgii i Holandii – jest postrzegana jako jeden z czołowych producentów amfetaminy w Europie.

W ramach prowadzonych w latach 2009–2013 spraw funkcjonariusze, głównie pionu do zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, zlikwidowali 385 profesjonalnie zorganizowanych plantacji konopi indyjskich oraz 64 laboratoria narkotyków syntetycznych.

W sumie CBŚP zabezpieczyło ponad 5 ton narkotyków, w tym m.in. ponad 1,5 tony amfetaminy, ponad 3 tony marihuany i prawie 0,5 tony kokainy.

Summary

Central Investigation Bureau of the Police

Central Investigation Bureau (CIB) was established on 15 April 2000 to combat organised crime in Poland. Beginnings were very difficult, and challenges the CIB officers faced were enormous. Among others, their task was to work out the criminal map of Poland, with the marked areas of influence of “Pruszków” and “Wołomin”, to determine the leaders, members, structures of groups and smuggling routes. The main aim of this work was to liquidate criminal groups acting in the country and prevent rebuilding of structures that had already been cracked down.

Police officers of Central Investigation Bureau of the Police – CIBP (until recently CIB of NPHQ) have on their scorecard total breaking up of many organizations dealing with the turnover, transport and production of drugs and their precursors, trade in firearms, ammunition or money laundering. Actions taken by officers are aimed at combating organized crime of cross-border, criminal, drug and economic character and associated with terrorist attacks.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Biuro Służby Kryminalnej

Struktura BSK KGP

insp. Mariusz Wiatr

**DYREKTOR
BIURA SŁUŻBY KRYMINALNEJ
KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI**

W utworzonej wówczas strukturze organizacyjnej Biuro funkcjonowało do lutego 2014 r., kiedy przejęło od Centralnego Biura Śledczego Policji zadania związane ze zwalczaniem handlu ludźmi oraz przestępstw z nim związanych. W konsekwencji rozszerzenia zakresu zadań utworzono Wydział do walki z Handlem Ludźmi. 15 lipca 2014 r. została zmieniona struktura organizacyjna BSK KGP. W miejsce dotychczasowych komórek – Wydziału Koordynacji Służby Kryminalnej oraz Wydziału Wsparcia Zwalczania Przestępczości – powołane zostały nowe komórki organizacyjne. Obecnie w Biurze pracuje ponad 300 policjantów i pracowników cywilnych, co sprawia, że jest ono jedną z największych komórek organizacyjnych KGP. Biurem kieruje insp. Mariusz Wiatr, którego wspomaga pięciu zastępców nadzorujących poszczególne wydziały uszeregowane zgodnie z obszarami zagadnieniowymi.

*ml. insp. Maria Halczyj-Siwecka,
naczelnik Wydziału Ogólnego BSK KGP*

Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji (BSK KGP) realizuje zadania związane z tworzeniem warunków do efektywnego zwalczania przestępczości kryminalnej, gospodarczej i korupcyjnej oraz z zarządzaniem informacjami o charakterze kryminalnym.

Biuro powstało w kwietniu 2013 r. z połączenia Biura Kryminalnego, Biura Wywiadu Kryminalnego oraz Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych. Konsekwencją połączenia dotychczasowych samodzielnych komórek organizacyjnych komendy było skupienie w jednej strukturze nadzoru, koordynacji i wsparcia realizacji zadań niemal całej służby kryminalnej, z wyłączeniem zwalczania przestępczości zorganizowanej i współpracy międzynarodowej.

Summary

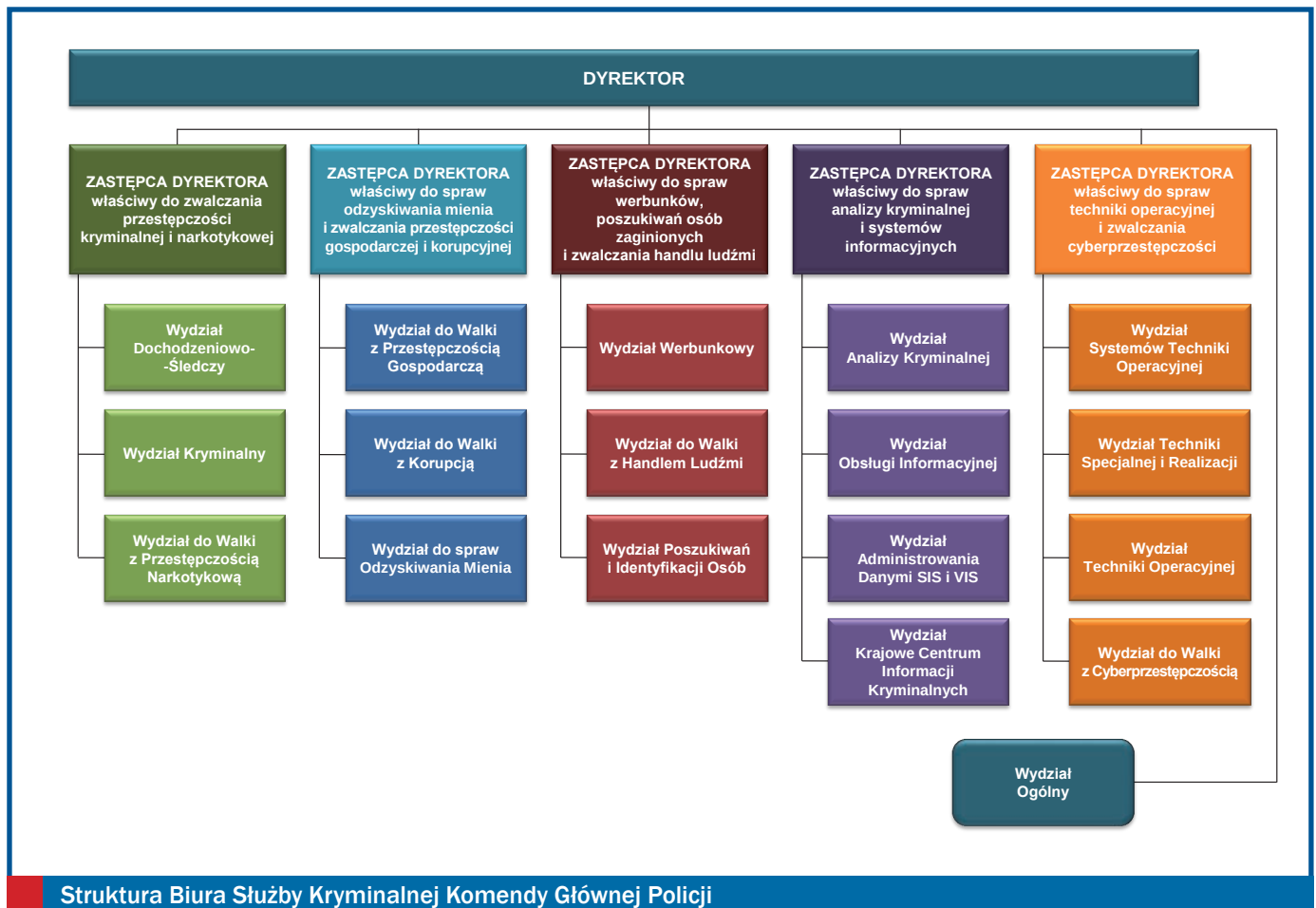
Criminal Service Bureau

The tasks of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters concern issues connected with creating conditions to effective fighting against regular crimes, economic crimes and corruption-related crimes as well as managing criminal information.

This Bureau was established in April 2013 and became a combination of Criminal Bureau, Criminal Intelligence Bureau and National Crime Information Centre. As a result, Criminal Service Bureau is one structure that supervises, coordinates, supports and concentrates accomplishment of tasks of almost entire criminal service in Poland, except from international cooperation and fighting against organised crime. Since February 2014, the Bureau has carried out tasks concerning combating trafficking in human beings and crimes related to it, previously belonging to Central Bureau of Investigation of the Police. In consequence, Department of the Fight Against Trafficking in Human Beings was established in the structures of Criminal Service Bureau.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

STRUKTURA I ZADANIA

Wydział Dochodzeniowo-Śledczy

Do zadań Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego należą w szczególności:

- 1) opracowywanie rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie prowadzenia postępowania przygotowawczego oraz opiniowanie projektów aktów prawnych;
- 2) określanie metodyki wykonywania przez Policję czynności dochodzeniowo-śledczych;
- 3) współdziałanie z podmiotami pozapolicyjnymi w zakresie usprawniania systemu prawnokarnego;
- 4) przygotowywanie informacji o nowych regulacjach prawnych i o orzecznictwie sądowym;
- 5) przygotowywanie opracowań i analiz, a także ocen stanu przestępczości;

- 6) koordynowanie oraz nadzorowanie postępowań przygotowawczych, prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji;
- 7) monitorowanie działań komórek dochodzeniowo-śledczych Policji i dokonywanie ocen stopnia osiągnięcia celów postępowania przygotowawczego;
- 8) monitorowanie użyteczności wzorów formularzy procesowych oraz inicjowanie ich zmian;
- 9) monitorowanie prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji rejestrów ewidencjonujących czynności dochodzeniowo-śledcze Policji oraz przechowywanie przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym.

Wydział prowadzi wiele różnorodnych przedsięwzięć mających wpływ na realizację zadań przez policjantów służby kryminalnej, ale także innych służb policyjnych. Spośród nich najważniejszym jest całokształt działań o charakterze szkoleniowym, legislacyjnym i logistycznym związanych z przygotowaniem Policji do prowadzenia od lipca 2015 r. postępowania przygotowawczego przemodelowanego ustawą z dnia września 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Ustawa wprowadza kilka zasadniczych zmian o charakterze systemowym, z których najważniejszą jest przemodelowanie postępowania sądowego w kierunku jego większej kontrydiktoryjności, m.in. poprzez redukcję znaczenia postępowania dowodowego prowadzonego na etapie śledztwa lub dochodzenia. Kolejne zmiany mają prowadzić do usprawnienia i przyspieszenia postępowania, dzięki stworzeniu prawnych ram szerszego wykorzystania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego i zwiększenia stosowania zasad sprawiedliwości naprawczej.

Z punktu widzenia zadań realizowanych w postępowaniu karnym przez Policję najistotniejsze zmiany to:

- przemodelowanie postępowania przygotowawczego, zwłaszcza w zakresie jego celów,
- usprawnienie i przyspieszenie postępowania w rezultacie szerszego wykorzystania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego.

Przedstawiciele Wydziału biorą udział w posiedzeniach Nadzwyczajnej Komisji do spraw zmian w kodyfikacjach Sejmu VII kadencji i uczestniczą w jej pracach związanych z nowelizacjami kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego.

Od kwietnia 2014 r. przedstawiciel Wydziału uczestniczy w pracach międzyresortowego zespołu do spraw monitorowania zmian w procedurze karnej powołanego przez Ministra Sprawiedliwości. Zadaniem zespołu jest identyfikacja problemów i zagrożeń związanych z wejściem w życie zmian w procedurze karnej oraz wypracowanie propozycji rozwiązań tych problemów. Reprezentanci Wydziału biorą udział w pracach powołanego 30 kwietnia 2014 r. przez Komendanta Głównego Policji zespołu do spraw monitorowania i wdrażania w Policji zmian w procedurze karnej. W ramach przygotowań Policji podjęto współpracę z Prokuraturą Generalną w zakresie wspólnego przygotowania obu instytucji do zmian, które mają nastąpić od lipca 2015 r. Wydział we współpracy z Pełnomocnikiem Komendanta Głównego Policji do spraw wdrażania w Policji zmian w procedurze karnej uczestniczy w przygotowywaniu i przeprowadzaniu różnych przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i legislacyjnym, polegających m.in. na:

- opracowaniu koncepcji szkoleniowej dotyczącej przygotowania funkcjonariuszy do realizacji zadań zgodnie ze zmienioną procedurą karną;
- przygotowaniu programu warsztatów szkoleniowych z zakresu zmian w kpk.;
- opracowaniu programu kursu specjalistycznego z zakresu nadzoru nad czynnościami Policji w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych;
- organizowaniu odpraw i narad szkoleniowych z udziałem kadry kierowniczej służby kryminalnej Policji;
- redagowaniu materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla policjantów;
- publikacji artykułów dotyczących poszczególnych zagadnień tematycznych związanych z reformą procedury karnej w czasopiśmie policyjnych („Kwartalnik Prawno-Kryminalistyczny” – SP Piła, „Policja 997”);

- przygotowaniu niezbędnych zmian w wewnętrznych aktach prawnych Policji regulujących zagadnienia dotyczące czynności w ramach postępowania karnego, w tym w:

- zarządzeniu nr 109 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym (Dz. Urz. KGP poz. 6);
- wytycznych nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów (Dz. Urz. KGP poz. 7);
- decyzji nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (Dz. Urz. KGP poz. 28).

Przedstawiciel Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego BSK KGP reprezentuje Komendanta Głównego Policji w Radzie do spraw Pokrzywdzonych Przepiętstwem przy Ministrze Sprawiedliwości, ustanowionej zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości¹. Rada jest organem doradczym i pomocniczym Ministra Sprawiedliwości w zakresie działań na rzecz osób pokrzywdzonych przepiętstwem. W jej skład wchodzi 12 członków reprezentujących instytucje odpowiedzialne za kontakt i pomoc ofiarom przepiętstw, np.: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Policję, Prokuraturę Generalną, Ministerstwo Sprawiedliwości, organizacje pozarządowe, fundacje działające na rzecz osób pokrzywdzonych („Federacja Subwenia Victima”, Fundacja „Dzieci Niczyje”), Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Rada zajmuje się zagadnieniami związanymi z działaniami oraz propozycjami rozwiązań służącymi wzmocnieniu pozycji osób pokrzywdzonych przepiętstwem. Policjanci Wydziału biorą udział w opracowaniu materiałów informacyjnych dla osób pokrzywdzonych w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Ponadto Biuro w zakresie swoich kompetencji uczestniczy w przygotowaniu ulotek informacyjnych dla osób pokrzywdzonych przepiętstwem popełnionym na tle seksualnym. Celem tych działań jest zwiększenie dostępności informacji o prawach osób, które doświadczyły przepiętstw seksualnych, ale również zwiększenie kompetencji odpowiednich służb, w tym Policji.

Przedstawiciele Wydziału biorą udział w projekcie, jakim są obchody Tygodnia Mediacji w Polsce. Mediacja jest nieodłącznym elementem współczesnego prawa karnego. Jej rozwój i znaczenie znajdują coraz silniejsze odzwierciedlenie w zakresie regulacji prawnych, jak również w działaniach organów państwa i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na wzmocnienie roli mediacji i jej rozpowszechnianie. Propagowanie mediacji jako alternatywnego sposobu rozwiązywania konfliktów, a przede wszystkim promowanie tej inicjatywy wśród społeczeństwa oraz policjantów, jest również jednym z podstawowych zadań i celów Policji. Jednocześnie, mając świadomość trudności w stosowaniu mediacji, zwłaszcza w sprawach karnych, Biuro Służby Kryminalnej uczestniczy w cyklicznych spotkaniach z mediatorami organizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, jak również w obchodach Międzynarodowego Dnia (od 2013 r. – Tygodnia) Mediacji. Celem projektu jest dążenie do wzmocnienia roli mediacji, jej promowanie, a przede wszystkim informowanie społeczeństwa o zasadach i korzyściach płynących z mediacji.

WYDZIAŁ DOCHODZENIOWO-ŚLED CZY

Proponowana formuła ma na celu przekazywanie informacji przez profesjonalnych mediatorów poprzez organizowanie na terenie całego kraju spotkań z osobami zainteresowanymi tym sposobem rozwiązywania konfliktów.

Wejście w życie ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób² skutkowało nałożeniem na Policję nowych zadań. Polegają one na zapewnieniu bezpieczeństwa osobom, których prawa obywatelskie mogłyby być zagrożone przez takie jednostki, jak również na zapewnieniu bezpieczeństwa osobom z zaburzeniami, w tym wychodzącym na wolność, w celu ochrony przed negatywnym oddziaływaniem społecznym. Z inicjatywy BSK KGP uregulowano zasady sprawowania przez Policję nadzoru prewencyjnego wprowadzonego za pomocą niniejszej ustawy, które określono w zarządzeniu Komendanta Głównego Policji w sprawie sposobu sprawowania przez Policję nadzoru prewencyjnego³.

Wydział odpowiada za realizację zadań w zakresie monitorowania liczby i charakteru przestępstw popełnianych na terenie kraju według podziału administracyjnego, wykrywalności, a także liczby ustalonych sprawców, w tym nieletnich. Analiza miesięcznych danych generowanych z systemu analitycznego KSIP pozwala na określenie bieżących trendów w poszczególnych kategoriach przestępstw, a także obrazuje efekty działań wykrywczych podejmowanych przez funkcjonariuszy wszystkich garnizonów. Wyniki analiz służą identyfikowaniu niekorzystnych zjawisk, takich jak: wzrost liczby postępowań wszczętych, spadek wykrywalności, wzrost liczby postępowań zakończonych umorzeniem wobec braku znamion czynu zabronionego, a następnie podejmowaniu działań ukierunkowanych na ich eliminację, również poprzez wdrażanie tzw. programów naprawczych dla poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji.

Wydział opracowuje doraźne analizy zagrożeń poszczególnymi kategoriami przestępczości, jak również zagrożeń o charakterze kryminalnym związanych z organizacją na terenie kraju różnego rodzaju przedsięwzięć (protestów, uroczystości, imprez, zawodów sportowych itp.). W analizach są wykorzystywane informacje o tego rodzaju zagrożeniach uzyskiwane z komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji, jak też dane własne pozyskiwane przez takie komórki organizacyjne Biura, jak wydziały do walki z cyberprzestępczością oraz analizy kryminalnej. Największymi przedsięwzięciami w tym zakresie były działania analityczne w związku z 18. Mistrzostwami Świata w Piłce Siatkowej Mężczyzn FIVB 2014, 19. Sesją Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC – COP19) wraz z 9. Sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (CMP9), a także Dorocznym Spotkaniem Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju wraz z imprezami towarzyszącymi.

Duże wyzwanie stanowią coroczne działania podejmowane w związku z obchodami rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, w tym gromadzenie i analizowanie informacji o zagrożeniach w związku z organizowanym 11 listopada w Warszawie Marszem Niepodległości.

W zainteresowaniu Wydziału pozostaje problematyka naruszeń prawa skierowanych przeciwko osobom pochodzącym z różnego rodzaju mniejszości, w tym ataków nacechowanych przemocą skierowanych przeciwko osobom lub grupom osób wyróżniających się ze względu na posiadane cechy rasowe, wyznawaną religię, wygląd, orientację seksualną (przestępstwa popełniane z nienawiści spenalizowane wprost w Kodeksie karnym, np. czyny z art. 119, 196, 256 czy 257, ale też powiązane z nimi kontekstowo czyny z art. 158, 159, 288 i innych). W komendach wojewódzkich i Komendzie Stołecznej Policji oraz w komórkach służby kryminalnej zostali wyznaczeni koordynatorzy w zakresie zwalczania tej przestępczości. BSK KGP, w ramach priorytetów działań określonych przez Komendanta Głównego Policji, monitoruje przestępstwa motywowane nienawiścią, m.in. poprzez gromadzenie i analizowanie informacji o skali zjawiska i sposobach działania sprawców. Analizy są wykorzystywane w działaniach zapobiegawczych i wykrywczych. W celu poprawy skuteczności działań podejmowanych przez Policję we współpracy z prokuraturą, Prokurator Generalny wydał wytyczne w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści⁴. Realizując wytyczne, BSK KGP rozesłało do jednostek organizacyjnych Policji szczebla wojewódzkiego informację z danymi prokuratorów prokuratur rejonowych wyznaczonych do prowadzenia i nadzorowania tzw. postępowań o przestępstwa z nienawiści.

Problematyka przestępstw z nienawiści wchodzi w zakres działalności szkoleniowej BSK KGP. Biuro we współpracy ze Szkołą Policji w Pile i Prokuraturą Rejonową w Poznaniu przeprowadziło w dniach 14–16 kwietnia 2014 r. w Poznaniu przedsięwzięcie szkoleniowe w zakresie zwalczania przestępczości popełnianej na tle nienawiści. Ponadto było inicjatorem oraz współorganizatorem (wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Kielcach) konferencji *Specyfika zwalczania przestępstw popełnianych na tle nienawiści*, która odbyła się w dniach 7–9 maja 2014 r. w Sielpi. Przedstawiciele BSK KGP uczestniczyli w pracach – powołanej przez Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka – Platformy przeciw Nienawiści. W jej ramach odbywają się spotkania z przedstawicielami zarówno mniejszości i grup narażonych na ataki motywowane nienawiścią, jak też z przedstawicielami organów państwowych dbających o bezpieczeństwo i porządek publiczny m.in. Policji i MSW oraz innych instytucji (np. Rzecznika Praw Obywatelskich), które pozwalają na wymianę doświadczeń oraz spostrzeżeń w zakresie kierunków działań zapobiegawczych, w tym programów prewencyjnych i informacyjnych oraz możliwości sposobów ścigania sprawców tego typu przestępstw.

Na początku 2014 r. powstała idea usprawnienia pracy policjantów komórek dochodzeniowo-śledczych w realizacji ich zadań. W tym celu został powołany zespół, którego zadaniem było wskazanie możliwych do zautomatyzowania procesów w ramach czynności realizowanych w toku postępowań przygotowawczych oraz wyszukanie rozwiązań wspierających powyższe procesy poprzez zastosowanie narzędzi informatycznych. Zespół wypracował założenia aplikacji komputerowej

zastępującej wykorzystywane obecnie w formie papierowej urzędzenia ewidencyjne prowadzone w obrębie postępowań przygotowawczych, w tym: rejestr śledztw i dochodzeń (RSD), rejestr odmów wszczęć (ROW), księgę dowodów rzeczowych. Prowadzenie rejestrów w formie elektronicznej, połączone z funkcją wyszukiwania poszczególnych wpisów czy też ich filtrowania po wskazanych parametrach, ma wspomagać przełożonych policjantów w dokonywaniu analiz obciążenia sprawami i efektywności ich pracy, ocen stanu zaległości czy też zakresu wykorzystywania środków przewidzianych w kpk. Możliwość wykorzystania danych wpisanych do urzędzeń ewidencyjnych prowadzonych w formie elektronicznej pozwoli również na wsparcie policjantów wykonujących poszczególne czynności w dochodzeniu lub śledztwie. W pierwszej fazie wdrażania projektu aplikacja z dniem 1 stycznia 2015 r. zostanie uruchomiona we wszystkich garnizonach Policji. Kolejnym etapem będzie zbudowanie narzędzia centralnego pozwalającego na pełne wykorzystanie możliwości związanych z tą formą prowadzenia rejestrów.

Opracował: Wydział Dochodzeniowo-Śledczy BSK KGP

¹ Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 maja 2014 r. w sprawie powołania Rady do spraw Pokrzywdzonych Przestępstwem przy Ministrze Sprawiedliwości (Dz. Urz. MS poz. 106).

² Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2014 r. poz. 24).

³ Zarządzenie nr 15 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie sposobu sprawowania przez Policję nadzoru prewencyjnego (Dz. Urz. KGP poz. 36).

⁴ Wytyczne Prokuratora Generalnego z dnia 26 lutego 2014 r. w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści, http://www.pg.gov.pl/plik/2014_03/4e331e3a170f1719e3f846b06a2c5f7d.pdf.

Summary

Investigation Department

Investigation Department of Criminal Service Bureau of NPHQ implements the following functions of National Police Headquarters: control, standardization, coordination and support, including advisory and consultative activities. It performs tasks providing conditions for an efficient activity of investigation units of the Police in the range of investigation proceedings. In particular Department deals with legal and organizational solutions of conducting preparatory proceedings, determination of methodology of performing investigation proceedings, monitoring the functioning of investigation units of the Police and assessing the degree of achieving purposes of proceedings as well as formulation of analyses and evaluations of crime rate. Department coordinates and supervises preparatory proceedings conducted by organizational units of the Police.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Wydział Kryminalny

Wydział Kryminalny realizuje następujące zadania:

- 1)** w ramach instancyjnych nadzorów ogólnych i szczególnych nad pracą prowadzi nadzór merytoryczny w podległych komórkach i jednostkach organizacyjnych Policji, np. w sprawach wielowątkowych policjanci BSK KGP uczestniczą w procesie wykrywczym, czego następstwem są wspólne realizacje spraw;
- 2)** koordynuje działania operacyjno-rozpoznawcze w sprawach o szczególnej złożoności dotyczących przestępstw kryminalnych, a w szczególności:
 - zabójstw o charakterze rabunkowym, porachunkowym lub dokonywanych na zlecenie,
 - zabójstw o podłożu seksualnym,
 - rozbojów dokonywanych przy użyciu broni palnej, w szczególności na drogach publicznych, oraz napadów na banki, instytucje kredytowe, instytucje finansowe,
 - uprowadzeń osób dla okupu,
 - nielegalnego wytwarzania i dystrybucji broni palnej,
 - kradzieży z włamaniem i kradzieży powodujących znaczne jednostkowe straty materialne bądź takich, gdzie przedmiotem zaboru są zabytki ruchome.

Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji:

- utrzymuje bezpośredni kontakt z kierownikami komórek organizacyjnych służby kryminalnej komend wojewódzkich (stołecznej) i powiatowych (miejskich, rejonowych) Policji w przedmiocie przedsięwzięć wykrywczych;
- prowadzi analizy postępowań przygotowawczych, spraw operacyjnych i innych materiałów przydatnych w inicjowaniu i organizowaniu przedsięwzięć nadzorczych i koordynacyjnych;
- bierze udział w opiniowaniu wniosków o udostępnienie dokumentów niejawnych dotyczących przestępczości kryminalnej do postępowań karnych;
- opracowuje i upowszechnia zalecenia taktyczno-metodyczne ścigania sprawców przestępstw na podstawie wniosków z nadzoru i koordynacji postępowań przygotowawczych;
- współpracuje z organami administracji publicznej, organami kontroli państwowej i innymi instytucjami użytecznymi w ujawnianiu przestępstw i ściganiu ich sprawców;
- współdziała przy wykonywaniu zadań z prokuratorami, sądami i organami ścigania;
- współpracuje z policjami innych państw w zakresie realizacji zadań Wydziału;

WYDZIAŁ KRYMINALNY

- nadzoruje i udziela pomocy w realizacji zadań o charakterze operacyjnym, określonych w ramach programów rządowych oraz w sprawach o charakterze problemowym w skali kraju w zakresie przestępczości kryminalnej;
- nadzoruje lub koordynuje pracę grup operacyjno-procesowych i zespołów zadaniowych powoływanych w sprawach pozostających we właściwości Wydziału;
- bierze udział w procesie konsultacyjnym i opiniotwórczym aktów prawnych związanych z prawem karnym i działalnością komórek służby kryminalnej Policji;
- prowadzi i organizuje poszukiwania celowe osób ukrywających się przed wymiarem sprawiedliwości, w szczególności najgroźniejszych przestępców poszukiwanych w kraju, w tym sprawców zabójstw, przestępstw terrorystycznych oraz innych przestępstw dokonanych z użyciem broni palnej bądź materiałów wybuchowych;
- analizuje stan wyposażenia specjalistycznego służby kryminalnej i sygnalizuje potrzeby w tym zakresie;
- koordynuje działania Policji w zakresie zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury narodowej.

Wydział Kryminalny BSK KGP uczestniczy w programie ENFAST (Europejska Sieć Zespołów Poszukiwań Celowych) zgodnie z Rezolucją Rady UE 15370/1/10 ENFOPOL 299 COPEN 232 CRIMORG 186 z dnia 25 października 2010 r. Głównymi założeniami tego programu są: szybka wymiana informacji w sytuacjach niecierpiących zwłoki, poznanie możliwości technicznych (operacyjnych) i prawnych w danym kraju, prowadzenie wspólnych szkoleń i spotkań, poznanie policjantów zajmujących się poszukiwaniami w innych częściach Europy, wymiana doświadczeń, prowadzenie wspólnych spraw poszukiwawczych.

Ponadto Wydział czynnie uczestniczy w programie Europejska Multidyscyplinarna Platforma Przeciwdziałania Zagrożeniom Przestępczością (*European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats – EMPACT*), w którym kraje członkowskie Unii Europejskiej wraz z Europolą realizują założenia i cele polityki bezpieczeństwa UE, stymulując jednocześnie dynamiczną współpracę z zaangażowaniem instytucji ochrony porządku publicznego krajów członkowskich i właściwych merytorycznie agencji unijnych, z wykorzystaniem krajowych oraz międzynarodowych kanałów koordynacji działań i wymiany informacji. W ramach operacji transgranicznych (policja, służby graniczne, służby celne) jest skutecznie prowadzona współpraca w zakresie zwalczania zorganizowanej przestępczości w obszarze 9 priorytetów UE, tj. nielegalnej imigracji, handlu ludźmi, narkotyków syntetycznych, kokainy i heroiny, podrabiania towarów, przestępstw akcyzowych, przemytu broni, cyberprzestępczości, zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu. Współpraca ta pozwala krajom wspólnoty na podjęcie skoordynowanych działań mających na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanym zagrożeniom. Powyższe przedsięwzięcie uczestnictwa w powyższej platformie wzmacnia istotnie znaczenie współdziałających państw. Wydział Kryminalny realizuje obowiązki nałożone na Policję wynikające z ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburze-

Źródło: Wydział do walki z Przestępczością Samochodową Komendy Stołecznej Policji

niami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób.

Wydział Kryminalny BSK KGP wykonuje również czynności w stosunku do osób skazanych, wobec których dyrektorzy poszczególnych jednostek penitencjarnych występują z wnioskiem do sądu o uznanie za osobę stwarzającą zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób. KGP koordynuje działania podejmowane w tym zakresie przez jednostki Policji w kraju. Decyzja nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 stycznia 2014 r. określa sposób prowadzenia przez Policję nadzoru przewencyjnego nad osobami stwarzającymi zagrożenie. Na bieżąco jest prowadzona współpraca z Centralnym Zarządem Służby Więziennej oraz Ministerstwem Sprawiedliwości. W Wydziale Kryminalnym jest prowadzona wymiana i weryfikacja informacji na temat osób, w stosunku do których dyrektorzy jednostek penitencjarnych wystąpili (lub planują wystąpić) do sądu z wnioskiem o uznanie ich za osoby stwarzające zagrożenie w trybie art. 9 ustawy lub wobec których zastosowano umieszczenie w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym lub nadzór przewencyjny. W zainteresowaniu tej komórki organizacyjnej KGP jest także przestępczość pseudokibiców. Obecnie w tym sektorze występują zagrożenia związane z:

- przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu, tj. bójkami i pobiciami kibiców innych drużyn, a także między kibicami tej samej drużyny, groźbami karalnymi kierowanymi pod adresem kibiców innych drużyn;
- dystrybucją narkotyków (osoby powiązane ze środowiskiem pseudokibiców coraz częściej wchodzi w struktury przestępczości zorganizowanej, często też tworzą struktury zajmujące się dystrybucją narkotyków wśród własnej grupy pseudokibiców);

- wzywaniem do nienawiści na tle narodowościowym, w tym demonstracjami oraz reprezentowaniem treści o charakterze rasistowskim;
- rozbojem, kradzieżami oraz kradzieżami z włamaniem dokonanymi przed imprezami masowymi i po nich.

Poza wskazanymi wyżej zagadnieniami Wydział Kryminalny BSK KGP koordynuje także działania związane ze zwalczaniem przestępczości przeciwko zabytkom. Podejmowane działania mają charakter wielopłaszczyznowy, ukierunkowane są przede wszystkim na poszukiwanie i odzyskiwanie skradzionych dzieł sztuki w kraju i za granicą. Wydział koordynuje czynności związane z systematyczną rejestracją utraconych w wyniku przestępstwa obiektów w krajowych i międzynarodowych bazach danych, zajmuje się opiniowaniem projektów aktów prawnych związanych z przedmiotową tematyką, organizuje i uczestniczy w warsztatach, konferencjach, szkoleniach, wizytach studyjnych krajowych i zagranicznych. Współpraca z partnerami zagranicznymi jest niezwykle ważna, ponieważ tego rodzaju przestępczość bardzo często ma charakter międzynarodowy – dzieła sztuki po latach pojawiają się na zagranicznych rynkach (np. oferowane do sprzedaży w domach aukcyjnych w Niemczech, USA czy Wielkiej Brytanii). Z tego względu wymiana informacji i ścisła współpraca międzynarodowa jest niezwykle istotna. W Wydziale funkcjonuje punkt kontaktowy sieci CULTNET ds. zapobiegania i zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury, stanowiący realizację Konkluzji Rady UE w sprawie zapobiegania i zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury, przyjętych w czasie polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r. (doc. 17541/11 ENFOPOL 415 CULT 111 ENFOCUSTOM 143 UD 337).

*nadkom. Marcin Michta, naczelnik Wydziału Kryminalnego
Biura Służby Kryminalnej KGP*

Summary

Criminal Department

Criminal Department is a part of structures of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters. Its tasks contain substantive supervision of subordinate units and organizational units of the Police as well as coordination of preliminary investigation activities in particularly intricate matters concerning crimes.

Criminal Department participates in ENFAST programme, the main aims of which are quick information exchange in urgent situations, acquaintance with technical and legal possibilities in a particular country, conducting joint trainings and appointments, meeting police officers that deal with seeking in other parts of Europe, experience exchange and running common search cases.

The subject Department fulfils the Police's obligations resulting from the Act on proceedings against mentally disturbed persons who pose a threat to life, health or sexual liberty of others. Furthermore, it deals with convicted persons towards which directors of particular penitentiary units put forward a motion to the court to regard those people as dangerous to life, health or sexual liberty.

Moreover, this unit deals with football hooligans that pose a threat to life and health, drug-related crimes, hate crimes of national origin including demonstrations and representing racist content.

Apart from issues mentioned above, Criminal Department also coordinates matters connected with fighting against relics-related crimes. Its operations are multidimensional and primarily oriented toward seeking and retrieving works of art stolen in Poland and abroad.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową

Funkcjonariusze Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową BSK KGP na co dzień koordynują oraz nadzorują sprawy dotyczące zwalczania przestępczości narkotykowej, prowadzone przez pion kryminalny polskiej Policji. Sprawy wielowątkowe lub obejmujące zakresem przedmiotowym kilka województw są nadzorowane szczególnie pod kątem doboru prawidłowych metod wykrywczych oraz krajowej koordynacji działań. Jednym z efektów zwalczania przestępczości narkotykowej jest ilość zabezpieczonych, czyli wyeliminowanych z rynku, substancji psychotropowych i środków odurzających. Wydział na bieżąco monitoruje ilości zabezpieczanych przez jednostki Policji substancji kontrolowanych ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii¹.

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2011–2016

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii (KPPN) na lata 2011–2016 jest programem, który opiera się na zasadzie zrównoważonego podejścia (ang. *balance approach*), według którego w rozwiązywaniu problemów dotyczących narkotyków równie ważne są działania z zakresu redukcji popytu (profilaktyka i leczenie), jak i ograniczanie podaży poprzez działania służb mających na celu walkę z nielegalnym rynkiem narkotyków. Celem ogólnym programu jest ograniczenie

WALKA Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ NARKOTYKOWĄ

Rodzaj narkotyku	ILOŚĆ		
	2012 r.	2013 r.	I-VIII 2014 r.
AMFETAMINA [kg]	161,7	407,2	319,3
EKSTAZY (tabletki) [szt.]	16 982,0	26 104,0	28 569,0
ZIELE KONOPI INNYCH NIŻ WŁÓKNISTE (marihuana) [kg]	643,6	612,2	544,9
ŻYWICA KONOPI (haszysz) [kg]	22,2	28,0	9,1
KOKAINA [kg]	10,0	11,7	2,4
HEROINA [kg]	32,4	1,6	0,6
MEFEDRON [kg]	4,5	2,2	5,6
METAMFETAMINA [kg]	1,9	8,7	5,9
LSD [szt.]	423,0	295,0	2320,0
BMK [l]	3,0	0	1000,0

Zestawienie ilości „najpopularniejszych” narkotyków oraz prekursorów zabezpieczonych przez KWP/KSP w latach 2012–2013 oraz w okresie styczeń–sierpień 2014 r. Źródło: dane przekazane przez KWP/KSP

używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych.

Działania te są w pełni zintegrowane ze strategią antynarkotykową i planem działania Unii Europejskiej. KPPN stanowi podstawę działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Informacja o realizacji działań wynikających z KPPN jest corocznie przedkładana Radzie Ministrów w terminie do dnia 30 września przez Ministra Zdrowia, a następnie Sejmowi RP przez Radę Ministrów do dnia 31 października, zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową jest komórką organizacyjną odpowiedzialną za sporządzenie raportu z realizacji zadań, jakie nakłada na Policję KPPN. Powyższy raport jest zatwierdzany przez Ministra Spraw Wewnętrznych, a następnie przekazywany Ministrowi Zdrowia.

WSPÓŁPRACA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Funkcjonariusze zajmujący się zwalczaniem przestępczości narkotykowej na bieżąco współpracują oraz wymieniają informacje z różnego rodzaju organizacjami międzynarodowymi, takimi jak:

- Komisja do spraw Narkotyków Rady Społeczno-Gospodarczej Narodów Zjednoczonych,
- Biuro do spraw Narkotyków i Przestępczości Narodów Zjednoczonych (UNODC).

NOWE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE, TZW. DOPALACZE

W ramach porozumienia o współpracy, zawartego 26 października 2011 r. między Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym w zakresie prze-

■ Fot. 1. Zdjęcie przedstawiające nielegalne laboratorium produkcji amfetaminy. Źródło: archiwum Policji

■ Fot. 2. Zdjęcie przedstawiające opakowania dopalaczy. Źródło: archiwum Policji

ciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Polski środków zastępczych, funkcjonariusze Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową gromadzą informacje na temat pojawiających się na rynku nowych substancji psychoaktywnych oraz opiniują propozycję włączenia ich na listę środków zastępczych.

SZKOLENIA

Eksperci z Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową BSK KGP organizują i prowadzą szkolenia dla funkcjonariuszy z pionu narkotykowego dotyczące:

- nielegalnych upraw konopi innych niż włókniste, tendencji i sposobu ich likwidacji;
- nielegalnych laboratoriów zajmujących się produkcją narkotyków syntetycznych (amfetaminy i jej pochodnych, tabletek ekstazy), metod ich produkcji, wyposażenia i zagrożeń występujących w nielegalnych laboratoriach;
- charakterystyki oraz metod syntezy prekursorów (np. BMK – benzylometyloketon) służących do produkcji narkotyków;
- nowych substancji psychoaktywnych pojawiających się na rynku.

podinsp. Marek Żyjewski, p.o. naczelnik
Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową
Biura Służby Kryminalnej KGP

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124).

Zwalczanie przestępczości gospodarczej

Specyfika przestępczości gospodarczej na tle innych obszarów przestępczości cechuje się w wielu przypadkach dużym stopniem skomplikowania oraz korzystania z zaawansowanych narzędzi inżynierii finansowych. Do zwalczania tego rodzaju naruszeń prawa konieczne jest posiadanie specjalistycznej wiedzy i doświadczenia, niezbędna jest także współpraca organów Policji z wyspecjalizowanymi w danej dziedzinie instytucjami i służbami.

Należy nadmienić, że w zainteresowaniu pionów do walki z przestępczością gospodarczą znajdują się przepisy karne zawarte w ponad stu ustawach szczególnych. Przestępcza działalność w tym obszarze generuje straty finansowe zarówno dla Skarbu Państwa, jak i dla poszczególnych przedsiębiorców. W zakresie kompetencji Wydziału do walki z Przestępczością Gospodarczą pozostają m.in. zagadnienia dotyczące przeciwdziałania i zwalczania poniżej wymienionych obszarów przestępczości:

- 1)** z zakresu prawa karnego akcyzowego (wyroby przemysłu tytoniowego, przemysłu spirytusowego, paliwa ciekłe i płynne do silników, oleje smarowe i specjalne);
- 2)** związanej z wyłudzeniem podatku od towarów i usług VAT oraz podatków od osób fizycznych i prawnych;
- 3)** prania pieniędzy;
- 4)** w sektorze ubezpieczeniowym i bankowym;
- 5)** związanej z naruszeniem praw własności przemysłowej i intelektualnej;
- 6)** przeciwko obrotowi gospodarczemu;
- 7)** na szkodę UE i Polski (wyłudzenia dopłat pochodzących ze środków unijnych oraz budżetu państwa);
- 8)** dotyczącej organizowania i przeprowadzania przetargów publicznych oraz działalności parbankowej.

Podstawowy katalog zadań Wydziału jest związany z aktywnością w przestrzeni monitorowania, analizowania, prognozowania oraz oceniania zagrożeń przestępczością gospodarczą na terenie kraju oraz opracowywania, wdrażania kierunków, sposobów skutecznego rozpoznawania, zapobiegania i ujawniania przestępstw o charakterze gospodarczym.

Ponadto jednym z zadań jest organizowanie wszelkiego rodzaju seminariów, konferencji oraz szkoleń. Najważniejsze zorganizowane przez Wydział przedsięwzięcia z tego zakresu to:

- cykliczne konferencje poświęcone przeciwdziałaniu i zwalczaniu przestępczości bankowej, organizowane wspólnie ze Związkiem Banków Polskich; w 2014 r. zorganizowano szóstą edycję, w której uczestniczyło około 160 przedstawicieli jednostek terenowych Policji, pracowników działów bezpieczeństwa banków komercyjnych, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej oraz Prokuratury Generalnej;
- cykliczne konferencje dotyczące tematyki przeciwdziałania i zwalczania przestępczości ubezpieczeniowej, organizowane we współpracy z Polską Izbą Ubezpieczeń; w dniach

od 16 do 17 października 2014 r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie odbyła się kolejna edycja konferencji, wśród zaproszonych gości i prelegentów byli reprezentanci zakładów ubezpieczeniowych, Policji, Prokuratury Generalnej, podmiotów z sektora audytu finansowego, np. PwC, EY; w konferencji wzięło udział 150 osób;

- coroczna konferencja pt. „Nowe trendy w przestępczości gospodarczej” z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Finansów, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, prokuratury, Związku Banków Polskich, towarzystw ubezpieczeniowych, banków, firm doradczych i audytorskich, przedstawicieli sektora prawa handlowego; w konferencji bierze udział około 100 uczestników;
- odprawy służbowe naczelników wydziałów do walki z przestępczością gospodarczą komend wojewódzkich, Komendy Stołecznej Policji, organizowane 2 razy w roku; w trakcie odpraw są omawiane efekty pracy poszczególnych garnizonów Policji w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej, a także są analizowane i badane nowe mechanizmy popełniania przestępstw oraz diagnozowane trendy w przestępczości gospodarczej;
- 4 cykle warsztatów szkoleniowych przeznaczonych dla 400 policjantów z jednostek terenowych Policji; prelegentami warsztatów są przedstawiciele kontroli skarbowej, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Głównego Inspektora Farmaceutycznego, Komisji Nadzoru Finansowego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Istotną rolę Wydziału jest uczestnictwo zarówno w policyjnych, jak i międzyresortowych grupach i zespołach. Ich celem jest wypracowanie mechanizmów mających efektywniej, skuteczniej przeciwdziałać przestępczości gospodarczej i ją zwalczać, ograniczać oraz niwelować z rynku gospodarczego patologie, inicjować zmiany legislacyjne, zdyswersyfikować ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej. Są to zespoły:

- zespół ekspercki do spraw przestępczości w zakresie podatku od towarów i usług oraz akcyzy; w skład zespołu wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów (kontroli skarbowej, wywiadu skarbowego, służby celnej), Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- Międzyresortowy Zespół do spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na szkodę Unii Europejskiej i Polski; w skład zespołu, któremu przewodniczy Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, wchodzi m.in. przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- Zespół do spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych powołany z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w skład którego, oprócz instytucji państwowych, wchodzi podmioty prywatne – właściciele praw autorskich.

WALKA Z KORUPCJĄ

W dobie wzrastającej liczby przestępstw finansowo-ekonomicznych popełnianych w obrocie międzynarodowym, nieodzownym elementem jest współpraca z oficerami łącznikowymi policji państw członkowskich oraz państw trzecich oraz wykorzystanie możliwości i zasobów Europolu. Przykładem takiej współpracy może być wymiana informacji z akredytowanym oficerem łącznikowym Rumunii w przedmiocie przestępstw skimmingu popełnianych w Polsce przez obywateli Rumunii. Ponadto funkcjonariusze Wydziału są koordynatorami dwóch plików analitycznych Europolu, tj. AWF FP Terminal dotyczącego przestępczości związanej z wykorzystaniem, użyciem elektronicznych instrumentów płatniczych oraz AWF FP MTIC – ukierunkowanego na zwalczanie przestępczości podatkowej związanej z wewnątrzwspólnotowym obrotem towarami. W przyszłości Wydział stanie się koordynatorem kolejnego pliku analitycznego FP COPY – poświęconego zwalczaniu przestępczości w obszarze podrabianych produktów. W kontekście zwalczania przestępstw prania pieniędzy Wydział prowadzi stałą współpracę z Głównym Inspektorem Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów w zakresie bieżącej wymiany informacji dotyczących podejrzanych lub ponadprogowych transakcji finansowych dokonywanych przy wykorzystaniu systemu bankowego. Podstawę prawną powyższej współpracy stanowi art. 33 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu¹. Jednym z priorytetowych zadań Wydziału jest pośredniczenie, w imieniu jednostek terenowych Policji, w zagospodarowaniu środków uzyskanych z rezerwy celowej przeznaczonej na wspieranie zwalczania przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych. W oparciu o umowy zawarte między Unią Europejską a koncernami tytoniowymi do budżetu UE są przekazywane środki finansowe przeznaczone na zwalczanie przemytu papierosów. Uzyskane środki są dzielone przez OLAF (Europejski Urząd do spraw Zwalczania Nadużyć Finansowych) proporcjonalnie do skali ujawnionych nielegalnych wyrobów tytoniowych

i przekazywane do budżetu krajów członkowskich. W Polsce środki przeznaczone na zwalczanie szarej strefy tytoniowej są przekazywane w ramach rezerwy celowej (*Wspieranie zwalczania przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych*), określonej co roku w ustawie budżetowej, na dofinansowanie zadań służb zwalczających przemyt papierosów, zajmujących się eliminacją nielegalnych produktów tytoniowych, tj. Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej i Kontroli Skarbowej. Środki z rezerwy celowej mogą być wydatkowane na zakup środków rzeczowych, m.in. w postaci sprzętu transportowego, komputerowego czy techniki operacyjnej.

ml. insp. Krzysztof Kot, naczelnik Wydziału do walki z Przestępczością Gospodarczą Biura Służby Kryminalnej KGP

¹ Ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2014 r. poz. 445).

Summary

Combating the economic crime

This study contains the characterization of the most significant tasks fulfilled by Department for Combating Economic Crime of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters.

The catalogue of tasks of Department is associated with the activity in the area of monitoring, analysing, predicting and assessing threats connected with the economic crime on territory of the country as well as drawing up, implementing directions, ways of effective recognition, prevention and revealing crimes of the economic nature.

In article there have also been shown initiatives of Department associated with conducting training courses for police officers combating the economic crime of local units of the Police.

The author has also concentrated on the issues of international cooperation, exchange of information with the Interpol, the Europol and accredited liaison officers residing in Poland.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Walka z korupcją

Do najważniejszych zadań Wydziału do walki z Korupcją należą przede wszystkim identyfikowanie, monitorowanie obszarów zagrożonych korupcją w celu ujawnienia przyczyn, uwarunkowań występowania zjawisk korupcyjnych, dokonywanie oceny stanu zagrożenia przestępczością korupcyjną, wskazywanie kierunków jej zwalczania, inspirowanie, koordynowanie, a także nadzorowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz dochodzeniowo-śledczych w zakresie rozpoznawania i ujawniania najpoważniejszych przestępstw korupcyjnych oraz ścigania ich sprawców.

Funkcjonariusze Wydziału udzielają bezpośredniej pomocy komórkom organizacyjnym Policji właściwym do zwalczania korupcji w realizacji spraw szczególnie skomplikowanych, a także współpracują z organizacjami rządowymi i pozarządowymi w zakresie profilaktyki przestępczości korupcyjnej oraz podejmują działania prewencyjno-edukacyjne w tym obszarze. Funkcjonariusze Wydziału podejmują także różnorodne przedsięwzięcia dotyczące wzmocnienia działań prewencyjnych i edukacyjnych oraz działań związanych ze zwalczaniem korupcji.

W II kwartale 2014 r. została nawiązana współpraca Komendy Głównej Policji z Ministerstwem Sportu i Turystyki w zakresie organizacji i przeprowadzenia projektu szkoleniowego poświęconego profilaktyce antykorupcyjnej w zawodowych klubach piłki nożnej. W związku z tym 15 kwietnia 2014 r., między Ministrem Sportu i Turystyki, Komendantem Głównym Policji oraz Zarządem Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa S.A., zostało zawarte trójstronne porozumienie o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych we wszystkich 16 klubach Ekstraklasy.

Projekt ten został oficjalnie zainaugurowany 17 kwietnia 2014 r. W poszczególnych klubach piłkarskiej Ekstraklasy przeprowadzono łącznie 16 szkoleń, w których wzięło udział ok. 660 piłkarzy w wieku od 15 do 18 lat. Szkolenia te były nastawione na podnoszenie świadomości młodych sportowców dotyczącej negatywnego wpływu przestępstw korupcyjnych oraz zjawisk ustawiania zawodów sportowych na wizerunek sportu. W trakcie szkoleń przedstawiono m.in. przykłady zagrożeń korupcyjnych, w tym związanych z uczestnictwem w zakładach wzajemnych; objaśniano pojęcia dotyczące korupcji i ustawiania meczów piłki nożnej, a także przedstawiano przykłady nieuczciwych zachowań o charakterze korupcyjnym. W trakcie szkoleń omawiano sankcje karne i dyscyplinarne przewidziane za udział w korupcji sportowej oraz zaprezentowano zbiór zasad i dobrych praktyk, które mogą pomóc młodym zawodnikom uniknąć zagrożeń korupcyjnych oraz ukształtować postawę asertywnego reagowania.

Ponadto w okresie od grudnia 2013 r. do maja 2014 r. funkcjonariusze Wydziału we współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki zorganizowali i przeprowadzili projekt szkoleniowy w zakresie profilaktyki antykorupcyjnej w sporcie dla uczniów wybranych szkół mistrzostwa sportowego na terenie całego kraju. W tym czasie przeszkolono blisko 500 młodych sportowców – uczniów reprezentujących polskie związki sportowe, tj. Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Piłki Siatkowej, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Rugby. Przeprowadzone szkolenia miały na celu przeciwdziałanie korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych oraz propagowanie uczciwości i zasad rywalizacji sportowej. Podczas szkoleń zwrócono uwagę na kształtowanie postaw etycznych oraz nabywanie nowych umiejętności umożliwiających właściwe reagowanie na zagrożenia korupcyjne oraz okazywanie niechęci do propozycji ustawiania zawodów sportowych.

Wdrożone przedsięwzięcia pokazują proaktywne podejście do zapobiegania korupcji w polskim sporcie oraz są dowodem dużego zaangażowania administracji publicznej w zapobieganie i zwalczanie przestępczości w tym przedmiocie.

Ponadto funkcjonariusze Wydziału do walki z Korupcją BSK KGP realizują szkolenia dla pracowników urzędów i instytu-

cji państwowych, np. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i urzędów skarbowych.

Wydział organizuje również odprawy służbowe naczelników wydziałów do walki z korupcją komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji, mające na celu m.in. przedstawienie nowych trendów i metod działań sprawców przestępstw korupcyjnych oraz diagnozowanie problemów związanych z realizacją zadań. Odprawy połączone są ze szkoleniami w zakresie ofensywnych metod pracy operacyjnej, taktyki oraz prawnych możliwości zajęcia mienia w postępowaniu przygotowawczym. Funkcjonariusze Wydziału uczestniczą także, w charakterze prelegentów, w warsztatach szkoleniowych organizowanych przez wydziały do walki z korupcją komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji. Podczas tych szkoleń prezentowane są tematy związane m.in. z aspektami stosowania kontrolowanego wręczenia/przyjęcia korzyści majątkowej, kontroli operacyjnej oraz korupcji w sporcie.

W Wydziale funkcjonuje skrzynka poczty elektronicznej „Zgłoś korupcję”, która służy do odbierania anonimowych informacji o korupcji. Podobnego typu skrzynki znajdują się w każdym z wydziałów do spraw walki z korupcją komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji.

*kom. Grzegorz Lotko, naczelnik Wydziału do walki z Korupcją
Biura Służby Kryminalnej KGP*

*nadkom. Wojciech Pirecki, ekspert Wydziału do walki z Korupcją
Biura Służby Kryminalnej KGP*

Summary

The fight against corruption

This article describes the most important tasks of Departments of the Fight Against Corruption of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters in the context of its statutory tasks and organisational rules of the subject Bureau.

Principally, Departments of the Fight Against Corruption deals with: identifying, monitoring risky areas in order to reveal reasons and determinants of corruption, appraising degree of danger of corruption-related crimes, showing the directions in combating corruption, inspiring, coordinating as well as supervising preliminary investigation and criminal investigation activities in the range of identifying and disclosing the most serious corruption-related crimes and prosecuting perpetrators of those crimes.

Furthermore, the article concerns the description of preventive and educational operations of Department for both police organizational units and external entities.

Departments of the Fight Against Corruption also organises briefings for heads of departments in this field from all Provincial Police Headquarters and Metropolitan Police Headquarters. The aims of those meeting are: presentation of new trends and methods employed by perpetrators of corruption-related crimes and diagnosing problems associated with tasks' accomplishment. Briefings are connected with trainings in the field of offensive methods of operational work, tactics and legal possibilities of the execution in preparatory proceedings. Moreover, police officers from the Department participate as speakers in training workshops organized by other departments of the fight against corruption from Provinces and the capital. During those meetings, topics concerning aspects of using controlled giving and taking financial benefits, operational control and corruption in sport are presented.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Odzyskiwanie mienia

Jednym z głównych, jeśli nie najważniejszym, motywem działalności przestępczej jest chęć uzyskania korzyści majątkowej, która często stanowi bodziec do popełniania dalszych przestępstw i osiągania jeszcze większych zysków. Przez wiele lat w organach ścigania panowało jednak przeświadczenie, że największym sukcesem w bieżących działaniach służb jest – obok samego wykrycia sprawcy przestępstwa – doprowadzenie do jego tymczasowego aresztowania i w konsekwencji skazania. Tymczasem odbieranie korzyści osiągniętych z popełnianych przestępstw jest niezwykle skuteczną i bardzo dotkliwą dla sprawców metodą zwalczania przestępczości, w szczególności tej o charakterze zorganizowanym, ekonomicznym i korupcyjnym. Aby tak się stało, niezbędne są dwa elementy. Po pierwsze, organy ścigania muszą ujawnić i zidentyfikować składniki majątku przestępcy, a następnie – w toku postępowania karnego – należy zgodnie z obowiązującymi procedurami dokonać ich zabezpieczenia na poczet groźących kar i środków karnych o charakterze majątkowym. Co jednak w sytuacji, kiedy przestępcze majątki są na różne sposoby ukrywane przed organami ścigania oraz służbami skarbowymi, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami? Jak ustalić nieruchomości, konta bankowe, firmy, luksusowe samochody, jachty, samoloty czy inne mienie poza granicami Polski? I jak w konsekwencji doprowadzić do zabezpieczenia tych składników majątkowych?

Zagadnienie odzysku mienia do 2007 r. nie było uregulowane żadnymi przepisami prawa europejskiego. Mimo to niektóre kraje członkowskie za pośrednictwem sieci CARIN (*Międzypaństwowej Sieci Odzyskiwania Mienia Camden*) prowadziły nieformalne działania ukierunkowane na ustalenie i lokalizację składników majątkowych powiązanych z przestępstwem.

W związku z potrzebą stworzenia ram dla efektywnej wymiany informacji pomiędzy organami ścigania państw UE w zakresie odzyskiwania mienia i pozbawiania sprawców korzyści majątkowych osiąganych z popełniania przestępstw w krajach członkowskich Unii Europejskiej powstały Biura do spraw Odzyskiwania Mienia (BOM). W Polsce funkcję tę pełni Wydział do spraw Odzyskiwania Mienia BSK KGP.

Przywołane biura tworzą sieć umożliwiającą szybką wymianę informacji na temat składników majątkowych – nie tylko w ramach postępowań przygotowawczych, ale również na etapie czynności operacyjno-rozpoznawczych. Konsekwencją poczynionych ustaleń jest sporządzenie przez prokuraturę wniosku o międzynarodową pomoc prawną i zabezpieczenie zidentyfikowanego majątku. W Polsce, na mocy ustawy z dnia 16 września 2011 r. o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich

Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 230, poz. 1371, z późn. zm.), do korzystania z pośrednictwa BOM, obok Policji, uprawnione są również: prokuratura, służby skarbowe, Straż Graniczna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne oraz Żandarmeria Wojskowa.

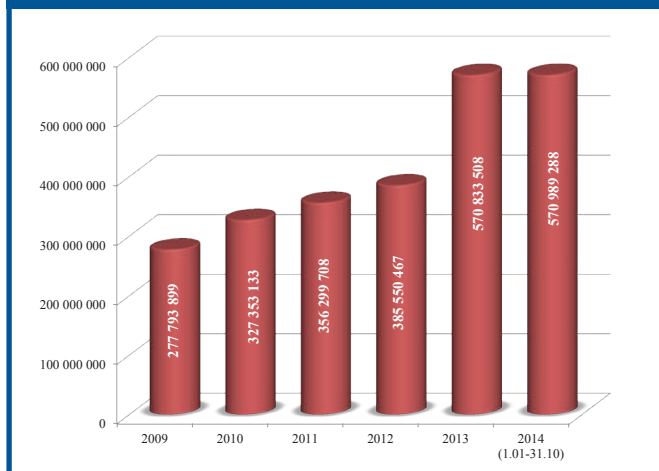
Wydział do spraw Odzyskiwania Mienia prowadzi również pozaoperacyjną współpracę międzynarodową z zakresu odzysku mienia. Wyraża się to głównie poprzez udział w spotkaniach odpowiednich gremiów międzynarodowych oraz uczestnictwo polskich policjantów w zagranicznych projektach i szkoleniach (także w charakterze ekspertów). Tylko w 2013 i 2014 r. blisko 20 funkcjonariuszy z komend wojewódzkich, Komendy Stołecznej Policji i Centralnego Biura Śledczego Policji uczestniczyło w kursach specjalistycznych organizowanych przez hiszpańskie, włoskie czy niemieckie BOM-y oraz Europol.

W dniach 17–20 listopada 2014 r. Wydział podejmował oficjalną delegację 21 przedstawicieli litewskich organów ścigania w ramach międzynarodowego projektu szkoleniowego SAFI pn. *Wzmocnienie zdolności do prowadzenia śledztw finansowych w celu przeciwdziałania i zwalczania przestępczości zorganizowanej*, w którym partycypuje także polska Policja. W trakcie 4-dniowej wizyty delegaci odwiedzili siedziby Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji, Centralnego Biura Śledczego Policji, Prokuratury Generalnej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Ministerstwa Finansów (Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Departamentu Wywiadu Skarbowego, Departamentu Kontroli Celnej, Podatkowej i Kontroli Gier). Podczas spotkań zaprezentowano zasady współpracy organów ścigania, służb skarbowych oraz prokuratury w Polsce w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej oraz ujawniania, identyfikacji, zabezpieczania i odzyskiwania mienia. Omawiano także aspekty międzynarodowej wymiany informacji w tym zakresie.

Na gruncie krajowym działalność Wydziału koncentruje się głównie na dwóch zagadnieniach. Pierwsze z nich to sprawowanie nadzoru nad realizacją przez Policję zadań w dziedzinie wykrywania i identyfikacji korzyści pochodzących z przestępstwa lub innego mienia związanego z przestępstwem. Drugim obszarem działalności jest oferta szkoleniowa wydziału dla jednostek terenowych Policji oraz innych podmiotów.

Od kilku lat z inicjatywy Wydziału w szkołach policyjnych realizowany jest kurs specjalistyczny poświęcony zagadnieniom ujawniania i identyfikacji mienia mogącego być obiektem zabezpieczenia majątkowego w postępowaniu karnym. Nawiązano również współpracę z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury, w ramach której realizowany był cykl szkoleń dla prokuratorów. Przedstawiciele Wydziału są również zapraszani w charakterze prelegentów na szkolenia organizowane przez Straż Graniczną, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Centralne Biuro Antykorupcyjne. Od początku istnienia Wydziału funkcjonariusze przeszkolili ponad 5000 policjantów i przedstawicieli innych służb.

Wartość zabezpieczenia majątkowego w postępowaniach prowadzonych w latach 2009–2014

(na podstawie danych z KSIP)

Specyficzną formą wymiany doświadczeń o problemach związanych z identyfikowaniem i ujawnianiem mienia przestępców są także organizowane przez Wydział cykliczne seminaria, w których biorą udział zarówno reprezentanci garnizonów wojewódzkich, Centralnego Biura Śledczego Policji i szkół policyjnych, jak i przedstawiciele prokuratury, Straży Granicznej, Wywiadu Skarbowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, CBA, ABW oraz innych zainteresowanych instytucji. Ostatnie takie przedsięwzięcie odbyło się w Międzyzdrojach w dniach 7–10 października 2014 r. i wzięło w nim udział ponad 80 osób. Efektem tych spotkań jest opracowywa-

nie Zbioru dobrych praktyk oraz upowszechnianie rozwiązań sprzyjających efektywniejszej pracy, w tym przygotowywanie kolejnej edycji popularnego wśród policjantów i prokuratorów *Przewodnika po rejestrach i ewidencjach zawierających informacje o składnikach majątkowych*.

Należy podkreślić, że system odzyskiwania mienia w Polsce nie mógłby działać tak efektywnie, gdyby nie zaangażowanie policjantów i pracowników Policji realizujących zadania w ramach wyspecjalizowanych komórek i ogniw do spraw odzyskiwania mienia na szczeblu wojewódzkim oraz rzeszy koordynatorów w komendach powiatowych, miejskich i rejonowych Policji. To właśnie ich praca przyczyniła się do tego, że wartość zabezpieczeń majątkowych od lat systematycznie rośnie. W 2013 r. dokonano zabezpieczeń na rekordową dla polskiej Policji kwotę 570 mln złotych, a tylko w okresie od stycznia do października 2014 r. zabezpieczono blisko 571 mln zł.

ml. insp. Rafał Woźniak, naczelnik
Wydziału do spraw Odzyskiwania Mienia BSK KGP

Summary

Asset Recovery

Asset Recovery Offices were established or designated by the Member States for the purposes of creating frames for effective information exchange between law enforcement agencies from the EU countries in the scope of asset recovery aiming at depriving criminals of the proceeds of their crime-related property which may become the object of a freezing, seizure or confiscation order. It is the Asset Recovery Department placed within Criminal Service Bureau of the National Police Headquarters which serves as the Polish ARO. Apart from the Police, also other authorities charged with tracing and identification of proceeds of crime, i.e. the Prosecutor's Office, tax services, the Border Guard, the Internal Security Agency, the Central Anti-Corruption Bureau and Military Gendarmerie, are entitled to be supported by and exchange asset-related information through national ARO.

Tłumaczenie: Agnieszka Dziekan, Wydział ds. Odzyskiwania Mienia BSK

Przedsięwzięcia werbunkowe

Zakres czynności prowadzonych przez Wydział Werbunkowy BSK KGP jest bardzo szeroki i różnicowany. Podstawowe działania funkcjonariuszy wydziału skoncentrowane są wokół zlecenia przedsięwzięć werbunkowych, a także nadzoru i koordynowania ich realizacji przez jednostki terenowe. W tej także materii policjanci Wydziału Werbunkowego BSK KGP uczestniczą w prowadzonych przez komórki organizacyjne Policji kombinacjach operacyjnych na terenie całego kraju. Pozyskują również osobowe i rzeczowe środki pracy operacyjnej, a następnie dokonują ich bieżącej obsługi. Realizują także czynności operacyjne z wykorzystaniem kwalifikowanych osobowych źródeł informacji. Policjanci Wydziału biorą czynny udział w weryfikacji prowadzonych przez komórki werbunkowe osobowych źródeł informacji i stale monitorują standardy ich pozyskiwania.

Do zadań funkcjonariuszy Wydziału należy także koordynowanie na szczeblu centralnym wykorzystywania możliwości operacyjnych osobowych źródeł informacji oraz administrowanie siecią agenturalną.

Bardzo ważnym aspektem pracy Wydziału jest opiniowanie planów gospodarowania funduszem operacyjnym w zakresie werbunków w komórkach organizacyjnych komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji.

Wydział Werbunkowy jest odpowiedzialny również za współpracę międzynarodową w zakresie wykorzystania osobowych źródeł informacji. W tym także zakresie wskazani policjanci biorą udział w międzynarodowych kursach i szkoleniach. Sami również prowadzą liczne warsztaty doskonalenia zawodowego.

podkom. Piotr Wójcik, p.o. naczelnik
Wydziału Werbunkowego BSK KGP

Zwalczanie handlu ludźmi

Handel ludźmi jest ściśle związany z historią człowieka już od początku jego istnienia. Na przestrzeni wieków praca niewolnika miała ogromne znaczenie gospodarcze dla podbijających społeczności, często była wręcz podstawą ich funkcjonowania. Postępująca od końca XVIII w. demokratyzacja i humanizacja społeczeństw nie wyeliminowała zjawiska handlu ludźmi, istnieje ono pod różnymi postaciami również współcześnie. W XXI w. tradycyjne niewolnictwo zastąpiło innymi formami zarobkowej eksploatacji drugiego człowieka, dostarczającymi grupom przestępczym lukratywnych zysków.

Według Organizacji Narodów Zjednoczonych handel ludźmi jest trzecim, po obrocie bronią i narkotykami, najbardziej dochodowym dla sprawców przestępstwem na świecie.

Z kolei według Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji suma zysków otrzymywanych z jednej z form handlu ludźmi, jaką jest praca przymusowa, wynosi ponad 150 mld dolarów rocznie. Przy czym średni roczny zysk w przeliczeniu na jedną ofiarę handlu ludźmi jest najwyższy w krajach rozwiniętych i Unii Europejskiej, i wynosi prawie 35 000 dolarów¹. Co roku ofiarą tego przestępstwa pada około 2 milionów ludzi, z czego jedna trzecia to dzieci. Handel ludźmi jest bezsprzecznie pogwałceniem praw człowieka i stanowi współ-

czesną formę niewolnictwa. Może przybierać formę wykorzystania seksualnego, pracy przymusowej, handlu organami, zmuszania do żebractwa lub przymusowego małżeństwa. Nowym przejawem tego procederu jest wykorzystanie ludzi do wyłudzenia świadczeń socjalnych i zasiłków.

Mając na uwadze, że zwalczanie handlu ludźmi jest jednym z priorytetów Komendanta Głównego Policji, w dniu 22 stycznia 2014 r. w Biurze Służby Kryminalnej powołano Wydział do Walki z Handlem Ludźmi. Zadaniem Wydziału jest zwalczanie handlu ludźmi, сутenerstwa, stręczycielstwa i kuplerstwa, a także zwalczanie pedofilii i pornografii dziecięcej. Szczegółowe zadania Wydziału wynikają z Decyzji Dyrektora Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji z 2014 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego BSK KGP². Jednocześnie Wydział nadzoruje, koordynuje i wspiera jednostki organizacyjne Policji w zakresie zwalczania ww. przestępstw. W komendach wojewódzkich Policji oraz w Komendzie Stołecznej Policji funkcjonują etatowe wojewódzkie zespoły dw. z handlem ludźmi, umiejscowione w strukturach wydziałów kryminalnych. Podstawą ich funkcjonowania jest polecenie Zastępcy Komendanta Głównego z dnia 1 lipca 2007 r. Dodatkowo, w marcu 2011 r., poleceniem Dyrektora Centralnego Biura Śledczego KGP, we wszystkich Zarządach CBS KGP zostali wyznaczeni nieetatowi koordynatorzy spraw związanych ze zwalczaniem handlu ludźmi.

Na poziomie krajowym Wydział współpracuje z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i instytucjami użyteczności publicznej, takimi jak: Fundacja Przeciwno Handlowi Ludź-

LUDZIE TO NIE TOWAR

Zgłoś handel ludźmi
 +48 664 974 934
handelludzmibsk@policja.gov.pl

mi i Niewolnictwu – La Strada ((prowadząca m.in. Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi), Fundacja „Dzieci Niezysłe”, ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Stowarzyszenie PoMOC, Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji.

Z uwagi na międzynarodowy charakter przestępstwa handlu ludźmi, w kontekście nie tylko samych ofiar, ale także zorganizowanych grup przestępczych, podejmowane są działania wykraczające poza granice Polski. Na tym polu Wydział współpracuje z polskimi i zagranicznymi oficerami łącznikowymi, a także międzynarodowymi instytucjami policyjno-prokuratorskimi, tj. Interpolem, Europol, Eurojustem (Europejska Jednostka Współpracy Sądowej), Frontexem (Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych Państw Członkowskich Unii Europejskiej). W obszarze funkcjonowania pliku Analitycznego EUROPOL-u AWF – SOC (*Analysis Work File – Serious Organised Crime*), dedykowanego zorganizowanej i poważnej przestępczości, funkcjonariusze Wydziału do walki z Handlem Ludźmi pełnią funkcje koordynatorów krajowych dwóch podplików analitycznych, tj. Focal Point PHOENIX i TWINS. Ponadto Wydział uczestniczy w pracach europejskiej platformy przeciwko zagrożeniom przestępczością „EMPACT” (Europejska Multidyscyplinarna Platforma Przeciwdziałania Zagrożeniom Przestępczością) składającej się m.in. z przedstawicieli 24 krajów Unii Europejskiej, Szwajcarii, a także Komisji Europejskiej. W ramach tej platformy ustalane są główne cele oraz zadania w zakresie zwalczania zorganizowanej i poważnej przestępczości (m.in. handlu ludźmi, a także wykorzystywania seksualnego dzieci on-line) oraz jej zapobiegania na obszarze Europy. Platforma ta służy również wymianie informacji, prezentowaniu ważniejszych spraw transgranicznych prowadzonych przez kraje należące do EMPACT, jak i wymianie dobrych praktyk pozwalających na usprawnienie współpracy międzynarodowej.

Funkcjonariusze Wydziału biorą także czynny udział w charakterze ekspertów merytorycznych w zakresie zwalczania wykorzystywania seksualnego dzieci i pornografii dziecięcej w pracach międzynarodowych grup, zespołów i gremiów o charakterze stałym.

Aktualnie uczestniczą w spotkaniach grup roboczych Rady UE – ds. egzekwowania prawa oraz ds. ogólnych i ewaluacji. Wydział bierze także udział w spotkaniach z inicjatywy Unii Europejskiej i USA dotyczących utworzonego w grudniu 2012 r. tzw. globalnego sojuszu w zwalczaniu wykorzystywania seksualnego dzieci w Internecie, czy wreszcie w spotkaniach Komitetu Konsultacyjnego mającego na celu wspieranie działań na rzecz podnoszenia bezpieczeństwa Internetu – „Safer Internet Action Plan”, utworzonego w 2006 r. z inicjatywy zespołu „Dyżurnet.pl” Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK). Wydział do walki z Handlem Ludźmi aktywnie angażuje się także w działania międzynarodowej grupy zadaniowej zespołu do walki z poważnymi przestępstwami popełnianymi wobec dzieci (VCAC TASK FORCE), utworzonej przez Federalne Biuro Śledcze USA.

W celu poszerzenia wiedzy i umiejętności policjantów z zakresu zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi Wydział

przewodniczył pracom mającym na celu utworzenie nowego programu szkoleniowego kursu specjalistycznego z zakresu handlu ludźmi, który z końcem sierpnia 2014 r. został zatwierdzony przez Komendanta Głównego Policji. We wrześniu br. po raz pierwszy Szkoła Policji w Pile przeprowadziła taki kurs, bazując już na zmienionej podstawie programowej, uwzględniającej aktualne metody walki ze współczesnymi formami handlu ludźmi.

Wydział do walki z Handlem Ludźmi BSK KGP dodatkowo jest odpowiedzialny za opracowanie i wdrożenie nowego „Algorytmu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi”. Obecnie trwają prace zmierzające do ostatecznego opracowania zarządzenia Komendanta Głównego Policji w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie zapobiegania i wykrywania przestępstwa handlu ludźmi oraz innych przestępstw i wykroczeń z nim związanych. Wypracowanie jednolitych metod stosowanych przez funkcjonariuszy w walce z szeroko pojętym handlem ludźmi pozwoli na usprawnienie sposobu postępowania z ofiarami oraz osobami pokrzywdzonymi tego typu przestępczością.

W celu skuteczniejszego zwalczania, a przede wszystkim zapobiegania handlowi ludźmi Wydział utworzył skrzynkę e-mailową o adresie handelludzmibsk@policja.gov.pl, gdzie każdy może przesłać informację o zaobserwowanych przejawach tego procederu. Dodatkowo do kontaktów została utworzona specjalna infolinia o numerze: **664 974 934**, obsługiwana całodobowo przez policjantów Wydziału. Infolinia jest wykorzystywana nie tylko do kontaktów z potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi, ale także do kontaktów z organizacjami pozarządowymi, w celu jak najszybszego zapewnienia właściwej pomocy ofiarom tej przestępczości.

ml. insp. Monika Sokółowska,
naczelnik Wydziału do walki z Handlem Ludźmi
Biura Służby Kryminalnej KGP

¹ www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order-online/books/WCMS_243391/lang--en/index.htm.

² Decyzja nr 36/2014 Dyrektora BSK z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie szczegółowej struktury organizacyjnej i schematu organizacyjnego BSK KGP, podziału zadań między dyrektorem a jego zastępcami oraz katalogu zadań komórek organizacyjnych.

Summary

The fight against trafficking in human beings

Trafficking in human beings as a contemporary form of slavery is one of the most serious crimes in the world, striking at basic human rights. Fighting and preventing this crime is one of the priorities of the Commander in Chief of the Police. This article presents the structures of the Polish Police dealing with the fight against human trafficking. Especially, it concerns a role and tasks of Human Trafficking Department – newly created in National Police Headquarters. Presented content focuses on issues concerning international police cooperation and national operations in the field of preventing and fighting against this crime.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Poszukiwanie osób zaginionych

W Polsce rocznie zgłaszanych jest, jako osoby zaginione, od 15 do 20 tysięcy osób. Około 35% zaginionych stanowią dzieci do 17 lat.

Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych Komendy Głównej Policji (CPOZ KGP) powstało 17 kwietnia 2013 r.¹ Jest to niewyodrębniona etatowo struktura w Wydziale Poszukiwań i Identyfikacji Osób BSK KGP. Powołanie i funkcjonowanie CPOZ KGP miało na celu zwiększenie skuteczności i efektywności działań Policji w zakresie poszukiwań osób zaginionych. Osiągnięciu tego założenia służą następujące działania:

- wdrożenie nowoczesnych i innowacyjnych technologii w procesie poszukiwań osób, a w konsekwencji zwiększenie profesjonalizmu działań Policji;
- wsparcie pracy jednostek Policji na terenie całego kraju w zakresie technicznym, informacyjno-logistycznym i osobowym, m.in. dzięki wykorzystaniu Mobilnego Centrum Wsparcia Poszukiwań KGP (MCWP);
- koordynacja współdziałania służb i instytucji zajmujących się poszukiwaniem osób zaginionych;
- szybka, skuteczna organizacja obiegu informacji, usystematyzowana i sprawna organizacja działań w przypadku zaginięć dzieci, osób kategorii I oraz innych zaginięć;
- systemowe, ukierunkowane szkolenia policjantów komórek do spraw poszukiwań jednostek organizacyjnych Policji w kraju.

Kilkunastoosobowy zespół fachowców CPOZ KGP na bieżąco monitoruje i analizuje sprawy zaginięć osób prowadzone przez jednostki Policji w kraju, a w trudnych przypadkach bezpośrednio włącza się w działania poszukiwaw-

cze. Służy wsparciem eksperckim i analitycznym w sprawach dotyczących osób zaginionych kategorii I², w sprawach wielowątkowych, o dużym stopniu skomplikowania lub będących w szczególnym zainteresowaniu mediów.

Jednym z najistotniejszych zadań CPOZ KGP było stworzenie nowoczesnej infrastruktury organizacyjno-technicznej umożliwiającej wprowadzenie w Polsce systemu *Child Alert*. 20 listopada 2013 r. polska Policja ogłosiła gotowość operacyjną systemu, którego głównym celem jest natychmiastowe zaalarmowanie społeczeństwa o prowadzonych poszukiwaniach zaginionego dziecka, gdy z okoliczności zaginięcia wynika, że życie, zdrowie lub wolność dziecka są lub mogą być zagrożone.

Uruchomienie systemu na skalę ogólnokrajową wymagało ogromnych nakładów organizacyjnych, finansowych i skoordynowania działań wielu instytucji. Za przygotowanie merytoryczne i wdrożenie projektu w całym kraju był odpowiedzialny Wydział Poszukiwań i Identyfikacji Osób BSK KGP, który uzyskał na ten cel dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, w ramach programu *DAPHNE III*. Utworzenie systemu w Polsce wynikało m.in. z zaleceń Rady

UE WSiSW z 2008 r. zachęcających państwa członkowskie UE do wprowadzenia systemu powiadamiania o uprowadzonym dziecku na terytorium Unii Europejskiej oraz nawiązywania współpracy w związku z uprowadzeniami dzieci w strefach przygranicznych, a także z deklaracji Parlamentu Europejskiego z września 2008 r., zgodnie z którą państwa członkowskie zostały wezwane do wprowadzenia mechanizmu ostrzegania o uprowadzeniu dziecka i zawierania umów

■ Pomieszczenia CPOZ KGP. Źródło: KGP

o współpracy w celu umożliwienia powiadomienia transgranicznego o takich sytuacjach.

W celu obsługi zdarzeń objętych systemem *Child Alert* został uruchomiony dodatkowy ogólnopolski numer alarmowy 995, pod który można przekazywać wszelkie informacje dotyczące zaginionego dziecka. Wdrożony program stanowi wypadkową kilku najbardziej efektywnych modeli stosowanych w innych krajach i jest oparty na ich doświadczeniach w tym zakresie.

Dla potrzeb systemu pozyskano również wielu partnerów medialnych (telewizja, radio, redakcje portali internetowych oraz operatorzy elektronicznych nośników reklamowych), którzy w przypadku ogłoszenia alertu zobowiązali się do publikacji komunikatu o zaginionym dziecku w formie graficznej i tekstowej.

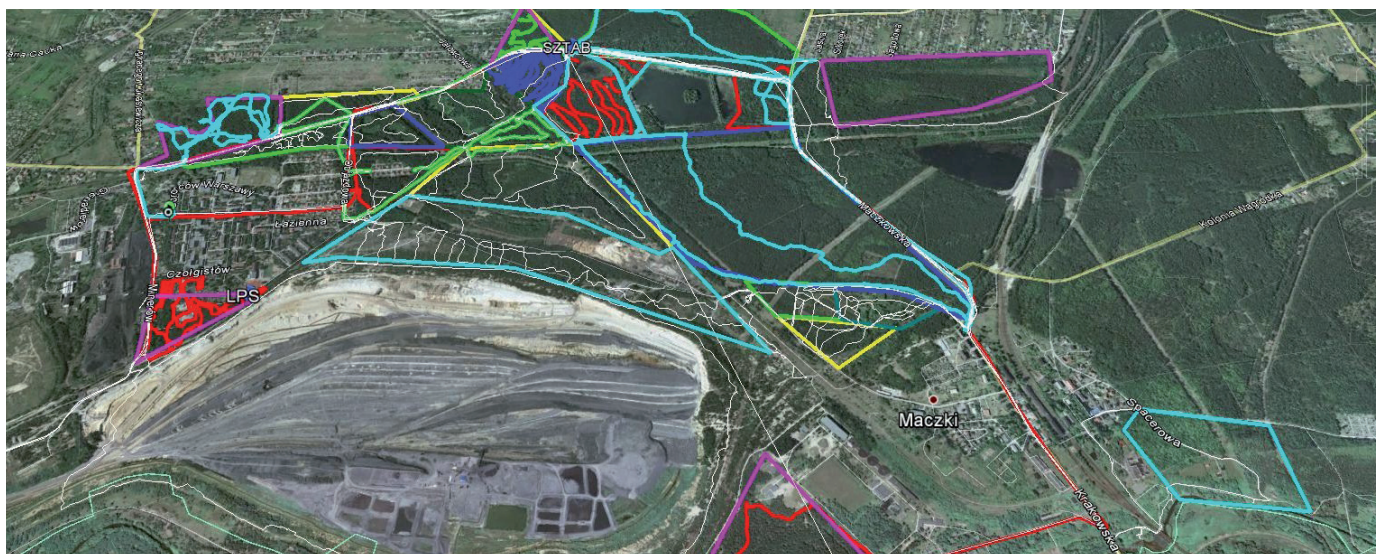
CPOZ KGP prowadzi również działania bezpośrednie w terenie, wspierając w prowadzonych poszukiwaniach jednostki organizacyjne Policji w kraju. Około 30% obszaru Polski stanowią tereny zalesione. W związku z tym duża liczba zaginięć dotyczy osób zagubionych na tego typu terenach. W większości przypadków do poszukiwań angażowani są nie tylko policjanci, ale również korzysta się ze wsparcia profesjonalnych i ochotniczych grup ratowniczych, jak np. państwowej i ochotniczej straży pożarnej, grup ratow-

niczo-medycznych, Polskiego Czerwonego Krzyża czy też lokalnej społeczności. Niezwykle ważne w takiej sytuacji są właściwe zarządzanie dostępnymi siłami i środkami i ich koordynacja.

W tym celu CPOZ KGP dysponuje specjalistycznym pojazdem – Mobilnym Centrum Wsparcia Poszukiwań (MCWP), który wyposażony jest w środki łączności radiowej, dostęp do Internetu oraz sieci policyjnej. Oprócz tego posiada dwa stanowiska komputerowe umożliwiające wizualizację prowadzonych działań na mapach cyfrowych, planowanie sektorów przeszukiwań oraz prowadzenie bieżącej sprawozdawczości. Wykorzystanie map cyfrowych wiąże się również z użyciem osobistych urządzeń GPS, które mogą być udostępniane na miejscu osobom prowadzącym poszukiwania.

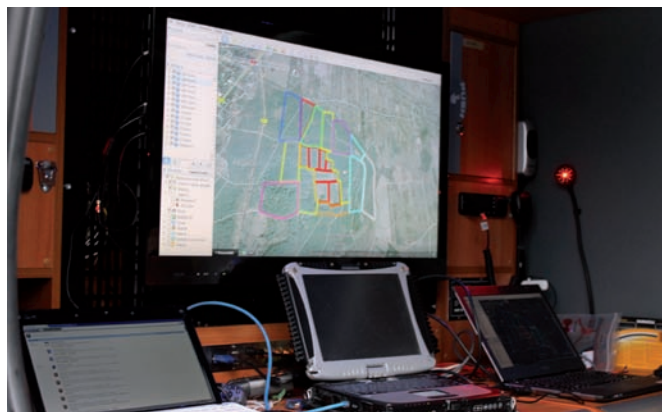
W ramach prowadzonych przez CPOZ KGP działań w kierunku wdrożenia i wykorzystywania innowacyjnych technologii Centrum wyposażone zostało m.in. w bezałogowy statek powietrzny a wybrani funkcjonariusze Centrum zostali przeszkoleni w zakresie jego użycia. Wielowirnikowiec jest wyposażony w szerokokątną kamerę zapisującą obraz wysokiej rozdzielczości. W niektórych przypadkach tego typu sprzęt z powodzeniem może zastąpić śmigłowiec, a jego wykorzystanie jest znacznie mniej kosztowne.

■ Sektorowanie rejonów poszukiwań. Opracował Mirosław Kaczmarek na bazie aplikacji firm Garmin i Google

■ Odprawa zespołów poszukiwawczych. Fot. Mirosław Kaczmarek

■ Wnętrze MCWP. Fot. Mirosław Kaczmarek

ANALIZA KRYMINALNA

Doświadczenia zdobyte w trakcie analiz prowadzonych spraw czy bezpośrednio – w wyniku czynnego udziału w poszukiwaniach są wykorzystywane podczas szkoleń dla policjantów zajmujących się problematyką osób zaginionych w jednostkach organizacyjnych Policji w kraju.

W okresie od maja do września 2014 r. CPOZ KGP zorganizowało cykl tygodniowych szkoleń *Navi Camp 2014* w Poznaniu (4 edycje), w trakcie których zostały omówione zasady uruchamiania alertu, a także psychologiczne aspekty zaginięć (zarówno dotyczące kontaktów z rodzinami osób zaginionych, jak i konkretne profile psychologiczne osób zaginionych), zagadnienia związane z planistyką działań poszukiwawczych w terenie z użyciem urządzeń GPS oraz pierwszej pomocy przedmedycznej. Szkolenia obejmowały również praktyczne ćwiczenia w lesie.

W celu rozwijania współpracy i wymiany dobrych praktyk w zakresie poszukiwań osób zaginionych, w szczególności zaginionych dzieci, CPOZ KGP aktywnie uczestniczy w międzynarodowych spotkaniach poświęconych niniejszej problematyce (konferencje, seminaria, szkolenia). Efektem takiej współpracy jest m.in. przystąpienie Komendy Głównej Policji do organizacji *Amber Alert* – europejskiej inicjatywy, której głównym założeniem jest pogłębianie współpracy państw członkowskich UE w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń związanych z wdrażaniem i uruchamianiem systemów *Child Alert/Amber Alert* oraz prowadzenie działań ukierunkowanych na rozwijanie współpracy transgranicznej w tym obszarze. Współpraca w ramach *Amber Alert Europe* umoż-

liwi polskiej Policji m.in. uzyskanie bezpośredniego dostępu do szeregu rozwiązań technologicznych wykorzystywanych w budowie i rozwoju tego typu projektów.

podinsp. Mirosław Kaczmarek, ekspert Wydziału Poszukiwań i Identyfikacji Osób Biura Służby Kryminalnej KGP

podinsp. Małgorzata Puzio-Broda, ekspert Wydziału Poszukiwań i Identyfikacji Osób Biura Służby Kryminalnej KGP

¹ Decyzja nr 147 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 kwietnia 2013 r. w sprawie Centrum Poszukiwań Osób Zaginionych KGP (Dz. Urz. KGP poz. 36).

² § 2 ust. 1 pkt 2 zarządzenia nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz. KGP poz. 29).

Summary

Searching for missing persons in Poland

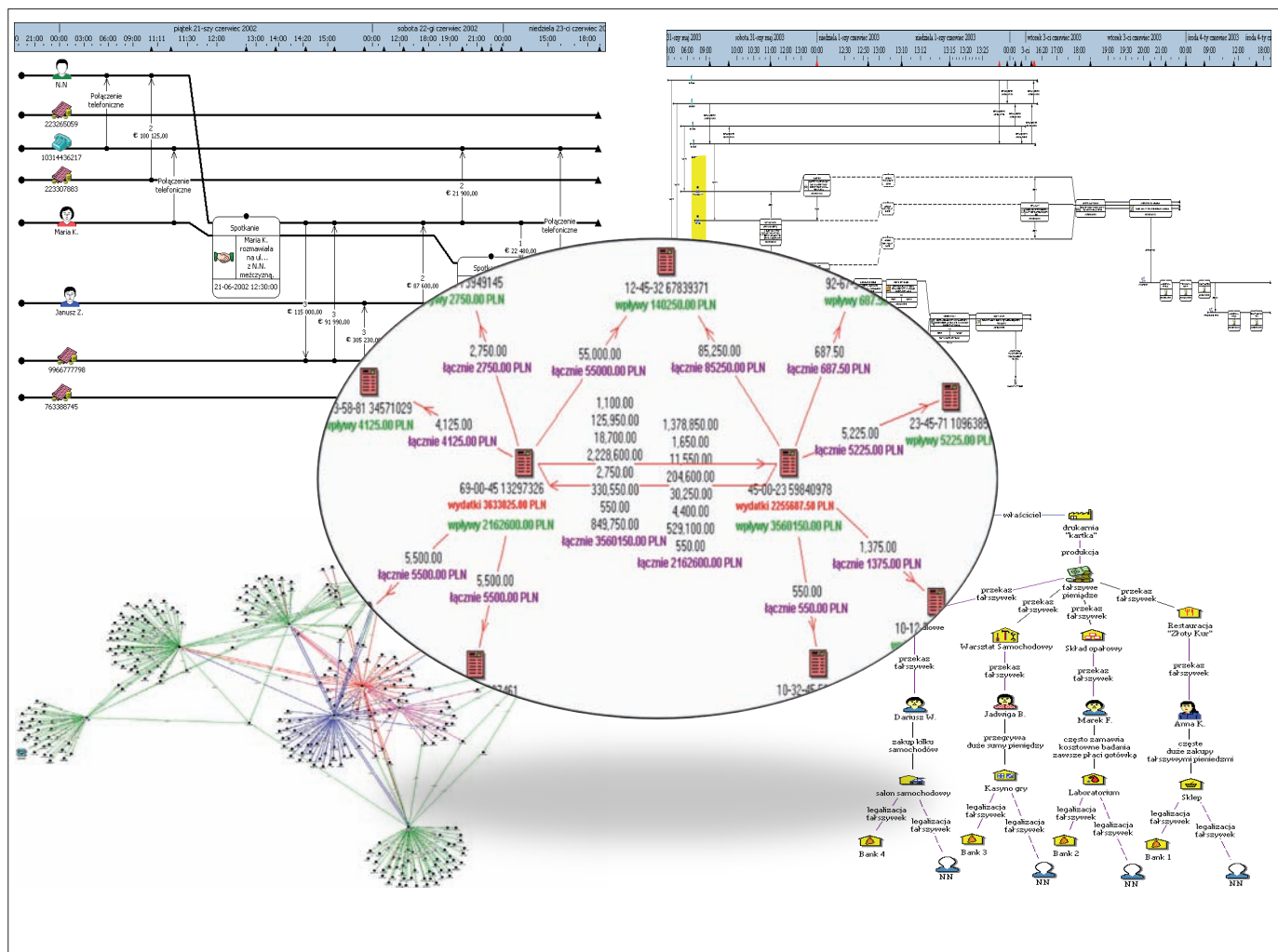
Disappearance of close persons, especially a child, is unquestionably one of the severest incidents, which we can encounter. Due to a difficult and dramatic character of cases connected with missing persons, police officers conducting searching actions face heavy responsibility and social pressure. The effectiveness of the search of a missing person is conditioned mainly with reaction rate of the Police for the incident as well as good cooperation of all entities involved in searching proceedings. Considering the need to assure the best quality of tasks related to missing persons and in order to meet social expectations in this area, Centre for Search of Missing Persons (CPOZ) was established in the structure of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters. It has been accomplishing its tasks for a year and a half so far, granting personal, technical and information-logistic support for organizational units of the Police in the country, as well as coordinating search actions in the field by the direct participation of CPOZ experts in the conducted searches of missing persons.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Analiza kryminalna

Analiza kryminalna jest narzędziem wykorzystywanym w procesie wykrywczym polegającym na identyfikowaniu i domniemywaniu związków między danymi o działalności przestępczej z innymi, potencjalnie z nimi powiązanymi informacjami. Metoda jest szczególnie skuteczna w przypadku spraw o dużej liczbie informacji, dużym zasięgu terytorialnym, skomplikowanej strukturze powiązań między figurantami.

Analiza kryminalna w polskiej Policji pojawiła się 14 lat temu dzięki grupie ekspertów z Holandii i Wielkiej Brytanii, którzy w 2000 r. przeszkolili pierwszych 24 analityków. Od około 10 lat analitycy kryminalni są skupieni w Wydziale Analizy Kryminalnej w Komendzie Głównej Policji, Centralnym Biurze Śledczym Policji, Biurze Spraw Wewnętrznych KGP oraz sekcjach bądź zespołach wydziałów

■ Przykładowe wykresy stosowane w analizie kryminalnej. Źródło: Materiały własne Wydziału Analizy Kryminalnej BSK KGP

wywiadu kryminalnego komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji. Policyjni analitycy kryminalni pełnią rolę typowo usługową wobec takich wydziałów, jak: kryminalny, dochodzeniowo-śledczy bądź do walki z korupcją. Stanowią grupę wyspecjalizowanych funkcjonariuszy, którzy przeszli trudny proces selekcji oraz pozytywnie ukończyli szkolenie specjalistyczne dla analityków kryminalnych. Współodpowiedzialny za proces naboru kandydatów jest Wydział Analizy Kryminalnej BSK KGP. Jest to jedno z jego zadań oprócz sporządzania analiz kryminalnych zleczanych przez jednostki organizacyjne Policji i inne uprawnione podmioty oraz wspierania komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach analizy kryminalnej w realizacji ich zadań. Samo szkolenie przyszłych analityków kryminalnych jest realizowane podczas czterotygodniowego kursu w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, często przy współudziale, w charakterze wykładowcy stowarzyszonego, analityka z Wydziału Analizy Kryminalnej BSK KGP. Analitycy kryminalni w swojej pracy korzystają z najnowocześniejszych osiągnięć techniki. Szczególny nacisk położony jest na prosty, czytelny przekaz analizowanych treści. Do tego celu analitycy używają specjalistycznego oprogramowania. Dbając o najwyższe standardy pracy analityków kryminalnych, Wydział Analizy Kryminalnej BSK KGP zapewnia im dostęp do najnowszej wersji oprogramowania analitycznego,

opieki serwisowej oraz udział w pracach badawczo-rozwojowych dotyczących analizy kryminalnej prowadzonych przez podmioty pozapolicyjne.

Analitycy kryminalni bardzo często realizują analizy spraw o największym ciężarze gatunkowym, będących w stałym zainteresowaniu opinii publicznej. Ich praca przyczyniła się do wykrycia wielu spraw, które przez wiele lat pozostawały niewyjaśnione. Wydział pełni również istotną rolę we wdrażaniu nowych rozwiązań i standardów. Realizowane jest to głównie poprzez organizację corocznego sympozjum analityków kryminalnych, będącego platformą wymiany doświadczeń między analitykami zarówno z komend wojewódzkich Policji, jak i Centralnego Biura Śledczego Policji. Ze względu na fakt, że analiza kryminalna wykorzystywana jest nie tylko w służbach i organach ścigania w Polsce, ale również za granicą, Wydział był współorganizatorem międzynarodowej konferencji analityków kryminalnych, która odbyła się we wrześniu 2012 r. w Międzynarodowym Centrum Szkoleń Specjalistycznych Policji w Legionowie.

Analitycy kryminalni, aby sprostać wyzwaniom współczesnego świata, aktywnie poszerzają swoją wiedzę i umiejętności, uczestnicząc w konferencjach, sympozjach, warsztatach z zakresu informacji geoprzestrzennej i jej zastosowania w analizie kryminalnej, nowych trendów w przestępczości gospodarczej oraz przestępczości w cyberprzestrzeni.

Ponieważ w analizie kryminalnej istotną rolę odgrywa informacja, Wydział administruje ogólnopolską bazą – System Informacji Operacyjnych (SIO). W tym systemie przetwarzane są informacje uzyskane przez policjantów w trakcie wykonywania czynności służbowych, przydatne do zapobiegania przestępstwom oraz ich rozpoznawania, ujawniania i wykrywania, ustalania metod ich popełniania oraz wykrywania i zatrzymywania sprawców. Odpowiednio zorganizowana baza informacji sporządzanych w wystandaryzowany sposób nie tylko ułatwia dostęp do nich policjantom służby kryminalnej, ale również umożliwia przeprowadzanie analizy.

Wydział Analizy Kryminalnej ma również dostęp do innych wyspecjalizowanych baz danych udostępnianych przez krajowe i zagraniczne podmioty zewnętrzne. Uzyskane z nich informacje są udostępniane jednostkom Policji z całego kraju na potrzeby prowadzonych postępowań przygotowawczych i spraw operacyjnych.

nadkom. Maciej Strzelczyk, ekspert Wydziału Analizy Kryminalnej Biura Służby Kryminalnej KGP

Summary

Crime analysis

Crime analysis is a tool used in detection process that enables to identify and presume connections between data on criminal activities and other information potentially related to them. Crime analysis appeared in the Polish Police in 2000. Currently, crime analysts work at units of crime analysis in all Provincial Police Headquarters and in Central Bureau of Investigation of the Police. Crime analysts very often conduct analyses of truly important cases that are permanently in the opinion of the general public. Department of Crime Analysis of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters exerts significant influence on analysts' working techniques through in-service trainings and implementation of new solutions and standards among analysts. Taking into consideration the fact that information plays a prominent role in crime analysis, Department of Crime Analysis administers all-Poland database – Operating Information System. This database gathers all information with any degree of credibility and potentially useful for the Police. They are obtained during performance of official duties by police officers.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Krajowy System Informacyjny Policji

PODSTAWY PRAWNE, HISTORIA, ZAKRES

Ustawa o Policji oraz wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie przetwarzania informacji przez Policję¹ dają Policji możliwość gromadzenia informacji, w tym danych osobowych. W myśl art. 20 ust. 2a tej ustawy Policja może pobierać, uzyskiwać, gromadzić, przetwarzać i wykorzystywać w celu realizacji zadań ustawowych informacje, w tym dane osobowe, o następujących osobach, także bez ich wiedzy i zgody:

- 1)** osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego,
- 2)** nieletnich dopuszczających się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego,
- 3)** osobach o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swoją tożsamość,
- 4)** osobach stwarzających zagrożenie, o których mowa w ustawie z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób,
- 5)** osobach poszukiwanych,
- 6)** osobach zaginionych.

Krajowy System Informacyjny Policji (KSIP) to wewnętrzny ogólnopolski zbiór informacji, który zgodnie z definicją zawartą w § 10 rozporządzenia MSW w sprawie przetwarzania informacji przez Policję jest zestawem zbiorów danych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych Policji.

W szerszym rozumieniu KSIP to narzędzie informatyczne umożliwiające współpracę z innymi systemami w zakresie wymiany informacji, np.: CEP – Centralna Ewidencja Pojazdów, CEK – Centralna Ewidencja Kierowców, CEL – Centralna Ewidencja Ludności, VIS – Wizowy System Informacyjny, SIS – System Informacyjny Schengen, Noe.NET – Centralna Baza Danych Osób Pozbawionych Wolności, SWD – System Wspomagania Dowodzenia, REGON, EUCARIS – Europejski System Informacyjny o Pojazdach i Prawach Jazdy, a także pozwalające na współpracę z terminalami mobilnymi.

W imieniu Komendanta Głównego Policji – administratora zbiorów – obowiązki i uprawnienia w zakresie pełnienia funkcji administratora zbiorów danych w KSIP pełnią dyrektorzy biur Komendy Głównej Policji zgodnie z realizowanymi merytorycznymi zadaniami określonymi w regulaminie KGP.

Biuro Służby Kryminalnej KGP jest komórką odpowiedzialną za spójność i jakość danych gromadzonych i przetwarzanych w zbiorach KSIP. Odpowiada również za projektowanie nowych funkcjonalności, które zarówno wspierają pracę funkcjonariuszy Policji, jak i mają wpływ na skuteczne ściganie

Krajowy System Informacyjny Policji – wygląd aplikacji

POLICJA KSIP WWW
 Użytkownik: 571181
 Server: AS1013.kispap7.2 [DC4J_KSPWWW.KSPWWW.Z]; 2014-09-18 11:40:06; app-ver:5.8

Osoba / RD / Rzecz / Fakt / Podmiot / Buł / Opcje / Legit / PRIM / SPP / ED / Przejęcie / Start

Poszukiwani | Ważne informacje | Role użytkowników

Poszukiwani

2013-09-20 DUPLIKATY OIO
 Wydział Obsługi Informacyjnej Biura Służby Kryminalnej KGP przypomina o konieczności każdorazowego sprawdzania czy osoba podlegająca rejestracji w KSIP nie posiada już nadanego numeru OIO. Szczegóły tutaj: <http://forum.kgp.policja.pl/viewtopic.php?f=5&t=6098>

2013-11-18 ZMIANA KWALIFIKACJI PRAWNYCH NIEKTÓRYCH CZYNÓW
 W związku ze zmianą przepisów w zakresie wykroczeń w CDO w dziale KSIP -> Pisma - zamieszczono pismo KR-WOI-2990/13 dot. postępowania z rejestracjami w KSIP. Szczegóły tutaj: <http://forum.kgp.policja.pl/viewtopic.php?f=5&t=6400>

POSZUKIWANIA NADZWYCZAJNE CZYNNE
 2014/09/18 11:34

Brak poszukiwań nadzwyczajnych

POLICJA KSIP WWW
 Użytkownik: 571181
 Server: AS1013.kispap7.2 [DC4J_KSPWWW.KSPWWW.Z]; 2014-09-18 11:42:41; app-ver:5.8

Osoba / RD / Rzecz / Fakt / Podmiot / Buł / Opcje / Legit / PRIM / SPP / ED / Przejęcie / Start

Osoby | Pojazdy | Dokumenty | Rzeczy | Sprawdzenia zaawansowane >>>

SPP - Ekran sprawdzenia pojazdu [SPPW02]

Kontekst sprawdzenia

+ Cel sprawdzenia [...]

+ Znak sprawy [...]

Kryteria sprawdzenia

Wybierz

☒ Nr rejestracyjny			
☐ Nr VIN			
☐ Nr rejestracyjny	Nr VIN		
☐ Kraj	Nr VIN	Data danych	

☒ WSKAZÓWKA Zestaw podstawowy

Lista systemów źródłowych

☒ KSIP - Krajowy System Informacyjny Policji
☒ SIS - Schengen Information System
☒ CEP - Centralna Ewidencja Pojazdów
☒ ZSE SG - Ewidencja Osób i Pojazdów Przekraczających Granicę

Copyright: Dacia Polska (Polski) w.t. 6.4

Osoba | RD | Rzecz | Fakt | Podmiot | Buł | Opcje | Legit | PRIM | SPP | ED | Przejęcie | Start | Wyloguj | Wypisuj | Administracja | Pomiar wydajności

POLICJA KSIP WWW
 Użytkownik: 571181
 Server: AS1013.kispap7.2 [DC4J_KSPWWW.KSPWWW.Z]; 2014-09-18 11:41:37; app-ver:5.8

Osoba / RD / Rzecz / Fakt / Podmiot / Buł / Opcje / Legit / PRIM / SPP / ED / Przejęcie

Spr. przewencyjne | Spr. z powodu | Poszukiwania | Okoliczności | Szukanie Adresu | Rejestracja Procesowa | Wnioski | Zakazy | Zatrzymanie |
 | Notowania kryminalne | Dozory policyjne | Środki zapobiegawcze | Cechy rysopisowe | Dokumenty | Fakt Daktyl. | Mon. DAKTYL. II |
 | Badania Genetyczne | Ślady Biologiczne | Związki GENOM | GENOM II |

Sprawdzenia osoby przewencyjne [OPISW001]

Kontekst sprawdzenia

+ Cel sprawdzenia [...]

+ Znak sprawy [...]

Warunki

Nazwisko [...]

Imię Ojca [...]

Imię Matki [...]

Data urodzenia od [...]

Podstawowe ☒ Falszywe ☒
 Dodatkowe ☒

Imię [...]

PESEL [...]

Płeć [...]

do [...]

Podstawowe ☒ Falszywe ☒
 Dodatkowe ☒

Id KSIP osoby [...]

Id ZSIP [...]

Warunki zaawansowane

Nazwisko rodowe [...]

Matki [...]

Pseudonim [...]

Wykształcenie [...]

Zawód [...]

Miejsce urodzenia [...]

Narodowość [...]

Rodzaj osoby [...]

Obywatelstwo [...]

☒ Polacy i obokrajowcy
☐ Wyłącznie Polacy
☐ Wyłącznie obokrajowcy

Adres

Gmina, Powiat [...]

Województwo lub Kraj [...]

Miejscowość [...]

Ulica [...]

Numer domu [...]

Numer mieszkania [...]

Wyszukuj wśród osób

☐ Osoby kiedykolwiek poszukiwane?
☐ Osoby zaginione?
☐ Osoby z rejestracjami procesowymi

☐ Osoby z poszukiwaniem czynnym?
☐ Osoby z notowaniami kryminalnymi

Zatrzymanie [...]

Źródło: zrzuty ekranowe KSIP wykonane przez WOI BSK KGP

KSIP

sprawców przestępstw, poszukiwanie osób czy też odzyskiwanie skradzionego mienia.

Procedury związane z przetwarzaniem informacji w KSIP reguluje obecnie decyzja Komendanta Głównego Policji w sprawie funkcjonowania KSIP².

KSIP rozpoczął działanie 1 stycznia 2003 r., zastępując Zintegrowany System Informacyjny Policji. We wspomnianej decyzji KSIP został zdefiniowany jako zestaw zbiorów danych obejmujący zakresem działania terytorium całego kraju. Gromadzenie danych w KSIP odbywa się w sposób usystematyzowany zagadnieniowo, w oddzielnych zbiorach gromadzi się informacje o: osobach, przestępstwach i postępowaniach prowadzonych przez Policję, podmiotach oraz rzeczach utraconych w wyniku czynu zabronionego i posiadających jednoznacznie identyfikujący je numer, a także informacje zawarte w zbiorach danych prowadzonych przez Policję na podstawie innych niż ustawa o Policji przepisów prawa.

Zbiory danych w KSIP według obszarów przetwarzania informacji:

osoba – rejestracje operacyjne, rejestracje procesowe, poszukiwania, okoliczności odnalezienia/zaginięcia, zakazy, zatrzymania, notowania kryminalne, dozory policyjne, środki zapobiegawcze, legitymowania, pobrania próbek biologicznych i daktyloskopowania;

fakt – wydarzenia, przestępstwa, postępowania;

rzecz – pojazdy, dokumenty, rzeczy, statki powietrzne, kontenery, statki wodne, silniki statku wodnego, banknoty, broń, papiery wartościowe i środki płatnicze, urządzenia przemysłowe, fałszyfikaty NBP, zatrzymania/zwroty dokumentów pojazdu i kierowcy;

podmiot – rejestracje operacyjne, notowania kryminalne, rejestracje procesowe;

PRIM (Policyjny Rejestr Imprez Masowych) – terminarz, imprezy, zapowiedzi, ogłoszenia;

SEWiK (System Ewidencji Wypadków i Kolizji) – miejsce zdarzenia, pojazdy uczestników, dane uczestników wypadku lub kolizji, inne;

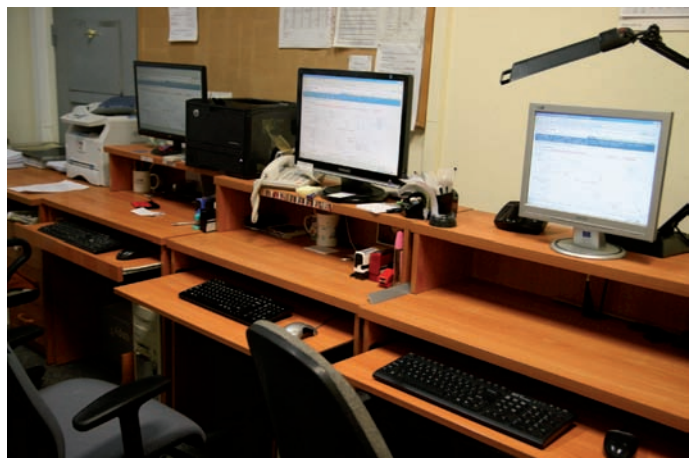
broń i licencja – informacje o osobach, podmiotach, broni, wnioskach i decyzjach, komisjach lekarskich – zbiór obecnie jest modyfikowany;

ewidencja (ewidencja kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego) – punkty, zakazy prowadzenia pojazdów, egzaminy sprawdzające kwalifikacje, szkolenia.

- wykonywanie typowań w zakresie: metod działania sprawców, wyszukiwania zdarzeń podobnych;
- replikacje danych do innych systemów w ramach ustawowych obowiązków;
- wymiana informacji z podmiotami uprawnionymi, m.in.: Biurem Ochrony Rządu, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Żandarmerią Wojskową, Strażą Graniczną, Agencją Wywiadu, Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnym Biurem Antykorupcyjnym;
- tworzenie raportów statystycznych oraz przekazywanie danych statystycznych w ramach ustawowych obowiązków do Głównego Urzędu Statystycznego.

DOSTĘP DO INFORMACJI ZGROMADZONYCH W ZBIORACH KSIP ORAZ W INNYCH SYSTEMACH POZAPOLICYJNYCH

Dostęp do informacji przetwarzanych w zbiorach KSIP jest realizowany poprzez stanowiska dostępne pracujące w wewnętrznej sieci policyjnej PSTD (Policyjna Sieć Transmisji Danych) lub przez terminale mobilne. Rozwiązanie to pozwala korzystać ze zbiorów KSIP we wszystkich jednostkach terenowych Policji oraz bezpośrednio – przez terminale mobilne – w czasie pełnienia służby, np. patrolowej w terenie.

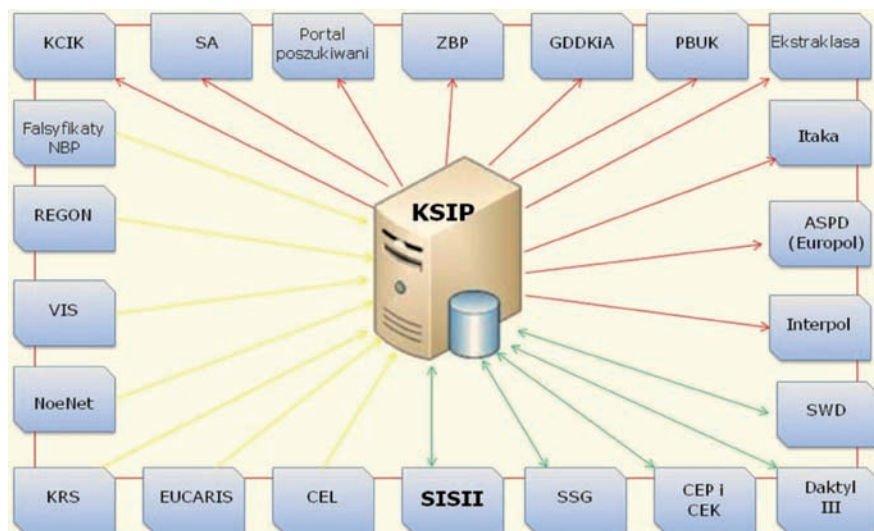

CEL GROMADZENIA I PRZETWARZANIA INFORMACJI W ZBIORACH KSIP

Główne cele gromadzenia i przetwarzania danych w zbiorach KSIP to:

- wspieranie pracy polskiej Policji w zakresie wykrywania przestępstw i wykroczeń oraz ścigania ich sprawców;
- wspieranie pracy polskiej Policji w zakresie: prowadzenia spraw dotyczących poszukiwań osób, pojazdów, rzeczy, dokumentów;
- typowanie grup przestępczych poprzez związki przestępcze, notowania kryminalne;

■ Schemat przedstawiający komunikację KSIP jako narzędzia informatycznego z innymi systemami oraz instytucjami. Opracowanie: WOI BSK KGP

Praca systemów w wydzielonej wewnętrznej sieci zapewnia bezpieczeństwo – chroni przed atakami hakerów. Elementem pozwalającym na prawidłowe zabezpieczenie przetwarzanych danych, w tym danych osobowych, jest konieczność posiadania przez użytkownika karty mikroprocesorowej wraz z certyfikatem zabezpieczonym kodem PIN. Elementem zapewniającym jakość danych przetwarzanych w zbiorach jest mechanizm nadawania osobom uprawnionym do przetwarzania informacji w zbiorach KSIP uprawnień dostępu do danych umożliwiających wykonywanie operacji na trzech poziomach: odczyt – wprowadzanie/modyfikacja – usuwanie.

Należy jednak podkreślić, że policjanci lub pracownicy Policji korzystają z informacji, w tym z danych osobowych przetwarzanych w zbiorach danych wyłącznie wtedy, gdy jest to przydatne lub niezbędne do prawidłowego wykonania czynności służbowych oraz podczas ich wykonywania. Narzędzie o nazwie System Poszukiwawczy Policji (SPP) w KSIP pozwala funkcjonariuszom Policji poprzez jedno zapytanie uzyskać odpowiedź z kilku systemów, w tym z Systemu Informacyjnego Schengen. Pozwala to skutecznie zatrzymywać osoby poszukiwane europejskimi nakazami aresztowania, ujawniać osoby zaginione oraz odzyskiwać mienie skradzione nie tylko na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, ale także poza jej granicami.

Ważnym elementem funkcjonalności KSIP są pozwalające na zapewnienie jakości danych przetwarzanych w zbiorach mechanizmy pobierania danych z innych systemów oraz mechanizmy replikacji lub przekazywania tzw. zrzutów do innych systemów zewnętrznych i instytucji w ramach ustawowych obowiązków udostępniania informacji.

JAKOŚĆ I SPÓJNOŚĆ DANYCH, SZKOLENIA, TRYB KONTROLI I NADZORU

Jakość, spójność i terminowość wprowadzanych do zbioru KSIP danych jest ważnym elementem, który pozwala na skuteczniejsze zatrzymywanie osób ukrywających się przed organami ścigania, odnajdywanie osób zaginionych, odzyskiwanie skradzionego mienia oraz na poprawne wykonywanie typowań

i analiz w zakresie zjawisk przestępczych. Nadzór nad jakością i spójnością danych zgromadzonych w KSIP oraz zadania związane z administrowaniem zbiorami realizują funkcjonariusze i pracownicy Policji z Wydziału Obsługi Informacyjnej BSK KGP. Informacje wprowadzane do KSIP przez operatorów w całej Polsce poddawane są codziennej analizie pod kątem poprawności zapisów oraz zgodności z procedurami określonymi w decyzji nr 125. Na bieżąco aktualizowane i uzupełniane są słowniki, z których korzystają użytkownicy KSIP. Funkcjonariusze i pracownicy WOI BSK KGP reagują na sygnalizowane przez użytkowników błędy systemowe, które zgłaszane są do Biura Łączności i Informatyki KGP w celu ich usunięcia. Biorą także udział w przygotowywaniu studiów wykonalności, założeń oraz koncepcji nowych rozwiązań teleinformatycznych planowanych do

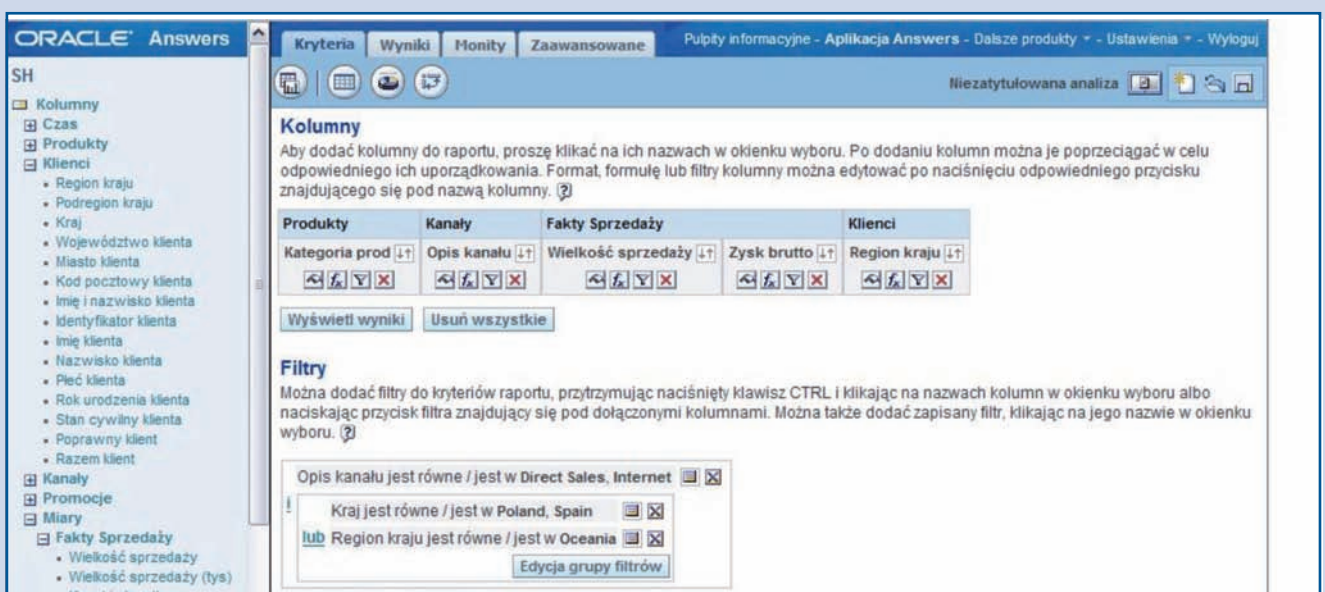
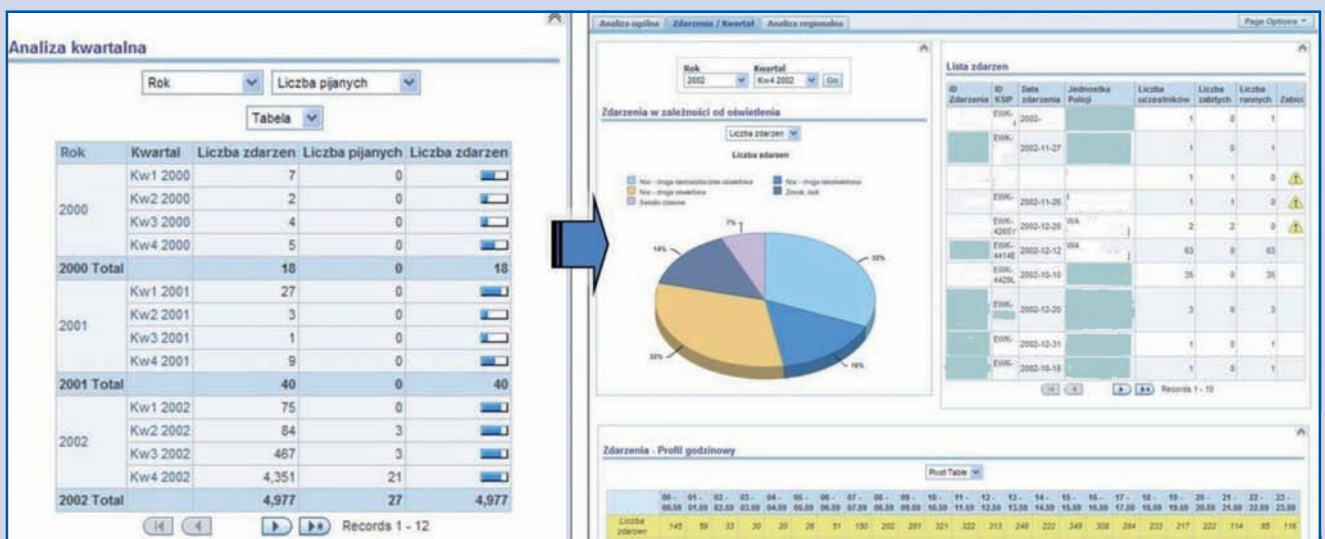
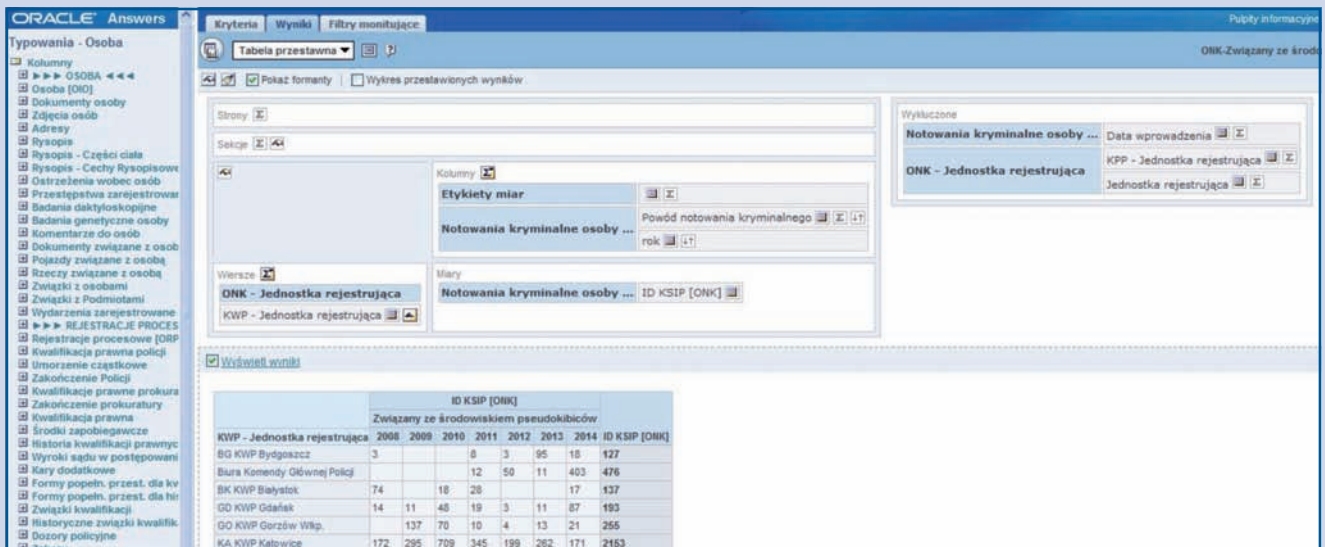
wdrożenia w ramach KSIP oraz współpracują w ich wdrażaniu w zakresie testowania poszczególnych zmian systemowych oraz nowych funkcjonalności.

Ważnym elementem w zapewnieniu poprawności przetwarzania danych w zbiorach są szkolenia oraz warsztaty z użytkownikami systemów. Kierownictwo BSK KGP podjęło wspólnie z komendantem Szkoły Policji w Pile działania mające na celu utworzenie kursów specjalistycznych w zakresie obsługi systemów informacyjnych oraz możliwości wykorzystania gromadzonych i przetwarzanych w nich informacji w procesie wykrywczym. BSK KGP uczestniczy również w szkoleniach z zakresu doskonalenia posługiwania się KSIP, prowadzonych w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Organizowane są warsztaty szkoleniowe skierowane bezpośrednio do liderów z KMP/KPP/KRP. Celem tych warsztatów jest nie tylko przekazanie informacji o nowych rozwiązaniach teleinformatycznych, wskazanie najczęściej popełnianych błędów w celu ich eliminacji, ale również zebranie propozycji nowych rozwiązań, których wprowadzenie spowodowałoby ułatwienie pracy użytkowników KSIP.

Wydział jest jedyną komórką organizacyjną, w której są realizowane zadania z zakresu kontroli i nadzoru nad dostępem do zbiorów KSIP na rzecz uprawnionych podmiotów, takich jak sądy, prokuratury, komendanci wojewódzcy Policji oraz komórki Biura Spraw Wewnętrznych KGP. Działania te mają na celu wyeliminowanie wykorzystywania KSIP do celów niezgodnych z przepisami prawa. **Należy bowiem pamiętać, że każda czynność przetwarzania danych w ramach zbiorów KSIP jest systemowo odnotowywana. W każdej chwili można poddać kontroli wszystkie operacje dokonywane na zbiorach przez każdego użytkownika, który posiadał lub posiada uprawnienia do korzystania z zasobów KSIP.**

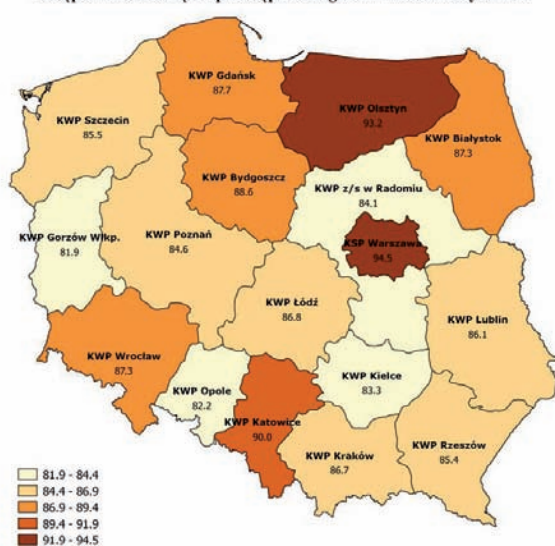
WOI BSK KGP realizuje także wnioski obywateli o usunięcie ich danych osobowych zgromadzonych w KSIP na podstawie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych³. Wnioski są weryfikowane w oparciu o przepisy ustawy o Policji, pod kątem zaistnienia obligatoryjnych przesłanek do usunięcia danych oraz o przepisy rozporządzenia w sprawie przetwarzania informacji przez Policję, w którym wskazane są kryteria weryfikacji danych.

System Analityczny

Źródło: wykonane w WOJ BSK KGP

Postępowania wszczęte - przestępczość ogółem - wskaźnik dynamiki

SYSTEM ANALITYCZNY, TYPOWANIA, STATYSTYKA

Wykorzystanie zaawansowanych rozwiązań informatycznych pozwala Policji na tworzenie systemów, baz danych, które stanowią narzędzie niezbędne w służbie policjantów. Systemy te są elementem pomocniczym w walce z przestępczością, pozwalają na wymianę informacji, a także na analizę danych. Struktura systemu KSIP, wielkość bazy danych oraz potrzeby policjantów realizujących zadania wykrywcze i operacyjne wymusiły stworzenie specjalistycznego narzędzia mającego na celu dokonywanie analiz i typowań w zakresie wyszukiwania zdarzeń podobnych, wyszukiwania sprawców przestępstw po charakterystycznych cechach ich rysopisu czy też sposobie ich działania (*modus operandi*). Stworzone narzędzie informatyczne otrzymało nazwę System Analityczny i jest ważnym elementem wspierania działań Policji przez zaawansowane wyszukiwanie danych, tworzenie analiz i wykresów statystycznych. Pozwala także głównemu administratorowi na weryfikację jakości i spójności danych wprowadzanych do zbiorów KSIP.

Dostęp do Systemu Analitycznego realizowany jest na czterech poziomach:

- poziom pierwszy (najwyższy) „Typowania i analiza” (w tym raporty statystyczne) – 283 użytkowników na poziomie KWP/KSP, biur KGP oraz CBŚP KGP,
- poziom drugi „Raporty” (bez raportów statystycznych) – 750 użytkowników na poziomie KMP/KRP/KPP,
- poziom trzeci „Typowania-Posigraf” – 4891 użytkowników na poziomie KMP/KRP/KPP/komisariaty Policji,
- poziom czwarty „Raporty statystyczne” – 960 użytkowników na poziomie KMP/KRP/KPP.

W styczniu 2013 r. została dokonana zmiana systemu, z którego generowano dane statystyczne, w tym dane przekazywane do GUS. Po ponad 30 latach funkcjonowania został zamknięty Policyjny System Statystyki Przestępczości TEMIDA. Generowanie danych statystycznych odbywa się obecnie przez System Analityczny na podstawie danych zgromadzonych w zbiorach KSIP. Zmiana systemu nie tylko pozwoliła na uzyskiwanie liczbowych tabel statystycznych, ale także dała możliwość dokonywania analizy poprzez opisy przestępstw, *modus operandi*, powiązań między osobami.

WYMIANA INFORMACJI Z PODMIOTAMI POZAPOLICYJNYMI

W Wydziale Obsługi Informacyjnej BSK KGP realizowana jest także współpraca z podmiotami uprawnionymi na podstawie przepisów prawa do otrzymywania informacji ze zbiorów prowadzonych w Policji. Obejmuje ona obsługę zapytań od uprawnionych podmiotów pozapolicyjnych, np. BOR, ABW, ŻW, SG, AW, SKW, CBA, oraz wniosków z Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSW związanych z nadaniem lub zrzeczeniem się obywatelstwa polskiego oraz wydaniem wizy repatriacyjnej, a także konsultacje wizowe wynikające z przepisów ustawy o cudzoziemcach⁴ i realizację obowiązku informacyjnego wynikającego z ustawy o Karcie Polaka⁵.

*nadkom. Waldemar Wołowicz, naczelnik Wydziału
Obsługi Informacyjnej Biura Służby Kryminalnej KGP*

*Izabela Zawadzka, specjalista Wydziału Obsługi Informacyjnej
Biura Służby Kryminalnej KGP*

¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie przetwarzania informacji przez Policję (Dz. U. z 2013 r. poz. 8).

² Decyzja nr 125 Komendanta Głównego Policji z 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (Dz. Urz. KGP poz. 28, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182).

⁴ Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.).

⁵ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2014 r. poz. 1187).

Summary

National Police Information System

The Act on the Police and on the basis of it, ordinances of the Ministry of the Interior regarding information processing by the Police give opportunity to gather information including personal details.

Data are being collected in National Police Information System which is an internal all-Poland set of databases of information processing in ICT Police systems and dividing into categories. It enables the cooperation with other systems of the information exchange. Access to information processed in the System mentioned above is being carried out in compliance with safety rules. The user is obliged to own a microprocessor card with a certificate secured with the code PIN and suitable entitlements. The Commander in Chief of the Police is an administrator of the database. On his behalf, directors of the bureaus operating in the National Police Headquarters perform administrative functions according to substantive tasks determined in regulations. Data sets of National Police Information System enable to generate statistical data based on collected information on crimes and proceedings. Moreover, the application named Analytical System allows to prepare analyses and designate on account of individual categories of data gathered in the System. The next tool called Search System of the Police enables police officers to receive response from several systems including Schengen Information System by only one inquiry. It allows to effectively retain persons wanted on European arrest warrants, reveal missing persons and recover property stolen not only in Poland but also abroad. Furthermore, Department of Information Service of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters cooperates with nonpolice entities authorised according to provisions of law to receive responses from data sets conducted by the Police and grant citizens' requests for removing their personal details collected in National Police Information System on the basis of the Act on the Protection of Personal Data.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

Administrowanie danymi SIS i VIS

W 2007 r. na kilka miesięcy przed przystąpieniem Polski do strefy Schengen, w ramach Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych Komendy Głównej Policji, powstał kilkusobowy Zespół do spraw Systemu Informacyjnego Schengen. Z czasem został przekształcony w kilkudziesięciosobowy **Wydział Administrowania Danymi SIS i VIS**, obecnie w strukturze Biura Służby Kryminalnej KGP.

W związku z przystąpieniem Polski do strefy Schengen w 2007 r. został uruchomiony **Krajowy System Informatyczny (KSI)**, który umożliwia organom administracji publicznej oraz organom wymiaru sprawiedliwości wykorzystywanie danych gromadzonych w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) i Wizowym Systemie Informacyjnym (VIS).

Utworzenie systemu informatycznego było jednym z niezbędnych wymogów wejścia Polski do grupy państw członkowskich strefy Schengen, a jego funkcjonowanie zostało określone w ustawie o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w SIS oraz VIS¹. Rozwiązanie to ma kompensować zniesienie kontroli granicznych na wewnętrznych granicach strefy i służyć podniesieniu stanu bezpieczeństwa państw członkowskich.

Ważną datą w historii Wydziału było uruchomienie Wizowego Systemu Informacyjnego, które nastąpiło 11 października 2011 r.

Do głównych zadań realizowanych w Wydziale Administrowania Danymi SIS i VIS BSK KGP należą:

- administrowanie w imieniu Centralnego Organu Technicznego Krajowego Systemu Informatycznego, tj. w imieniu Komendanta Głównego Policji, danymi wykorzystywanymi poprzez KSI;
- dokonywanie, modyfikowanie i usuwanie, na wniosek jednostek organizacyjnych Policji lub komórek organizacyjnych KGP, wpisów danych osób lub przedmiotów do SIS na potrzeby niejawnego nadzorowania lub kontroli;
- obsługa zapytań o dane SIS kierowanych przez organy samorządowe właściwe w sprawach rejestracji pojazdów;
- realizacja zadań Centralnego Punktu Dostępu dla sądów, prokuratur i Policji w zakresie udzielania informacji o danych VIS;
- rozpatrywanie wniosków osób o udostępnianie informacji dotyczących przetwarzania ich danych osobowych poprzez KSI; dokonywanie, modyfikowanie i usuwanie wpisów danych SIS w trybie awaryjnym dla organów uprawnionych, nadawanie użytkownikom indywidualnym uprawnień do dostępu do KSI.

Zadaniem Wydziału, które w bezpośredni sposób przekłada się na pracę jednostek terenowych Policji, jest koordynowanie i realizowanie uprawnienia, jakie Policja posiada do dokonywania wpisów danych SIS na potrzeby niejawnego nadzorowania lub kontroli. Pojęcia niejawnego nadzorowania i kontroli wywodzą się z prawodawstwa unijnego. Instytucja

niejawnego nadzorowania lub kontroli szczególnej wykorzystywana jest w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych w związku ze ściganiem przestępstw oraz zapobieganiem zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego. Obecnie w systemie figuruje około 1000 polskich wpisów zleconych przez jednostki Policji i komórki CBŚP.

Najbardziej absorbującym zadaniem realizowanym przez Wydział jest obsługa zapytań o dane SIS kierowanych przez organy samorządowe właściwe w sprawach rejestracji pojazdów. Liczba nadsyłanych zapytań wzrasta z każdym rokiem. Systematycznie zwiększa się również liczba organów samorządowych korzystających z usług Wydziału. W 2013 r. karty zapytania wpłynęły od 297 uprawnionych podmiotów. Opisaną tendencję obrazują poniższa tabela i wykres.

■ **Tabela 1.** Zapytania organów samorządowych właściwych w sprawach rejestracji pojazdów

Rok	Liczba sprawdzeń		Razem
	Pojazd	Dokument	
2008	25 223	3628	28 851
2009	28 517	3383	31 900
2010	83 381	7161	90 542
2011	99 238	7197	106 435
2012	159 300	9636	168 936
2013	194 163	18 899	213 062
Razem	589 822	49 904	639 726

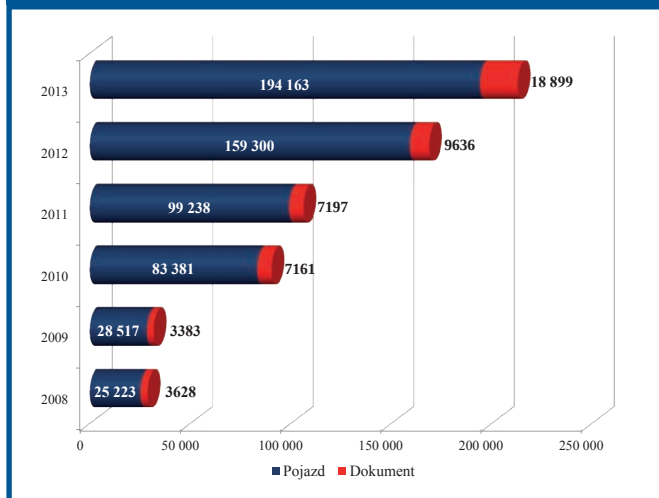
Źródło: Biuro Służby Kryminalnej KGP

Następstwem sprawdzeń dokonywanych w systemie SIS są tzw. trafienia, tj. ujawnienie zbieżności danych nadesłanych z figurującymi w bazie. Informacje na temat trafień przesyłane są do jednostek Policji, które na tej podstawie, w znacznej części wypadków, dokonują zabezpieczeń poszukiwanych pojazdów, tablic rejestracyjnych lub dokumentów. W 2013 r. wysłano do realizacji **287** informacji o trafieniach, a w roku bieżącym do połowy września 2014 r. takich informacji było **175**.

Nie mniej ważnym zadaniem Wydziału jest realizacja prawa dostępu do informacji osób, których dane osobowe są przetwarzane w SIS i VIS. Liczba nadsyłanych wniosków wzrasta z roku na rok. O ile do centralnego organu technicznego KSI w 2008 r. wpłynęło **55** wniosków osób w zakresie przetwarzania ich danych osobowych w SIS, to w 2013 r. było ich już **207**. Od stycznia do września 2014 r. rozpatrzono w sumie **151** wniosków.

Wydział realizuje również zadania **Centralnego Punktu Dostępu (CPD)** do danych VIS dla Policji, sądów i prokuratur. Centralne Punkty Dostępu zostały uruchomione 1 września

Zapytania organów samorządowych właściwych w sprawach rejestracji pojazdów

Źródło: Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji

2013 r. Pośredni wgląd do danych VIS jest realizowany w celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i innym poważnym przestępstwom, ich wykrywania oraz ścigania w ramach prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych.

Dodatkowo przedstawiciele Wydziału Administrowania Danymi SIS i VIS udzielają merytorycznego wsparcia w przeprowadzaniu szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i ochrony da-

nych przetwarzanych przez KSI. Szkolenia są organizowane zarówno dla Policji, jak również dla innych użytkowników korzystających z KSI.

W szkoleniach zorganizowanych w 2013 r. zostało przeszkolonych łącznie **268** instruktorów.

kom. Katarzyna Poloczek, ekspert Wydziału Administrowania Danymi SIS i VIS Biura Służby Kryminalnej KGP

¹ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1203).

Summary

Administration of SIS VIS data

Department of Schengen Information System (SIS) and Visa Information System (VIS) Data Administration, Criminal Service Bureau, National Police Headquarters performs tasks in terms of its capacity as an administrator of the Schengen Information System. The Department coordinates and implements Police authority to entry data to the SIS for the purposes of discreet check or specific check. Here is where the local motor vehicles departments competent for the registration of vehicles, submit their request for information for purposes of auto registration. We also perform the tasks of the Central Access Point (CAP) to the Visa Information System data for the Police, the Courts and prosecutors' offices. In addition, representatives of our Department provide substantive support in training of security and data protection processed by the National Information System.

Źródło: kom. Katarzyna Poloczek

Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych

Utworzenie Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK) miało na celu zgromadzenie w jednym miejscu informacji kryminalnych znajdujących się w zasobach podmiotów zajmujących się zwalczaniem przestępczości. Stworzenie centralnej bazy danych umożliwiło zainteresowanym służbom szybki i sprawny dostęp do informacji niezbędnych w toku wykonywanych czynności służbowych.

Działalność KCIK reguluje ustawa o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych¹. Istotą funkcjonowania systemu jest przekazywanie informacji kryminalnych do baz danych KCIK oraz ich uzyskiwanie w drodze teletransmisji, przy użyciu dedykowanych narzędzi informatycznych, co w sposób istotny wpływa na efektywność działania podmiotów uczestniczących w procesie wymiany informacji.

Do czasu uruchomienia KCIK w Polsce nie istniała uregulowana centralnie organizacja obiegu informacji kryminalnych. Prowadziło to niekiedy do sytuacji, że różne służby i organy w tym samym czasie zajmowały się działaniami przestępczymi tej samej osoby lub tej samej grupy, nie mając możliwości uzyskiwania oraz przekazywania posiadanych informacji i podejmowania w związku z tym określonych działań. W konsekwencji brak centralnego organu, w którym byłyby gromadzone, przetwarzane i przekazywane informacje kryminalne, rzutował na efektywność działań wszystkich służb zajmujących się zwalczaniem przestępczości. Służby te miały niejednokrotnie jedynie częściowe informacje, które nie odzwierciedlały pełnego stanu wiedzy wszystkich służb o poszczególnych osobach, grupach przestępczych i ich działaniach.

KCIK

Centrum w założeniu miało być agendą państwową stanowiącą swoisty bank informacji kryminalnych, z którego zasobów będą korzystać wszystkie służby i organy ustawowo zwalczające przestępczość. Stworzony system informatyczny KCIK spełnia te oczekiwania. Gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych przy wykorzystaniu narzędzi informatycznych daje gwarancję sprawnego przepływu informacji, a także stwarza szerokie możliwości w zakresie ich analizy i prezentacji wyników.

Należy stwierdzić, że wdrożenie systemu KCIK doprowadziło do uporządkowania wymiany informacji między podmiotami uprawnionymi, która odbywała się na zasadach dwustronnych porozumień o wzajemnej wymianie informacji. Natomiast pełna elektronizacja obiegu informacji w ramach KCIK stwarza możliwość wymiany danych między podmiotami uprawnionymi w czasie rzeczywistym.

KCIK rozpoczęło działalność 1 stycznia 2003 r. System ten pełni cztery podstawowe funkcje: ewidencyjną, informacyjną, koordynacyjną i analityczną, umożliwiając Szefowi Centrum realizację ustawowych zadań.

Funkcja ewidencyjna jest wykonywana przez gromadzenie informacji kryminalnych zgodnie z zakresem określonym w art. 13 ustawy. Ponieważ system posiada odpowiednie standardy zabezpieczeń, zgodnie z akredytacją wydaną przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, mogą w nim być gromadzone również informacje niejawne do klauzuli „poufne”. Funkcja ta jest realizacją zapisów art. 21 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym podmioty uprawnione przekazują z urzędu informacje kryminalne Szefowi Centrum niezwłocznie po ich uzyskaniu, z zastrzeżeniem wyłączenia obowiązku rejestracji informacji kryminalnych, jeżeli ich przekazanie mogłoby zagrozić bezpieczeństwu państwa lub jego obronności albo spowodować identyfikację osób udzielających pomocy przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych przez upoważnione do tego podmioty.

Funkcja informacyjna jest realizowana przez obsługę zapytań skierowanych do Szefa Centrum przez podmioty uprawnione na zasadach określonych w art. 28 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym Szef Centrum przekazuje informacje kryminalne niezwłocznie po otrzymaniu zapytania od podmiotu uprawnionego.

Podmioty zobowiązane, biorące udział w wymianie informacji kryminalnych, posiadają w swoich zasobach znacznie szerszy niż określony w art. 13 ustawy zakres informacji kryminalnych przekazywanych z urzędu Szefowi KCIK. Dlatego też ustawodawca w art. 28 ust. 2 ustawy przewidział możliwość wystąpienia przez Szefa Centrum do podmiotów zobowiązanych w zakresie koniecznym do udzielenia odpowiedzi.

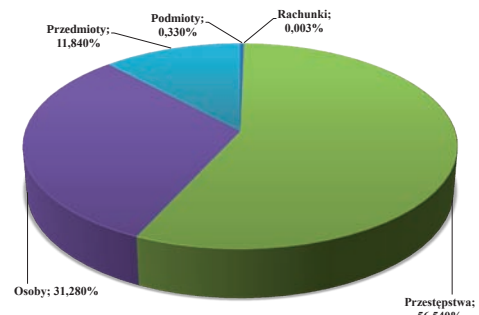
Funkcja koordynacyjna jest realizowana automatycznie przez generowanie przez system informacji, nazywanej informacją koordynacyjną, przesyłanej do podmiotu, który przekazał informację kryminalną Szefowi Centrum (dokonał rejestracji w bazach danych KCIK).

Podstawą prawną tej funkcji jest art. 29 ustawy, który stanowi, że o przekazaniu informacji kryminalnej uzyskanej od podmiotu uprawnionego Szef Centrum niezwłocznie informuje ten podmiot.

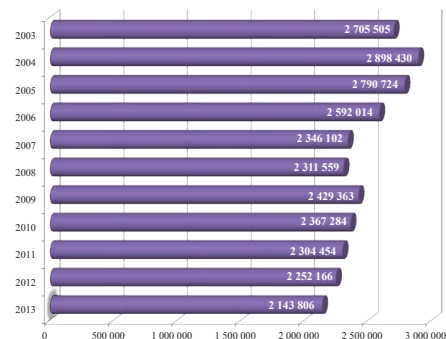
Funkcja analityczna jest realizowana głównie przez:

- bieżącą analizę poprawności informacji kryminalnych przekazywanych przez podmioty zobowiązane uprawnione,

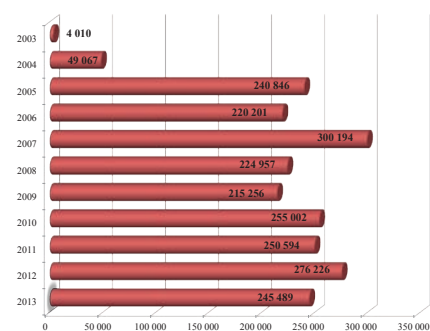
Struktura informacji kryminalnych zarejestrowanych w bazach danych Centrum w latach 2003–2013

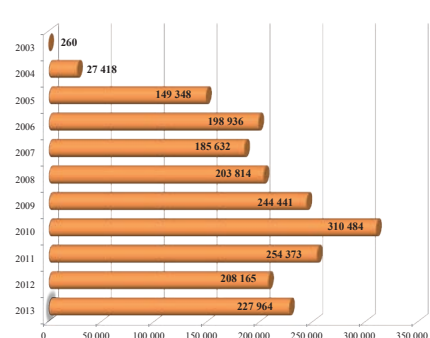
Liczba rejestracji informacji kryminalnych w bazach danych Centrum w latach 2003–2013

Wykorzystanie systemu KCIK przez podmioty uprawnione (liczba zapytań do bazy i uzupełniających) w latach 2003–2013

Liczba informacji koordynacyjnych wygenerowanych w bazach danych Centrum w latach 2003–2013

Źródło: Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji

- przygotowywanie informacji statystycznych dla tych podmiotów w zakresie stanu rejestracji oraz wykorzystania zasobów informacyjnych KCIK,
- przygotowanie sprawozdania rocznego Szefa Centrum z działalności KCIK
- analizę zgromadzonych danych.

*Opracowano: Wydział Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych
BSK KGP*

¹ Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 153, z późn. zm.).

Summary

National Crime Information Centre

National Crime Information Centre, which commenced its activities on 1 January 2003, is aimed at collecting in one place criminal information, included into resources of entities dealing with fight against crime. Creation of the central database enabled interested services a fast and efficient access to the information, essential in the course of official duties in progress.

Transmission of criminal information to National Crime Information Centre as well as their obtainment by teletransmission, with the use of dedicated IT tools, is an essential function of a system. It affects significantly the effectiveness of actions of entities participating in the process of the information exchange.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Systemy techniki operacyjnej

Wydział został utworzony w celu realizacji zadań związanych z tworzeniem warunków do wykonywania kontroli operacyjnej i dostępu do danych retencyjnych operatorów telekomunikacyjnych, aby uczynić skuteczniejszym zwalczanie przestępczości zorganizowanej, kryminalnej, gospodarczej i korupcyjnej.

Do zadań Wydziału Systemów Techniki Operacyjnej należy w szczególności:

- administrowanie eksploatowanymi systemami kontroli operacyjnej;
- monitorowanie funkcjonujących oraz wdrażanie nowych, ogólnokrajowych systemów usprawniających kontrolę operacyjną, lokalizację terminali i pozyskiwanie informacji w sieciach telekomunikacyjnych oraz teleinformatycznych;
- zapewnienie serwisu oraz rozwoju ogólnokrajowych systemów kontroli operacyjnej;
- współpraca z przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi w zakresie technicznego oraz organizacyjnego funkcjonowania ustaleń telekomunikacyjnych i centralnych systemów kontroli operacyjnej;
- inicjowanie i prowadzenie szkoleń związanych z centralnymi systemami kontroli operacyjnej dla policjantów i współpracujących podmiotów zewnętrznych;

a także:

- prowadzenie prac koncepcyjno-analitycznych dotyczących rozwoju oraz budowy systemów i urządzeń techniki operacyjnej;
- opiniowanie projektów zgłaszanych przez wydziały techniki operacyjnej KWP/KSP związanych z zakupem specjalistycznego sprzętu;
- opiniowanie i wdrażanie zmian w przepisach związanych z funkcjonowaniem pionu techniki operacyjnej.

Od momentu powstania Wydziału były eksploatowane 3 systemy przeznaczone do realizacji kontroli operacyjnej. Powodem ich zmian był dynamicznie rozwijający się rynek usług na rynku telekomunikacyjnym oraz szybki postęp technologiczny. Na podstawie art. 20c ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji

(Dz. U. z 2011 r. Nr 187, poz. 1687, z późn. zm.) oraz na podstawie ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2014 r. poz. 243) funkcjonariusze Policji pozyskują dane objęte retencją. Obecnie obowiązujące przepisy prawa określają 12-miesięczny okres zatrzymywania tych danych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

Aby policjant mógł pozyskiwać ww. dane, muszą być spełnione odpowiednie warunki. Przede wszystkim do występowania o dane retencyjne od operatorów upoważniona jest tylko wąska grupa funkcjonariuszy z wyspecjalizowanych komórek organizacyjnych Policji. Należą do nich niektóre jednostki i komórki organizacyjne Komendy Głównej Policji, wydziały techniki operacyjnej i wydziały wywiadu kryminalnego w komendach wojewódzkich/stołecznej Policji. Kolejnym warunkiem jest posiadanie stosownego upoważnienia wydanego przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, czyli Komendanta Głównego Policji, komendanta wojewódzkiego/stołecznego Policji lub osoby przez nich upoważnionej.

Należy podkreślić, że w Polsce jest 4 wiodących operatorów telefonii komórkowej i 3 operatorów telefonii stacjonarnej, z którymi Policja najczęściej wymienia informacje. W celu usprawnienia tego procesu Wydział Systemów Techniki Operacyjnej BSK KGP od wielu lat wdraża coraz nowsze rozwiązania do pozyskiwania tych danych drogą elektroniczną.

Wszystko zaczęło się w 2003 r., kiedy to Polska Telefonia Komórkowa Centertel, przy współudziale KGP, udostępniła interfejs WWW, który znacząco skrócił czas oczekiwania na wydruki pobierane centralnie od operatora, co jest szczególnie istotne przy dynamicznych działaniach funkcjonariuszy pionu kryminalnego. Wówczas to 70 funkcjonariuszy Policji zostało wyposażonych przez operatora w imienne certyfikaty na kartach kryptograficznych i mogli zalogować się na stronie WWW, aby bezpośrednio pobrać odpowiednie dane. W zależności od stopnia skomplikowania zapytania operacja trwała od 5 minut nawet do doby. Należy przy tym pa-

TECHNIKA OPERACYJNA

miętać, że także operator musiał zaangażować pracowników. W miarę rozwoju rynku telekomunikacyjnego firmy zaczęły walczyć o abonenta, co spowodowało, że niemal równocześnie 2 kolejne firmy oferujące usługi telefonii komórkowej wdrożyły podobne rozwiązania, ułatwiające pracę operacyjną Policji. Mnożyła się jednak liczba certyfikatów i kart, którymi musieli się posługiwać funkcjonariusze realizujący ustalenia. W 2008 r. podjęto decyzję o budowie własnego Centrum Certyfikacji Kluczy. Od tego momentu zaczęły się prace mające na celu uznanie podpisów elektronicznych, wydanych w Centrum Certyfikacji Kluczy BSK KGP, przez poszczególnych operatorów. Proces ten nie był łatwy ze względu na politykę bezpieczeństwa przedsiębiorców. Integracja systemów z certyfikatami Policji zakończyła się – po stronie operatorów – w 2014 r.

Do zatrzymywania i udostępniania danych, o których mowa w art. 20c ustawy o Policji, są zobowiązani wszyscy przedsiębiorcy telekomunikacyjni, także telefonii stacjonarnej.

Wydział na bieżąco analizuje potrzeby Policji w opisywanym zakresie. Wraz z rozwojem technologii i szybkim postępowaniem w dziedzinie telekomunikacji są tworzone nowe rozwiązania pozwalające na sprawną i rzetelną pracę Policji. Wszystko oczywiście w granicach przepisów prawa, które w sposób precyzyjny określają, do czego Policja ma prawo i w jaki sposób może działać. Przepisy określają też obowiązki operatorów w tym zakresie.

Obecnie ze wszystkimi wiodącymi operatorami, jak też z większością mniejszych – ogólnopolskich, realizuje się wymianę informacji za pomocą sieci telekomunikacyjnej z wykorzystaniem profesjonalnych narzędzi autoryzacyjnych, uwierzytelniających i szyfrujących.

Wymiana informacji drogą elektroniczną musi być poprzedzona podpisaniem stosownego porozumienia między Komendantem Głównym Policji a operatorem.

*ml. insp. Marcin Golizda-Bliźniński,
radca Wydziału Systemów Techniki Operacyjnej BSK KGP*

Technika specjalna i realizacje

Wydział Techniki Specjalnej i Realizacji BSK KGP powstał w 2007 r. w celu realizacji zadań związanych z pozyskiwaniem, adaptacją i stosowaniem sprzętu techniki specjalnej wspomagającego czynności operacyjno-rozpoznawcze. Zajmuje się także udzielaniem wsparcia komórkom i jednostkom organizacyjnym Policji przy budowie, obsłudze i modernizacji wyposażenia pojazdów specjalnych oraz urządzeń techniki operacyjnej. Wspomaga jednostki i komórki organizacyjne Policji oraz podmioty pozapolicyjne w zakresie stosowania środków techniki operacyjnej. Pracownicy Wydziału zajmu-

ją się także projektowaniem i wykonywaniem prototypów urządzeń techniki specjalnej na potrzeby wydziałów techniki operacyjnej. Wszystkie działania Wydziału realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.) oraz zarządzeniem pf-634 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję czynności operacyjno-rozpoznawczych.

*nadkom. Michał Bukowski, zastępca naczelnika
Wydziału Techniki Specjalnej i Realizacji BSK KGP*

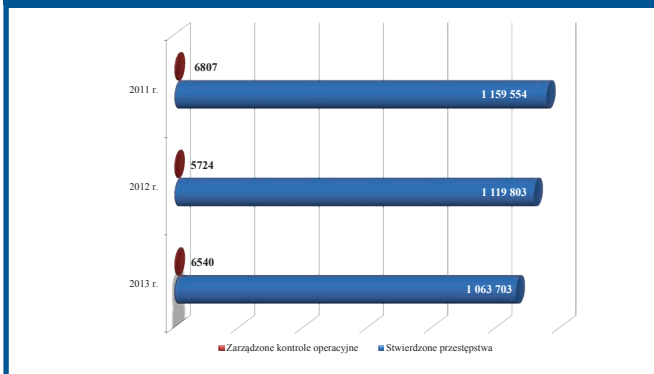
Technika operacyjna

Do głównych zadań Wydziału należy:

- monitorowanie oraz koordynowanie działań obserwacyjnych o zasięgu krajowym i międzynarodowym,
- monitorowanie i koordynowanie stosowania kontroli operacyjnej przez uprawnione komórki organizacyjne Policji oraz realizacja obowiązków sprawozdawczych w tym zakresie.

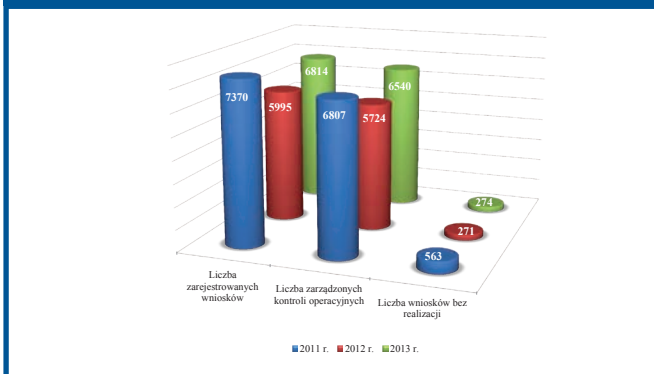
Obowiązek przygotowania stosownego sprawozdania wynika z zapisu ustawowego obligującego Ministra Spraw Wewnętrznych do przedstawienia Sejmowi i Senatowi informacji na temat stosowania kontroli operacyjnej przez Policję, a także wykorzystywania informacji stanowiących tajemnicę ubezpieczeniową i bankową.

Porównanie liczby stwierdzonych przestępstw do liczby zarządzonych kontroli

Źródło: Druk sejmowy nr 2388 z dnia 5 maja 2014 r., Informacja na temat działalności Policji za 2013 r.

Porównanie liczby zarejestrowanych wniosków do liczby zarządzonych kontroli operacyjnych i wniosków bez realizacji

Źródło: Druk sejmowy nr 2388 z dnia 5 maja 2014 r., Informacja na temat działalności Policji za 2013 r.

Obszar dotyczący koordynacji obserwacji o zasięgu krajowym, która ze swojej natury jest i musi być działaniem operacyjnym o charakterze niejawnym, jest regulowany przez przepisy posiadające odpowiednią klauzulę niejawności. Uprawnienie Policji do prowadzenia działań obserwacyjnych w trakcie realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych wynika z art. 15a ust. 1 pkt 5a ustawy o Policji¹, który daje prawo policjantom do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a także dźwięków im towarzyszących. Natomiast w obszarze koordynacji obserwacji międzynarodowej przepisem regulującym jest *Konwencja wykonawcza do układu z Schengen*², która w art. 40 uprawnia funkcjonariuszy umawiających się stron do kontynuowania nadzoru na terytorium innej umawiającej się strony, która wyraziła na to zgodę. Zadanie to jest realizowane w systemie dyżurów zapewniających nieprzerwaną obecność merytorycznego policjanta na tzw. Stanowisku Koordynacji Obserwacji Krajowej. Wydział zajmuje się również zagadnieniem związanym z realizacją kontroli operacyjnej przez Policję na podstawie art. 19 ustawy o Policji. Kontrola operacyjna jest jedną z metod pracy operacyjnej Policji najbardziej ingerujących w prawa i wolności obywatelskie, a szczególnie w prawo do prywatności, zagrożone konstytucyjnie. Z tego też powodu może zostać zastosowana dopiero po wyczerpaniu innych metod działania lub po stwierdzeniu nieprzydatności ich użycia. Możliwość stosowania kontroli jest ograniczona również z uwagi na rodzaj prze-

stępstw do tzw. najcięższych gatunkowo (katalog zamieszczony został w art. 19 ust. 1 ustawy o Policji). Procedura wdrażania kontroli operacyjnej podlega kontroli i nadzorowi organów prokuratury i sądów. Może zostać zastosowana po uzyskaniu zgody prokuratury, a następnie postanowienia sądu. Ustawodawca zagwarantował również obowiązek niezwłocznego zniszczenia materiałów uzyskanych w trakcie stosowania kontroli operacyjnej, które nie zawierają dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub dowodów mających znaczenie dla toczącego się postępowania. W zakresie monitorowania zagadnienia stosowania kontroli operacyjnej przez uprawnione organy Policji Wydział inicjuje i uczestniczy w pracach związanych z przygotowaniem nowych przepisów prawnych pozwalających na sprawną realizację zadań wykonywanych przez policjantów w związku z prowadzoną kontrolą operacyjną. Przygotowywane corocznie dla Ministra Spraw Wewnętrznych sprawozdanie z zakresu stosowania kontroli operacyjnej na podstawie gromadzonych centralnie danych z poszczególnych jednostek Policji szczebla wojewódzkiego oraz danych z komórek organizacyjnych Komendy Głównej Policji obrazuje procedurę wnioskowania o jej stosowanie, uwzględniającą nadzór i kontrolę prokuratorsko-sądową, a także efektywność jej stosowania. Sprawozdanie to, z racji ustawowego obowiązku ochrony metod i form pracy operacyjnej Policji, przedstawia dane w ujęciu zbiorczym dotyczącym całej Policji, bez podziału na poszczególne jednostki i komórki organizacyjne.

Do innych zadań Wydziału należy udział w tworzeniu i doskonaleniu maskowania wykorzystywanego przez policjantów realizujących zadania w komórkach techniki operacyjnej, współpraca z przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi w zakresie ustaleń telekomunikacyjnych oraz koordynacja wykorzystania specjalistycznych urządzeń techniki operacyjnej w celu wsparcia zadań realizowanych przez pion kryminalny Policji. Policjanci wydziału administrują również systemami służącymi do opracowywania dokumentów niejawnych oraz dbają o merytoryczną zawartość Centralnej Bazy Informacji z Ustaleń, stanowiącej podzbiór Systemu Informacji Operacyjnych³.

ml. insp. Robert Maciejczyk,
naczelnik Wydziału Techniki Operacyjnej BSK KGP

¹ Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.).

² Konwencja wykonawcza do układu z Schengen z 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluxu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U.UE.L.2000.239.19).

³ Decyzja nr 126 Komendanta Głównego Policji z 5 kwietnia 2013 r. w sprawie prowadzenia w Policji zestawu zbiorów danych „System Informacji Operacyjnych” (Dz. Urz. KGP poz. 29).

Summary

Operational technique

The article presents issues of the application of tools supporting the detection process by units of the Police. Operational Technique Department of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters is in particular responsible for monitoring and coordination of: surveillance actions of national and international character and the application of operational control by authorised organisational units of the Police. Scope of activities in discussed areas requires absolute observation of law and, in particular, precise operation considering the character of proceedings conducted against persons remaining in the interest of law enforcement agencies.

Źródło: Renata Cedro, WP CSP

Walka z cyberprzestępczością

W ciągu ostatnich lat na całym świecie zauważalny jest dynamiczny rozwój sektora teleinformatycznego w bardzo szerokim zakresie. Dotyczy to przede wszystkim dostępu do zaawansowanych urządzeń i narzędzi teleinformatycznych, a także popularności i dostępności Internetu. Komputery, tablety, smartfony i inne urządzenia cyfrowe oraz dostęp do nieograniczonych zasobów sieci odgrywają coraz większą rolę w życiu każdego człowieka, zarówno w wieku szkolnym, jak i w okresie pracy zawodowej oraz w wieku emerytalnym. Taki postęp cywilizacyjny powoduje również wykorzystanie całego wachlarza możliwości do prowadzenia działań niezgodnych z prawem. Przestępcy coraz częściej wykorzystują nowoczesne technologie, aby wzbogacić się kosztem innych osób lub firm. W związku z powyższym w 2010 r. w strukturach Komendy Głównej Policji powstał Wydział Wsparcia Zwalczania Cyberprzestępczości, który miał za zadanie wspomagać jednostki w zwalczaniu cyberprzestępstw, współpracować z dostawcami Internetu i oprogramowania oraz podmiotami zajmującymi się informatyką śledczą. W 2014 r. nastąpiła zmiana nazwy na Wydział do walki z Cyberprzestępczością, do którego zadań dodano ofensywną pracę operacyjną ukierunkowaną na zwalczanie szeroko pojętej cyberprzestępczości, tj. przestępczości, do popełnienia której wykorzystano nowoczesne technologie teleinformatyczne i sieci Internet. Funkcjonariusze tej komórki zajmują się monitorowaniem sieci Internet pod kątem wyszukiwania informacji dotyczących:

- pornografii dziecięcej,
- handlu ludźmi, organami ludzkimi,
- handlu sfałszowanymi dokumentami,
- handlu narkotykami,
- handlu bronią i materiałami wybuchowymi,
- handlu lekarstwami,
- handlu towarami bez wymaganych znaków akcyzy,
- handlu towarami z podrobionymi znakami towarowymi,
- handlu okazami CITES (ang. *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*, CITES – konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem),
- propagowania treści rasistowskich, nawoływania do nienawiści na tle rasowym i narodowościowym,
- rozpowszechniania złośliwego oprogramowania infekującego klientów różnych firm i instytucji finansowych,
- oszustw internetowych.

Funkcjonariusze Wydziału monitorują także zasoby Internetu na potrzeby rozpoznania zagrożeń podczas imprez masowych odbywających się na terenie całego kraju. Uzyskane informacje wykorzystywane są do szacowania ryzyka związanego z zapewnieniem bezpieczeństwa. Wydział współpracuje z różnymi instytucjami zajmującymi się bezpieczeństwem i monitorowaniem sieci, m.in.: NASK. Na podstawie uzyskanych informacji policjanci dokonują ich analizy, a następnie

wykorzystują do dalszych czynności mających na celu ujawnienie i zatrzymanie sprawcy cyberprzestępstwa. Utrzymywany jest również stały kontakt z Biurem Międzynarodowej Współpracy Policji KGP, które pośredniczy w pracach Wydziału z organami ścigania wchodzącymi w struktury Euro-polu i Interpolu, w związku z realizacją operacji międzynarodowych skierowanych przeciwko zorganizowanym grupom przestępczym.

Policjanci Wydziału, włączając się do działań prowadzonych m.in. przez niemiecką Policję w związku z rozpowszechnianiem pornografii dziecięcej, ustalili polskich użytkowników sieci Internet podejrzewanych o ten proceder.

Ponadto funkcjonariusze prowadzą rozpoznanie i analizę incydentów polegających na rosyłaniu drogą elektroniczną wiadomości o podłożeniu materiałów wybuchowych w instytucjach publicznych. Efekt tych czynności jest wykorzystywany przez wyspecjalizowane jednostki zajmujące się zwalczaniem tego typu przestępstw. W skład Wydziału wchodzi także eksperci zajmujący się zabezpieczaniem cyfrowego materiału dowodowego, odzyskiwaniem danych z elektronicznych nośników oraz badaniem telekomunikacyjnych urządzeń mobilnych (GSM).

W zakresie zadań Wydziału jest także udzielanie wsparcia innym jednostkom Policji, prowadzenie szkoleń dla policjantów oraz koordynowanie działań związanych ze zwalczaniem cyberprzestępczości na terenie całego kraju.

W ostatnim okresie funkcjonariusze, prowadząc działania z innymi jednostkami terenowymi Policji, dokonali:

- zatrzymania 31 osób oraz zabezpieczenia 51 komputerów, 16 dysków wymiennych, ponad 3300 płyt CD i DVD – działania pod kryptonimem „NEO”;
- zatrzymania 26 osób oraz zabezpieczenia 35 komputerów i laptopów, 25 wymiennych dysków twardych, 1115 płyt CD i DVD – działania pod kryptonimem „PROCJON”;
- zatrzymania 21 osób oraz zabezpieczenia 32 jednostek centralnych i laptopów, 5 wymiennych dysków twardych, ponad 1570 płyt CD/DVD, karty pamięci i inne nośniki danych – działania pod kryptonimem „NOVA”.

Komendant Główny Policji, mając na względzie m.in. prognozowany wzrost przestępczości popełnianej z wykorzystaniem sieci Internet i zaawansowanych technologii, dla zwiększenia efektywności polskiej Policji w zwalczaniu cyberprzestępczości wydał polecenie powołania komórek do walki z cyberprzestępczością we wszystkich kome-

dach wojewódzkich oraz Komendzie Stołecznej Policji. Obecnie we wszystkich garnizonach Policji na terenie Polski funkcjonują komórki do walki z cyberprzestępczością, których zakres zadań i obowiązków jest zbieżny z zakresem działań Wydziału do walki z Cyberprzestępczością BSK KGP.

*nadkom. Piotr Gradkowski, p.o. naczelnik
Wydziału do walki z Cyberprzestępczością BSK KGP*

*nadkom. Marcin Siwiecki, zastępca naczelnika
Wydziału do walki z Cyberprzestępczością BSK KGP*

*kom. Aneta Trojanowska, ekspert
Wydziału do walki z Cyberprzestępczością BSK KGP*

Summary

Fight against cybercrime

The article discusses Department for fight against Cybercrime of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters in the field of its tasks and duties. The unit was separated in the structure of National Police Headquarters as a result of the increase in threats connected with virtualization of everyday life and with accessibility to a wide range of tele-informatic devices, i.e. smartphones, palm-sized computers etc. At present, to provide security for the Internet and mobile devices users as well as more effective selection and detection of cybercrime perpetrators, structures for fight against cybercrime have been established in every provincial police headquarters and Metropolitan Police Headquarters.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

Wydział Ogólny

Jednym z ważniejszych zadań Wydziału Ogólnego jest koordynowanie zagadnień dotyczących potrzeb szkoleniowych policjantów i pracowników Biura Służby Kryminalnej KGP oraz organizowanie i udział w doskonaleniu zawodowym służby kryminalnej Policji. Wyszczególnienie policjantów jest czynnikiem mającym decydujący wpływ na jakość realizowanych przez nich zadań – a tym samym – jakość realizacji zadań przez Policję. W kwietniu 2014 r. zostały wprowadzone dwa nowe programy kursów specjalistycznych dla policjantów służby kryminalnej: kurs dla policjantów wykonujących czynności operacyjno-rozpoznawcze oraz kurs dla policjantów wykonujących czynności dochodzeniowo-śledcze. Kursy te mają stanowić podstawę szkolenia policjantów służby kryminalnej. W pracach zespołu programowego powołanego przez Komendanta Głównego Policji do opracowania projektów programów tych kursów uczestniczył przedstawiciel Wydziału Ogólnego. Wydział koordynuje również zapotrzebowanie na szkolenia funkcjonariuszy i pracowników biura, a także angażuje się w organizację szkoleń na rzecz innych podmiotów – przedstawiciel wydziału jest liderem komponentu szkoleniowego Biura Służby Kryminalnej KGP skierowanego do organów ścigania Mołdawii. Komponent, realizowany we współpracy ze Szkołą Policji w Pile – *Zaawansowane metody zarządzania informacjami, stosowane w ramach europejskich standardów wywiadu kryminalnego, struktura wywiadu kryminalnego w Policji polskiej*, jest częścią projektu *Nowoczesne metody kryminalistyczne oraz wybrane aspekty i techniki szkolenia w Policji jako narzędzie wykorzystywane w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości*.

Projekt jest finansowany z funduszu Oficjalnej Pomocy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych i jest trzecim przedsięwzięciem Biura skierowanym do organów ścigania Mołdawii w ramach wskazanego projektu, stanowiącym kontynuację przedsięwzięć z lat 2012 i 2013 prowadzonych pod wspólną nazwą *Analiza Kryminalna*.

Zadaniem Wydziału jest również opiniowanie aktów prawnych z zakresu jego właściwości oraz monitorowanie opiniowania aktów prawnych przez inne komórki organizacyjne, a także tworzenie aktów wewnętrznego kierowania w Biurze. Wydział koordynował prace Biura dotyczące opracowania zmian aktów prawnych w związku z wyłączeniem Centralnego Biura Śledczego ze struktur Komendy Głównej Policji.

Inne, nie mniej ważne zadania to obsługa kancelaryjno-biurowa, logistyczna, kadrowa, finansowa i informatyczna oraz sekretarska Biura. Prawidłowa i efektywna realizacja wskazanych zadań jest znacznym wyzwaniem, biorąc pod uwagę liczbę etatów Biura oraz fakt, że usytuowane jest ono w czterech, oddalonych od siebie, lokalizacjach.

*ml. insp. Maria Halczyj-Siwecka, naczelnik
Wydziału Ogólnego BSK KGP*

Summary

General Department

Coordination of issues concerning training needs of police officers and employees of Criminal Service Bureau of National Police Headquarters as well as organisation and participation in in-service trainings of crime service of the Police are the most important tasks of General Department. Police officers' training is a factor that exerts decisive influence on quality of activities carried out by them and therefore the entire Police. Moreover, General Department coordinates not only training needs of staff of Criminal Service Bureau but also engages in receiving training for other entities. It also reviews legal documents in the field of its specialties and monitors reviewing documents by other organizational units as well as develops acts on internal management of the Bureau. Furthermore, General Department deals with office, logistic, HR, financial and IT service of the Bureau. Taking into consideration the number of posts and the fact that the Bureau is situated in four distant places, correct and effective accomplishment of tasks mentioned above is a serious challenge.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

CZYNNOŚCI OPERACYJNO-ROZPOZNAWCZE W ŚWIETLE USTAWY O ŻANDARMERII WOJSKOWEJ I WOJSKOWYCH ORGANACH PORZĄDKOWYCH

mjr Marcin Łazarczyk

starszy wykładowca Cyklu Szkolenia Kryminalnego
Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej
w Mińsku Mazowieckim

Zadania stawiane przez ustawodawcę organom ścigania mają różnorodny charakter. Ich specyfika wynika nie tylko z rodzajów czynności podejmowanych przez te organy, ale przede wszystkim jest uzależniona od rodzaju służby. Można je podzielić na następujące kategorie: czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe.

Biorąc pod uwagę fakt, że czynności operacyjno-rozpoznawcze ingerują w sferę praw i wolności obywatelskich, najważniejsze z nich ujęto w ustawach określających kompetencje organów ścigania uprawnionych do realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych. Do tego rodzaju organów należy zaliczyć Żandarmerię Wojskową, której zasady funkcjonowania zostały określone w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych¹, zwanej dalej ustawą o ŻW. Art. 3 ww. ustawy określa, że Żandarmeria Wojskowa jest właściwa wobec: żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową; żołnierzy niebędących w czynnej służbie wojskowej w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych; pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych w związku z ich zachowaniem się podczas pracy w tych jednostkach i w związku z popełnieniem przez nich czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary, wiążącego się z tym zatrudnieniem; osób przebywających na terenach lub w obiektach jednostek wojskowych; innych osób niż określone wyżej, podlegających orzecznictwu sądów wojskowych albo jeżeli wynika to z odrębnych przepisów; osób niebędących żołnierzami, jeżeli współdziałają z osobami, o których mowa wyżej, w popełnieniu czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary albo też jeżeli dokonują czynów zagrażających dyscyplinie wojskowej albo przeciwko życiu lub zdrowiu żołnierza albo mieniu wojskowemu; żołnierzy sił zbrojnych

państw obcych, przebywających na terytorium RP oraz członków ich personelu cywilnego, jeżeli pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, o ile umowa międzynarodowa, której RP jest stroną, nie stanowi inaczej.

Ustawa ta nie zawiera jednak definicji czynności operacyjnych. Konieczne zatem jest posłużenie się definicjami wypracowanymi przez przedstawicieli nauk kryminalistycznych. Prof. Tadeusz Hanausek traktuje czynności operacyjno-rozpoznawcze jako odrębny system poufnych lub tajnych działań organów ścigania, prowadzonych poza procesem karnym, lecz zazwyczaj służących aktualnym bądź przyszłym celom tego procesu, wykonywanych dla zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz innych prawnie określonych negatywnych zjawisk społecznych². Zwalczanie przestępstw i zapobieganie im następuje przede wszystkim poprzez uzyskiwanie, sprawdzanie oraz wykorzystanie w celach wykrywczych i kierunkujących udowadnianie informacji o zdarzeniach, środowiskach lub osobach będących przedmiotem prawnie uzasadnionego zainteresowania.

Ustawa o ŻW przewiduje następujące rodzaje metod pracy operacyjno-rozpoznawczej:

- kontrola operacyjna (art. 31 ustawy o ŻW),
- zakup kontrolowany (art. 32 ustawy o ŻW),
- przesyłka niejawnie nadzorowana (art. 33 ustawy o ŻW).

Poza wymienionym wyżej aktem prawnym, stanowiącym podstawę prowadzenia czynności operacyjnych, źródłami pra-

wa obejmującymi zasady prowadzenia tego rodzaju czynności przez Żandarmerię Wojskową są:

- rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 sierpnia 2013 r. w sprawie sposobu dokumentowania kontroli operacyjnej przez Żandarmerię Wojskową³,
- rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie sposobu przeprowadzania i dokumentowania przez Żandarmerię Wojskową czynności niejawnego nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów przestępstwa, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej⁴,
- rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie sposobu przeprowadzania i dokumentowania niejawnego nadzorowania wytwarzania, przemieszczania, przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa przez Żandarmerię Wojskową⁵,
- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu, warunków i trybu przekazywania Żandarmerii Wojskowej informacji o osobach, uzyskanych przez organy uprawnione do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych w czasie wykonywania tych czynności⁶,

jako źródła prawa powszechnie obowiązującego oraz:

- zarządzenie nr 31 Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 września 2006 r. w sprawie sposobu i trybu realizacji wniosku Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej o przeprowadzenie kontroli operacyjnej przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego⁷,
- instrukcja pracy czynności operacyjno-rozpoznawczej Żandarmerii Wojskowej z 2012 r. (niejawna),
- wytyczne o prowadzeniu dokumentacji i ewidencji informacji oraz materiałów operacyjnych przez ŻW z 2014 r. (niejawne),

jako źródła prawa wewnętrznego, które szczegółowo określają formy i metody prowadzenia działalności operacyjno-rozpoznawczej.

Art. 8 ust. 1 ustawy o ŻW mówi, że Żandarmeria Wojskowa składa się z następujących pionów funkcjonalnych: dochodzeniowo-śledczego; prewencyjnego i administracyjno-logistyczno-technicznego. Czynności operacyjno-rozpoznawcze wykonują wyznaczeni żołnierze i prowadzone są zarówno na szczeblu Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej, jak również w jednostkach terenowych ŻW, według poniższego schematu:

- na szczeblu Komendy Głównej ŻW zadania z zakresu czynności O-R są realizowane w ramach Oddziału Kryminalno-Śledczego KGŻW,
- na szczeblu oddziału ŻW zadania z zakresu czynności O-R są realizowane w ramach wydziału kryminalnego,
- na szczeblu wydziału ŻW zadania z zakresu czynności O-R są realizowane w ramach sekcji kryminalnej,
- na szczeblu placówki ŻW zadania z zakresu czynności O-R są realizowane przez wyznaczonych żołnierzy ŻW pionu kryminalnego.

Jedną z najważniejszych metod, a jednocześnie pozwalającą na uzyskanie możliwie obszernego materiału dowodowego, jest kontrola operacyjna. Kontrola operacyjna jest to niejawne działanie polegające na kontrolowaniu treści korespondencji; kontrolowaniu zawartości przesyłek; stosowaniu środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie w sposób niejawni informacji i dowodów oraz ich utrwalanie, a w szczególności obrazu, treści rozmów telefonicznych i innych informacji przekazywanych za pomocą sieci telekomunikacyjnych.

Zastosowanie kontroli operacyjnej⁸ w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową możliwe jest jedynie w celu zapobieżenia ściganym z oskarżenia publicznego, umyślnym przestępstwom określonym w zamkniętym katalogu, a także w celu ich wykrycia, ustalenia ich sprawców oraz uzyskania i utrwalenia dowodów, ale tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo będą nieprzydatne, i tylko wobec: żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową; pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych w związku z popełnieniem przez nich czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary, wiążącego się z tym zatrudnieniem, oraz innych osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych albo jeżeli wynika to z odrębnych przepisów. Ten zamknięty katalog przestępstw obejmuje czyny dotyczące przestępstw: przeciwko pokojowi i ludzkości, przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem przestępstw określonych w art. 127–132 Kodeksu karnego, a także zamachu na jednostki i komórki organizacyjne Sił Zbrojnych, zabójstwa, uprowadzenia statku powietrznego lub wodnego, użycia przemocy lub groźby bezprawnej w związku z postępowaniem karnym, przyjęcia lub udzielenia korzyści majątkowej lub jej obietnicy w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uprowadzenia osoby, handlu ludźmi, wymuszenia okupu, udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, nielegalnego wyrabiania, posiadania lub handlu bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi, środkami odurzającymi lub psychotropowymi albo materiałami jądrowymi lub substancjami trującymi, bezprawnego ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” i „ściśle tajne”, rozboju i kradzieży rozbójniczej, dezercji z bronią lub dezercji wspólnie z innymi żołnierzami, zaboru środków walki, przestępstw ściganych na mocy umów i porozumień międzynarodowych.

Kontrolę operacyjną stosuje wojskowy sąd okręgowy, właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Żandarmerii Wojskowej składającego wniosek (obecnie funkcjonują dwa wojskowe sądy okręgowe – w Poznaniu i w Warszawie). Sąd stosuje kontrolę operacyjną na pisemny wniosek Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego (dotyczy spraw prowadzonych przez Komendę Główną ŻW), lub na pisemny wniosek komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej, złożony po uzyskaniu zgody Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i pisemnej zgody właściwego wojskowego prokuratora okręgowego (dotyczy spraw prowadzonych przez oddziały terenowe). Wniosek taki powinien zawierać: numer sprawy i jej kryptonim; opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej; okoliczności uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków; dane osoby lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego stosowana będzie kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej stosowania; cel, czas i rodzaj prowadzonej kontroli operacyjnej. Do wniosku dołącza się materiały uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej.

Zarządzenie kontroli operacyjnej następuje w formie postanowienia, w którym umieszcza się informację, wobec kogo jest zarządzona kontrola oraz numer telefonu, wobec którego jest stosowana. Postanowienie to opatrzone jest klauzulą „tajne”. Na postanowienie sądu w przedmiocie kontroli operacyjnej, organowi Żandarmerii Wojskowej, który złożył wniosek o wydanie tego postanowienia, przysługuje zażalenie. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

CZYNNOŚCI OPERACYJNO-ROZPOZNAWCZE

W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy mogłoby to spowodować utratę informacji lub zatarcie albo zniszczenie dowodów przestępstwa:

- 1)** Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego,
- 2)** komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej, po poinformowaniu Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i po uzyskaniu pisemnej zgody wojskowego prokuratora okręgowego,

może zarządzić kontrolę operacyjną, zwracając się jednocześnie do właściwego miejscowo wojskowego sądu okręgowego z wnioskiem o wydanie postanowienia w tej sprawie. W razie nieudzielenia przez sąd zgody w terminie 5 dni od dnia zarządzenia kontroli operacyjnej, organ zarządzający wstrzymuje kontrolę operacyjną oraz dokonuje protokolarnego, komisyjnego zniszczenia materiałów zgromadzonych podczas jej stosowania.

Kontrolę operacyjną zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Wojskowy sąd okręgowy może, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej lub komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i właściwego prokuratora wojskowego, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, wydać postanowienie o jednorazowym przedłużeniu kontroli operacyjnej, jeżeli nie ustały przyczyny zarządzenia tej kontroli.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania kontroli operacyjnej pojawiają się nowe okoliczności istotne dla zapobieżenia lub wykrycia przestępstwa albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, wojskowy sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę wnioskującego organu Żandarmerii Wojskowej, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej lub komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej oraz właściwego prokuratora wojskowego, może wydać postanowienie o kontroli operacyjnej prowadzonej przez czas oznaczony również po upływie 6 miesięcy.

W przypadku zarządzenia kontroli operacyjnej przez sąd wojskowy, przedsiębiorcy prowadzący działalność telekomunikacyjną w sieciach publicznych oraz podmioty świadczące usługi pocztowe są zobowiązani do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez Żandarmerię Wojskową kontroli operacyjnej.

Ustawa o ŻW nie daje uprawnień organom ŻW do realizowania kontroli operacyjnej, gdyż zgodnie z art. 31 ust. 21 kontrola operacyjna jest realizowana, na wniosek Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego.

Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej albo komendant oddziału są zobowiązani do informowania właściwego prokuratora wojskowego o wynikach kontroli operacyjnej po jej zakończeniu, a na jego żądanie – również o przebiegu tej kontroli. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej lub komendant oddziału Żandarmerii Wojskowej przekazuje prokuratorowi wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej.

Wykorzystanie dowodu uzyskanego podczas stosowania kontroli operacyjnej jest dopuszczalne wyłącznie w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, w stosunku do którego jest dopuszczalne stosowanie takiej kontroli przez jakikolwiek uprawniony podmiot. Decyduje o tym bądź Prokurator Generalny, bądź Wojskowy Prokurator Okręgowy. Jeżeli w wyniku stosowania kontroli operacyjnej uzyskano dowód popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, w stosunku do którego można zarządzić kontrolę operacyjną, popełnionego przez osobę, wobec której była stosowana kontrola operacyjna, innego niż objęte zarządzeniem kontroli operacyjnej albo popełnionego przez inną osobę, o zgodzie na jego wykorzystanie w postępowaniu karnym orzeka postanowieniem sąd, który zarządził kontrolę operacyjną albo wyraził na nią zgodę, na wniosek prokuratora. Sąd powinien wydać postanowienie w terminie 14 dni od złożenia wniosku przez prokuratora.

W przypadku zgromadzenia podczas stosowania kontroli operacyjnej materiałów niezawierających dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub niemających znaczenia dla toczącego się postępowania karnego istnieje obowiązek ich niezwłocznego, protokolarnego i komisyjnego zniszczenia. Zniszczenia materiałów dokonuje organ Żandarmerii Wojskowej, który wnioskował o zarządzenie kontroli operacyjnej.

¹ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 568, z późn. zm.).

² T. Hanausek, *Kryminalistyka. Zarys wykładu*, Kraków 1996.

³ Dz. U. poz. 1071.

⁴ Dz. U. z 2014 poz. 260.

⁵ Dz. U. z 2014 poz. 432.

⁶ Dz. U. Nr 157, poz. 1843, z późn. zm.

⁷ Dz. Urz. MON Nr 18, poz. 237.

⁸ J. Suliński, L. Dąbroś, P. Plonka, I. Pieczlewicz, *Kontrola operacyjna. Zasady stosowania i uwarunkowania – cz. I*, Mińsk Mazowiecki 2012.

Summary

Reconnaissance operational activities under the Act on Military Gendarmerie and military law enforcement

The Military Gendarmerie is a law enforcement agency that engages in reconnaissance operational activities in the Republic of Poland. Its rules of operations are determined in the Act on the Military Gendarmerie and military law enforcement signed on 24 October 2011. The basic tasks of the Military Gendarmerie concern preventing and fighting against crimes through obtaining, verifying, using in detective and directive aims and proving information on occurrences, environments and persons that are subjects of lawfully justified interest. Those tasks are performed by means of special methods that are determined in normative documents e.g. acts or on the basis of it – ordinances as well as in internal normative documents e.g. work instructions of reconnaissance operational activities of the Military Gendarmerie signed in 2012 (classified) and guidelines on providing documentation and evidence of information and operational materials by the Military Gendarmerie signed in 2014 (classified). Operational control is one of the most important methods allowing to collect extensive evidentiary material. It is employed according to strictly determined procedures and towards perpetrators of crimes specified in a closed statutory catalogue. The legal base of using operational control is stated in Article 31 of the Act on Military Gendarmerie and military law enforcement.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, WP CSP

DOSKONALENIE ZAWODOWE CENTRALNE DLA SŁUŻBY KRYMINALNEJ REALIZOWANE W CSP

podinsp. Hanna Grochowska

ekspert
Wydziału Prezydialnego CSP

Podstawową działalność Centrum stanowi realizacja szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów. W 2014 r. oprócz szkolenia zawodowego podstawowego CSP powierzono do realizacji aż 73 programy kursów specjalistycznych, z czego 40 na wyłączność. Należy przypomnieć, że Centrum Szkolenia Policji w Legionowie jako jedyna jednostka szkoleniowa Policji w kraju prowadzi doskonalenie zawodowe centralne w zakresie: ruchu drogowego (część szczególna), tresury psów służbowych, policji wodnej, działań minersko-pirotechnicznych oraz techniki operacyjnej. Szkoła realizuje także doskonalenie zawodowe obejmujące obszerny zakres zagadnień prawnych, techniki kryminalistycznej, prewencji, szkolenia strzeleckiego oraz taktyki i technik interwencji. Uczestnikami kursów specjalistycznych są nie tylko policjanci i pracownicy cywilni Policji, lecz także funkcjonariusze innych służb mundurowych.

W ofercie szkoleniowej Centrum znaczącą pozycję zajmują kursy specjalistyczne skierowane do policjantów służby kryminalnej, realizowane przez Zakład Służby Kryminalnej, Zakład Techniki Operacyjnej, Zakład Służby Prewencyjnej i Zakład Szkoleń Specjalnych.

Uczestnicy tych kursów mogą poszerzać swoją wiedzę i doskonalić umiejętności z zakresu: stosowania prawa karnego i prawa wykroczeń, wybranych zagadnień prawa administracyjnego oraz prawa cywilnego, ustalania okoliczności zdarzeń, prowadzenia czynności poszukiwawczych, prowadzenia czynności w postępowaniu przygotowawczym i postępowaniu w sprawach o wykroczenia, przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich, prowadzenia pracy operacyjnej, techniki kryminalistycznej, funkcjonowania i wykorzystywania systemów informatycznych, a także obsługi aplikacji Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP).

Skalę realizowanych zadań szkoleniowych z tego zakresu obrazuje liczba absolwentów kursów doskonalenia zawodowego

centralnego kierowanego do policjantów służby kryminalnej. W 2013 r. przeszkolono 936 osób, a w 2014 r. – 1937 osób (dane na dzień 17 listopada).

KURSY SPECJALISTYCZNE REALIZOWANE PRZEZ ZAKŁAD SŁUŻBY KRYMINALNEJ

■ Kurs specjalistyczny dla policjantów pełniących funkcję oskarżyciela publicznego

Na kurs kierowani są policjanci, którzy wykonują albo są przewidywani do wykonywania zadań związanych z nadzorem nad czynnościami wyjaśniającymi i występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w postępowaniu przygotowawczym w sprawach o wykroczenia. Celem kursu jest przygotowanie policjantów do występowania w są-

KURSY DLA SŁUŻBY KRYMINALNEJ

dzie w charakterze oskarżyciela publicznego. Po 5 dniach szkolenia (36 godzin dydaktycznych) absolwenci kursu posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu dokonywania formalnej i merytorycznej oceny materiałów zgromadzonych w toku czynności wyjaśniających, wykonywania funkcji oskarżyciela publicznego w postępowaniu sądowym oraz sporządzania środka zaskarżenia.

Wskaźnik zaspokojenia potrzeb szkoleniowych na tym rodzaju kursu w bieżącym roku wyniósł 100%.

■ **Kurs specjalistyczny z zakresu taktyki i technik przesłuchań**

Kurs skierowany jest do policjantów służby kryminalnej i śledczej, którzy posiadają doświadczenie zawodowe w pracy operacyjnej i dochodzeniowo-śledczej nie mniejsze niż 4 lata i nie większe niż 20 lat. Zajęcia są prowadzone przez specjalistów z zakresu taktyki i technik przesłuchań oraz przez psychologów. Policjanci zdobywają wiedzę i umiejętności o charakterze uniwersalnym i zawodowym związane z przesłuchiwaniami osób (świadków i podejrzanych). Kurs trwa 5 dni (42 godziny dydaktyczne).

W 2014 r. potrzeby szkoleniowe na kursie zostały zaspokojone przez CSP w 98%.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej**

W kursie mogą uczestniczyć policjanci (wszystkich rodzajów służb), którzy wykonują zadania albo przewidziani są do wykonywania zadań związanych ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej. W ciągu 10 dni szkoleniowych (75 godzin dydaktycznych) policjanci zdobywają wiedzę teoretyczną dotyczącą zjawiska narkomanii i związanej z nią przestępczości, środków i substancji narkotykowych oraz technologii ich produkcji, a także nabywają umiejętności związane z ujawnianiem i ściganiem dilerów narkotykowych.

Dotychczas zaspokojono 98% zgłoszonych potrzeb szkoleniowych.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie neutralizacji miejsc nielegalnej produkcji narkotyków**

Na kurs kierowani są policjanci, którzy spełniają łącznie następujące kryteria: ukończyli kurs doskonalenia zawodowego w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej, są funkcjonariuszami Centralnego Biura Śledczego Policji wykonującymi zadania związane ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej lub są funkcjonariuszami służby kryminalnej wykonującymi od co najmniej 5 lat zadania związane bezpośrednio ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej oraz posiadają aktualne poświadczenie bezpieczeństwa o klauzuli dostępu minimum „tajne”.

Trwający 5 dni szkoleniowych (40 godzin dydaktycznych) kurs ukierunkowany jest głównie na wykorzystanie wiedzy przy praktycznym neutralizowaniu miejsca nielegalnej produkcji narkotyków. Uczestniczący w nim policjanci wykonują czynności związane z neutralizacją i oględzinami miejsca nielegalnej produkcji narkotyków. Zajęcia prowadzą doświadczeni specjaliści z Centrum Szkolenia Policji oraz CBŚP.

Potrzeby szkoleniowe w zakresie przygotowania policjantów do realizacji zadań związanych z neutralizacją miejsc nielegalnej produkcji narkotyków spełniono w 88%.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie uzyskiwania informacji z Internetu dla policjantów zwalczających przestępczość komputerową**

W zajęciach na kursie mogą uczestniczyć policjanci, którzy spełniają następujące kryteria: zajmują się bezpośrednio

zwalczaniem przestępczości komputerowej – uzyskiwaniem informacji z Internetu, zajmują stanowiska wykonawcze w komórkach zajmujących się zwalczaniem przestępczości gospodarczej i kryminalnej, posiadają podstawową wiedzę informatyczną, rozumianą jako znajomość obsługi komputera klasy PC z zainstalowanym systemem MS Windows, oraz znają polskie prawo karne w zakresie przestępczości komputerowej.

Kurs przygotowuje policjantów do uzyskiwania informacji z Internetu przy zwalczaniu przestępczości komputerowej. Słuchacz nabywa umiejętności praktycznych, które może wykorzystywać w czasie prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa komputerowe. Kurs trwa 5 dni szkoleniowych (45 godzin dydaktycznych).

CSP w zakresie tego kursu specjalistycznego zaspokoiło potrzeby szkoleniowe w 99%.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie ujawniania, identyfikacji i zabezpieczenia mienia podlegającego zajęciu w postępowaniu przygotowawczym**

Kurs skierowany jest do policjantów służby kryminalnej, którzy muszą posiadać poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą co najmniej „poufne”. Uczestnicy kursu, który trwa 5 dni szkoleniowych (40 godzin dydaktycznych), zdobywają wiedzę i umiejętności praktyczne niezbędne do odzyskiwania mienia w kraju i za granicą. Zajęcia obejmują złożoną problematykę i są prowadzone przez specjalistów z zakresu prawa, pracy operacyjnej, taktyki kryminalistycznej oraz informatyki. W ich realizacji często uczestniczą również przedstawiciele Wydziału ds. Odzyskiwania Mie-

■ Oględziny miejsca nielegalnej produkcji narkotyków

nia Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji oraz właściwych merytorycznie instytucji pozapolicyjnych. Do tej pory na tego rodzaju kursie potrzeby szkoleniowe zostały zaspokojone w 96%.

■ **Kurs specjalistyczny obsługi Krajowego Systemu Informacyjnego Policji oraz wykorzystania zasobów informacyjnych Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie zagadnień operacyjno-dochodzeniowych**

Celem kursu jest przygotowanie policjantów do obsługi Krajowego Systemu Informacyjnego Policji oraz Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie zagadnień operacyjno-dochodzeniowych, a także do posługiwania się policyjną pocztą elektroniczną. Uczestniczą w nim policjanci realizujący zadania związane z obsługą Krajowego Systemu Informacyjnego Policji oraz Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych ze szczególnym uwzględnieniem sprawdeń i rejestracji. Kurs trwa 5 dni szkoleniowych (40 godzin dydaktycznych).

Na tym kursie potrzeby szkoleniowe zostały zaspokojone na poziomie 100%.

■ **Kurs specjalistyczny obsługi Krajowego Systemu Informacyjnego Policji w zakresie zagadnień prewencyjnych**

Celem kursu jest przygotowanie policjantów do obsługi Krajowego Systemu Informacyjnego Policji w zakresie zagadnień prewencyjnych i posługiwania się policyjną pocztą elektroniczną. Uczestnikami 8-dniowego kursu (60 godzin dydaktycznych) są policjanci realizujący zadania związane z obsługą Krajowego Systemu Informacyjnego Policji ze szczególnym uwzględnieniem modułu Ekran Dyżurnego i Policyjny Rejestr Imprez Masowych. Na kursie tym zajęcia prowadzą specjaliści z zakresu informatyki z Zakładu Służby Kryminalnej.

Wskaźnik zaspokojenia potrzeb szkoleniowych na tym rodzaju kursu wyniósł 91%.

■ **Kurs specjalistyczny dla rzeczników dyscyplinarnych**

W czasie 5-dniowego kursu (40 godzin dydaktycznych) jego uczestnicy zdobywają wiedzę z zakresu przebiegu czynności wyjaśniających i postępowania dyscyplinarnego oraz doskonałą umiejętność wykonywania czynności w postępowaniu dyscyplinarnym.

zająć policjanci doskonałą umiejętności niezbędne do wykonywania czynności w ramach postępowania w sprawie nieletniego, w tym potrzebne do realizacji czynności procesowych i rejestracyjno-statystycznych. Uczestnicy kursu zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu prowadzenia działań profilaktycznych, stosowania wybranych form i metod pracy operacyjnej, przepisów prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz rozpoznawania wybranych zjawisk patologii społecznej i im przeciwdziałania. Uczą się także przeprowadzania interwencji z udziałem małoletnich i udzielania pierwszej pomocy.

W celu podniesienia efektywności procesu kształcenia do realizacji wybranych zajęć są angażowani przedstawiciele instytucji pozapolicyjnych, np. biegły sądowy z zakresu psychologii, eksperci z placówek specjalistycznych, fundacji lub organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą psychologiczną dla dziecka krzywdzonego.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie taktycznych aspektów prowadzenia postępowania w sprawach nieletnich**

Kurs trwa 11 dni szkoleniowych, w czasie których realizowanych jest 91 godzin lekcyjnych.

Jego uczestnikami mogą być policjanci służby prewencyjnej lub służby kryminalnej, którzy wykonując zadania służbowe, przeprowadzają czynności z udziałem nieletnich oraz posiadają poświadczenie bezpieczeństwa, upoważniające ich do dostępu do informacji niejawnym oznaczonych klauzulą co najmniej „poufne”.

Sluchacze poznają zagadnienia dotyczące zasad postępowania w sprawach nieletnich, uprawnień Policji w postępowaniu z nieletnim, wybranych czynności procesowych i pracy operacyjnej. Doskonałą też umiejętność z zakresu taktyki prowadzenia czynności w sprawach nieletnich oraz posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego i stosowania taktyki adekwatnej do sytuacji interwencyjnej.

Większość zajęć ma charakter umiejętnościowy i interdyscyplinarny, odbywa się zarówno w porze dziennej, jak i wieczorowo-nocnej, z wykorzystaniem infrastruktury dydaktycznej Centrum Szkolenia Policji.

Potrzeby szkoleniowe w zakresie tego kursu zostały zaspokojone w 92%.

KURSY SPECJALISTYCZNE REALIZOWANE PRZEZ ZAKŁAD SŁUŻBY PREWENCYJNEJ

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich**

Kurs stanowi ofertę dla policjantów, którzy pełnią służbę w komórkach organizacyjnych do spraw nieletnich i patologii, przestępczości nieletnich, w izbach dziecka lub przewidziani są do pełnienia służby w tych komórkach oraz posiadają poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do dostępu do informacji niejawnym oznaczonych klauzulą „poufne”. Na kurs można skierować również policjantów (wszystkich rodzajów służb) pełniących służbę na innych stanowiskach, jeżeli wykonują zadania z zakresu problematyki nieletnich i małoletnich. Dotychczas uczestniczyło w nim 67 osób.

Kurs realizowany jest przez 40 dni szkoleniowych i wymaga przeprowadzenia 318 godzin lekcyjnych. W czasie

KURSY SPECJALISTYCZNE REALIZOWANE PRZEZ ZAKŁAD TECHNIKI OPERACYJNEJ

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów techniki operacyjnej w zakresie prowadzenia obserwacji pieszej**

To pierwszy etap doskonalenia zawodowego dla nowo przyjętych policjantów z komórek organizacyjnych KGP/KWP/KSP właściwych w sprawach techniki operacyjnej. Ze względu na niejawną, w znacznej części, treści doskonalenia, możliwość korzystania z bazy funkcjonującej na prawach obiektu specjalnego i specjalistycznego sprzętu techniki operacyjnej, niezbędne jest posiadanie przez słuchaczy odpowiednich poświadczeń bezpieczeństwa upoważniających do dostępu do informacji niejawnym.

Kurs trwa 29 dni szkoleniowych. Realizacja treści kształcenia zawartych w programie kursu specjalistycznego wymaga przeprowadzenia 228 godzin lekcyjnych.

W 2014 r. w zajęciach na kolejnych edycjach kursu uczestniczyło 125 osób.

KURSY DLA SŁUŻBY KRYMINALNEJ

■ Słuchacze CSP podczas zajęć z zakresu śledztwa po wybuchu

■ Przygotowanie miejsca oględzin pożaru dla słuchaczy kursu KDTK

■ Oględziny pozorowanego miejsca zdarzenia drogowego

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów techniki operacyjnej w zakresie prowadzenia kontroli operacyjnej – podsłuch telekomunikacyjny**

Ze względu na niejawne, w znacznej części, treści doskonalenia zawodowego, możliwość korzystania z bazy funkcjonującej na prawach obiektu specjalnego i specjalnego sprzętu techniki operacyjnej, niezbędne jest posiadanie przez słuchaczy poświadczeń bezpieczeństwa upoważniających do dostępu do informacji niejawnych.

Kurs trwa 18 dni szkoleniowych, w czasie których jest zrealizowanych 106 godzin dydaktycznych.

Potrzeby szkoleniowe zgłaszane na ten rodzaj kursu zaspokojono w 84%.

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów służby kryminalnej w komórkach organizacyjnych techniki operacyjnej z zakresu prowadzenia obserwacji samochodowej**

Na doskonalenie zawodowe kierowani są policjanci, którzy posiadają minimum 2-letni staż służby w komórce organizacyjnej techniki operacyjnej z zakresu obserwacji, a także poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą co najmniej „poufne”.

Realizacja treści kształcenia zawartych w programie doskonalenia zawodowego wymaga przeprowadzenia 187 godzin lekcyjnych w ciągu 5 tygodni.

Absolwenci kursu są przygotowani do wykonywania zadań obserwacyjnych z wykorzystaniem radiowozów, specjalistycznego sprzętu nawigacji satelitarnej, a także kierowania grupą obserwacyjną.

KURSY SPECJALISTYCZNE REALIZOWANE PRZECZ ZAKŁAD SZKOLEŃ SPECJALNYCH

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie prowadzenia śledztwa po wybuchu**

Trwający 11 dni szkoleniowych (86 godzin dydaktycznych) kurs przygotowuje policjanta służby kryminalnej i minero-pirotechnika (teoretycznie i praktycznie) do prowadzenia śledztwa po wybuchu. W 2014 r. uczestniczyło w nim 30 osób.

Na kursie realizowane są zagadnienia ukierunkowane na kształtowanie umiejętności w zakresie rozpoznawania materiałów wybuchowych wojskowych i górniczych w podstawowym zakresie, rozpoznawania środków inicjujących wybuch, rozpoznawania urządzeń wybuchowych pochodzenia wojskowego oraz samodzielnymi urządzeniami wybuchowymi, prowadzenia oględzin miejsca zdarzenia po wybuchu oraz stosowania metod pracy operacyjnej przydatnych w zwalczaniu przestępczości z użyciem materiałów wybuchowych.

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie podnoszenia umiejętności prowadzenia śledztwa po wybuchu**

Na kurs kierowani są policjanci w służbie stałej ze służby kryminalnej, będący absolwentami kursu w zakresie prowadzenia śledztwa po wybuchu oraz policjanci z komórki minersko-pirotechnicznej Policji, którzy są absolwentami kursów w zakresie prowadzenia śledztwa po wybuchu lub (warunkowo) w zakresie samodzielnego prowadzenia działań minersko-pirotechnicznych realizowanych przez Policję.

Kurs trwa 5 dni szkoleniowych (38 godzin), w czasie których doskonalone są umiejętności w zakresie nowych tendencji w zwalczaniu przestępczości z użyciem materiałów wybuchowych, rozpoznawania materiałów wybuchowych wojskowych i górniczych w podstawowym zakresie, rozpoznawania środków inicjujących wybuch, rozpoznawania urządzeń wybuchowych pochodzenia wojskowego oraz samodzielnego rozpoznawania urządzeń wybuchowych, prowadzenia oględzin miejsca zdarzenia po wybuchu.

Potrzeby szkoleniowe w zakresie tego rodzaju kursu zostały zaspokojone w 52%.

■ **Kurs specjalistyczny dla techników kryminalistyki**

Realizacja treści kształcenia zawartych w programie kursu wymaga przeprowadzenia 540 godzin lekcyjnych w czasie 72 dni szkoleniowych.

Na treści programowe składają się następujące zagadnienia: interdyscyplinarność wiedzy i umiejętności specjalisty, ujawnianie, zabezpieczanie i wykorzystanie śladów kryminalistycznych, czynności prowadzone z udziałem specjalisty, fotografia kryminalistyczna oraz medycyna sądowa.

Z tego rodzaju doskonalenia zawodowego skorzystało w bieżącym roku 120 policjantów.

■ **Kurs specjalistyczny z zakresu techniki kryminalistycznej – poziom zaawansowany**

Kurs trwa 5 dni szkoleniowych (33 godziny dydaktyczne). W jego trakcie realizowane są zajęcia z zakresu: ujawniania i zabezpieczania, a także wykorzystania śladów kryminalistycznych oraz metodyki oględzin miejsca zdarzenia złożonego pod względem organizacyjnym.

W 100% zostały zaspokojone potrzeby szkoleniowe na tym kursie.

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów wykonujących czynności na miejscu zdarzenia drogowego**

Na kurs kierowani są policjanci wykonujący czynności procesowo-kryminalistyczne na miejscu zdarzenia drogowego. W przypadku policjantów z komórek organizacyjnych ruchu drogowego wymogiem jest ukończenie przeszkolenia z zakresu ruchu drogowego.

Kurs trwa 20 dni szkoleniowych (152 godziny lekcyjne), w czasie których słuchacze poznają zagadnienia z zakresu: śladów kryminalistycznych związanych ze zdarzeniem drogowym, fotografii kryminalistycznej, rekonstrukcji zdarzenia drogowego, oględzin miejsca zdarzenia drogowego oraz zagadnień prawno-kryminalistycznych.

W 2014 r. w kolejnych edycjach kursu uczestniczyło łącznie 63 policjantów.

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów kierujących zespołami oględzinowymi**

Na kurs mogą być kierowani policjanci posiadający wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie pracy dochodzeniowo-śledczej oraz policjanci techniki kryminalistycznej z komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach w kursie mogą uczestniczyć policjanci z niższych poziomów jednostek organizacyjnych Policji.

Zakres tematyczny nauczania obejmuje: kryminalistyczne badanie miejsca zdarzenia, doskonalenie umiejętności niezbędnych w kierowaniu zespołem oględzinowym i wystąpienie członków zespołu oględzinowego przed sądem.

Realizacja treści kształcenia zawartych w programie wymaga przeprowadzenia 45 godzin lekcyjnych.

■ Zajęcia z makrofotografii

■ Ujawnianie śladów dermatoskopijnych

■ Daktyloskopowanie osób żywych

KURSY DLA SŁUŻBY KRYMINALNEJ

■ Technik kryminalistyki podczas oględzin miejsca zdarzenia

■ Zajęcia z fotografii kryminalistycznej

■ **Kurs specjalistyczny w zakresie organizowania i prowadzenia oględzin miejsc katastrof komunikacyjnych i budowlanych**

Skierowany jest do policjantów o specjalności dochodzeniowo-śledczej i techniczno-kryminalistycznej wyspecjalizowanych lub mających się specjalizować w prowadzeniu czynności na miejscu katastrof.

Uczestnicy kursu zdobywają wiedzę i doskonałą umiejętność w zakresie: rodzajów katastrof, zasad organizacji dowodzenia i współdziałania służb oraz innych podmiotów podczas oględzin miejsca katastrofy, organizowania i kierowania oględzinami miejsca katastrofy, współpracy prokuratora i Policji z komisjami badania katastrof, postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi oraz przedmiotami i dowodami rzeczowymi na miejscu katastrofy oraz specyfiki czynności procesowych i techniczno-kryminalistycznych na miejscach katastrof. Kurs trwa 5 dni szkoleniowych.

■ **Kurs specjalistyczny dla policjantów komórek służby kryminalnej realizujących czynności techniczno-kryminalistyczne na miejscu zdarzenia bez udziału techników kryminalistyki**

Na kurs powinni być kierowani funkcjonariusze Policji po przeszkoleniu w zakresie operacyjno-rozpoznawczym i/lub dochodzeniowo-śledczym, wykonujący samodzielnie czynności oględzinowe lub przewidziani do samodzielnego ich wykonywania.

Realizacja treści kształcenia zawartych w programie kursu wymaga przeprowadzenia 40 godzin lekcyjnych w ciągu 5 dni szkoleniowych.

W czasie teoretycznej części kursu słuchacze poznają treści z zakresu: ujawniania, zabezpieczania i wykorzystywania

wybranych rodzajów śladów kryminalistycznych i badań kryminalistycznych, procesowo-kryminalistycznych czynności dowodowych oraz technicznego dokumentowania oględzin. Część praktyczna polega na prowadzeniu oględzin miejsca zdarzenia, osób i rzeczy.

PODSUMOWANIE

Kadra dydaktyczna Centrum Szkolenia Policji, w trosce o jak najwyższy poziom realizowanych zajęć dydaktycznych, systematycznie zdobywa wiedzę oraz doskonali umiejętności poprzez udział w kursach metodycznych realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego, w praktykach zawodowych, a także poprzez uczestnictwo w europejskich projektach edukacyjnych. Dużą rolę w procesie rozwoju zawodowego nauczycieli policyjnych odgrywają również szkolenia prowadzone przez współpracujące z CSP podmioty, do których można zaliczyć m.in. Centralne Biuro Śledcze (zajęcia na kursach specjalistycznych dotyczących neutralizacji miejsc nielegalnej produkcji narkotyków), Komendę Stołeczną Policji (zajęcia na kursach specjalistycznych w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej), Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych w zakresie zabezpieczenia dokumentów, a także z Grupę Allegro i Grupę „Nasza Klasa” oraz Stowarzyszenie Dystrybutorów Telewizyjnych „SYGNAŁ” w zakresie zwalczania przestępczości komputerowej i kradzieży sygnału telewizyjnego. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w pracowniach specjalistycznych przystosowanych do prowadzenia zajęć praktycznych, symulatorniach, na poligonie, jak też na terenie otwartym w obrębie Centrum Szkolenia Policji, w zależności od rodzaju treści nauczania i celów kursu.

Do dyspozycji słuchaczy jest także hala sportowa, pływalnia oraz hala sportów walki. CSP posiada również najnowocześniejszy w kraju zespół strzelnic. Dopełnieniem infrastruktury dydaktycznej jest odnowione zaplecze logistyczne – wyremontowane akademiki, zmodernizowana stołówka dla słuchaczy czy przebudowany układ drogowy dla terenu sportowo-rekreacyjnego szkoły. Warto podkreślić, że kierownictwo i kadra Centrum Szkolenia Policji wychodzą naprzeciw nowym kierunkom i wyzwaniom, jakie w okresie kilku ostatnich lat pojawiły się w kształceniu zawodowym. Mamy świadomość, że najważniejszym celem szkoły jest przygotowanie funkcjonariuszy do wykonywania zadań zawodowych na jak najwyższym poziomie, z uwzględnieniem priorytetów Policji i oczekiwań społecznych.

Summary

In-service central training for criminal service implemented in Police Training Centre

In 2014, apart from basic professional training, Police Training Centre was entrusted implementation of 73 syllabi of specialist courses, out of which 40 ones realized only by our unit. In a training offer of Police Training Centre specialist courses, directed at police officers of criminal service, constitute an important position. Participants of these courses can expand their knowledge and improve skills from the scope of: application of criminal law and petty offences law, chosen issues of administrative and civil law, establishing the circumstance of incidents, conducting search actions, conducting actions in preparatory proceedings and proceedings in petty offences cases, prevention of demoralization and juvenile delinquency, implementation of operational work, forensic technique, functioning and application of IT systems, as well as the service of National Information System of the Police (KSIP).

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

PRZESTĘPSTWA KOMPUTEROWE

podinsp. Jarosław Zając

starszy wykładowca
Zakładu Służby Kryminalnej CSP

podkom. Rafał Lewandowski

młodszy wykładowca
Zakładu Służby Kryminalnej CSP

Z postępem cywilizacyjnym i naukowo-technicznym wiąże się wzrost przestępczości komputerowej. Z naszych doświadczeń zarówno z pracy w jednostce terenowej, jak i z Centrum Szkolenia Policji w Legionowie wynika, że wiedza słuchaczy kursów specjalistycznych oraz policjantów służby kryminalnej o przestępstwach tego typu jest niewielka. Ma to bezpośredni wpływ na ujawnianie i skuteczne zwalczanie przestępczości komputerowej. Niniejszy artykuł jest zatem próbą odpowiedzi na liczne zapytania funkcjonariuszy Policji.

Centrum Szkolenia Policji w Legionowie prowadzi kursy specjalistyczne w zakresie uzyskiwania informacji z Internetu dla policjantów zwalczających przestępczość komputerową, w których uczestniczą funkcjonariusze Policji z całej Polski. Zajęcia są prowadzone w formie ćwiczeń, pokazów i zajęć praktycznych. Cieszą się dużym zainteresowaniem oraz zaangażowaniem ze strony słuchaczy.

Istnieje wiele metod działania sprawców przestępstw komputerowych. Najpopularniejsze i najbardziej rozpowszechnione to:

- niszczenie danych (np. podrabianie lub przerabianie dokumentów, naruszanie oryginalnych zapisów);
- tzw. konie trojańskie i wirusy komputerowe;
- metoda salami polegająca na systematycznej kradzieży małych sum niezauważalnych lub nieistotnych dla pokrzywdzonych;
- *superzapping*, czyli bezprawne wykorzystywanie programów użytkowych do zmiany, zniszczenia lub ujawnienia danych zawartych w zasobach informatycznych;
- tzw. podnoszenie drzwi (urządzenia sprzyjające dokonaniu przestępstwa);
- przeciek danych;
- asynchroniczne ataki i tzw. bomby logiczne;

- podsłuch;
- używanie komputera jako narzędzia planowania oraz kontroli przestępczości;
- oczyszczanie, czyli przeszukiwanie komputera;
- *piggybacking* (nieupoważnione wejście do obiektów strzeżonych);
- impersonacja (podszywanie się pod uprawnionego użytkownika)¹.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom policjantów zwalczających cyberprzestępczość, przedstawiamy pokrótce nowości i trendy.

Bitcoin² – kryptowaluta, wprowadzona w 2009 r. przez osobę (bądź grupę osób) o pseudonimie Satoshi Nakamoto. Nazwa odnosi się także do używającego jej otwartoźródłowego oprogramowania oraz sieci *peer-to-peer*, którą formuje. „Bitmonety” mogą zostać zapisane na komputerze osobistym w formie pliku portfela lub są przetrzymywane w prowadzonym przez osoby trzecie zewnętrznym serwisie zajmującym się przechowywaniem takich portfeli. W każdym z tych przypadków bitcoiny mogą zostać przesłane przez Internet do innej osoby, do dowolnego posiadacza adresu bitcoin. Każdy bitcoin dzieli się na 100 000 000 mniejszych jednostek, zwanych czasem satoshi.

PRZESTĘPCZOŚĆ KOMPUTEROWA

MECHANIZM DZIAŁANIA BITCOINA:

Adres = klucz publiczny
175tWpb8K1S7NmH4Zx6rewF9WQrcZv4W

Anna wysyła Markowi 1 BTC i podpisuje tę transakcję swoim kluczem prywatnym.

Anna rozsyła tę informację do wszystkich uczestników sieci. Jeśli transakcja jest poprawna (tzn. BTC Anny nie zostały wcześniej wydane), to jest ona zapisywana w łańcuchu transakcji.

Każdy może zweryfikować transakcję za pomocą klucza publicznego Anny.

W sieci Bitcoin biorą udział uczestnicy, których rolę jest podpisywanie transakcji – tzw. górnicy.

Zbierają oni transakcje ogłoszone w sieci w tzw. blok, a następnie je podpisują.

Podpisanie transakcji BTC jest skomplikowane obliczeniowo. Wymaga obliczenia bardzo wielu skrótów kryptograficznych zawartości bloku.

Kiedy jednemu z górników uda się podpisać blok, wszystkie inne bloki w sieci akceptują go i przechodzą do podpisania kolejnych bloków.

Za podpisanie bloku górnik otrzymuje premię w wysokości 25 BTC (obecnie) plus prowizję od podpisanych transakcji.

IP, weryfikację numeru banku, weryfikację numerów dokumentów: dowodu osobistego, paszportu, dowodu rejestracyjnego; identyfikację pojazdów po tablicach rejestracyjnych oraz numerze VIN, wyszukiwanie danych teleadresowych operatorów, generowanie dokumentów, tworzenie raportów i wizualizację wyników na mapie, tworzenie odnośników do innych stron www.

Ataki DDoS⁵ – atak na system komputerowy lub usługę sieciową w celu uniemożliwienia działania poprzez zajęcie wszystkich wolnych zasobów, przeprowadzany równocześnie z wielu komputerów Zombi po otrzymaniu polecenia od hake-ra. Obecnie wzrasta liczba ataków o wolumenie powyżej 100 Gbps (gigabitów na sekundę). Także czas ich trwania jest dłuższy i wynosi średnio ok. 98 minut.

Rozsyłanie spreparowanych e-maili (stosowanie zabiegów socjotechnicznych), polegające na wprowadzeniu potencjalnego pokrzywdzonego w błąd co do stanu faktycznego i zmuszeniu go do określonej czynności, tj. kliknięcia na załącznik do e-maila, który przypomina dokument, a faktycznie jest trojanem.

Ataki na system bankowy i próby wyludzenia kwot pieniędzy poprzez zastosowanie złośliwego oprogramowania (trojany, malware) – sprawcy modyfikują oryginalną stronę banku w celu przekonania użytkownika do wykonania pewnych czynności lub podania informacji, np. kodów jednorazowych, co w konsekwencji umożliwi wykonywanie nieautoryzowanych transakcji na rachunku bankowym. Środki te następnie są przesyłane na zagraniczne, fikcyjne konta w celu uniknięcia kontroli ze strony departamentu finansowego banku.

W ostatnim okresie pojawił się trojan Banatrix, który podmienia w pamięci numer rachunku bankowego na rachunek podstawiony przez przestępców. Osoba, która nie zauważyła tej zmiany, może nieświadomie przeleć środki pieniężne na zamieniony rachunek bankowy.

Stalking (Kodeks karny definiuje to pojęcie w art. 190a) – jest to powtarzające się, uporczywe nękanie poprzez rozmaite formy naruszenia wolności osobistej i prywatności drugiej osoby, wywołujące u prześladowanego niepokój, skrupowanie, dyskomfort fizyczny i psychiczny, dolegliwości zdrowotne – fizyczne i psychiczne, trudności w kontaktach interpersonalnych i uzasadnione obawy o własne bezpieczeństwo³. Według A. Straszewicza⁴ to zestaw zachowań noszących znamiona nękania, które całościowo stanowią nadużycie lub zastraszanie skierowane przeciwko drugiemu człowiekowi, a które mogą mieć dewastujący wpływ na fizyczną i psychiczną kondycję ofiary, a także jej postrzeganie przestrzeni społecznej i relacje z innymi ludźmi.

„Hydratools2” – to program komputerowy opracowany przez pracowników Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy, Grzegorza Kubickiego i Tomasza Boronia, służący do wspomaganie pracy pionu kryminalnego. Program pracuje w oparciu o lokalne bazy, dane uzyskane w drodze żmudnego przeszukiwania zasobów sieci Internet oraz o internetową bazę danych udostępnioną przez operatora sieci komórkowej „T-Mobile”. Program posiada funkcje umożliwiające m.in.: identyfikację operatora na podstawie numeru MSISDN, identyfikację numeru IMSI, ICCID, IMEI, identyfikację numeru zgłaszającego i numeru kierowania alarmowego oraz dostęp do wykazu budek telefonicznych, przeliczanie współrzędnych geograficznych, wyszukiwanie i lokalizowanie stacji BTS oraz lokalizowanie stacji BTS na wyznaczonej trasie, identyfikację adresu

¹ R. Maj, J. Zając, *Przestępstwa komputerowe*, Centrum Szkolenia Policji, Legionowo 2011.

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>.

³ J. Skarżyńska-Sernagli, *Stalking w Polsce – występowanie i charakterystyka zjawiska*, 2009.

⁴ A. Straszewicz, *Pułapka zależności*, w: www.eksmagazyn.pl (dostęp: 3.11.2014).

⁵ <http://pl.wikipedia.org/wiki/DDoS>.

Summary

Computer crimes

The progress of civilization, science and technology brings with itself the increase in the computer crime. Our experiences, both from work in local units and Police Training Centre in Legionowo, show that the knowledge of trainees of specialist courses and officers of criminal service, concerning this type of crimes, is insufficient. It effects directly revealing and effective fighting the computer crime. The present article is an attempt to answer numerous questions of police officers. Police Training Centre in Legionowo runs specialist courses in obtaining information from the Internet for police officers fighting the computer crime. Officials from entire Poland are invited to these activities. Classes are conducted in the form of exercises, shows and practical lessons. They are characterized with great interest and involvement of trainees.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

NARKOTYKI I DOPALACZE. CO O NICH WIEMY?

st. asp. Grzegorz Czarnecki

instruktor
Zakładu Służby Kryminalnej CSP

Jednym z największych zagrożeń naszych czasów są narkotyki i tak zwane dopalacze. Narkotyki nie są wprost zdefiniowane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, natomiast zostały podzielone na środki odurzające i substancje psychotropowe.

Zgodnie z ustawą, substancją psychotropową jest każda substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, działająca na ośrodkowy układ nerwowy, określona w wykazie substancji psychotropowych stanowiącym załącznik numer 2 do ustawy (np. amfetamina, mefedron, katyna), natomiast środek odurzający to każda substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy, określona w wykazie środków odurzających stanowiącym załącznik numer 1 do ustawy (np. heroina, kokaína, morfina).

Substancje psychotropowe i środki odurzające są podzielone na poszczególne grupy z podaniem nazwy, nazwy międzynarodowej oraz oznaczenia chemicznego. Oprócz tego mamy jeszcze środek zastępczy, czyli substancję pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym lub produkt, roślinę, grzyba lub ich część, zawierające taką substancję, używane zamiast środka odurzającego lub substancji psychotropowej lub w takich samych celach jak środek odurzający lub substancja psychotropowa, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych (np. kleje, rozpuszczalniki), oraz prekursor, czyli prekursor narkotykowy będący substancją sklasyfikowaną, o której mowa w art. 2 pkt a rozporządzenia (WE) nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych, którego kategorię określa załącznik nr 1 do tego rozporządzenia (np. bezwodnik kwasu octowego, aceton, toluen). Prekursory są podzielone zgodnie z tym załącznikiem na trzy kategorie.

Dopalacze, zaliczane do środków zastępczych, choć – moim zdaniem – powinny być wyodrębnione, w ogóle nie są wymienione w ustawie, jak również nie zostały dotychczas zdefiniowane w przepisach i nie zostały w całości przebadane pod względem składu chemicznego. W potocznym znaczeniu możemy mówić o różnego rodzaju substancjach naturalnych lub syntetycznych oraz mieszaninach o różnym składzie chemicznym i działaniu psychoaktywnym (np. naturalne mieszanki ziołowe, *lion*, *fly agaric* [muchomor czerwony]).

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione grupy, możemy mieć pełny obraz zagrożenia objawiającego się narkomanią, czyli według ustawy – stałym lub okresowym używaniem w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. W zależności od rodzaju, z jakim mamy do czynienia, uzależnienie może powstać lub nie. Natomiast jeżeli powstanie, ma następstwa psychiczne i/lub fizyczne.

PRZESTĘPCZOŚĆ NARKOTYKOWA

Ustawa definiuje uzależnienie od środków odurzających lub substancji psychotropowych jako zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Osoba uzależniona nie ma wyboru, dąży za wszelką cenę i każdą dostępną metodą do zdobycia środków lub substancji, nie cofając się przed niczym. Należy poddać ją leczeniu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz rehabilitacji, czyli procesowi, w którym osoba z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi przez przyjmowanie środków odurzających lub substancji psychotropowych osiąga optymalny stan zdrowia, funkcjonowania psychicznego i społecznego. Proces taki jest długotrwały i nie zawsze kończy się powodzeniem. Często jest tak, że człowiek przerywa rehabilitację lub po jej zakończeniu wraca do narkotyków.

Przeciwdziałaniem narkomanii zajmują się organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Działalność w zakresie przeciwdziałania narkomanii prowadzi Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, które opracowuje projekt Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, określającego kierunki i rodzaje działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii, cele oraz sposoby ich osiągnięcia, a także wskazującego podmioty właściwe do podejmowania określonych działań. Istotną kwestią są przepisy karne. Według mnie najważniejsze są art. 59 i art. 62 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Art. 59.

1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, udziela środka odurzającego lub substancji psychotropowej małoletniemu, ułatwia użycie albo nakłania go do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Sprawca tego czynu zabronionego przekazuje, daje narkotyk w zamian za korzyść majątkową lub osobistą. Może to być sprzedaż narkotyku za pieniądze, jak również udzielenie celem jakichś innych korzyści, na przykład wykonanie przez osobę,

której narkotyk jest przekazany, zleconych przez sprawcę czynności, uzyskanie od tej osoby potrzebnych informacji, wykonanie przez osobę, której sprawca udzielił narkotyku, innych czynności niezgodnych z prawem, na przykład dalsza sprzedaż, gdyż osoba, której narkotyk jest udzielony, niekoniecznie musi go użyć lub użyje go jedynie w części. Udzielenie narkotyku małoletniemu (zgodnie z treścią art. 10 § 1 k.c. małoletnim jest ten, kto nie ukończył lat 18, chyba że zgodnie z art. 10 § 2 k.c. zawarł małżeństwo i w razie jego unieważnienia nie traci pełnoletniości) jest zagrożone surowszą karą. W takim wypadku obojętne jest, co małoletni robi z narkotykiem, czy użyje na własne potrzeby, czy przekaze osobie trzeciej. Nie jest istotna jest również ilość narkotyku udzielona przez sprawcę, nie może on liczyć na mniejszą wagę czynu.

Art. 62.

1. Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków odurzających lub substancji psychotropowych, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Każdy policjant zajmujący się przestępczością narkotykową miał do czynienia z przestępstwem z tego artykułu. Ważną kwestią w wypadku tego przestępstwa jest to, że nawet jeśli sprawca nie jest pewien, jaki narkotyk posiada, to ma świadomość, że w przypadku zatrzymania będzie odpowiadał za to przestępstwo. Nie jest również istotne, w jaki sposób sprawca wszedł w posiadanie narkotyków – będzie on karany za to, iż posiada, nawet jeżeli w chwili zatrzymania odrzuci od siebie narkotyk, lecz z okoliczności (na przykład naoczni świadkowie) będzie wynikać, że był on w jego posiadaniu. Wspomnę jedynie, że kwestią otwartą jest znaczna ilość, nieokreślona w przepisach i różnie interpretowana.

Warto również powiedzieć kilka słów o wstępnym wykrywaniu narkotyków. Służą do tego narkotestery. Są one bardzo zróżnicowane, wykrywają obecność narkotyków w podejrzanych substancjach, ślinie, moczu, jak również na przedmiotach. Za ich pomocą możemy określić, z jakim narkotykiem mamy prawdopodobnie do czynienia.

Narkotestery mają różną postać. Klasyczne zawierają podstawowe odczynniki chemiczne, które wchodząc w reakcje z narkotykami, ujawniają ich obecność. Należą do nich np. nasączone chusteczki, którymi jeśli potrzymamy powierzchnię, ujawnimy na niej obecność narkotyków.

Są też różnego rodzaju spreje. Istnieją również testy do wykrywania dopalaczy. Działanie podstawowych narkotesterów polega na tym, iż po wysypaniu zabezpieczonej substancji do środka woreczka foliowego i rozbiciu szklanej

Narkotester z odczynnikiem Simona do wykrywania amfetaminy, metamfetaminy, MDMA [3,4-metylenodioksymetamfetaminy], MDEA [3,4-metylenodioksyetyloamfetaminy].

Narkotester zawierający stężony kwas azotowy do wykrywania heroiny, morfiny, kodeiny.

Narkotester zawierający stężony kwas z odczynnikiem Scotta do wykrywania kokainy.

Narkotester zawierający stężony kwas z odczynnikiem Mecke'go do wykrywania morfiny, heroiny, kodeiny.

Narkotester z odczynnikiem Dille-Koppanyi'ego do wykrywania barbituranów.

fiolki z odpowiednim odczynnikiem chemicznym, która znajduje się wewnątrz woreczka, dochodzi do reakcji chemicznej i zabarwienia mieszaniny. Jeżeli kolor jest zgodny z wzornikiem, to wstępnie wiemy, z jakim narkotykiem mamy do czynienia.

Akty prawne

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124).

Rozporządzenie (WE) Nr 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotycznych (Dz. U. L. 47 z 18.02.2004).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121).

Summary

Drugs and designer drugs - what do we know about them?

In the article a basic division of drugs into intoxicants and psychoactive substances was discussed. The concept of substitutes and so-called designer drugs, as well as drug precursors was explained. The author referred to the division of precursors based on the Regulation (WE) No. 273 / 2004 of the European Parliament and Council from 11 February 2004 on drug precursors, and gave the definition of the addiction. He has also discussed chosen penal provisions included into Art. 59 and Art. 62 of the act on counteraction of drug addiction. Besides, a preliminary detection of drugs with the aid of testers has been illustrated.

Thumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

NOWE METODY ZAPOBIEGANIA PRZEZ POLICJĘ AKTOM TERRORYSTYCZNYM

podinsp. Leszek Dyduch

starszy wykładowca
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Obowiązujące przepisy prawne obligują Policję do zwalczania terroryzmu, określając podstawowe zadania w tym zakresie. Realizacja tych zadań wymaga, aby policjanci posiadali niezbędną i aktualną wiedzę, konieczną do rozpoznawania, zapobiegania, kwalifikowania i obsługi zdarzeń, które wyczerpują znamiona przestępstw o charakterze terrorystycznym¹. Prawidłowe działanie w tej dziedzinie wymaga stosowania wielu złożonych procedur oraz umiejętności współpracy z instytucjami i służbami realizującymi zadania na rzecz bezpieczeństwa państwa i jego obywateli. Elementarne przygotowanie do tego rodzaju działań policjanci uzyskują w czasie szkolenia zawodowego podstawowego oraz szkoleń specjalistycznych². Temat ten wymaga jednak ciągłego monitorowania i aktualizacji wiedzy z nim związanej, z uwagi na jego znaczenie dla bezpieczeństwa państw i ich obywateli na świecie, medialność zdarzeń terrorystycznych oraz istniejące niebezpieczeństwo wystąpienia kolejnych takich zdarzeń. Dlatego wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia przyczyniające się do pogłębienia wiedzy oraz doświadczeń funkcjonariuszy służb i instytucji ustawowo zobowiązanych do zwalczania terroryzmu należy uznać za niezwykle cenne.

ZNACZENIE SZKOLEŃ W PROCESIE ZWALCZANIA TERRORYZMU

Doświadczenie wskazuje, że tzw. policjanci „pierwszego kontaktu” w czasie realizacji swoich obowiązków służbowych często jako pierwsi mają styczność z oznakami i sygnałami gwałtownej radykalizacji pojedynczych osób lub grup czy też przygotowań do przeprowadzenia aktów terrorystycznych³. Ważne jest wówczas, aby funkcjonariusze dokonali ich właściwej interpretacji i sprawnie na nie zareagowali, gdyż zazwyczaj posiadana przez nich wiedza na temat wcześniejszego zachowania tych osób i istotnych zmian dotyczących ich osobowości, trybu życia, pozwoli im podjąć

właściwe kroki celem potwierdzenia lub wykluczenia podejrzeń, a w razie potrzeby uruchomienia działań zapobiegających atakom terrorystycznym. Wiedzę tę policjanci mogą wzbogacić poprzez długoterminowy dialog i współdziałanie ze społecznościami lokalnymi. Tym bardziej że zazwyczaj znają osoby zamieszkujące lub przebywające okresowo (z powodu wykonywanej pracy, pobieranej nauki) w ich rejonach służbowych i uzyskują niezbędną wiedzę przy okazji realizacji podstawowych zadań polegających na rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów takich osób, zaspokajaniu ich potrzeb w zakresie bezpieczeństwa. Funkcjonariuszami tymi są dzielnicowi, spottersi, policjanci służb patrolowych oraz ruchu drogowego.

W przeciwieństwie do pospolitych przestępców, którzy dokonują przestępstw słabo zaplanowanych lub mających na celu

głównie korzyści finansowe, członkowie grupy terrorystycznej są zazwyczaj bardzo zdyscyplinowani, zorganizowani i kierowani silną motywacją przekonań religijnych i (lub) politycznych. Fakt ten powinien mobilizować policjantów do gromadzenia wszelkich informacji dających podstawę do przerwania **procesu radykalizacji** określonych osób lub podjęcia działań zapobiegawczych atakom terrorystycznym⁴.

Wskazane jest, aby działania Policji w tym zakresie wiązały się z tworzeniem nowych strategii organizacyjnych, nastawionych w dużej mierze na ustalanie priorytetów i sposobów osiągania celów w partnerskim współdziałaniu ze społecznościami lokalnymi, którym Policja służy⁵. W zapewnieniu efektywności takiego współdziałania pomocne może być przestrzeganie zasad, w myśl których policjanci powinni:

- być widoczni i dostępni dla lokalnych mieszkańców;
- znać lokalne społeczności i być im znani;
- odpowiadać na potrzeby lokalnych społeczności (oczywiście w zakresie bezpieczeństwa);
- starać się poznać i rozwiązywać problemy lokalnych społeczności;
- przyczyniać się do angażowania i mobilizacji członków lokalnych społeczeństw;
- zapewnić przejrzystość swoich działań oraz stosować nacechowane odpowiedzialnością różne formy ich rozliczenia przed społecznościami lokalnymi.

Oparte na powyższych zasadach, właściwie zorganizowane i przygotowane działania policjantów pozwolą rozpoznać wczesne przesłanki procesu radykalizacji określonych osób lub przygotowania ataków terrorystycznych i prawidłowo na nie zareagować poprzez uruchomienie zapobiegawczych działań Policji oraz innych właściwych służb. Należy jednak pamiętać, że żadna z uznanych przesłanek nie stanowi dowodu, że proces radykalizacji ma miejsce. Pełny obraz otrzymamy, oceniając wszystkie przesłanki. Ich stwierdzenie powinno prowadzić do czujności i dalszego monitorowania zachowań osoby, przy uwzględnieniu, że lista takich przesłanek nie jest zamknięta.

Metodom zwalczania zjawiska terroryzmu oraz prowadzącej do niego gwałtownej radykalizacji było poświęcone międzynarodowe szkolenie zrealizowane w dniach 9–13 września 2013 r. w Bukareszcie przez Policję Federalną Belgii, zatytułowane „Prewencja radykalizmu przez wczesne wykrywanie symptomów radykalizacji, reagowanie na proces radykalizacji przez rozwój bliskiego partnerstwa ze społecznościami lokalnymi”. Podstawą jego realizacji był program Unii Europejskiej „COPRA” (z j. ang. – *Community Policing Prevention Radicalisation*, Policja Środowiskowa oraz Prewencji Radykalizacji). Głównym celem tego przedsięwzięcia było pogłębienie wiedzy oraz wymiana doświadczeń z zakresu nowych metod współpracy Policji i instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego ze społecznościami lokalnymi (z j. ang. *community policing* – uspołecznienie Policji) w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom związanym z radykalizacją zachowań różnych osób oraz przygotowaniom do aktów terrorystycznych. W szkoleniu tym uczestniczył autor niniejszego artykułu, reprezentując polską Policję wspólnie z wykładowcą ze Szkoły Policji w Słupsku. Pozostałymi uczestnikami byli przedstawiciele Policji oraz instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz bezpieczeństwa obywateli niektórych państw europejskich (Belgia, Holandia, Niemcy, Czechy, Słowacja, Rumunia, Cypr).

Punktem wyjścia i motywem przewodnim przedmiotowego szkolenia była teza, oparta o doświadczenia pracy policyjnej, zgodnie z którą każdy przestępca przechodzi w większym lub mniejszym zakresie przez proces radykalizacji. Proces ten doprowadza do zauważalnych zmian w jego tożsamości i zachowaniu, które są rozpoznawalne w jego najbliższym otoczeniu i mogą stanowić podstawę do działań prewencyjnych, utrudniających lub uniemożliwiających takim osobom popełnianie czynów zabronionych przez prawo. Stwierdzenie to ma szczególne znaczenie w odniesieniu do groźnego zjawiska społecznego, jakim jest terroryzm.

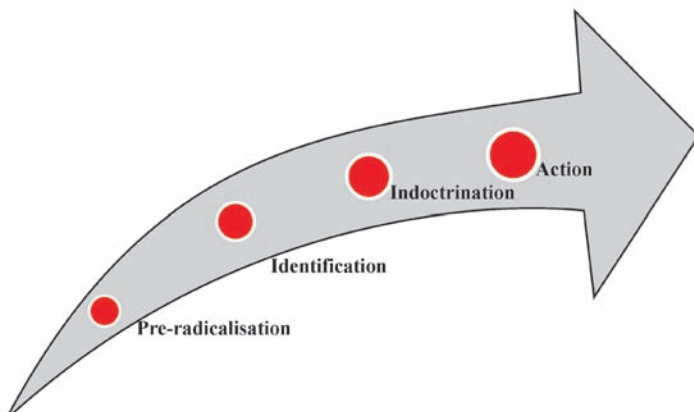
Kluczowe znaczenie w czasie szkolenia przyznano działaniom prewencyjnym, a szczególnie roli policjantów tzw. pierwszego kontaktu. Wiele uwagi poświęcono znaczeniu pojęcia radykalizacji jako skomplikowanego i wielowymiarowego procesu, któremu ulegają, jednostki lub grupy społeczne, związanego z przyjmowaniem skrajnych systemów przekonań oraz gotowością do stosowania przemocy i strachu jako metody dokonywania istotnych zmian w społeczeństwie. Zajęcia szkoleniowe były prowadzone w formie wykładów oraz ćwiczeń praktycznych przez ekspertów z zakresu przeciwdziałania terroryzmowi i radykalizacji z Belgii, Holandii oraz Rumunii. W ich realizację czynnie włączono uczestników szkolenia, którzy również przedstawiali zagadnienia dotyczące ogólnej działalności Policji w ich krajach w zakresie *community policing*, przeciwdziałania radykalizacji oraz o zaistniałych w ich krajach wydarzeniach posiadających cechy aktu terrorystycznego.

NA CZYM POLEGA PROCES RADYKALIZACJI?

Termin „proces radykalizacji”, którego ostatnim etapem jest działalność związana z realizacją aktów terrorystycznych, można wyjaśnić, przytaczając definicję pojęcia „radykalizacja”. Otóż „radykalizacja” (termin ten wywodzi się z j. łac. od słowa *radix* i oznacza źródło, rdzeń) to skomplikowany i wielowymiarowy proces przemian osób, zgodnie z którym jednostka lub jednostki akceptują bardziej skrajne polityczne i religijne cele, działając w przekonaniu, że osiągnięcie tych celów usprawiedliwia użycie ekstremalnych metod posługiwania się przemocą i strachem w dokonywaniu istotnych zmian w określonym społeczeństwie. Proces ten zawiera cztery etapy: przed-radykalizacji, identyfikacji/konwersji, indoktrynacji, akcji.

W fazie **przed-radykalizacji** osoba może być pod wpływem takich czynników wewnętrznych i zewnętrznych, jak: kryzys tożsamości, frustracja, osobista trauma, dyskryminacja, postrzeganie niesprawiedliwości, stresy rodzinne lub społeczne, brak umiarkowanej debaty lub spotkanie charyzmatycznego lidera. Doświadczenie pokazuje, że to nie jeden czynnik, ale kombinacja kilku czynników powoduje wejście do procesu

ZAPOBIEGANIE AKTOM TERRORYSTYCZNYM

Rys. nr 1. Etapy procesu radykalizacji (źródło: opracowany przez zespół ekspertów COPPPRA *Podręcznik dla instruktorów COPPPRA*, wersja elektroniczna, Bruksela–Bukareszt 2013, s. 12)

radykalizacji, a możliwości i prawdopodobieństwo wejścia do tego procesu są duże. Mogą to być kontakty lub spotkania z osobami będącymi w trakcie radykalizacji w takich miejscach, jak: puby, szkoły, kluby sportowe i młodzieżowe, miejsca pracy lub więzienia. Szczególnie kontakty przy wykorzystaniu Internetu i prasy, jako najbardziej anonimowej i szybkiej drogi do poznania się, wymiany poglądów i doświadczeń. Istotne znaczenie w tym procesie odgrywa motywacja lub konwersja, jednocząca osoby, które mają duże predyspozycje do stania się gwałtownymi działaczami. Najczęściej motywem decydującym jest: porzucone/odrzucone (tzw. przegrana życiowa) ubieganie się o przyjęcie do pewnej grupy, dążenie do wyrażenia nasilonego protestu lub nieprawidłowa interpretacja pewnych sytuacji czy zjawisk.

Na **etapie identyfikacji** osoby akceptują radykalne ideologie, usprawiedliwiają i uzasadniają swoje działania. Zmieniają diametralnie swoje życie, przyjmując wskutek inspiracji i oddziaływania nowej grupy lub nowych osób nową tożsamość społeczną, która przyczyni się do ich izolowania się od reszty świata. Na ogół powstaje w nich poczucie „bycia wybranym” oraz dążenie do udowodnienia swojego oddania nowej grupie lub ideologii poprzez wyjątkowe zaangażowanie. Dodatkowo liderzy lub członkowie nowej grupy wzmacniają ich przekonanie o „wyjątkowości”, angażując w podróże lub szkolenia i tym samym zachęcając do poświęceń.

Kolejnym etapem jest **indoktrynacja**, czyli dążenie do zaszczerpienia i akceptacji nowych, zazwyczaj radykalnych ideologii. Jednostka jest w pełni akceptowanym członkiem grupy i ma aktywne uczestnictwo. Dostaje wskazówki (duchowe) od liderów i traci jakiejkolwiek krytyczne punkty widzenia. Powierza jej się wzrastającą liczbę odmiennych obowiązków w grupie w taki sposób, aby myślała, że żadne zmiany jej sytuacji nie zaistniały, i aby uznała w tym samym czasie własny potencjał i stała się przekonana o konieczności dalszych działań. Końcowym etapem procesu może być **działanie dla dobra sprawy**. Działanie to obejmuje wiele akcji intelektualnych, jak również na ogół jest związane ze stosowaniem przemocy. W rezultacie jego ostatecznym celem jest zawsze pomoc w wyrządzeniu szkody określonemu społeczeństwu, przybierająca postać konkretnych, zabronionych przez prawo czynów, w tym aktów terrorystycznych.

Tak przebiegający proces radykalizacji jest złożony i nieszybłowny. Może być bardzo szybki, a w niektórych przypadkach

modyfikowany przez czynniki zewnętrzne (np. charyzmatycznego lidera). Ale może również być procesem wolnym, zachodzącym w psychice i osobowości konkretnej osoby (tzw. procesem wewnętrznym, zwanym „autoradykalizacją”), wywołanym na przykład przez informacje czerpane z Internetu. Często jest poprzedzany zjawiskiem określanym jako aktywizm, natomiast nieudmaskowany i nieunicestwiony na ogół prowadzi do terroryzmu. **Aktywizm** w ogólnym sensie to podstawowe prawo obywatelskie w demokratycznym społeczeństwie, mające na celu wprowadzenie społecznych, politycznych, gospodarczych i środowiskowych zmian w sposób zgodny z obowiązującym prawem. Przykładem są działania aktywistów-wegetarian próbujących nakłonić ludzi do zmiany zachowania w zakresie odżywiania się, a także działania osób na rzecz zwiększenia ochrony środowiska naturalnego czy lepszego traktowania zwierząt. Natomiast **terroryzm** to szczególne i złożone zjawisko społeczne stanowiące przedmiot ciągłych dyskusji i analiz w mass mediach oraz kręgach naukowych. To swoiste zagrożenie związane z szeroko pojmowanym bezpieczeństwem w wymiarze pojedynczej osoby, społeczności lokalnych oraz międzynarodowym. Dla formacji i służb realizujących zadania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz bezpieczeństwa obywateli to priorytetowy, ale trudny obszar działań. Nieco więcej uwagi należy poświęcić terroryzmowi jako najgroźniejszemu zjawisku społecznemu, którego istotę można poznać, sięgając do jego genezy. Licząca kilka tysięcy historii terroryzmu pokazuje, że najczęściej przybierał on formę politycznej przemocy. Obecnie, zwłaszcza po atakach terrorystycznych w Stanach Zjednoczonych i Europie, społeczna świadomość tego tematu jest wysoka, a dyskusje w kwestii skutecznego jego zwalczania zdominowały politykę wewnętrzną wielu krajów oraz zajmują wiele uwagi w skali międzynarodowej. W analizach tego „fenomenu” brak jednak praktycznej perspektywy, związanej z pewnymi symptomami przyczyn i uwarunkowań przeistaczania się wielu osób z niegroźnych obywateli w niebezpiecznych terrorystów.

W opracowaniach i opiniach jako jedną z przyczyn braku skutecznej diagnozy uwarunkowań powstawania i rozwoju ideologii terrorystycznych wskazuje się fakt niewypracowania do tej pory ogólnie akceptowanej definicji pojęcia „terroryzm”, pomimo istnienia kilkuset jego różnych definicji. Stan taki powoduje w wielu sytuacjach problemy z kwalifikacją zdarzeń lub zachowań. Tak więc możliwe są sytuacje, w których osoby dopuszczające się ataków terrorystycznych będą czczone jako bojownicy o wolność przez jedną ze stron, a zwalczani jako terroryści przez drugą stronę konfliktu. Należy również zauważyć, że często przytaczane w literaturze definicje terroryzmu odnoszą się tylko do aktów przemocy przygotowanych z pobudek ideologicznych, popełnionych przez podmioty niepaństwowe, których zamierzeniem jest wywołanie w społeczeństwie paniki, godzenie w bezpieczeństwo obywateli oraz bezpieczeństwo i porządek publiczny. W tym znaczeniu zbrojne ataki na cele niecywilne, np. wojskowe czy policyjne, przeprowadzane przez cywili, mogą być sklasyfikowane jako tzw. wojna partyzancka. Zagrożenie atakami terrorystycznymi jest nadal aktualnym tematem na świecie. Co pewien czas w różnych krajach dochodzi do skutecznych ataków terrorystycznych lub są one udaremniane na etapie przygotowania. Najlepiej obrazuje to udaremniony atak na Times Square w Nowym Jorku (2010). Analiza działań terrorystycznych pokazuje, że ich sprawcy nie zawsze pochodzą z zagranicy, lecz często są miejscowymi terrorystami, dobrze znającymi lokalne uwarunkowania, którzy przeszli przez proces

radikalizacji, zamieszkując w określonej społeczności. Dotychczasowe doświadczenia w walce z terroryzmem potwierdzają, że proces radykalizacji doprowadza do pewnych zmian w tożsamości i zachowaniu danej osoby, która funkcjonując w określonej społeczności lub środowisku (miejsce zamieszkania, pracy, środowisko rodzinne, znajomych, przyjaciół), nie zawsze i nie wszystkie zmiany może ukrywać lub kamuflować, a tym samym powoduje możliwość zdemaskowania jej i – na tej podstawie – zatrzymania jej procesu radykalizacji. Ataki terrorystyczne są przygotowywane i realizowane przez żywe osoby, które podlegają rekrutacji i ciągłym szkoleniom w konkretnych miejscach oraz w określonym czasie, najczęściej w sposób wieloetapowy i zakonspirowany.

CZY MOŻNA BYŁO ZAPOBIEC ZAMACHOM BREIVIKA?

Przykładem niewykorzystanych możliwości powstrzymania działań terrorystycznych jest sprawa norweskiego terrorysty Andersa Behringa Breivika. Dziś już wiemy, że można było zapobiec zamachom z 22 lipca 2011 r. (na siedzibę premiera Norwegii w Oslo, w którym zginęło 8 osób, oraz na uczestników obozu młodzieżówki norweskiej Partii Pracy na wyspie Utoya, w którym zginęło 69 osób a 33 zostały ranne)⁶. Stosując pewne metody w zakresie przeciwdziałania wykazywanej przez niego radykalizacji, można było uniknąć najbardziej zabójczej w historii ludzkości strzelaniny, dokonanej przez jedną osobę.

Podstawę do takiej tezy daje analiza postępowania sprawcy tej zbrodni na przestrzeni wielu lat poprzedzających jej dokonanie, tym bardziej że zbrodnia ta była najprawdopodobniej motywowana politycznie. Według słów Breivika była „prewencyjnym atakiem przeciwko zdrajcom narodu”. W wieku 20 lat rozpoczął on aktywną działalność w organizacji politycznej (Partia Postępu) o charakterze prawicowym i antyimigracyjnym. W 2006 r. opuścił to ugrupowanie, krytykując je na internetowych forach za zbyt dużą otwartość na „multikulturowe żądania i samobójcze idee humanizmu”. Następnie całkowicie odizolował się na rok od znajomych i innych ludzi, grając całymi dniami na komputerze w gry o treściach dotyczących przemocy. Anders Breivik mówił, że traktował to jako trening i przygotowanie do zamachów, a także sposób na oszacowanie własnych szans na „wyjście cało” z realizowanych zamachów. W swych wypowiedziach wielokrotnie krytykował islam, multikulturalizm, określając siebie mianem „wojującego nacjonalisty”, konserwatysty, który poświęcił się ochronie państwa etnicznych Norwegów przed rozpadem. Swoją akcję określił jako „okrutną, ale niezbędną”. Dokładnie zaplanowane działania zaczął realizować od końca 2009 r. Planował podłożenie trzech bomb, a potem akcję z użyciem broni palnej. Jedna z jednotonowych bomb miała być podłożona w dzielnicy rządowej, druga o takiej samej wadze – w pobliżu siedziby Partii Pracy. Chciał także podłożyć 500-kilową bombę, ale nie był zdecydowany co do celu zamachu⁷.

Zanim popełnił tę straszną zbrodnię, zachowywał się dziwnie na wiele sposobów, co można było ujawnić i objąć przeciwdziałaniem. Między innymi zamieszkał u swojej matki, aby zaoszczędzić pieniądze. Następnie wyprowadził się na wieś i żył w kompletnej izolacji na farmie, kupował duże ilości sztucznych nawozów itp. Wyrażał także zdecydowanie ekstremistyczne poglądy, ale nikt na to nie reagował⁸.

KONCEPCJA „MODELU KLATKI SCHODOWEJ”

Postępowanie Andersa Breivika, które doprowadziło do popełnienia przez niego ataku terrorystycznego, potwierdza założenia koncepcji indywidualnego procesu psychologicznego zmierzającego do terroryzmu (tzw. „**modelu klatki schodowej**”), której twórcą jest prof. Moghaddam ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Koncepcja ta zakłada, że w każdym społeczeństwie istnieją nieszczęśliwi, z różnych przyczyn, ludzie, którzy czują się pozbawieni pewnych dóbr lub niesprawiedliwie traktowani. Niektórzy z nich poszukują sprawiedliwości poprzez indywidualne lub zbiorowe protesty, demonstracje, blokady dróg lub budynków. Takie zachowania w demokratycznym społeczeństwie są dozwolone tak długo, dopóki nie wyczerpują znamion czynów zabronionych lub nie prowadzą do ich popełniania. Mając na względzie zakazy i sankcje prawne, duża grupa protestujących osób pozostaje na tym samym poziomie i kontynuuje walkę o sprawiedliwość w sposób legalny. Pojawiają się jednak mniejsze grupy, których członkowie stają się coraz bardziej sfrustrowani i rozpoczynają poszukiwania osób podzielających ich idee i opinie. Jest to etap w procesie radykalizacji, podczas którego pewne osoby stają się członkami grup radykalnych, mających swoich przywódców, którzy wyjaśniają im powody ich gniewu i frustracji, dołączając różne ideologie walki z określonymi społeczeństwami lub systemami władzy. W kolejnym etapie wyłania się bardzo mała grupa (lub pojedyncze osoby), która podejmuje działania zmierzające do popełnienia aktów terrorystycznych lub akty takie spontanicznie popełnia. Objęte przedstawionym modelem procesu radykalizacji osoby nie muszą przejść poszczególnych etapów, mogą pozostać na jednym z nich, pominać jakiś etap lub w pewnym czasie, z różnych przyczyn, mogą nawet wrócić na niższy etap. Wiele z nich może zrezygnować z dalszego udziału na pewnym etapie i ponownie zintegrować się ze społeczeństwem lub kontynuować wędrówkę ścieżką radykalizacji. Tylko nieliczne osoby przechodzą przez cały proces prowadzący do terroryzmu.

Rys. nr 2. Schemat kroków wiodących do terroryzmu wg „modelu klatki schodowej” prof. Moghaddama (opracowanie własne)

ZAPOBIEGANIE AKTOM TERRORYSTYCZNYM

PRZESŁANKI RADYKALIZACJI

Rozpoznanie procesu radykalizacji określonej osoby lub grupy osób jest możliwe w oparciu o właściwie realizowany proces gromadzenia i interpretacji pewnych symptomów i przejawów postępowania, które w istotny sposób odbiegają od postaw i zachowań przyjętych jako typowe w określonej kulturze lub środowisku. Nie chodzi tutaj o permanentną inwigilację obywateli i szukanie pretekstu do ingerowania w ich życie, ale o objęcie zainteresowaniem osób, których postępowanie, w tym szczególnie styl życia, dają uzasadnione podstawy do przypuszczeń, że mają one powiązania z działaniami o charakterze terrorystycznym innych osób lub same czynią przygotowania do podjęcia takich działań. Tego typu działania służb i instytucji realizujących zadania na rzecz bezpieczeństwa państwa i jego obywateli, w tym również Policji, mają charakter prewencyjny i prowadzą do realizacji ustawowych zadań polegających na ujawnianiu i zapobieganiu zagrożeniom. I jak to zostało już wcześniej przedstawione, największe możliwości w tym zakresie mają odpowiednio przygotowani (przeszkoleni) policjanci „pierwszego kontaktu”, tj. dzielnicowi, spottersi, policjanci służb patrolowych oraz ruchu drogowego w czasie realizacji swoich obowiązków służbowych w społecznościach lokalnych.

Takie symptomy i przejawy postępowania określonych osób, które w istotny sposób odbiegają od zachowań przyjętych jako typowe w określonej kulturze lub środowisku, określa się mianem przesłanek radykalizacji. Dotyczą one sfery ideologii, tożsamości, zachowań konkretnych osób. W szczególności są to:

- **zmiany imienia, nazwiska:** np. „Führer” jako tytuł/stanowisko w partii prawicowej;
- **zmiany stylu ubierania:** występują w politycznym ekstremizmie, ale również w pewnych obszarach religijnych – np. przyłączenie się do ruchu Salafiego objawia się noszeniem tradycyjnych strojów;
- **zmiany wyglądu zewnętrznego:** jak wiadomo, w partiach prawicowych zwyczajowo goli się włosy, a w ruchach religijnych, konserwatywnych, takich jak salfiści, zapuszcza się brodę;
- **specyficzne tatuaże (jawne bądź ukryte), noszenie odznak, symboli;**
- **szukanie kontaktów i utrzymywanie częstych kontaktów z liderami grup radykalnych** – na krajowym czy też międzynarodowym poziomie;
- **posiadanie materiałów propagandowych o tematyce radykalnej** – broszur, książek, płyt DVD;
- **zmiana praktyk religijnych;**
- **uczestnictwo w spotkaniach zamkniętych;**
- **przejawianie zainteresowań radykalnymi treściami zawartymi w Internecie;**
- **gloryfikowanie męczeństwa lub przemocy;**
- **zmiana schematu podróży lub przebywanie w specyficznych miejscach** (np. na terenach objętych konfliktami zbrojnymi);
- **wypowiadanie swoich poglądów w ekstremalny sposób** (np. udział w radykalnych demonstracjach, słuchanie muzyki radykalnych grup muzycznych);
- **izolacja społeczna i „wychodzenie” z grupy rówieśniczej**, np. samotne zamieszkiwanie w miejscach peryferyjnych, przebywanie poza szkołą i klubami młodzieżowymi;

- **zmiana postawy i interakcji z innymi ludźmi** – używanie radykalnej lub specyficznej terminologii;
- **popelnianie drobnych przestępstw**, aby okazać brak respektu dla władz i społeczeństwa.

SYMPTOMY PRZYGOTOWAŃ AKTU TERRORYSTYCZNEGO

Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że osoby, które uległy radykalizacji, wcześniej czy później podejmują działania związane z planowaniem, organizowaniem i przeprowadzeniem – w sposób samodzielny lub w grupie – ataków terrorystycznych. Przygotowania te mogą być bardzo skomplikowane, profesjonalne i długotrwałe lub mniej profesjonalne i bardziej spontaniczne. Na ogół jest to gromadzenie danych wywiadowczych, szkolenie i przemieszczanie się osób, pieniędzy i broni. Działalność ta może być zauważona przez odpowiednio przygotowanych funkcjonariuszy Policji i innych służb, wykonujących czynności na tzw. pierwszej linii, w bezpośrednim kontakcie z obywatelami. Właściwe postępowanie służb może przerwać przygotowania oraz zapobiec realizacji aktu terrorystycznego. Zachowania terrorystów na tym etapie określa się mianem tzw. przed-wypadkowych wskaźników (PII). Do tych wskaźników zalicza się:

- **adres zamieszkania** (dom lub mieszkanie, garaż i inne budynki gospodarcze) – regularna zmiana lub długa nieobecność mieszkańców, nietypowy „skład” mieszkańców, częste spotkania różnych osób, nietypowe użytkowanie garaży, magazynów lub wynajmowanych przechowalni, nietypowa działalność w dziwnych godzinach dnia lub nietypowe śmieci;
- **transport** – dotyczy na ogół samochodów osobowych lub transportowych, które mogą być użyte do przygotowania lub realizacji ataku terrorystycznego, np. do celów obserwacyjnych, ucieczki, przewożenia ładunków wybuchowych; mogą to być pojazdy budzące podejrzenie z uwagi na: zagraniczne tablice rejestracyjne, częste parkowanie w tym samym miejscu przez długi okres, wyglądające na porzucone, wypożyczane przy użyciu fałszywych bądź skradzionych dokumentów, skradzione, przerabiane do przewozu ciężkich przedmiotów;
- **walutę** – różne kwoty pieniędzy związane z funkcjonowaniem terrorystów, przygotowaniem i realizacją ataków, uzyskiwane w różny, często nielegalny sposób, np.: fałszowanie pieniędzy, uzyskiwanie i wydawanie poważnych sum z nieznanych źródeł, dopuszczanie się oszustw w ubezpieczeniu społecznym lub dokumentacji finansowej, podszywanie się pod organizacje charytatywne, dokonywanie takich przestępstw, jak: kradzieże w sklepach, rozboje, porwania, handel narkotykami itp.;
- **sfałszowane dokumenty** – takie jak paszporty, prawa jazdy, karty kredytowe itd. są często używane do ukrywania tożsamości terrorysty, mogą też być źródłem informacji o podróżach do krajów związanych z terroryzmem;
- **różne przedmioty** – chodzi o ujawniane dziwne kombinacje przedmiotów w nietypowych miejscach, jak np.: mapy, szkice lub odbitki potencjalnych celów, instrukcje obsługi samolotów i rozkłady lotów, zdjęcia lub filmy obiektów i budowli, nawigacyjne i obserwacyjne systemy wspoma-

gające, materiały wybuchowe, takie jak niektóre nadciśnieniaki, nawozy lub amoniak, podręczniki wojskowe lub chemiczne, instrukcje do przygotowywania bomb, kamizelki kuloodporne, odzież (policyjna, wojskowa, szpitalna);

- **przygotowanie** – obejmuje działania związane z rozpoznaniem celu lub miejsca ataku, polegające na robieniu zdjęć lub filmowaniu potencjalnych celów, posiadaniu kamer, lornetek, notatek, adnotacji na mapach, skopiowanych harmonogramów transportu publicznego lub rozkładów lotów, udokumentowanej infrastruktury, a także na niezasadnym przebywaniu w pobliżu obiektów ryzyka, takich jak: porty lotnicze, magazyny paliw, ambasady, czy na sporządzaniu testamentu, odwiedzaniu ośrodków szkoleniowych.

Reasumując, należy stwierdzić, że zjawisko terroryzmu jest i będzie w najbliższych latach jednym z największych zagrożeń na świecie. Jego złożoność, wykorzystywanie otwartości i swobód obywatelskich w celu przygotowywania i realizacji aktów terrorystycznych ukierunkowanych na zastraszanie oraz pozbawianie życia wielu niewinnych ludzi, a także trudności w ujawnianiu zachowań terrorystycznych i zapobieganiu im, mimo potężnego zaangażowania służb wielu państw, wskazują na ogromny problem w wypracowaniu i stosowaniu skutecznych, uniwersalnych metod zwalczania tego zjawiska. Na podstawie przedstawionych w niniejszym artykule rozważań można postawić tezę, że w obecnym czasie najbardziej skuteczną drogą zwalczania zjawiska terroryzmu jest dążenie do eliminowania przyczyn przeistaczania się w niektórych krajach zwykłych obywateli w terrorystów, a więc przyczyn ich gwałtownej radykalizacji. W ramach tego procesu należy również uznać konieczność ujawniania i zapobiegania przez odpowiednie służby, w tym Policję, we współpracy ze społecznościami lokalnymi, gwałtownej radykalizacji konkretnych osób, aby nie dopuścić do podjęcia przez nie działalności terrorystycznej.

Podstawą opracowania artykułu były wybrane materiały oraz notatki własne autora z ww. szkolenia „Prewencja radykalizmu przez wczesne wykrywanie symptomów radykalizacji, reagowanie na proces radykalizacji przez rozwój bliskiego partnerstwa ze społecznościami lokalnymi”, które odbyło się w dniach 8–13.09.2013 r. w Bukareszcie.

¹ Zgodnie z art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

- 1) poważnego zastraszania wielu osób,
- 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
- 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a także groźba popełnienia takiego czynu.

² W obowiązującym programie szkolenia zawodowego podstawowego wprowadzonym decyzją nr 410 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2013 r. zmieniającą decyzję w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP poz. 84) temat terroryzmu jest realizowany w zakresie charakterystyki zjawiska terroryzmu oraz przedstawienia algorytmów postępowania

w sytuacji wystąpienia aktu terrorystycznego. W programie nauczania wprowadzonym decyzją nr 354 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 sierpnia 2013 r. zmieniającą decyzję w sprawie programu kursu specjalistycznego dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP poz. 79) temat „Zadania służby dyżurnej w przypadku aktu terrorystycznego/terroru” jest realizowany w szerszym zakresie, obejmującym wiedzę teoretyczną oraz ćwiczenia związane z realizacją zadań służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji w związku z wystąpieniem ataku terrorystycznego/terroru.

³ Według słownika pojęć z katalogu wydarzeń podlegających meldowaniu dyżurnemu Komendy Głównej Policji przez dyżurnego komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji – załącznik nr 1 do zarządzenia nr 1173 KGP z dnia 10.11.2004 (Dz. Urz. KGP z 2013 r. poz. 73) – **akt terrorystyczny** to czyn zabroniony, zagrożony karą pozbawienia wolności, popełniony w celu wywołania paniki wielu osób lub zmuszenia organu administracji publicznej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności albo w celu wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej, a także bezprawna groźba popełnienia takiego czynu.

⁴ B. Brown, *Działalność policji w Ameryce po 11 września: komentarz w sprawie pojęcia społeczności zorientowanych przeciw walce z terroryzmem*, „Praktyki Policji i Badania” 2007, nr 3, s. 239–251.

⁵ W. Skogan, *Obietnica działań policji*, w: *Innowacje Policji – kontrastujące perspektywy*, red. D. Weisburd i A. Braga, Uniwersytet Cambridge Gazeta Uniwersytecka, 2006, s. 27–43.

⁶ Za te czyny został skazany na 21 lat więzienia (najwyższy wymiar kary w Norwegii), z możliwością nieograniczonego przedłużenia wyroku, jeśli nadal będzie uznawany za zagrożenie dla społeczeństwa.

⁷ *Kim jest Breivik? Od chłopaka z sąsiedztwa do masowego mordercy oraz Breivik ćwiczył na grach komputerowych i planował węgiew bomb*, wiadomości.gazeta.pl (dostęp: 19.08.2014 r.).

⁸ Tamże.

Summary

New methods of preventing terrorist attacks by the Police

Combating terrorism demands applying many complicated procedures and skills based on current and extensive knowledge in this area. Terrorists, aiming at intimidation of the largest number of people by depriving them of life and health, often in a cruel way, act in the hidden way and by surprise, in order to force the authorities of many states to accomplish their demands. A cooperation of the institutions and services, performing tasks for the benefit of security of a state and its citizens with local communities, gives visible effects of the elimination of terrorist threats. In this respect police officers of so called “first contact”, i.e. community beat officers, spotters, patrol and traffic police services, during the realization of official duties in local communities have a special significance and possibilities, provided they are well prepared for such actions. They get such a preparation during training courses at police schools as well as by participating in such undertakings like e.g. international training course in Bucharest, that took place on 9–13 of September 2013 and was devoted to indications and signals of the violent radicalization of persons or groups associated with preparations for terrorist attacks.

At present the most effective way to combat the phenomenon of terrorism is an aspiration to eliminate the reasons of transformation of common citizens into terrorists, that means the cause for their violent radicalization. A case of the Norwegian terrorist, Anders Behring Breivik, is an example of unused possibilities to stop terrorist operations.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP

VADEMECUM POLICJANTA

WSKAZÓWKI I KOMENTARZE OPRACOWANE PRZEZ KADRĘ CSP

WYDZIAŁ KADR

Podwyższenie emerytury policyjnej w związku z podejmowaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych, po wyroku Trybunału Konstytucyjnego. CO SIĘ ZMieniŁO?

W dniu 27 maja 2014 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok, w którego sentencji orzekł o zakresowej niezgodności, ze wskazanym we wniosku wzorcem konstytucyjnym, § 4 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej¹.

W ostatnim czasie zauważalny jest wzrost liczby wniosków policjantów i emerytów policyjnych, którzy żądają wydania zaświadczeń potwierdzających pełnienie służby, w określonych latach, w warunkach uzasadniających podwyższenie emerytury. W ocenie autorów jest to związane z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2014 r. (sygn. akt U 12/13), w którym orzeczono o niezgodności § 4 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, zwanego dalej „rozporządzeniem”, z art. 15 ust. 6 w związku z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura

Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin², zwanej dalej „ustawą emerytalną”, oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim stanowi o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia. W myśl § 4 pkt 1 rozporządzenia, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej w warunkach szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu, jeżeli funkcjonariusz w czasie wykonywania obowiązków służbowych podejmował, co najmniej 6 razy w ciągu roku, czynności operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze albo interwencje w celu ochrony osób, mienia lub przywrócenia porządku publicznego w sytuacjach, w których istniało bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia.

Przedmiotowy wyrok wszedł w życie z dniem ogłoszenia, które nastąpiło z dniem 3 czerwca 2014 r. w Dzienniku Ustaw z 2014 r. pod poz. 736. Inicjatorem postępowania był Rzecznik Praw Obywatelskich, który zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności § 4 pkt 1 rozporządzenia w zakresie, w jakim nakłada na funkcjonariuszy konieczność wykazania okresów służby w warunkach „bezpośrednio zagrażających życiu lub zdrowiu”, z wzorcem konstytucyjnym, o którym mowa na wstępie niniejszego opracowania.

W opinii wnioskodawcy Rada Ministrów posiadała umocowanie do określenia w rozporządzeniu szczegółowych warunków podwyższania emerytury, o których mowa między innymi w art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, a więc podwyższania emerytur z tytułu pełnienia służby w warunkach szczególnie zagrażających życiu. Upoważnienie ustawowe nie zawierało jednak umocowania do przekształcenia ustawowego określenia „w warunkach szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu” w stan „bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia”, jak to nastąpiło w rozporządzeniu.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich wprowadzone zakwestionowanym przepisem rozporządzenia kryterium „bezpośredniości” pozostaje w kolizji z hipotetycznym zagrożeniem życia lub zdrowia, o którym mowa w ustawie emerytalnej.

Dla potrzeb niniejszej sprawy Trybunał Konstytucyjny w *ratio decidendi* uzasadnienia do wydanego orzeczenia uznał za celowe przypomnienie ustaleń dokonanych w wyroku z dnia 9 listopada 1999 r. o sygn. K 28/98 oraz podtrzymanych w wyroku z dnia 15 listopada 2011 r. o sygn. P 29/10. Negatywny ustawodawca stwierdził wówczas, że nie może obecnie w systemie prawa powszechnie obowiązującego pojawiać się żadna regulacja podustawowa, która

nie znajduje bezpośredniego oparcia w ustawie i która nie służy jej wykonaniu, stosownie do modelu określonego w art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Jak dalej zauważono, w tym sensie wyłączenie ustawy nabrała pełnego charakteru, ponieważ nie ma takich materii, w których mogłyby być stanowione regulacje podustawowe (o charakterze powszechnie obowiązującym) bez uprzedniego ustawowego ich unormowania. Z orzecznictwa „ustawodawcy ze znakiem minus” – jak się czasami określa Trybunał Konstytucyjny – wynika także, że interpretacja przepisów określających kompetencje prawodawcze nie może być dokonywana przy zastosowaniu wykładni rozszerzającej i celowościowej (wyrok z dnia 27 listopada 2012 r. o sygn. U 4/12).

Przechodząc do oceny konstytucyjności zaskarżonego przepisu, sędziowie przypomnieli, że na podstawie art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej ustawodawca przekazał organowi władzy wykonawczej kompetencję do określenia „szczegółowych warunków podwyższania emerytury”. Zarazem kompetencję tę ograniczył z jednej strony – odesłaniem do art. 15 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej, z drugiej zaś – wytycznymi, które należy uwzględnić, wydając rozporządzenie, a których nie można przekroczyć.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że Rada Ministrów jest uprawniona do przykładowej egzemplifikacji w rozporządzeniu ustawowego pojęcia warunków „szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu” oraz określenia szczegółów realizacji tego wymogu podwyższenia emerytury, mając na uwadze wytyczne z ustawy emerytalnej. Zaznaczył jednak, że zwrot „szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu” odnosi się do kwalifikacji zagrożenia *per se*, rozumianej jako stwierdzenie istnienia zagrożenia innego niż normalne następstwo pełnienia służby, przy założeniu, że w jej istotę wpisane jest ryzyko zagrożenia życia i zdrowia. W tym miejscu negatywny ustawodawca zawarł istotne informacje dla organów stosujących prawo, wskazując, że z perspektywy ustawowej regulacji ważne jest, aby zagrożenie nie było normalnym następstwem służby, ale miało charakter wyjątkowy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w pojęciu „szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu” mieszczą się takie zdarzenia, które mogą mieć miejsce w czasie pełnionej służby, choć nie pozostają w bezpośrednim związku przyczynowym z czynnościami podejmowanymi przez funkcjonariusza lub jego osobą.

Skład orzekający w niniejszej sprawie stwierdził, że wprowadzenie w rozporządzeniu kryterium „bezpośredniości” doprowadziło do zawężenia ustawowego wymogu podwyższania emerytury. Prawodawca, formułując warunki podwyższenia emerytury, różnicuje bowiem znaczenie słów: „szczególnie” i „bezpośrednie”. Mając powyższe na uwadze, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zaskarżony przepis został wydany z przekroczeniem ustawowej normy upoważniającej do wydania aktu wykonawczego i tym samym narusza art. 92 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Opisywany wyrok odnosi się tylko do stwierdzenia niekonstytucyjności w zakresie przekroczenia przez Radę Ministrów upoważnienia ustawowego do wydania aktu

wykonawczego. Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że nie oznacza to jednak, że w przyszłości nie jest możliwa zmiana ustawy emerytalnej poprzez wprowadzenie do niej kryterium „bezpośredniości”. Powinien tego jednak dokonać ustawodawca, a nie organ władzy wykonawczej.

Odnosząc się do skutków prawnych orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, warto w tym miejscu wskazać na cechy wyroku zakresowego, z którym w tym przypadku mamy do czynienia, i który zobowiązuje organ stosujący prawo do ustalenia znaczenia normatywnego przepisu prawa będącego podstawą rozstrzygnięcia, bez ingerencji w jego literalne brzmienie. „Wyrok zakresowy jest orzeczeniem, w którego sentencji Trybunał Konstytucyjny stwierdza zgodność lub niezgodność z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisu prawnego w określonym (podmiotowym, przedmiotowym lub czasowym) zakresie jego stosowania. W konsekwencji atrybut konstytucyjności lub niekonstytucyjności nie jest przypisywany całej jednostce redakcyjnej tekstu prawnego, lecz jej pewnemu fragmentowi, a precyzyjniej mówiąc, pewnej normie prawnej wywiezionej z treści przepisu prawnego. Norma prawna może bowiem wynikać z kilku przepisów, ale także jeden przepis może wyrażać więcej niż jedną normę prawną”³, z czym mamy do czynienia w omawianym przypadku. Trybunał Konstytucyjny może badać przepis tylko w pewnym zakresie jego zastosowania (a zatem nie zawsze w całości) i może orzekać o jego niekonstytucyjności tylko w jego części, pozostawiając przepis w pozostałym zakresie w mocy, z możliwością jego dalszego odpowiedniego stosowania. Najbardziej popularnym skutkiem wyroku zakresowego jest wyeliminowanie z przepisu prawnego normy zakodowanej w jego treści, lecz nie jest zauważalna zmiana brzmienia przepisu⁴. Niniejszy wyrok odnosi się wyłącznie do niekonstytucyjności części aktu prawnego, poprzez przekroczenie przez Radę Ministrów upoważnienia ustawowego do wydania aktu wykonawczego. Orzekając o zakresowej niekonstytucyjności § 4 pkt 1 rozporządzenia, Trybunał Konstytucyjny nie wypowiedział się co do zgodności obowiązujących ustawowych kryteriów podwyższenia emerytury. Negatywny prawodawca przypomniawszy, że organ władzy wykonawczej nie może wykroczyć poza ustawowe upoważnienie i wprowadzać dodatkowych, nieznanych ustawie kryteriów realizacji praw i wolności, niezależnie od ich racjonalności lub operatywności dla konkretnego wypadku. Przypomnieć raz jeszcze trzeba, że zawężenie kryteriów podwyższania emerytury, tak jak w niniejszej sprawie, leży w wyłącznej kompetencji ustawodawcy.

Powyższy wyrok oznacza, że rolą organu stosującego prawo (w interesującym nas obszarze dotyczy to przełożonych właściwych do spraw osobowych) jest ustalenie brzmienia normy zakodowanej w przepisie, z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Jednostka redakcyjna tekstu prawnego nie została derogowana w całości, a więc przepis § 4 pkt 1 rozporządzenia dalej obowiązuje w odpowiednim rozumieniu. Rekonstrukcja tego przepisu wskazuje, że jego normatywne znaczenie obowiązujące od dnia 3 czerwca 2014 r. jest następujące: „emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej w warunkach szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu, jeżeli funk-

cjonariusz w czasie wykonywania obowiązków służbowych podejmował, co najmniej 6 razy w ciągu roku, czynności operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze albo interwencje w celu ochrony osób, mienia lub przywrócenia porządku publicznego”. Organ stosujący prawo nie może zatem dla celów podwyższenia emerytury wymagać od określonych czynności policjanta, aby ich wykonywanie wiązało się z „bezpośrednim” zagrożeniem życia i zdrowia. Nie jest to zatem tzw. „prosty wyrok negatywny” lub „wyrok o prostych skutkach prawnych”, którego skutkiem jest derogacja całego przepisu albo aktu normatywnego.

Niezbędnym warunkiem uznania, że policjant uczestniczył w działaniach uprawniających do podwyższenia emerytury, jest jednak w dalszym ciągu wystąpienie warunków szczególnie zagrażających życiu lub zdrowiu policjanta. Chodzi przy tym o sytuacje zagrożenia z określeniem ich daty, miejsca i przebiegu zdarzenia, podczas którego określona osoba swoim zachowaniem stwarzała niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia funkcjonariusza. Nie może tu chodzić o niebezpieczeństwo potencjalne, wynikające z samego faktu, iż policjant wykonuje czynności służbowe i może być narażony na działania bliżej nieokreślonego napastnika. Tym samym nie spełniają tych warunków niejako „z urzędu” wszystkie czynności wykonywane przez funkcjonariuszy w ramach nałożonych obowiązków służbowych, których niebezpieczny charakter wynika już z samej specyfiki służby w Policji (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 czerwca 2001 r., sygn. akt II SA/Ka 1943/99). Z tych też względów nie można każdej pełnionej przez policjanta służby i wykonywanych w jej ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych zaliczyć do sytuacji określonej w § 4 pkt 1 rozporządzenia. O spełnieniu bowiem przesłanek wymienionych w tym przepisie decyduje zaistnienie w określonym czasie określonej liczby zdarzeń, które szczególnie zagrażały życiu lub zdrowiu policjanta. Bardzo często zdarzenia takie stanowią czyny karalne ścigane z oskarżenia publicznego, zaś policjanci posiadają status pokrzywdzonego w takich postępowaniach.

Należy zatem uznać, że służba pełniona przez policjantów jest najczęściej związana z realizacją typowych dla odpowiednich rodzajów służb, wchodzących w skład Policji, czynności zmierzających do realizacji ustawowych zadań Policji, a także do wywiązywania się przez policjanta z roty złożonego ślubowania. Wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych lub innych określonych w komentowanym przepisie, nawet z częstotliwością znacznie przewyższającą tę, która została w nim wskazana, nie może być automatycznie uznane za spełnienie przesłanek upoważniających do wydania stosowanego zaświadczenia, które będzie podstawą dla Zakładu Emerytalno-Rentowego do podwyższenia emerytury policyjnej. Brak dodatkowych atrybutów, które można przypisać tej służbie, a właściwie konkretnym czynnościom, w postaci warunków szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu, uniemożliwia pozytywne rozpoznanie żądania wnioskodawcy.

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że przeprowadzone postępowanie wyjaśniające oraz zgromadzone materiały nierzadko uniemożliwiają wydanie zaświadczenia o treści żądanej przez stronę. Organ, rozpatrując żądanie strony przed wydaniem zaświadczenia, uwzględnia dane

z ewidencji, rejestrów, zbiorów dokumentów lub zbiorów danych utrwalonych innymi technikami. W sytuacji gdy dowody posiadane przez organ nie pozwalają na uwzględnienie wniosku, organ ten może wydać jedynie postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia. Analogiczne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 2 września 1998 r. (sygn. akt II SA/Łd 1119/96), stwierdzając, że postępowanie wyjaśniające prowadzone zgodnie z art. 218 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego musi odnosić się do faktów i okoliczności wynikających z posiadanych przez organ ewidencji, rejestru czy zbioru danych innego rodzaju, bo nie ma podstaw do wydania zaświadczenia co do innych faktów lub okoliczności, które zostały udowodnione tylko samym zeznaniem świadka – o co niekiedy wnoszą wnioskodawcy. Wydanie zaświadczenia w takiej sytuacji narusza bowiem przepis art. 218 Kodeksu postępowania administracyjnego. Danymi znajdującymi się w posiadaniu organu administracji są informacje zgromadzone przez ten organ przed wystąpieniem danej osoby o wystawienie zaświadczenia. Żądanie wydania zaświadczenia nie może prowadzić do konieczności zebrania przez organ administracji nowych informacji, jakkolwiek może się wiązać z potrzebą aktualizacji lub przetworzenia posiadanych danych. Zgodnie z dyspozycją art. 219 Kodeksu postępowania administracyjnego odmowa wydania zaświadczenia o treści żądanej przez stronę może nastąpić między innymi w przypadku, gdy nie można spełnić żądania strony ze względu na treść posiadanych danych lub braku dokumentów będących w dyspozycji organu.

Na marginesie nie sposób pominąć uwagi, że dla celów dowodowych i wyeliminowania konieczności przeprowadzania często po wielu latach dodatkowej kwerendy materiałów archiwalnych dającej niezadowalający dla policjantów rezultat, np. ze względu na upływ określonego czasu, który zezwala na wybrakowanie dokumentacji, przełożeni policjantów powinni na bieżąco sporządzać informacje za poszczególne lata służby. Informacje te powinny być włączane do akt osobowych i zawierać niezbędne dane, w oparciu o stan faktyczny i prawny, które potwierdzałyby pełnienie służby w warunkach szczególnie zagrażających życiu i zdrowiu, aby w przyszłości właściwy organ Policji mógł wydać zaświadczenie o treści żądanej przez stronę.

Konkludując, trzeba zaznaczyć, że rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie wprowadza całkiem nowego stanu prawnego, niepozbawionego konieczności oceny czynności podejmowanych przez policjantów w kontekście warunków służby. Aby można było pozytywnie rozpatrzyć złożony wniosek, warunki te powinny być przede wszystkim szczególnie zagrażające życiu i zdrowiu, a więc inne niż typowe dla poszczególnych rodzajów służb i wykonywanych w ich ramach czynności.

*podinsp. Piotr Irzycki, naczelnik;
asp. Małgorzata Piórkowska, specjalista*

¹ Dz. U. Nr 86, poz. 734, z późn. zm.

² Dz. U. z 2013 r. poz. 667, z późn. zm.

³ M. Florczak-Wątor, *Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne*, wydanie I, Poznań 2006, s. 103.

⁴ Tamże, s. 152.

JESIEŃ POD ZNAKIEM BEZPIECZEŃSTWA

Joanna Kajdanowicz

rzecznik prasowy
Starostwo Powiatowe
w Legionowie

Mariusz Kraszewski

inspektor w biurze prasowym
Starostwo Powiatowe
w Legionowie

Jesienią pełniący służbę na terenie powiatu legionowskiego policjanci, strażacy, ratownicy medyczni i wodni otrzymali sprzęt, który pozwoli jeszcze skuteczniej dbać o bezpieczeństwo mieszkańców.

NA RATUNEK RATOWNIKOM

Starostwo Powiatowe w Legionowie wyposażyło ratowników medycznych w detektory tlenu węgla. To znacznie skróci czas interwencji w przypadkach podejrzenia zatrucia czadem. Obecnie obowiązujące procedury nakazują ratownikom medycznym podczas interwencji wzywać straż pożarną, ilekroć zachodzi podejrzenie, że w pomieszczeniu znajduje się czad. Znacznie wydłuża to czas potrzebny na dotarcie do osób poszkodowanych. Dlatego w ekstremalnych przypadkach ratownicy ryzykują, podejmując interwencję przed przyjazdem strażaków. Niestety czasami kończy się to źle, jak w przypadku trojga krakowskich pracowników pogotowia, którzy zatruli się tlenkiem węgla, niosąc pomoc poszkodowanym. Dlatego Starostwo Powiatowe w Legionowie zakupiło detektory tlenu węgla dla dwóch zespołów ratownictwa medycznego dyżurujących w Zespole Opieki Zdrowotnej „Legionowo”. Są to urządzenia, które nie tylko informują o obecności i stężeniu dwutlenku węgla, ale również alarmują w przypadku wykrycia siarkowodoru. Zakupione przez Powiat detektory są przystosowane, m.in. poprzez swoje małe gabaryty, do pracy w warunkach ekstremalnych.

NIEZWYKŁY FANTOM

Również legionowscy strażacy mają powody do zadowolenia. Rozpoczęli ćwiczenia na fantomie najnowszej generacji. Nowy sprzęt pozwala znacznie skrócić czas szkolenia i poprawić jego efektywność. Dotychczas używane fantomy były bierne. Szkolący się na nich ratownik nie otrzymywał informacji, w jakim stopniu podejmowane przez niego czynności są skuteczne. Fantomy nowej generacji posiadają elektroniczny system, który na bieżąco, bezpośrednio podczas ćwiczenia ocenia jego trafność. Dzięki temu ratownicy natychmiast mogą zweryfikować swoją wiedzę i poprawić ewentualne błędy. Nowe fantomy różnią się od starych już na pierwszy rzut oka. Poprzednio używane stanowiły odwzorowanie jedynie głowy człowieka i części korpusu, tymczasem legionowscy strażacy otrzymali pełne odwzorowanie ludzkiego ciała z kończynami, na których upozorowano urazy, np. otwarte złamania. Zakup nowego fantomu w cenie 32 tys. zł sfinansowały gminy z terenu powiatu legionowskiego. Ponadto miasto Legionowo przekazało strażakom kwotę 15 tys. zł na zakup sprzętu do udzielania kwalifikowanej pomocy medycznej, natomiast Starostwo Powiatowe wsparło ich kwotą 58 tys. zł na remonty – samochodów gaśniczych, podnośnika hydraulicznego – oraz zakup zestawu komputerowego, środków do produkcji piany i do usuwania niebezpiecznych substancji zanieczyszczających jezdnię podczas kolizji i wypadków.

POWIAT LEGIONOWSKI

NOWY RADIOWÓZ „DROGÓWKI”

Przekazanym przez starostę Jana Grabcę 3 października nowym nabytkiem legionowskiej powiatowej „drogówki” jest oznakowany radiowóz Kia Ceed w wersji kombi. Samochód o wartości ok. 72 tys. zł został zakupiony ze środków wyasygnowanych przez Komendę Główną Policji, a także dzięki finansowemu wsparciu Starostwa Legionowskiego, które pokryło ponad połowę kosztów.

Podczas skromnej uroczystości kluczyki do nowego radiowozu przekazał policjantom starosta Jan Grabiec, który w krótkim przemówieniu wyraził nadzieję, że dzięki usprawnieniu pracy „drogówki” z naszych ulic znikną piraci drogowi, co znacznie poprawi bezpieczeństwo. Na prośbę Komendanta Powiatowego Policji w Legionowie nadkom. Pawła Piaseckiego ks. dziekan Lucjan Szcześniak poświęcił auto.

To jednak nie koniec dobrych wieści – Komendant Powiatowej Policji w Legionowie nadkom. Paweł Piasecki zapowiedział, że legionowscy policjanci jeszcze w tym roku otrzymają kolejne nowe samochody służbowe: dwa nieoznakowane i jeden oznakowany.

MAJĄ OKO NA JEZIORO

Jesień była okresem, w którym powiat legionowski zadbał o zwiększenie bezpieczeństwa swoich mieszkańców. Nowe wyposażenie otrzymali policjanci, strażacy i ratownicy medyczni. Nie zapomniano również o „wodniakach”. Ratownicy WOPR zostali wyposażeni w system nowoczesnego monitoringu wizyjnego Jeziora Zegrzyńskiego.

Nowe narzędzie to 9 obrotowych kamer o wysokiej rozdzielczości zorganizowanych w centralnie sterowany system. Kamery zostały zamontowane w punktach zlokalizowanych na brzegach Jeziora Zegrzyńskiego. Swym zasięgiem monitoring pokrywa 95 procent powierzchni akwenu. Obraz z kamer jest przekazywany drogą radiową do bazy Legionowskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, gdzie dyżurny ratownik obserwuje sytuację na jeziorze. Materiał jest nagrywany i przechowywany przez 30 dni.

– Jezioro Zegrzyńskie jest jedynym akwem w kraju, który posiada taki system monitoringu. – powiedział podczas prezentacji Krzysztof Jaworski, prezes LWOPR. – To narzędzie niezwykle ułatwi nam pracę i pozwoli szybko weryfikować fałszywe alarmy. To niezwykle ważne, bo w sezonie letnim jest to jeden z najbardziej zatłoczonych akwenów w Polsce – dodał.

WOPR tego sukcesu – powiedział podczas uroczystego uruchomienia monitoringu starosta legionowski Jan Grabiec.

– To niezwykle ważne przedsięwzięcie dla naszego regionu i bezpieczeństwa mieszkańców oraz odwiedzających nas turystów. Wiem, że pozyskanie środków na tak skomplikowane przedsięwzięcia nie jest łatwe, a często jeszcze trudniej je wydać i doprowadzić projekt do szczęśliwego finału. Dlatego szczerze gratuluję Legionowskiemu WOPR tego sukcesu – powiedział podczas uroczystego uruchomienia monitoringu starosta legionowski Jan Grabiec.

Mnogość jednostek pływających, od kajaka po duże łodzie motorowe, sprawia, że zapewnienie bezpieczeństwa na jeziorze jest nie lada wyzwaniem. System monitoringu wizyjnego wydatnie pomoże wszelkim służbom ratowniczym. Warto bowiem podkreślić, że LWOPR współpracuje ściśle z innymi jednostkami odpowiadającymi za nasze bezpieczeństwo, m.in. policją rzeczną, strażą pożarną, pogotowiem ratunkowym i lotniczym pogotowiem ratunkowym.

Do gratulacji przyłączył się również poseł do Parlamentu Europejskiego Michał Boni, który uczestniczył w spotkaniu. Oprócz kamer stacjonarnych, monitorujących akwen non stop, ratownicy z WOPR zyskali również nowoczesną kamerę termowizyjną. Dzięki niej łatwiej jest odnaleźć w wodzie człowieka w ciemnościach, gdyż ten supernowoczesny sprzęt wykrywa ludzką obecność z odległości 1,5 km.

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

05-119 Legionowo, ul. Zegrzyńska 121
tel. +48 (22) 605-32-05, fax +48 (22) 605-35-38
www.csp.edu.pl

CENTRUM SZKOLENIA ŻANDARMERII WOJSKOWEJ

05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Warszawska 267
tel. +48 (25) 754-54-00
www.zw.wp.mil.pl